VLADIMIRS MIHAILOVS

TREŠĀ PAKĀPE

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Vladimirs Mihailovs
Trešā pakāpe
Fantastisks stāsts
Piedzīvojumi, fantastika, ceļojumi

Uz neapdzīvotas planētas, kur kosmiskais kuģis spiests veikt nolaišanos, tā komandieris Juniors sastop pazīstamu sievieti — Zoju, un pilotam nav šaubu, ka viņa Ir tikai īstās Zojas kopija un viss notiekošais paredzēts Izmēģinājuma programmā; taču notikumi iegūst tik negaidītu pavērsienu, ka Juniors par to sāk šaubīties . .. Savā Jaunajā garstāstā pazīstamais krievu padomju rakstnieks fantasts Vladimirs Mihailovs risina loti aktuālas un sarežģītas tehnikas progresa, dabas aizsardzības un cilvēka morāles kodeksa mijiedarbības problēmas

Rīga «Liesma» 1987

No krievu valodas tulkojis Pēteris Zirnītis Māksliniece INĀRA JēGERE

© Žurnāls «Daugava» Ws I, 2, 3, 4; 1984 © Tulkojums latviešu 4702010200—55 valodā, izdevnieciba «Liesma», 1987

Noskanējis grāmatu un FB2 failu izveidojis Imants Ločmelis

•

VLADIMIRS MIHAILOVS
TREŠĀ PAKĀPE
Fantastisks stāsts
RlGA «LIESMA» 1987

VELTĪJUMS HELĒNAI

Viņš skatījās uz indikatoru. Nebija nekādu šaubu, ka asis vairs neatbilda Eiklīda paralelitātei: tās nemitīgi tiecās krustoties. Un nevis kaut kur matemātiski izliektā telpā, bet šeit, speiskoordinatora ietvaros.

Pazaudēt līdztelpā abu asu paralelitāti — tas bija ļaunāk nekā nokļūt atklātā jūrā bez kompasa. Tur vismaz zvaigznes spīd

noteiktajās vietās. Vari secināt, kur atrodies. Bet te ej nu izšķir, kur ir zvaigznes, kur — līdztelpas projekcija. Ir nu gan «paveicies»! Neveiksme piemeklēja tieši šeit, nevis dzimtajā telpā. Ja koordinatoram laikus neatgriezīšu sajēgu, iebraukšu tur, no kurienes pat trīs gados neizkļūšu.

Kas noticis? Viss it kā elpo normāli, resursu vairāk, nekā vajadzīgs, pat ja gribēsi, tik daudz neizmantosi, bet mašīna acīm redzami atšālējas. Ai, tehniķi — korifeji, ai, pagaidiet, nokļūšu pie jums, saules gaisma jums vairs nebūs mīļa…

Juniors tā murmināja reizi par visām reizēm piesavinātajā nevērīgajā manierē — sak, mums viss ir tikai nieki; šo to viņš murmināja skaļi, šo to klusībā. Skaļi galvenokārt izteiksmīgus vārdus, kurus domās vien minēt nav jēgas, jo tad tie nesniedz nekādu atvieglojumu. Pa to laiku rokas pašas darbojās: mierīgi, bez steigas ieslēdza vienu kontrolķēdi pēc otras, izsekoja vienu kontūru pēc otras, kamēr kuģa diagnostiķis, uguntiņām mirgojot, risināja to pašu uzdevumu ar savām metodēm. Šeit — viss kārtībā. Ari te. Kārtībā. Normā. Kārtībā. Taču kaut kur ir šķērsām: abas asis drebelējas it kā rituāldejā no Zindika planētas — un katra uz savu pusi. Atkal norma. Ar! šeit norma…

Kaut nu ātrāk izdotos atrast kļūmi, pēkšņā grūtsirdībā nodomāja Juniors. Lai būtu kā būdams, tikai ātrāk. Tikai ne pašās beigās. Tāpēc ka beigās ir Kristāls. Ja tas ir Kristāls, tad diemžēl bez piespiedu nosēšanās nekādi neiztikt. Kuģī ir maz tādu detaļu, ar kurām izlāpīties gan līdz- telpā, gan arī savā telpā, kurām nepieciešama precīzi fiksēta un virzīta gravitācija. Bet tādas ir. Un Kristāls no tām laikam taču ir visnejaukākais. Jo… jo Kristāls ir Kristāls, kas gan te ko skaidrot.

Jā, viņš nodomāja vēl pēc minūtēm desmit. To jau es zināju. Protams, Kristāls, kas gan cits? Viss pārējais ir tevis necienīgs. Citiem var bojāties kaut kādi sinhronizatori, magnētiskās lēcas, var tikt traucēta sinfazitāte… Kur nu Junioram tik sīkas ķibeles. Par to pēcāk pat nebūtu ko stāstīt. Ja jau Junioram kas lūst, tad tieši Kristāls. Toties runas klīst pa visu Tālo Izlūkdienestu. Kā gan citādi! Kurš ir TI ass? Juniors. Kurš ir slavenās izlūka dinastijas pārstāvis? Protams, Juniors. Tāpēc jau viņš ir Juniors, tas ir — jaunākais, jo ir ari vecākais, Seniors, vēl joprojām sveiks un vesels. Kurš nosēdās uz Medūzas? Juniors. Kurš, kurš, kurš?… Juniors, Juniors, Juniors. Un, beidzot, kuram uzticējuši uzņemt sakarus ar Kurjeru? Viņam, kam gan citam. Protams, kontaktu meklē arī citi. "Taču visi nez kādēļ pieraduši domāt, ka atradīs viņš. Nu, kā tad ir, vai atradīsi?

Ne velna neatradīsi, nodomāja Juniors. Ko gan citu, ja ne sirmus matus var iegūt, kad tev maitājas Kristāls? Lai nu dievs pagādā vietiņu, kur var izdarīt piespiedu nosēšanos. Kaut kādu vietiņu. Ar gravitāciju, kas būtu normas robežās. Lai gan gravitāciju viegli iegūt

vienmērīgi paātrinātā lidojumā, tikai bez Kristāla lidot nevar, te tas suns ir aprakts. Kaut gadītos planētiņa ar pieņemamu grunti. Pats Kristāls nav liels, taču, lai to izaudzētu, nepieciešams milzums izejvielu. Grozies, kā gribi, bet nosēsties vajadzēs.

Prieka maz, Juniors nodomāja. Vēl neviens un nekad nav veicis piespiedu nosēšanos līdztelpā. Atkal tu esi pirmais. Bet, goda vārds, ne brīdi nešaubīdamies, būtu apmainījis šo prioritāti pret kaut vai vistālāko, visnemīlīgāko un nekam nederīgu planētiņu — lai tikai tā atrastos savējā telpā, bet nevis šajā piena ķīselī. Taču veikt Re-pāreju bez Kristāla, tas ir… Nē, to pat nav ar ko salīdzināt, jebkurš salīdzinājums būtu nevietā.

Tātad — sēdīsimies. Gravimetri uzrāda kaut kādu pievelkošu masu klātbūtni. Apspriedīsimies ar Gudrinieci. Dosim viņai uzdevumiņu. Proti: mainu Kristālu ar bojātiem sakariem pret planētu ar gravitācijas lauka spriegumu no viena līdz viens, komats, diviem «g»; šķidras un tikai klinšainas nepiedāvāt… Optimālo rekomendāciju ievadīsim tieši mašīnā. Izvēlei tik un tā neatliks laika: koordinators agonē. Vai nolemts? Nolemts. Un vairs nekādu emociju.

* * *

Nevienmērīga violeta dūmaka klājās pār līdzenumu, un šī dīvainā nevienmērība radīja nelīdzena reljefa iespaidu. Īstenībā plato bija gluds kā olimpiskā slidotava, to klāja smalka, čirkstoša un it kā pieķemmēta smilts; viscaur, cik tālu sniedzās skatiens, vīdēja biežas paralēlas līnijas — droši vien vēja pēdas. Pašlaik valdīja klusums, tumšās debesis šķita skaidras — taču tajās nebija redzama neviena zvaigznīte, nekā, kur acij pietverties. Nosēšanās antigravu svelpoņa it kā iesūcās smiltīs, un klusums piepildīja visu apkārtni. Tikai kuģī laiku pa laikam kaut kas klikšķēja: - tas piemērojās jaunajai videi, kurā bija nokļuvis, analizēja to, izdarīja secinājumus, izstrādāja režīmu, kādā tagad būs jādarbojas. Kuģis, kas bija radīts kustībai, ar katru mirkli aizvien ātrāk saauga ar apkārtni, kļuva par tās organisku sastāvdaļu. Tagad bez kuģa šeit izskatītos tukši; tas šajā planētas daļā tapa par centru, dabisku atskaites punktu, par bāku, pēc kuras varēja orientēties. Bet nebija jau kam.

Nomaļa vietiņa, nodomāja Juniors. Un, spriežot pēc tā, ko varēja saskatīt planētas lidojuma laikā, tāda svētlaime te valdīja visur. Mirusi pasaule. Ar neprecīzu sitienu aplam aiztriekta, pazudusi, uz visiem laikiem izgājusi no spēles dieva tenisbumbiņa. Par dzīvību te nebija pat dzirdējuši. Ne jau mirusi planēta, nē, — nedzimusi, tā būs precīzāk.

Viņš bija pietupies, ar cimdos iespīlētajām plaukstām rušināja irdenās smiltis, kuras dziļumā nekļuva miklākas. Sausums. Gaisā nav ne miņas no ūdens tvaikiem. Ideāls klimats plaušu slimniekiem, ja vien tie neelpo skābekli. Zem šīm smiltiņām — akmens pamats. Kuģis

jau paņēmis paraugus. Nav jāuztraucas: mēs nekur neiegrūsim. Droša grunts. Saki, ko gribi, patīkami paklaiņot pa kaut ko tādu*r* kas nav kuģa klājs.

Tātad — kas mums ir pilnīgai laimei? Gravitācija. Miers. Smilts. Tiesa, nav ūdens. Nekas, to mēs iegūsim, ja vajadzēs, — zem kājām pilns ar skābekli, analīzes uzrādījušas, ka ūdeņradis ir atmosfērā. Silts, pēc Kelvina skalas trīssimt grādu. 2ēl, bet bez skafandra iziet ārā nevar. Lai gan — to mēs vēl redzēsim. Tomēr bez elpošanas aparāta šeit ne soli nespersi. Tas nekas. Nav pirmā reize.

Kaut kāda dīvaina gaisma. Ne īsti diena, ne nakts. Kur tad spīdeklis? Nav redzams. Bet tam ir jābūt, uz to norāda temperatūra. Tiesa gan, lidodami klāt, mēs neredzējām neko tādu, ko varētu nosaukt par sauli. Iespējams, ka šī ir perifērijas planēta, no kuras saule izskatās pēc magones sēkliņas, gluži kā mūsu spīdeklis no Plūtona. Bet no kurienes tad radies siltums? Planēta it kā būtu par vecu vulkāniskām norisēm, arī virsma tad nebūtu tik gluda, bet kodolenerģētiskie procesi būtu sasnieguši tādu radiācijas līmeni, kāda šeit nav. Labi, kamēr planēta griezīsies, gra- vimetri kaut ko taču uztaustīs. Starp citu, ar kādu ātrumu tā griežas? Pagaidām nav zināms. Vienādojums, kurā visi lielumi nezināmie.

Un galu galā kāpēc tev tas vajadzīgs? Nosēdies esi labi. Neviens te netraucēs. Strādā, cik tik uziet! Un guli mierīgi. Briesmas uz nulles līmeņa. Ne tīģeru, ne mikrofloras. Viss sterils.

Juniors pavīpsnāja ar lūpu kaktiņu. Visbiežāk miegu zaudē ne jau briesmu dēļ. Jā gari…

Viņš atgāja nostāk, tad, paturēdams kuģi centrā un joprojām to novērodams, apmeta riņķi. Mīklainajā violetajā gaismā izskatījās, ka tas šūpojas, taču Junioram bija skaidrs, ka tā ir tikai muļķu baidīšana. Bez kuģa te būtu nāvīga garlaicība. Teiksim atklāti — vieta ir padrūma. Nomāc. Ari noskaņojums kļūst kaut kāds violets. Psihē novirzās kaut kādas ass līnijas tāpat kā koordinatorā. To nedrīkst pieļaut. Ne tādēļ lidojām šurp.

Tas nekas, mēs viens divi visu nokārtosim. Mēs — pa ieradumam pazibēja prātā, jo viņš domāja gan sevi, gan kuģi. Divos piegājienos. Katrs no tiem — septiņas Zemes diennaktis. Tik ilgi aug Kristāls: divas nedēļas. Tāpēc nezaudēsim laiku.

Netīkama puskrēsla. Tūlīt uzstādīsim pārnēsājamo gaismas aparatūru, sarīkosim iluminā ciju. Tālākā programma šāda — nokārtot izejvielu ieguvi. Iestādīt sēkliņu. Demontēt veco Kristālu, pareizāk — to mannas biezputru, kurā tas pārvērties, vēl pietiks laika, kamēr augs jaunais.

Jāveic paredzētā mehānismu un iekārtu pārbaude. Varētu ari iztikt bez apkārtnes rekognoscēšanas, taču Juniors to izdarīs, viņš nav radis atkāpties no TI likumiem. Bet to visu — vēlāk, kad būs aizsākts

galvenais darbs.

Protams, nebūtu par ļaunu kaut ko paziņot bāzei. 2ēl, ka no šejienes tas nav iedomājams. Pat visu caururbjošais paralauks un ar tā palīdzību iespējamie efektīvie sakari izplatījumā uz līdztelpas robežas atspoguļojas un neiet cauri. Pārliecinājies par to, ka viņš nav izniris paredzētajā laikā savā pasaulē, bāzē sāks uztraukties. Un uztrauksies divas nedēļas. Tur viņš nekādi nevar palīdzēt. Cilvēki nevar pierast pie tā, ka, lai arī kādas šausmas tiem rēgotos, ar Junioru nekas nevar notikt, izņemot sīkas nepatikšanas. Viņš ir no tēva rauga audzēts.

* 4 *

No kurienes vien nebija izkūlies tēvs, dižais Seniors. Tā viņš bija izaudzinājis arī dēlu: jāizkuļas vienmēr, neatkarīgi no tā, vai no turienes var vai nevar izkulties. Tēvs mācīja tā — citi nevar, bet tu varēsi. Kad TI atradās vēl bērna autiņos, Seniors viens no pirmajiem stāvēja pie tās šūpuļa, turot gatavībā pudelīti ar knupīti. Par spīti visām prognozēm, tēvs veiksmīgi lidoja līdz pat, maigi izsakoties, ļoti cienījamam vecumam. Kad viņš bija atgriezies no sava pēdējā lidojuma, viņu nebūt nepavadīja lejup pa trapu kā patriarhu, pieturot zem rokām, viņš, kā vienmēr, nodārdi- nāja pats pa kāpnītēm, tik tikko pieskardamies tām ar papēžiem, — maziņš, nekaunīgi atmestu galvu, dzēlīgu mēli. Tajā brīdī neviens neiedomājās, ka Seniors ir atgriezies no sava pēdējā reida: likās, spēka viņam pietiks vēl ilgam laikam. Taču viņš vairs nelidoja. Neviens tieši nezināja — kāpēc. Lai gan, protams, klīda leģendas. Pat tādas, it kā viņam sapnī būtu parādījusies mirusī māte un stingri pieteikusi: «Mitja, laiks arī godu prast…»

Droši vien, ka vistuvāk patiesībai bija stāsts par to, ka viņš esot ieradies pie TI šefa un, dzerdams tradicionālo kafijas tasīti, it kā starp citu pateicis: «Klau, Pirat, kur pašlaik atrodas mans huligāns, vai tālu?» Šefs parādījis, kur. Seniors sacījis: «Esi tik labs un izsauc viņu.» — «Kāpēc?» viegli satraucies, painteresējies šefs. «Gribu sava mašīnu nodot viņam. Ja vien tev nav iebildumu pret tādu kandidatūru.» Šefs piemiedzis acis, Seniors ari. Mirkli viņi raudzījušies viens otrā, tad Seniors sacījis: «Jā. Savu laika esmu nolidojis.» Šefs it kā nav sācis taujāt, kas un kāpēc, jo no šiem cilvēkiem nav pieņemts pieprasīt motivāciju, kā to neprasa no cilvēka, kurš dodas nāves briesmās. Seniors vienīgi piebildis: «Vajag par šo to mierīgi padomāt.» Tad Pirāts piedāvājis vecākā padomnieka vietu. «Nē,» Seniors atbildējis, «paldies, bet es pašlaik padomus nevaru dot, man pašam ar šo un to jātiek skaidrībā.» — «Vai tu psiho tādēļ, ka palaidi Kurjeru?» painteresējies šefs. «Viņš tik un tā ir jāmeklē.» Seniors paraustījis plecus: «Kas tad saka, ka nav jāmeklē? Taču es pieļauju, ka mans huligāns nepievils.» Pie tā ari palikuši. Tādas, lūk, klīda leģendas, un var jau būt, ka Juniors par to zināja mazliet vairāk. Bet tautas daiļradei viņš

netraucēja: kā cilvēkiem labpatiks, tā viņi mēļos, un galu galā saruna taču netika ierakstīta. Patiesībā tā, protams, bija daudz nopietnāka un pēc tās programma kontakta meklējumiem ar Kurjeru tika pārskatīta un vienā otrā punktā pamatīgi izmainīta.

Pēc šīs patriarhu pārrunas Junioru izsauca no tās pašas Zindika planētas, uz kuras gudri cilvēki nu jau pāris gadu pūlējās nodibināt abpusēju saprašanos ar vietējiem iedzīvotājiem — un nekādi nevarēja, jo iezemieši uzvedās tā, it kā nekādu cilvēku pasaulē pat nebūtu, stūrgalvīgi tos ignorēja, ko nu te vēl domāt par kontaktiem. Juniors mazliet bija paguvis iepazīties ar apstākļiem un sācis kaut ko apjēgt, kad viņu atsauca, un viņš tā ari nepaguva neko līdz galam izdomāt.

Tēvs ilgi un rūpīgi skaidroja dēlam lietas būtību. Iepazīstināja ar mašīnu. Junioram ari agrāk bija brīvā meklējuma tiesības, taču augstākās klases kuģi saņēma pirmoreiz, tāpēc vajadzēja no jauna kļūt par skolnieku. Pēcāk Seniors jau pavisam atvaļinājās. Bet nevis lai cienīgi diktētu memuārus un atrastu literātu, kurš no šī materiāla izveidotu kaut kādu lasāmvielu, Seniors apmetās klusā nostūri un sāka audzēt puķītes un citus zaļumus. Atklāti sakot, šis tēva biogrāfijas pēdējais posms Junioram ne visai patika. Varbūt tāpēc, ka tas savā ziņā bija tāds standarts, bet tēvs visu mūžu bija rīkojies pretēji standartiem, vai iespējams, ka viņam rēgojas arī kādas vecišķas nevarības pazīmes, gandrīz vai vecuma plānprātība. Lai gan dēls lieliski zināja, ka Seniors nav mainījies uz slikto pusi ne par milimetru. Tas bija aizskaroši, ja kāds, kas pazina Senioru vairāk no leģendām nekā personīgi, smīnēdams paraustīja plecus, kad sarunās uzpeldēja veterāna vārds. Dažkārt arī pašu Junioru pārņēma šaubas, jo izskaidrot to visu viņš nespēja, nesaprata, kāpēc bija jāpamet iemīļotais darbs un jāuzvedas kā cilvēkam, kas ne uz ko vairāk nav spējīgs, bet treniņlidojumu laikā Juniors taču ne vienu reizi vien pieķēra sevi, ka apskauž tēvu, viņa pieredzi, pārliecinā- tību un precizitāti. Viņš mēģināja parunāt ar tēvu par šo tēmu nopietni — viņi abi tomēr bija viena dinastija, dzimta, slavens uzvārds. Seniors tikai smīkņāja un turpināja rakņāties pa zemi.

— Atradis arī, ko klausīties, — viņš bija teicis dēlam, kad Juniors bija atnācis to apraudzīt (vārdu «atvadīties» viņi nelietoja principā) pirms šī paša — pirmā nopietnā lidojuma uzdevuma. — Neklausies viņos, dēls. Viņi doma citā dimensijā.

— Tas nozīmē, ka arī es domāju ne jau šajā pašā dimensijā, — paziņoja Juniors, nevēlēdamies aizlidot, nenoskaidrojis pilnīgi visu, kas attiecas uz tēvu.

— Tas ir pilnīgi dabiski.

— Nu vai zini, tēt!

— Zinu, zinu.

— Vai tiešām tu nevēlies, lai es vismaz saprastu, kāpēc tu

rīkojies tieši tā un nevis citādi?

Seniors atstiepa muguru, jo saruna notika dārzā, atbalstījās uz kapļa.

— Mani saprast nav grūti. Es tikai nevaru sajēgt, kāpēc tas tevi tā satrauc. Kā redzi, es atrodos pilnīgā drošībā, dzīvoju veselīgu un tikumisku dzīvi.

— Hm, — noburkšķēja Juniors.

— Tieši tā, — atteica tēvs. — Tikumisks, bet veselīgs dzīves veids. Tev to ir grūti saprast: tavā vecumā, kad vēl tālu līdz četrdesmit, tikumība nekotējas. Tu tomēr vari lidot ar pilnīgu pārliecību, ka pēc atgriešanās atradīsi mani šajā pašā vietā.

Taču šoreiz Juniors bija stingri nolēmis neatkāpties.

— Klausies, — viņš sacīja, — pamēģini izturēties pret mani nopietni. Iespējamais tikšanās rajons ar Kurjeru ir noteikts diezgan precīzi, un man ir iespēja pirmajam uzsākt meklējumus.

— Tikai necel degunu gaisā, — tēvs brīdināja. — Un, kā ir rakstījis kāds sens manis cienīts autors, labāk teikt nevis «es paveikšu», bet gan «es paveicu».

Pamācību Juniors palaida gar ausīm. Tēvam patika lasīt morāli.

— Tas nozīmē, — turpināja dēls, — ka man jābūt gatavam uz jebkuru pārsteigumu. Neviens taču nezina, kā noritēs kontakts ar Kurjeru, ja tāds notiks. Un svarīgs ir katrs sīkums.

— Dažkārt, — tēvs atzīmēja, — tu spried gluži jēdzīgi.

— Neapvainojies, bet man ir aizdomas, ka tava rīcība pēdējā laikā — gan tas, ka tu aizgāji no TI, gan tavas botāniskās aizraušanās — saistīta tieši ar Kurjeru.

— Domāt nevienam nav liegts, — nesatricināmā mierā atteica tēvs. — Es neslēpju neko no tā, kas tev varētu noderēt. Tu dodies meklējumos daudz labāk ekipēts nekā savā laikā es. Ja man toreiz būtu bijis kravas telpā Kombinators, iespējams, ka tev pašlaik nenāktos meklēt to, ko es toreiz pazaudēju.

— Tātad te tomēr iejaukts Kurjers!

— Es to nenoliedzu.

— Vai tevi aizskar tas, ka viņš toreiz nevēlējās ar tevi sarunāties?

— Varbūt es arī apvainojos, bet ne uz ilgu laiku. Pēcāk sāku domāt. Un nonācu pie dažiem slēdzieniem. Tos, kas varētu noderēt, es izklāstīju. Tie, ko nepateicu, attiecas tikai uz mani.

— Vai viens no taviem slēdzieniem iemiesojās Kombinatorā?

— Kombinators nepieder man, bet Georgam. Viņš sāka strādāt šajā virzienā ilgi, pirms mēs uzzinājām par Kurjeru. Taču man ienāca prātā, ka mēs varētu izmantot viņa pētījumus, lai nodibinātu kontaktus. Ne jau atrast Kurjeru ir galvenais — tu zini, ka viņš pazib ne jau tik reti. Galvenais — lai viņš iegribētu ar tevi sarunāties. Stāt!

Ko tu dari!

Juniors neizpratnē atskatījās. Viņš bija tikai pakāpies soli atpakaļ.

— Bet tu neredzi, ko? Aug taču! Bet tu gandrīz vai ar papēdi uzkāpi.

— Tēt, — pēc iespējas mierīgāk teica Juniors, — vai kaut kāda zāles kušķīša dēļ ir vērts tā uztraukties? …

— Tā nav zāle, bet paparde. Tu pamēģini, izaudzē uz šiem akmeņiem kaut vai smilgu.

— Vai tu patiesi nevarēji atrast labāku zemi?

— Labāku? — pārvaicāja Seniors. — Uz labāku jau jebkurš muļķis … Nē, tu uz akmens, uz kaila akmens… Tā ka, dēliņ, esi uzmanīgāks. Lai arī tavs tēvs ir untumains, veču untumus vajag cienīt. Jā, par ko mēs runājām?

— Par secinājumiem, kurus esi paturējis sev. Es saprotu, ka tie ir, tā teikt, tavs personisks īpašums. Taču es tomēr esmu tavs dēls.

— Un mantinieks, — pavīpsnāja Seniors, — un pretendē … Man jau nav žēl. Atvaino, bet es tikai baidos, ka tev tie nederēs. Labi jau… Pamēģini kādreiz padomāt: kāpēc mēs tik alkatīgi esam pieķērušies pavīdējušai kontakta iespējai, kāpēc tik neatlaidīgi meklējam?

— Tas taču skaidrs… — mazliet apmulsis atbildēja Juniors.

— Un kas tad tev ir skaidrs?

Juniors mazliet padomāja.

— Progress, — viņš teica, — kustība uz priekšu.

— Līdz šim laikam mēs taču it kā atpakaļ nekustējāmies. Vai tad pašlaik mums ir kādas asas zinātniski tehniskās problēmas, kuras, mēs, cilvēce, nespētu paši atrisināt?

— Nav, — padomājis atbildēja Juniors.

— Vai ir kaut kādi kosmisku pārkārtojumu projekti, kurus mēs nevaram atrisināt vienatnē, bez kompanjoniem?

— No kurienes tad šie lai rastos? — Juniors pārvaicā ja. — Mēs projektējam, vadoties no savām iespējām un spēkiem.

— Kādēļ tad mums nepieciešams kontakts? Redzu, tu par to neesi padomājis. Un es arī ne. Jo mūsu, izlūku, uzdevums ir interesants pats par sevi, tajā — meklēt un atrast — ir pat krietns azarts. Tas tik ļoti aizrauj, ka vairs nedomā, kādēļ tu meklē.

— Pie kādiem secinājumiem tad tu esi nonācis?

— Pie dažādiem. No vienas puses — mēs dzīvojam labklājībā. Pagātnes problēmas atrisinātas, bet šodien ir atsevišķi problemātiski gadījumi, un ar tiem mēs veiksmīgi tiekam galā. Un tomēr …

Viņš paklusēja, pacēla zemes pikuci, saberza to pirkstos.

— Un tomēr mēs diez cik labi nejūtamies. Ar mums kaut kas nav lāgā.' Vai tu nekad to neesi matījis? Mēs esam radījuši tehniskā līmeņa ziņā ārkārtīgi sarežģītu civilizāciju. Kāpēc? Mēs par to diez cik dziļi neprātojam, galvenais bija radīt, bet pārējam, pēc mūsu ieskata,

vajadzēja nākt pašam par sevi. Tas neatnāca. Pavairojot un sarežģījot mēs kaut ko esam pazaudējuši. Un nezinām — ko. Mēs dzīvojam neparasti sarežģītā pasaules modelī, kuru paši esam radījuši. Vienreizīgi, neattaisnoti sarežģītā. Pasaulei jābūt vienkāršākai, lai tās jēga būtu pieejama ikvienam. Tikai tāda pasaule var būt vienota. Lai ar! cik tas dīvaini, taču šajā mūsu ne nu īsti nelaimē, drīzāk — nesakarībā mums pašiem ļoti grūti orientēties. Jo cēloņi meklējami ne jau šīs pasaules modeļa konstrukcijā, bet ikvienā no mums! Katrs no mums ir mazs šīs pasaules nospiedums un nevar tāpat vien ņemt un saprast, kas ir tā. kā vajag, bet kas atkal — nav. Tas daudz vieglāk pamanāms no malas. Ar svaigu skatījumu. Bet, kamēr mēs esam vieni, uz mums nav kam skatīties. Un mēs meklējam to, kurš varētu …

— Tu domā, ka tas tik svarīgi?

— Kā tev liekas, vai cilvēka priekšstati par dieviem radās tukšā vietā? Nejusties vientuļam, lūk, kas viņam bija nepieciešams. Laiku pa laikam kādam paprasīt padomu: vai pareizi rīkojos, vai pareizi saprotu? Dievi pieder pagājībai. Taču nepieciešamība ir palikusi! Un tajā nav nekā pazemojoša vai nenormāla. Tu taču neuzskati par pazemojumu meklēt kāda draudzību vai mīlestību? Cilvēcei kopumā šīs jūtas ir tikpat dabiskas.

— Pagaidi, — Juniors iebilda. — Iespējams, ka tas viss ir taisnība. Bet kāds ir šo domu sakars ar tavu aiziešanu no TI?

— Es palaidu garām Kurjeru. Bet ne savas kļūdas dēļ. Iemesls ir nopietnāks. Savu lomu nospēlēja kaut kas tāds, kas mīt manī pašā, tāds, kas ir katrā cilvēkā. Tā kā potenciālais draugs šoreiz neko noteiktu nepateica, es sāku domāt pats. Un tas man likās tik ļoti svarīgi, ka to nevarēja darīt reidā. Jādomā ir mājās, uz Zemes.

— Nezinu, — noteica Juniors. — Droši vien, ka tas viss ir saprātīgi un nozīmīgi. Taču ne man. Mans uzdevums — atrast. Un vai tad tas ir tik svarīgi — kāpēc? Kāpēc cilvēki izdomāja Kombinatoru? Lai pārliecinātos, ka tas, ko mēs radām, dod mums kolosālas iespējas. Tas, ko mēs radām, ir lielisks. Mēs radām citu Visumu, dažkārt burtiski ne no kā. Varbūt tu teiksi, ka es pārlieku tīksminos par to? Kādēļ gan ne, un no kā būtu jākaunas? Mēs to esam veikuši, mēs mākam to mantot un apliecinām to paši sev, bet, ja satiksim citus, — pierādīsim arī viņiem. Ar tevi toreiz tāpēc nesāka runāt, ka neuzskatīja tevi par līdzīgu: tu biji pārāk nereprezentabii apgādāts. Mēs esam spējīgi uz kaut ko vairāk.

— Abi jūs ar Georgu — pār vienu kārti metami, — Seniors noburkšķēja, liekas, šauboties, vai vērts sarunu turpināt. Beigu beigās viņš tomēr piebilda: — Nezinu, vai tas ir bijis tā, kā tu iztēlojies. Man liekas, ka visa notikumu gaita vedina domāt citādi. Viss sākās ar to, ka mani izsauca caur paralauku — ļoti precīzi un nepārprotami. Tu taču pazīsti stāvokli, ko izsauc tādā veidā: neparasts iekšējs saspringums un

pilnīgs ķermeņa atslābums. To nevar sajaukt ne ar ko citu.

Juniors pamāja. Šo stāvokli viņš zināja lieliski.

— Viņš man paziņoja, ka ir gatavs ar mani runāt, ja es varu uzstāties kā civilizācijas reprezentētājs. Es atbildēju, ka neesmu viens no visautoritatīvākajiem. Viņš atteica, ka saprot to, bet sarunāties ar tiem, kas atrodas uz Zemes, ir grūti: pārāk daudz sakaru traucējumu, — un ka sarunai ar mani būs iepriekšējs raksturs. Protams, es piekritu. Viņš iedeva man Antoras koordinātes. Pietuvojies tai, es pārliecinājos, ka signāls tiešāk nāk no turienes, lai gan no augšas nekādas ekspedīcijas apmešanās pazīmes neievēroju. Taču signāli nāca no viena noteikta punkta. Un viņš palūdza mani nosēsties uz Antoras.

Seniors brīdi paklusēja.

— Tu taču esi bijis tur. Vēlāk.

— Jā. Redzēju «Seniora stigu».

Seniors sabozās.

— Par stigu nevajag. Pienāks laiks ari tai… Ar vienu vārdu sakot — ja tu tur esi bijis, tad sajēdz, ka uz Antoras nevarēja atrast ne pleķīti zemes, uz kurai neaugtu velns zina kas.

Runā, ka visi botāniķi sapņo pēc nāves nokļūt tieši tur. Dzīves laikā tas izdodas tikai dažiem izmeklētajiem.

— Jā, botāniska paradīze. Bet nosēsties tur grūti… Es tomēr nosēdos. Nokāpu no trapa — un uzdūros sienai. Stumbri, kas liānu apvīti, liānas, kam caurauguši kaktusi, atšiepuši savus dzelkšņus. Bet dzelkšņi kā ziloņa ilknis un asi kā lapsenes dzelonis, no stumbriem nokarājas ērmoti zari, kas pastāvīgi kustas … Iedomājies, ka savā laikā uz Zemes dinozauri neaizgāja bojā, bet palika dzīvi, ēdot un bradājot visu, kas būtu varējis kļūt par sākotni pilnīgākām sugām. Man liekas, ka uz Antoras tas pats ir noticis ar augiem. Tie sagrāba visu, un nekam citam vairs nepalika vietas. īsi sakot, es nosēdos un sapratu, ka ar manu bruņojumu un apgādi te nav ko darīt; ja es būtu nolaidies divdesmit metrus no meklējamā punkta, es,šo attālumu nepārvarētu pat pusgada laikā. Visu šo laiku viņš uzturēja ar mani sakarus. Es viņam atklāti atzinos, ka neredzu iespēju līdz viņam nokļūt. Viņš atbildēja tādā garā — ja mēs esot īsta civilizācija, tad šāda problēma mums nevarot pastāvēt. Pēc tam es startēju, ieniru līdztelpā un izniru pie bāzes. Tur man izsniedza visu, ko es lūdzu.

— Trešās pakāpes tilpni.

— Komplekts numurs trīs sarežģītu planētu apguvei.

— Es arī pašreiz to vedu sev līdzi.

— Ne gluži to pašu. Jau pēc tam es parūpējos, lai šo komplektu nedaudz izmainītu. īsāk — piebāzu ar mehānismiem visu kuģa telpu. Un domāju, ka ar to uzreiz atrisinu divus uzdevumus. Pirmkārt — nokļūt tur, pie viņiem. Un otrkārt — tādējādi parādīt viņiem, ka mēs esam pelnījuši cieņu, jo nemaz neesam vājiņi. Spēks, spēks pirmām

kārtām — tāda ir mūsu devīze kopš seniem laikiem … Es atgriezos uz Antoru. Kurjers atradās tur. Pacentos nosēsties tuvumā. Taču ne tieši klāt, jo nācās domāt par prestižu, drošības sajūtu un tā tālāk. Bez tam vajadzēja parādīt, ka mums tāda veida problēmas neeksistē!

— Droši vien tev bija taisnība!

— Toreiz arī man tā likās. Nu varēju sev attīrīt laukumu jebkurā vietā. Ar to es arī sāku. Vari iedomāties, kā tas izskatījās …

* * *

Juniors to iztēlojās. Viņš gluži vai savām acīm redzēja, kā virs apokaliptiskā džungļu haosa, antigravu izlīdzsva- rots, karājas kuģis, kas tur bija nolaidies, kā tas deva paredzēto brīdinājumsignālu sēriju, nogaidīja — un tad no sprauslām, kas gredzenveidīgi aptvēra korpusa apakšējo daļu, viens pēc otra pret zemi triecās it kā ciešās barankās savīti lādiņi, apžilbinoši spilgti pat Antoras sarkanīgajā dienas gaismā. Nulles operācija, nosēšanās vietas iztīrīšana. Impulsi tika padoti viens pēc otra, uzsitās liesmas, to mēles pacēlās augstāk par visaugstākajiem kokiem, apakšā apdullinoši šņāca un sprakšķēja, kraukšķēja, dārdēja; augi, ugunī lokotiēs, uzvijās sapinoties vēl ciešāk, sāka vārīties sula, pēc tam viss pārogļojās, sakrita, melns pelnu pulveris nosēdās uz grunts, caur to ar svilpienu izrāvās nokaitēta tvaika geizeri, laiku pa laikam aizklājot visu ar melnbaltu šķidrautu. Tā turpinājās apmēram pusstundu. Pēc tam impulss beidzās. Šķidrauts pamazām izklīda, kļuva redzama saules atspīdumā apklususi, plaisu izvagota augsne — ciets segums, uz kura varēja bez mazākajām bažām nosēsties. Kuģis līgani noslīdēja lejup un mīksti nosēdās. Tā smaile pacēlās pār atlikušo mežu, kˆs bija it kā godbijīgi atkāpies.

Pēc tam kā nozvanot atsprāga lūku vāki, lēni izlīda smagsvara pacēlāju balsta laukumi, nesot uz sevis to, kas uzreiz bija jāliek lietā. Nebija nekādu pārtraukumu, aprēķinu, ikviens mehānisms uzreiz iekļāvās darbā, jo tiem bija savas kristāliskās smadzenes, kuras darbojās pēc vienotas programmas. Virziens bija noteikts iepriekš, uzplaiksnīja gari stari, pie pamatnes pāršķeļot jebkura resnuma stumbrus kopā ar liānām, kas tos apvija. Cieši sapītie koki vēl nekrita, atbalstoties uz visu blakus stāvošo masu, bet stari precīzi iezīmēja stigas perimetru, šūpodamies vertikālā plaknē, atšķeļot visu nozīmētajā telpā, un galu galā tas, kas bija nolemts iznīcināšanai, sāka brukt, taču nepaguva sasniegt augsni: milzīgi žokļi iegrauzās varenajos bluķos, izrāva tos un svieda utilizatora alkatīgajā rīklē. Tur, bunkuram piepildoties, ritmiski uzliesmoja verdoša uguns, un dažās minūtēs saturs pārvērtās pelnos, kas tika iesūkti caurulēs un nokļuva nākošā posma mašīnu vēderos. Tās savukārt izsvieda zem priekšējo kāpurķēdēm melnu, gandrīz acumirklī sastingstošu masu, kas izveidojās reaktoros, kur tas viss tika sajaukts — gan pelni, gan nesadegušās koka daļas, sadalītas elementos un atkal sintezētas citās,

nepieciešamās kombinācijās, — un kļuva par gatavu ceļa segumu.

Visā šajā tehnikā nekā principiāli jauna nebija, tā drīzāk satrieca iztēli ar visa mašīnu milzuma darbības vienotību un darbu vērienu. Visa sistēma, viss komplekts numurs trīs, veļot sev pa priekšu dārdoņas un liesmu vilni, virzījās, minūtē veikdama vairākus metrus, pa gatavu ceļu, kurš noklājās tai priekšā. Kolonnas beigās rāpoja mucvei- dīgie kriogēni, kas noklātā ceļa temperatūru samazināja līdz tādam līmenim, ka pa to varēja iet ar basām kājām. Tomēr ne jau tāds pārvietošanās veids šeit bija paredzēts — kad komplekta mašīnas bija iedziļinājušās džungļos kādus simt metrus, kuģa kravas celtnis, atkal nolaidies, atļāva izripot uz jaunā ceļa izveicīgam visurgājējam, un tā bija vienīgā mašīna visā komplektā, kuru vadīja tieši cilvēks. Vienīgais cilvēks visā kuģī: pats Seniors.

* * *

— Man bija nepieciešamas dažas stundas, lai tādā ceļā nokļūtu līdz vajadzīgajam punktam, — Seniors stāstīja dēlam. — Un pa visu šo laiku neradās ne mazākais šķērslis, ko varētu uzskatīt par saprātīgu pretdarbību. Es varēju darīt ar mežu, ar visu pianētu, ko vien gribu. Tikai tad, kad biju jau pie mērķa, Kurjers atkal ierunājās. Ļoti mierīgi viņš pateica apmēram tā: «Man ļoti žēl, bet mūsu saruna ir priekšlaicīga. Vajadzēs to atlikt.» Atklāti sakot, es apjuku. Nodomāju, ka esmu viņu nobaidījis. Sāku pārliecināt, ka mūsu varenība viņiem nav bīstama, ka mēs esam humāna, civilizēta rase… Uz to viņš atbildēja: «Pagaidām vēl ne. Bet mēs pagaidīsim.» Es paguvu tikai pavaicāt: «Kad, kur?…» Un izdzirdēju atbildi: «Kad būsim pārliecināti, ka jūs pārvaldāt arī procesa otru pusi.» Un viss.

— Atceros, par to tu ziņoji TI.

— Protams. Bet vairākums pie mums sliecas domāt, ka viņš nobijās un ka viņa vārdi jātulko tā: «Mācējāt nobaidīt — mākiet arī nomierināt.» Kopš tās reizes mēs visur cenšamies rīkoties ārkārtīgi uzmanīgi. No Zindika planētas vispār atsaucām savu misiju. Taču es domāju, ka Kurjeram prātā bija kas cits. Jūs parādījāt, ka mākat dedzināt, viņš man teica, parādiet, ka mākat arī izaudzēt.

— Un tu ar to sāki nodarboties, — Juniors neatturējās nepavīpsnājis. — Tēt, tu esi brīnišķīgs.

— Tā gluži nav. Tad es nolēmu nodarboties ar kaut ko citu. Parādījās «Anakola» projekts. Es atļāvu iekārtot kuģi tā izpildei. Uzradās Georgs ar savu Kombinatoru. Es uzreiz sapratu, kādas perspektīvas tas sola, un atbalstīju viņu. Bet tūlīt pat nolēmu, ka tas nav priekš manis. Jāsāk ar melno darbu, ar izmēģinājumiem, bet es jau esmu gados. Tas ir nākamās paaudzes uzdevums. Tad es palūdzu, lai izsauc tevi. Tiesa gan, es nebiju domājis, ka Georgs savu projektu realizēs tik ātri: viņam taču tikai viena puse bija uz papīra, bet otra — galvā. Taču viņš nav vienkāršs fanātiķis, viņš ir stūrgalvīgs fanātiķis.

Daudzi viņu pamet, jo nevar sastrādāt. Taču uz katru vietu, kas atbrīvojas, pretendē divi vai trīs citi, labāki par iepriekšējiem.

— Jā, viņš ļoti ātri tika galā. Jau pilnā gaitā notiek montāža.

— Dēls, tad kāpēc tu esi šeit, nevis uz kuģa?

— Atmetot patmīlību, jāatzīstas — viņš mani vienkārši izdzina. Pateica, ka ārpus tilpnes numurs viens viņš netaisās iziet, bet tur viņam aukles neesot vajadzīgas. Spriežot pēc viņa vārdiem, uz tilpni man ceļš slēgts, jo tā būs aizzīmogota. Mans darbs — tikai pavadīt Kombinatoru pa izplatījumu, veikt dažas pārejas un Re-pārejas, lai pārbaudītu, kā šī viņa viituve iztur ceļojuma smagumu un vai pēc tam tajā vēl var izvārīt zupu. Tāpēc man atradās laiks apraudzīt tevi.

— Tātad tev par to nav nekāda priekšstata? …

— Nē, kāpēc gan. Es biju klāt poligonizmēģinājumos, kad tika realizētas atsevišķas, vienkāršas programmas. Šādas tādas zināšanas sagrābstījos. Citādi jau nedrīkstēja, jo Kombinators pieslēgts pie Gudrinieces, tas ietaupīja milzumu laika, viņiem nevajadzēja izgatavot vadošo skaitļotāju. Bet Gudriniece jau ietilpst manā saimniecībā, te bez manis viņi neko nedrīkstēja aiztikt.

— Tas nozīmē, ka tu viņu vēl .satiksi pirms starta. Pagaidi, nogriezīšu ziedus. Ne tik daudz viņam, kā viņa sievai. Vai tu esi to redzējis?

— Jā, — atturīgi atbildēja Juniors. — Skaista sieviete.

— Un tikai? Nu vai zini…

— Iespējams, ka mUjins atšķirīga gaume.

— Iespējams.,. Starp citu, — Seniors sacīja, — par sievietēm …

— Nevajag, — Juniors drūmi noteica.

— Pacieties. Tu zini, ka es nejaucos tavās darīšanās. Lai gan, kad es biju tavā vecumā, man jau sen biji tu. Bet nav neviena, kam ar laiku tu varētu pateikt to pašu. Lai gan tā ir tava darīšana. Mani šādi jautājumi interesē tikai no profesionālā viedokļa.

— Lūdzu, atšifrē.

— Vai tas tiešām ir nesaprotami? Tu aizlidosi. Ko tu atstāj? Ko ved sev līdzi? Ko vari atrast un atvest jaunu? To nezinot, grūti palaist cilvēku izplatījumā un būt par viņu mierīgam. Tāpēc es aizbraucu pie Ledas.

— Tu?

— Tieši tā — ņēmu un aizbraucu. Nekādi nevaru tevi iepriecināt.

— To es zināju arī tāpat. Es neesmu vainīgs un arī nenožēloju …

— Ko tad tu aizved sev līdzi? Savu brīvību? Bet ko tu ar to tur iesāksi? Uzklausi mani…

— Tēt, nevajag. Tu droši vien visu runāsi ļoti pareizi,

pareizi priekš tevis. Taču ir arī kas tāds, kur svešai pieredzei nav nozīmes, kas jāapgūst pašam. Tā kā atļauj to darīt man.

— Ak tu muļķa cilvēk!

•— Lai tā būtu.

Viņi paklusēja, kamēr tēvs nogrieza ziedus.

— Tikai neaizmirsti pasniegt.

— Georgam. Sievu es diez vai redzēšu.

Seniors pamāja, un viņi atkal apklusa. Itin kā būtu pateikts viss, ko bija gribējuši. Tam, kas netika pasacīts, laikam arī nebija jāizskan.

— Tad nu .i. — teica Juniors, uzmanīgi paspēris soli uz priekšu.

Viņi apskāvās.

— Lido, — sacīja Seniors.

Un viņš aizlidoja.

* * *

Viņš sāka darboties ātri un mērķtiecīgi, kā bija radis. No caurspīdīga maisiņa iebēra analizatora uztvērējā sauju vietējo smilšu. Ieslēdza. Tas klusi iedūcās, un gandrīz acumirklī uz displeja kļuva redzami simboli un skaitļi.

— Tā-tā-tā-tā-tā, — Juniors prātodams murmināja. — Smiltiņas nav bagātas, pat vienkārši nabadzīgas, bet tas tikai nozīmē, ka to vajadzēs krietni daudz. Par laimi, tām tālu pakaļ nav jāiet. Būs nepieciešamas kaut kādas izmaiņas inkubācijas režīmā, tūlīt palūgsim izskaitļot, kādas tieši…

Juniors paklusu uzrunāja Gudrinieci un, kad tā atsaucās, piedāvāja tai šo uzdevumu. Viņš iztēlojās, kā tā būtu nicinoši sakniebusi lūpas, ja tādas būtu, un tā vispār būtu cilvēks, nevis tāda līdzība domājošai sēnei, kas atvesta no kādas tālas planētas. Mūsdienu elektronskaitļotājus šīs sēnes apsteidza par simt procentiem gan mazā apjomā, gan daudzpusības dēļ, bet izmaksāja briesmīgu naudu, tādas uzstādīja tikai uz augstākās klases meklētā jkuģiem. Gudriniece dzīvoja īpašā nodalījumā, kur bija radīta viņas dzimtās alas vide un kur Juniors nevarēja ielūkoties, lai ari kā vēlētos: Gudriniece un kuģis bija saistīti ar tās pašas tehnikas — adapteru, pastiprinātāju, pārveidotāju, ekrānu un pārējo līdzekļu palīdzību, kas vājos impulsus pārveidoja darbībā, taču sarunāties ar viņu varēja tieši, jo Gudriniecei piemita īpašība ģenerēt ļoti spēcīgu paralauku. Sēne nekad nepiedalījās abstraktās sarunās, iespējams — nevarēja, bet varbūt viņai cilvēks kā sarunu biedrs likās pārlieku primitīvs. Taču acīm redzami tāda dzīve to apmierināja, tā darbojās precīzi, un visdrīzāk jau nebija domājoša būtne — lai gan par to vēl joprojām strīdējās —*f* bet tikai bioloģiska domāšanas iekārta — neapdvē- seļota. Tādos smalkumos Juniors necentās ielaisties, tam neatlika laika un nebija ari vajadzības. Viņš noteikti zināja, ka Gudriniece nav cilvēks, ar to pietika.

Izrīkojis Gudrinieci, Juniors ieslēdza inkubatoru, lai tas iesildās. Viens kamielis izlīda caur adatas aci, viņš apmierināts konstatēja, savu iekšējo monologu visu laiku risinādams skautu žargonā, it kā patiešām vēl būtu puika. Šis ieradums pašam netraucēja, bet citu šeit nebija… Tagad tālāk. Detalizēta atmosfēras analīze. Atkal simboli un skaitļi. Tā-tā-tā-tā… Ūdeņraža šeit pietiks veselam Pasaules okeānam. Tas nozīmē, ka ūdens būs. Skābeklis — no smiltiņām, no dabiskā silīcija oksīda, bet silīcijs un ogleklis (no tā paša gaisa) ir visai noderīgi Kristāla veidošanai. Pamaz cietzemju elementa, to dēļ acīmredzot vajadzēs mazliet aizkavēties. Ģermāni ja nav nemaz, bet to dabūsim no vecā Kristāla, tā ka arī te viss ir pilnīgā kārtībā. Tātad — arī otrais kamielis ir izlīdis. Liela karavāna, laba karavāna…

Tā pats sev par prieku pļāpādams, Juniors ķērās pie smilšu krājuma izveides. Skaidri nodiktēja Gudriniecei uzdevumu. Iemirgojās tablo: trešā tilpne dehermetizēta, septiņpadsmitais mehānisms gatavs izejai; septiņpadsmitais uz celtņa; septiņpadsmitais uz grunts, stop. Brīnišķīgi, nodomāja Juniors. Atkal sākās uguntiņu deja: divdesmit pirmais uz grunts … astotais uz celtņa … Trīspadsmitais … Ar ūdens daudzumu, kuru dažās stundās varēja radīt trīspadsmitais mehānisms, būtu pieticis vidēja lieluma ezeram. Kristālam būtu gana ari ar desmit reizes mazāku. Tomēr prakse ieteica veidot ūdens rezervi, pēc tam to uzmanīgi sūknēt no augšas, bet ne no pašas virspuses, jo tas atviegloja attīrīšanu. Tas nozīmē, ka būs ezers. Iespējams, pirmoreiz šīs planētas vēsturē. Žēl, nebūs kam par to priecāties. Ja nu te vēl būtu kāds iedzīvotājs … Junioram kļuva jautri, atraisījās fantāzija … Viņš būtu visu ko sastādījis ap ezeru. Teiksim — palmas. Kokospalmas un visādas citādas, kādas nu mēdz būt. Bērzus, priedes, eikaliptus, arī lazdas, sēnes.. . Nu nē, viņš nodomāja, sēnes jau nav nekādi koki. Nospļauties par to — man būtu bijuši koki, kokveidīgas sēnes. .Piemēram, ar cepurīti desmit metru diametrā. Droši vien Gudriniecei būtu patīkami šeit satikt radus. Vai nav laba ideja? Planētu iecerējis un izveidojis TI uzticīgais kareivis Juniors, Seniora dēls. Juniorlenda. Bērniem ieeja brīva.

Apkārt noteikti jāaug zālītei. Gan garai, gan zemai, nebūtu par ļaunu ezerā audzēt zivis. Un ari vēžus. Kokos lai sēž un dzied putni. Pie tam palmās — turklāt vēl pērtiķi. Tad gan būtu jautri… Un noteikti runājošie papagaiļi, sasodīts, gandrīz aizmirsu, kā tad bez papagaiļiem? Nekādi nevar …

Jā, nodomāja Juniors. Tas nemaz nav tik sarežģīti. Mašīnas saraks bedrītes. Cik vajag un pat vairāk. Sēklu man ir gana, tikai žēl, ka nav īstās. Iestādīšu tās šeit — un sāks augt lēcas, gredzeni, aplikas, uzmavas, mikroshēmas, releji, atsperes, stangas, zobrati… Tad nu gan būs dārziņš, kāda droši vien visā pasaulē nav.

Var rīkoties ari citādi. Dot Gudriniecei komandu… Lai gan ezers

tik un tā ir nepieciešams, bez tā neiztikt, viņš jau nopietni nodomāja, atgaiņājot kādu pieticīgu, bet rosinošu domu. Un nokomandēja: trīspadsmitajam — uzsākt. Pa to laiku septiņpadsmitais jau bijapiesūknējis pilnu bunkuru ar smiltīm. Tās bija tīras un sausas. Protams, tās vēl jāizsijā ne vienreiz vien. Kristāls ir neiedomājami kaprīzs .,, Gudriniece jau bija paguvusi aprēķināt režīmu atbilstoši izejmateriālu parametriem. Kā tur? Nekā īpaša. Tiesa, kā jau Juniors bija paredzējis, salīdzinājumā ar klasisko laboratorijas variantu proves aizkavējās. Vai uz ilgu laiku? Par piecdesmit procentiem. Tātad divu nedēļu vietā nosēdēsim šeit trīs, tas arī viss. Lai arī kāds būtu izlūks, bet pacietīgam viņam jābūt gan. Citādi dzīve būs īsa. Taču es neapšaubāmi dzīvoju, jo esmu objektīva realitāte, kas pati eksistē savās sajūtās …

Tāpat kā citiem, viņš nodomāja. Jā, dažam labam šī realitāte ari izpaudās sajūtās. Reiz Leda …

Stāt! — Juniors sevi aprāva. Nekādas Ledas nav. Viņa ir iedomu auglis. Labāk strādā, neķer mušas! Bezdarbībā rodas visas liekās domas.

Pa to laiku inkubators bija iekļāvies režīmā. Jau vārījās pirmais izejvielu sastāvs, kas bija bagātināts ar visām iespējamām piedevām no kuģa krājumiem. īstais brīdis sākt procesu.

Juniors atslēdza seifu. Lielu un superizturīgu seifu. Tajā glabājās galvenais: sēklas. Visam, kas atrodas pasaulē. Otrs kuģis. Vesela eskadra sēklās. Tūkstoši dažādu sēklu sugu. Junioram no tām bija nepieciešama viena vienīga. Kristāla sēkliņa. Pats Juniors pat nedēļas laikā netiktu gudrs visā šajā milzīgajā šauro penāļu lērumā. Bet tas nebija nepieciešams, vajadzēja tikai klaviatūrā nospiest īsto numuru, bet iepriekš atrast šo numuru pēc specifikācijas. Tā viņš ari rīkojās. Penālis izstūmās pats. Nospiedis pogu, Juniors to uzmanīgi atvēra. Sēklas gulēja katra savā ligzdiņā kā spīguļojošas uguntiņas, kā mazi briljanti. Divdesmit. Varētu izaudzēt divdesmit Kristālus, ja tikai būtu inkubators, izejmateriāls, kā arī nepieciešamais gravitācijas lauks. Bez tā Kristāls neaug tā, kā vajag. Viss pārējais aug, tikai šis tiepša nevēlas. Taču gravitācijas šeit — bāz kaut pilnus maisus …

No spailes seifa sienā Juniors izņēma nelielu pinceti. Ar to satvēra vienu sēkliņu. Atvēra pieņemšanas kameras durvis. Uzmanīgi iebāza tajā roku ar pinceti, sajūtot spriego lauka pretošanos. Virs durvīm iedegās uguntiņa, jo sēkliņa bija nokļuvusi zonā. Tad Juniors lēni atlaida pinceti, izstiepa roku, aizvēra durvis, pagrieza rokturīti līdz galam. Novēroja, pieplacis pie lēcas. Inkubatora iekšējā virsma lēni mainīja krāsu. Iekšējās kameras segmenti bija atvērušies, spīdēdama sēkliņa iepeldēja darba kamerā. Apstājās, tikko manāmi kustējās, meklēdama sfēriskās kameras ideālo centru. Atrada. Sastinga. Tad sēkliņai cauri iztriecās vissmalkākais iniciatora stars. Tas bija procesa

sākuma mirklis, apstiprinājumam virs pieņemšanas kameras durvīm, arī virs šķērssienas iedegās matēti tablo: «Uzmanību! Notiek process!» Vienlaikus atskanēja tikko dzirdama šņākoņa: no kompozīcijas reaktora verdošais tvaiks stingri noteiktās dozās tika ievadīts darba kamerā.

Juniors atrāvās no lēcas. Tā. Viss kārtībā.

Taču ir vēl viens darbs. Tu esi saimnieks kuģim un visam, kas uz tā borta. Būt saimniekam — nozīmē būt īpašniekam visās šā vārda nozīmēs, pirmām kārtām — mācēt izlietot… Ja nu padomāt par Kombinatoru?

Jā, protams, šī lidojuma programmā ir tikai sistēmas un montāžas izturības mēģinājumi. Kombinators tev ir vienkārši jānogādā uz izvēlētās planētas, kur to gaidīs komisija un notiks visi programmā paredzētie izmēģinājumi. Tā tas tiešām ir.

Bet, no otras puses, Kombinators ir saaudzēts vienotā veselumā ar kuģi un nav paredzēts pielietojumam uz Zemes — tur tas nav vajadzīgs… Kas tad šajā gadījumā vadīs Kombinatoru? Tu, jo kuģis — tas esi tu un neviens cits.

Līdz tam brīdim tev būs ilgi jāmācās — gan teorētiski, gan praktiski. Bet tas tiešām ir tik ļoti nepieciešams. Varētu domāt, ka es zinu no galvas visu, kas rakstīts par šo kuģi. Nekā tamlīdzīga. Nezinu. Tomēr lidoju — un, kā saka, ne jau slikti. Es neesmu teorētiķis un pat ne īsts remontētājs, esmu pilots un navigators, un nekas vairāk. Tas pats ar Kombinatoru: es neesmu ne konstruktors, ne inženieris. Es esmu roka uz pogas — un viss. Un nekādas īpašas zināšanas nevajag.

Ko tad darīt? Pieklauvēt pie pirmās tilpnes? Pie tās tilpnes, kuru tu uz Zemes neesi ne piekrāvis, ne visu tajā iekārtojis un pat ne devis padomus un norādījumus. Pie tilpnes, kurā atrodas nevis zemesracēji un ūdenssmēlēji, bet daudz smalkākas mašīnas. Man vajag tikai izšķirties, un tad es šeit kaut ko tādu radīšu! Zemes paradīzi iekārtošu.

Man sagribējās palmu, un šajā paradīzē būs palmas. Vispār — īstas. Apskatāmas no visām pusēm. Varēs pieiet klāt un pataustīt. Kas veiklāks, varēs pat uzkāpt. Un, ja ūdenī, pieņemsim, peldēs zivis, tad tās būs visīstākās. Tās varēs iebarot. Ķert. Pat cept. Tikai ēst tās nevarēs, bet tāda nepieciešamība neradīsies, jo ēdamā uz kuģa ir gana, pietiks visai atlikušajai dzīvei. Ēst tās nevarēs nevis tāpēc, ka kaut kas neatbilstu ķīmiskajā sastāvā: viss ir kā īsts. Nē jau, pat ne «kā īsts». Vienkārši — īsts. Nevarēs cita iemesla dēļ… Kāpēc tikai palmas un zivis? Ar Kombinatora palīdzību tu vari radīt visu pasaulē. Precīzāk — to, kam ir programma Kombinatorā. Programma ir ļoti plaša. Vesels sējums nosaukumu. Mēs patiesi gatavojāmies īstajai tikšanās reizei ar Kurjeru, lai parādītu, ka arī radīt esam spējīgi vērienīgi, drosmīgi, ar izdomu. Paldies Georgam. Viņa izdomātā un realizētā tehnika, kas bija noslēpta pirmajā tilpnē, dara mūs gandrīz vai dieviem līdzīgus.

Gandrīz — jo tomēr viss mūsu radītais būs ne gluži… Vai ne gluži īsts? Jā, droši vien, ka ne gluži. Un ne tikai tāpēc, ka zivis nebūs ēdamas. Bet tāpēc, ka man pēcāk atliek tikai nokomandēt — viss izgaisīs, atgriezīsies izejas punktā, kļūs par smiltīm, gāzi, niecīgiem mikroelementu piejaukumiem … Taču līdz tam brīdim, kamēr pēc manas pavēles mašīna nelikvidēs lauku, — viss eksistēs lauka vissmalkākās, vissarežģītākās kombinācijās, kuras liek elementārdaļiņām dzīvot stingri noteiktā, ieprogrammētā kārtībā, citu vārdu pat nesameklēsi: dzīvot.

Ko tad darīsim — vai nodarbosimies ar pasaules radīšanu? Paveiksim to pirms termiņa: nevis nedēļas laikā, bet, teiksim, divās trijās dienās.

Juniors pavīpsnāja un pakasīja pakausi.

— Nu, nu, — viņš skaļi noteica.

Kā tas notiek, to viņš vairākkārt bija redzējis poligonā. Nav nekā, tukša telpa, tīrs laukums. Dūc pēdējie brīdinā- jumsignāli. Noskan komanda. Un pēkšņi ne no kā rodas gabaliņš pasaules. Ne šķitums, ne hologrāfija, ne arī nedzīvs makets. Dzīvās pasaules gabaliņš. Un tu ieej tajā, aiztiec ar rokām, redzi, dzirdi, saod, dzīvo šajos reālajos apstākļos. Un jau otrā mēģinājuma laikā tu pārstāj sajust tādas pasaules mākslīgumu. Jo viss, kas tajā eksistēja, neizpildīja vis kādas iepriekš paredzētas darbības, bet vienkārši dzīvoja, un tu uztvēri savu acu priekšā visu radīto pasauli vienīgi iespējamā veidā: tikpat reālu kā tu pats.

Ar vienu atšķirību: pagāja kaut kāds laiks, atskanēja komanda — un viss izgaisa. Tu paliki. Un nez kāpēc kļuva neizsakāmi skumji…

Tur jau tas suns aprakts, Juniors sev teica. Pieļausim, ka tu to izdarīsi. Bet, kad pēc trim nedēļām nogatavosies Kristāls un tu to uzstādīsi kuģī, kas būs gatavs lidojumam, tev vajadzēs visu izslēgt, novākt, iznīcināt. Būs žēl. Jo būsi jau paguvis pierast pie jaunās pasaules, ko pēc tavas gribas radījis pirmajā tilpnē novietotais Kombinators. Bet atstāt šādu pasauli šeit nav iespējams — tiklīdz atskanēs tava komanda noturētājlauka izslēgšanai, acumirklī izgaisīs, pārstās eksistēt tevis radītā paradīze, un tu jutīsies kā slepkava, kas iznīcinājis, lai arī mazu, bet veselu pabeigtu pasauli, arī visu to, kas tajā dzīvoja, vai saprati — dzīvoja! — ar kokiem, zivīm un vabolēm, ar visu, kas paredzēts programmā. Vai tas nav pārlieku cietsirdīgi? …

Pagaidi, pagaidi, Juniors apsauca sevi. Ko tas nozīmē — cietsirdīgi? Tie visi taču ir tikai tehnikas produkti.

Bet tie taču būs dzīvi? Kur beidzas ilūzija un sākas dzīve?

Vai zini, Juniors sev pateica, nelauzi galvu. Tu sāc psihot. Apvaldies. Piesargies. Vientulība ir laba tikai nelielās ārstnieciskās devās. Kā inde. Ja par daudz — tad tā ir nāvējoša.

Pagaidām paklaiņosim, Juniors pats sev ieteica. Uzvilksim

skafandru. Iziesim ārā, papriecāsimies — ko tur mūsu brontozauri no trešās tilpnes būs sakārpījuši.

Jo citādi patiesi var sajukt no bezdarbības.

1fe * *

Viņš izgāja no remontnodalījuma. Zem papēžiem nodunēja traps. Skafandrs. Ķivere. Sakari ar Gudrinieci. Tīri automātiski, katram gadījumam Juniors tos pārbaudīja.

Tātad — ejam pastaigāties. Vispirms uz apskates platformu. Šeit, uz kuģa, es pašlaik neesmu vajadzīgs. Mūsu civilizācijas brīnišķīgā īpašība: laiku pa laikam tu kļūsti tai nevajadzīgs. Un paldies par to, ka palaikam tomēr vēl gadās situācijas, kurās bez tevis nevar iztikt. Taču to nav nospriedusi civilizācija. Tie ir tevis paša pieņēmumi. Civilizācijai gar to nav daļas. Automātiem tas ir vienalga Tādu pasauli kopā ar daudziem citiem radīji tu pats. Un, atklāti sakot, tā tevi pilnīgi apmierina. Tikai pateicoties tādam pasaules iekārtojumam, tu atrodies šeit, TI pašā smailē, nevis rocies pa vagām un apstādījumiem kā tēvs un nesaki: ak! — pie katra vārga zāles stiebriņa. Un kāda jēga no tāda stiebriņa, ja es, pāris vārdos pateicis vajadzīgo komandu, dažās stundās radīšu šeit pasaulīti ar miljoniem zāles stiebru, desmitiem koku! Kas attiecas uz mūsu civilizāciju, tad tā līdzās visam pārējam, bet varbūt pat pirmām kārtām — esmu es pats. Uz nevienam nezināmas planētas līdztelpā es audzēju Kristālu, nevis puķītes aiz žoga. Tāda ir mana būtība. Ko vēl man vajag?

Viņš uzkāpa uz apskates platformas un aplūkoja apkārtējo pasauli.

Nebeidzama krēslas valstība, nodomāja Juniors. Un klusums. Monumentāls klusums. Dīvaini — kāpēc? Skaidrs, ka šeit nav dzīvības. Taču ir atmosfēra, jābūt gaisa plūsmām, vējiem. Tomēr arī gaiss šeit ir kā akmens — tikpat monolīts un nekustīgs. Vispār šeit ir pat skaisti. Savādi, bet skaisti. Un tomēr kļuva daudz jaukāˆ, kad radās šis — pagaidām vēl ļoti mazais ūdens spogulītis. Tajā ļoti ērmoti atspīd violetie gaismas kūļi…

Ezeriņš — tik sīciņš, ka, labi saņēmies, to varētu pat pārlēkt, — patiesi jau bija veidojies, jo trīspadsmitais mehānisms — Ūdensvīrs —, laiku nezaudējot, strādāja pilnā sparā, it kā priecādamies par to, ka ticis pie darba. Ja to izslēgtu, ūdens izzustu burtiski dažu minūšu, pat sekunžu laikā; to iesūktu smiltis, un arī sausajai atmosfērai nekas nebūtu pretī piebaroties ar tvaikiem. Juniors sev pārmeta, ka nav ienācis prātā vispirms izrakt krietnu bedri un ap- kausēt tās dibenu un malas, — tad jau te būtu bijusi jūra ne jūra, bet vismaz vieta, kur var ar jahtu pavizināties …

Viņam piepeši briesmīgi sagribējās izpeldēties, bet ne jau kuģa sterilajā baseinā.

Šī iegriba izrādījās neparasti spēcīga. Droši vien tieši tā arī bija iemesls, nevis pilnīgi saprātīgi apsvērumi par to, ka nav nekāda

iegansta šeit, klusos un mierīgos apstākļos, nesarīkot izvērstu Kombinatora pārbaudi, bet uz oficiālo — ar komisiju un banketu — jau lidot pārliecībā, ka Kombinators labi iztur lidojumu un izvērsumu lauka apstākļos un tu pats proti ar to apieties. Jo tūdaļ uzrādīt autoritātēm iekārtu ekspluatācijā, kamēr pieredzes vēl pamaz, — tas ir bīstami. Nē, protams, šie apsvērumi ar tādiem pašiem panākumiem varēja tikt apšaubīti un pat noliegti, pat ar tādu argumentu — ja jau tādas superpro- grammas pārbaudes bez speciālistu pārbaudes nav ieplānotas, tātad arī nav jārīko. Tā ka, iespējams, ne jau dažādi apsvērumi šeit bija noteicošie, bet tieši šī pēkšņā un nepārvaramā vēlēšanās, kas arī Junioram lika izšķirties pilnīgi un galīgi.

* * *

Tātad rīkosimies stingri, mierīgi un konsekventi. It kā te sēdētu zinātniskā komisija, kas tevī noraugās ar zināmām šaubām.

Vispirms liksim Gudriniecei izveidot aizsarglauku. Izraudzīsim gabaliņu vides, izolēsim no apkārtnes iedarbības, sāksim tur ieviest savu kārtību. Kupolveidīgais lauks nosegs ne tikai kuģi, bet arī daļu no teritorijas. Kādu rādiusu izvēlēsimies? Minimālo — kuģa augstumu —, lai izveidotos precīza pussfēra. Tas ir — piecsimt metru.

Juniors pa sakaru līniju deva Gudriniecei komandu. Pagāja dažas sekundes, kamēr sēne to apguva un pārveidoja attiecīgajos impulsos. Pēcāk — to bija interesanti novērot — puskilometra lokā smilts sakustējās, it kā zem tās, neparādoties virspusē, sāktu līst kāda dzīva būtne. Līda strauji, tā ka dažu sekunžu laikā aptvēra kuģi kilometra diametrā, un atgriezās izejas punktā, iekoda pati savā astē un pamira. Gudriniece tikai pēc tam ziņoja, ka izveidotais lauks ir izturīgs, nekādas pretdarbības tam nav. Un kur gan tāda pretdarbība varētu rasties?

Uzreiz kļuva mājīgāk. It kā līdz šim Juniors būtu atradies klajumā, bet te piepeši — telpā, lai arī plašā, tomēr noslēgtā un izolētā. Lai arī cik tas dīvaini būtu, bet viņam, izlūkam, dvēseles dziļumos atklāts plašums nepatika. Ko lai dara, pilnīgas laimes, kā saka, nemēdz būt…

Sekoja otrs posms. Viņš atkal izsauca Gudrinieci. Ne jau velti komandēt mehānismus varēja tikai ar viņas palīdzību: cilvēks ir iekārta, uz ko ne vienmēr var paļauties, — dažkārt viņš var komandēt arī aplam, bet Gudriniece šādu rīkojumu tad uzreiz nobloķētu. Šoreiz Juniors pavēlēja: astotajam normalizēt atmosfēru, pēc normas sasniegšanas to stabilizēt, uzturot nepieciešamo sastāvu. Divdesmit pirmajam rakt bedri, pēc tam, lai novērstu ūdens zudumus, apkausēt tās dibenu un sienas. Pēdīgi, kad divdesmit pirmais būs pabeidzis, — trīspadsmitajam uzsākt bedres piepildīšanu.

Juniors uzdeva izmērus un kādu brīdi stāvēja, vērojot, kā mehānismi izvērsās un ieņēma jaunas pozīcijas. Vispirms darbu uzsāka

divdesmit pirmais — ārēji smagnējs un neveikls, taču bez nevienas liekas kustības, kā ikviens mehānisms, kas ir kārtībā, jo bezmērķīgi rosīties var tikai cilvēks, nevis mašīna. Divdesmit pirmais bija ekspedīcijas veterāns, vēl no tā komplekta, kas strādāja ar Senioru uz neskūtās planētas. Varētu teikt, jau večuks. Tas nekas, viņš ir pilnīgā kārtībā un vēl pastrādās. Kad atgriezīsimies no reida, radīsim speciālu muzeju un noliksim viņu uz postamenta ar visām nagainajām ķepām, graujošajiem žokļiem, zvīņainajām caurulēm, pa kurām drīz aiztecēs izkausētā masa, lai zem krāvējagregāta slīpajiem ieveidņu nažiem iegultu un sastingtu uz visiem laikiem, pēcāk vien- alga — lej ūdeni vai slāpekļskābi, materiāls izturēs, nepadosies. Šis divdesmit pirmais mehānisms ir monumentāli izveidots. Ar kaut ko līdzīgs pašai civilizācijai: ārēji it kā sarežģīta un smagnēja iekārta, taču sarežģītība ir pārdomāta, tās pamatā veselais saprāts, un kustības, kuras dažbrīd liekas stihiskas, nekontrolējamas un šausmīgas, patiesībā ir aprēķinātas līdz centimetram. Vismaz, ja runa ir par mašīnu. Labi, divdesmit pirmais, dari vien savu darbu …

Ar tādu pašu patiku Juniors vēroja arī trīspadsmito un astoto. Tas jau pilnā spēkā dzina noslēgtajā pasaulītē no smiltīm iegūto skābekli, bet tīrs silīcijs kā gaiļa aste uzvijās gaisā, nepa gūdams nokrist, jo trajektorija bija precīzi aprēķināta — viens no divdesmit pirmā uztvērējiem uzsūca smilšu graudiņu straumi lielā, četrstūrainā piltuvē, un veterāns kausēja izejvielu. Trīspadsmitais sagatavojās, piesūca pilnas tilpnes ar tām pašām smiltīm, jo nekā cita te nebija, un nogaidīja, līdz radīsies trauks ūdenim, kuru viņš bija iemācīts saražot… Labi, viss kārtībā … Darba pirmais posms rit normāli.

Laiks ķerties pie galvenā.

Juniors mazliet pagaidīja, nez kāpēc noklepojās (lai gan Gudriniecei tas bija vienalga, viņa Junioru arī tāpat būtu sapratusi) un sacīja, cenšoties noslēpt uztraukumu balsī:

— Tilpni numurs viens dehermetizēt. Kombinatoru sagatavot darbam.

Un viss. Cik maz vārdu nepieciešams, lai uzsāktu pasaules radīšanu. Cik tas ir vienkārši!

Juniors beidzot atļāvās nokāpt no apskates platformas. Zem zābakiem čirkstēja smiltis. Juniors piegāja pie trīspadsmitā un atspiedās ar elkoni pret kāpurķēdi. Gribējās ne tikai uzmanīt, drīzāk vienkārši apriecāties par to, kā Kombinators gatavosies savam sarežģītajam darbam.

Tas patiesi bija skaisti. Tilpņu korpuss bija kuģī vidē- jais, tas bija izvietots virs dzinēj korpusa, bet vēl augstāk virs tā — dzīvojamais korpuss, tur dzīvo Juniors, tur arī — dzīvo, vai? — sēne Gudriniece, no turienes tiek vadīts viss milzenis. Dzīvojamais korpuss — vismazākais, dzinēja — visplatākais, toties tilpņu korpuss —

visietilpīgākais. Tas, no augšas lejup, secīgi dalās trijos stāvos: pirmajā, otrajā un trešajā tilpnē. Šis tas no trešās tilpnes jau strādā, jo tur atrodas smagā tehnika. Viszemāko, otro tilpni, aizpilda ikdienā nepieciešamās lietas, pārtikas rezerves un vēl šāda tāda produkcija no Zemes civilizācijas, kas varētu noderēt tikšanās reizē ar kaut ko, kas būtu draudzīgi noskaņots. Pagaidām tādas nebija notikušas, taču pēc Kurjera parādīšanās neviens neuzdrīkstējās tādas noliegt. Tur glabājās arī ierīces, kas varēja būt noderīgas tikšanās reizē ar naidīgi noskaņotiem radījumiem, tiesa, arī tādas pagaidām nebija notikušas. Bet pirmajā tilpnē atradās vissarežģītākais un neticamākais — pat mēle necēlās nosaukt to par tehniku, un. tomēr: tā bija patiesās, reālās pasaules (varbūt ar kādu pavisam minimālu pieļāvumu «gandrīz») radīšanas tehnika.

Pēkšņi šī cilindriskā korpusa augšējā daļa — pirmā tilpne pārveidojās. Pārtapa neparastā ziedā. Atvērās borta ziedlapiņas, tās tikai raudzījās nevis augšup, bet lejup — kā puķe, kuras galviņa liecas pret zemi. No iekšpuses, lai mestos acīs, borti bija izkrāsoti spilgti sarkani — nedod dies uzsākt manevrus ar nehermetizētu tilpni — tur dzīvo pārlieku nervozi un maigi mehānismi. Zem katras ziedlapiņas izveidojās atvere, 110 kurām izbīdījās izliektas un mirdzošas antenas izstarojumam, tās izskatījās jautri pat šejienes drūmajā apgaismojumā. Gluži kā dzīvas, tās mazliet pakustējās šurpu turpu, nosakot horizontālajā un vertikālajā plaknē precīzu leņķi, lai ikviena no tām darbotos katra tieši savā noteiktajā telpā. Kapsulas ar antenām savienoja resni, izolēti vadi. Kad izstarojuma antenas nomierinājās, kā mežģīņveidīgi lietussargi izvirzījās un atvērās kontroles un atgriezenisko sakaru antenas. Te, no apakšas, Juniors nevarēja atšķirt, bet tik un tā zināja, ka ikviens no lietussargiem sastāvēja no desmitiem, varbūt pat simtiem smalku šūniņu, turklāt katrai no tām bija savi sakari ar kapsulu. Tas laikam arī bija viss.

— Kombinators darbam gatavs, — Gudriniece ziņoja.

— Sākt noskaņoties uz darba apjoma parametriem.

Tagad Kombinatoram bija jāpielāgojas telpai zem kupola, kurā tam nāksies darboties. Vai drīzāk zem lauka, nodomāja Juniors, kuram patika vārdu spēles. — Pakļauts lauka iedarbei, tātad «zem lauka».

— Noskaņošanās uzsākta.

Arēji nekas nemainījās, jo vissmalkākā mikrotronu shēmu noskaņošanās notika tur augšā. Tas prasīs noteiktu laiku. Pat uz Zemes, tajā pašā poligonā. Kombinators katru reizi noskaņojās no jauna, jo viņam telpā kaut kas arvien mainījās, lai gan cilvēkiem likās, ka viss palicis pa vecam.

Juniors nodomāja, ka, protams, tas viss ir sarežģīti un dārgi. Daudz vienkāršāk būtu, ja vien Kurjeram kādreiz labpatiktos ierasties, atvest un demonstrēt viņam kaut kādas krāsainās, trīsdimensiju,

hologrāfiskās filmas, jo tās dotu nebūt ne sliktāko priekšstatu par to, ko mēs spējam, kad nevis iznīcinām, bet radām. Ja Kurjers būtu bijis viens no mums, mēs arī rīkotos. Taču filmas sniegtu atbilstošu priekšstatu tikai mums pašiem, Zemes iedzīvotājiem. Bet kā lai zina, kāds ir šis Kurjers un visi pārējie? Iespējams, ka viņi uztver pasauli pilnīgi citādi nekā mēs. Un mūsu projekcijas viņiem neko nedos. Viņi vienkārši neieraudzīs nevienu attēlu. Neizjutīs. Taču reāli eksistējošos priekšmetus ieraudzīs, tieši tāpēc, ka tā nav ilūzija, bet realitāte. Tātad pati šī komplicētā situācija un tēriņi ir attaisnoti, jo kas gan mūsu laikos maksā lēti? Ja nu tikai sapņi.

— Noskaņošanās uz objektu pabeigta.

Juniors nodomāja, ka tas ir vēsturisks brīdis. Te derētu orķestris un svinīga uvertīra. Interesanti, vai dievs tas kungs, kad ķērās pie darba, ari izjuta kaut ko līdzīgu? Lai gan, jādomā, jutās daudz neomulīgāk, jo viņa rīcībā nebija tādas mikrotronu tehnikas. Droši vien nebija.

— Uzsākt programmas realizāciju!

Juniors atcerējās, ka pēc šīs komandas bija jānotiek kaut kam tādam, pēc kā viņš pamanīs — ir sācies. Tā bija poligonā, taču tur komandēja Georgs. Tomēr pašlaik nekas nenotika. Kas tad tie par jaunumiem?

— Kāpēc nav uzsākta programmas realizācija?

Acumirklī atsaucās Gudriniece:

— Nav bijis rīkojuma ievadīt programmu.

Un vēl saucas Gudriniece! Vai tad nevarēja pateikt uzreiz? Vai tikai izlikās, vai arī tiešām sēnes balsī ieskanējās ironija? Lai gan, protams, tās ir muļķības, jo sēne nemāk runāt. Varbūt pārraidījusi to paralaukā? Būs jau labi. Esi pateicīgs, ka šeit nav komisijas, jo tad tev nāktos nosarkt.

— Ievadīt programmu!

Atkal nekas nenotiek.

— Apstiprināt programmas ievadīšanu!

— Programma nav ievadīta. Nav skaidra numerācija. Programmas numurētas no nulle nulle viens līdz deviņi deviņi deviņi.

Juniors apdomājās. Kombinators pacietīgi gaidīja, jo tam nekur nebija jāsteidzas. Programmas numurs. Jāpaceļas dzīvojamā korpusā, jāpaņem programmu sējums, jāmeklē un jāizvēlas. Pēc tam jāievada. Nē — pasaules radīšana nav grūta, bet apnicīga gan.

Tomēr pastāv vēl cita izeja. Bez simtiem atsevišķu programmu ir arī kopējās. Trīs programmas, Juniors to lieliski atceras. Tās saucas… tās saucas: pirmā apdzīvoja- mības pakāpe, otrā un trešā. Tajās ir viss nepieciešamais, bet atsevišķās programmas liek lietā tikai tad, kad rodas speciālas prasības.

Tātad — ko mēs pasūtīsim? Vai pastāvēsim uz palmām un

pērtiķiem? Nē, nodomāja Juniors, to citreiz. Pašlaik man gribētos kaut ko tādu… mājīgu, ja jau reiz es varu izvēlēties. Palmas nevajag. Lai būtu priedes. Bērzi. Liepas. Ozoli. Apses. Un attiecīgi viss pārējais.

— Ievadīt pirmās pakāpes apdzīvojamības programmu, apakšprogramma «Mērenā josla».

Atkal pauze. Beidzot Juniors izdzirdēja:

— Programma ievadīta un pieņemta.

Viņš gaidīja, ka tūlīt pat…

Atkal nekā.

— Kāpēc nav uzsākta programmas realizācija?

Atbilde sekoja pēc tikko manāmas aizķeršanās:

— Darba apjoma traucējums.

Interesanti! Kāds gan te var būt traucējums?

Viņš nesteidzīgi palūkojās visapkārt. Tad pēkšņi saprata un iesmējās. Jo traucējums — tas bija viņš pats. Kad Kombinators rada, nekam dzīvam, ja vien tas grib palikt dzīvs, nav jāatrodas tā darbības zonā. Pēcāk — cik vēlies. Teču ne tagad.

— Traucējums tiek likvidēts.

Paši likvidējamies, viņš viegli nodomāja. Arī šeit mēs neesam vajadzīgi. Te lieliski iztiek bez mums. Mēs traucējam — mēs aiziesim. Un pat neapvainosimies. Bet neaiziesim tālu un ne uz ilgu laiku. Lai gan to paveiks bez mums, taču mūsu dēļ! Pēc manas vēlmes tiek radīta pasaule un šajā gadījumā — man vienam pašam. Un kāds gan brīnums, ka man pie tā nav jāsvīst, — kaut kam taču bija vajadzīgi cilvēces attīstības gadu tūkstoši, kaut kā dēļ taču dzima diži prāti un ne mazāk diži meistari! Prāts — prast, pat paši vārdi ir blakus… Tieši tādēļ viņi arī eksistēja ikviens savā laikā un savā vietā, lai es pašlaik šeit varētu radīt jaunu pasauli, pie kam pirkstu nepakustinājis, tikai komandēdams.

Tomēr esmu noguris, pats sev negaidīti nodomāja Juniors. Vai par to bija jābrīnās? Uztraukumu bija daudz, bet dienas režīms paliek dienas režīms, turklāt es esmu tikai cilvēks, un cilvēkiem laiku pa laikam jāpaguļ.

Viņš nesteidzīgi, piepeši sajutis augumā smagumu, piegāja pie celtņa. Pacēlās pašā augšā — līdz dzīvojamā korpusa apskates laukumiņam. Pirms atvērās lūka, Juniors pārlaida skatienu pasaules radīšanas vietai.

Telpā zem kupola bija kļuvis it kā gaišāks. Tas nozīmēja, ka daļa vietējās atmosfēras jau bija izsviesta ārpus kupola un tās vietu ieņēmis dzidrais, garšīgais Zemes gaiss. Rīt pamodies, Juniors bez skafandra nokāps lejā un ar baudu ieelpos.

Taču violetā dūmaka ārpus kupola joprojām aizsedza apvārsni. Apgaismojums nebija izmainījies, lai gan pēc nosēšanās pagājis krietns laiks. Acīmredzot planēta patiešām griežas ap savu asi bez īpašas

steigas. Viens apgrieziens gadā nav nemaz tik rets variants. Nav zināms, cik ilgi šeit gads var turpināties. Vai tad mums nav vienalga?

Bet tajā pusē ir parādījies kaut kas tāds, kā tur iepriekš laikam nebija. Nē, noteikti nebija. Jo tad Juniors to būtu ievērojis, citādi — kas gan viņš par izlūku.

It kā paceltos mākoņu grēda. It kā jā, it kā nē. Atgādina mākoņus, bet var izrādīties, ka tas ir pavisam kas cits. Vai pārvietojas? Nav manāms. Varbūt tā ir kaut kāda ieapaļa kupolveida augstiene un iepriekš tā vienkārši nebija saskatāma, bet tagad redzamība šajā virzienā uzlabojusies. Iespējams. Nav izslēgts, ka tā ir nevis augstiene, bet ieplaka. Uz šīs planētas ir galīgi nejēdzīga atmosfēra — kā klimpu zupa.

Lai kā arī būtu, tas mūs nebaida. Un netraucēs izmantot pelnīto atpūtu.

Vai aizsarglauks ir ieslēgts? Ieslēgts, mīļumiņš. Tātad pēc visiem likumiem komandai atļauts atpūsties. Traki velk uz miegu. Bet savas vēlmes vajag apmierināt — kad tas nekaitē darbam.

Viņš iegāja tamburā. Atkal, šodien jau kuro reizi atkārtojās garlaicīgā procedūra. Divi soļi. Aiz muguras noslēdzās ārējās lūkas plātnes. Pieaug svelpoņa: sterilizācija. Šeit tai it kā nebūtu īpašas nozīmes, bet tā ir noteikts. Atkal svelpoņa: gaiss. Iegaismojas tablo: atļauts noģērbties. Pateicamies.., Iekšējā lūka. Tagad mēs esam mājās. Siltums un ērtības. Sveicināti!

Pavakariņot, vai? — viņš slinki nodomāja. Negribas. Taču kārtībai jābūt. Tātad vakariņosim.

Vakariņas viņš paēda bez kāda prieka. Iepriekš devis komandu laikus uzmodināt, nolikās gulēt. Lai gan zināja, ka tik un tā pamodīsies tieši tajā brīdī, kā pats būs sev licis. Bet nekad nevajag ignorēt rezerves pasākumus. Aizmiegot viņš vēlējās, lai sapnī redzētu kaut ko mierīgu un izklaidējošu.

Starp citu, viņš jau iepriekš zināja, ka sapņu nebūs. Vai arī, pareizāk, — pamodies viņš neko neatcerēsies. Laba nervu sistēma. Kam gan vajadzīgi sapņi? Pašā dzīvē jau visa kā ir gana. No rīta pamodīsimies, ap to laiku programma jau būs realizēta, un to, ko ieraudzīsim, ne salīdzināt nevarēs ar jebkādiem sapņiem …

* * *

33

Tomēr notika kaut kas tāds, kas agrāk nebija gadījies un arī pat nedrīkstēja notikt, — viņš pamodās nakts vidū. Tajā laikā, kas viņam bija nakts, — kad ir jāguļ, kad viņa

kajītē izslēgta gaisma, bet caur bruņām no ārpuses neiekļūs neviens stariņš.

Viņš pamodās tieši sapņa dēļ, kas pretēji tradīcijai viņam bija

rādījies. Nosvīdis pielēca kājās, sirds dauzījās kā neprātīga. Pastiepa roku sāņus, uzgrūdās šķērssienai, jo nekas cits tur arī nevarēja būt. Sasita roku. Un galīgi noskaitās. Gaismu neiededzot, uztaustīja smēķus. Viņš smēķēja reti, sen jau bija no tā atradinājies. Taču reizumis atļāvās tādu mazu izvirtību. Aizsmēķēja. Pasēdēja, ieelpojot un izelpojot dūmus, cenšoties ātrāk nomierināties. Un saprast, kāda jēga sapnī redzētajam. Ja vien sapņos vispār ir kaut kāda jēga. Var jau būt, ka nav. Kādēļ tad ir kaut kas tāds jāredz — pat, ja sapnī. Cilvēks ir mīklaina būtne…

Sapnī viņš redzēja Ledu. Viņa stāvēja, cieši piespiedusies pie viņa, un viņš to skūpstīja. Tad viņa izrāvās un sāka skriet, visu laiku atskatīdamās. Juniors metās viņai pakaļ, bet nevarēja panākt. Tikai tālu priekšā, pacēlusi rokas pāri galvai, Leda apstājās. Kamēr viņš skrēja tai klāt, viņa nemitīgi pārvērtās, kļūdama citāda. Pieskrējis Juniors ieraudzīja, ka tā nav Leda, bet koks. Tas auga lielāks. «Tēt!» iekliedzās Juniors. Pienāca tēvs. «Tā ir Leda!» viņam teica Juniors. «Atdod!» — «Tā nav Leda,» mierīgi atbildēja tēvs. «Skaties taču!» iesaucās Juniors. Viņš apskāva stumbru, bet Leda izrāvās un atkal sāka skriet. «Paņem,» Junioram sacīja tēvs, sniedzot lejkannu. Bet Juniors lejkannu atgrūda, metās pakaļ bēgošajai Ledai, gribēja satvert — un, jau pamostoties, sasita roku pret kajītes šķērssienu, visapkārt bija nakts, un viņam bija vajadzējis mierīgi gulēt.

Tāda nejēdzība bija rādījusies sapnī. Juniors sēdēja tumsā, smēķēja un šūpoja galvu. Labi, par tēvu viņš šodien bija domājis, laikam arī par Ledu, jo diez vai pagāja tāda diena, kad Juniors par viņu nebūtu domājis. Taču lejkanna, koks … Kaut kādas blēņas, jānospļaujas un jāaizmirst.

Lai aizmirstu, vajadzēja koncentrēties uz ko citu — kas vien pirmais ienāk prātā. Jāspēlē vārdu spēles. Labs vārds — kombinators. Ko mēs no tā varam izveidot? …

Kopā ar šo vārdu atmiņā ienāca Georgs, un Juniors aizdomājās par konstruktoru.

Viņš to pazina maz, taču likās — Georgu labi nepazina neviens, protams, ne jau kā darba kolēģi, bet kā cilvēku. Diez vai tas arī kādu interesēja. Viņš nebija pārāk sabied

risks, jo viņa sievu, kuru vienmēr kāds pavadīja, sabiedrībā varēja sastapt biežāk. Runāja, ka Georgam dzīvē ir tikai viena kaislība — darbs. Viņš patiešām bija izcils mikrotronikas konstruktors, viņa idejas vienmēr bija vērienīgas un oriģinālas. Kad Juniors vienīgo reizi ieraudzīja viņu kopā ar sieVu, tad saprata, ka Georgam ir vismaz divas kaislības, — uzreiz varēja ievērot, ka otrā ir Zoja. Gluži nesen, kārtējo reizi izšķīries ar Ledu, Juniors no sava viedokļa vērtēja katru laimīgu un nelaimīgu pāri. Viņš nevarēja pateikt, kāds bija šis. Likās, Zoja uzņēma vīra kaismīgo un aizrautīgo mīlestību — pēc tādas nekas cits

vairs nemēdz būt — kā pašu par sevi saprotamu un to vērtēja ne pārāk augstu. Viņa koķetēja, pļāpāja ar citiem, dejoja, pat palika divatā — bet Juniors tikai reiz pārtvēra viņas Georgam uzmesto skatienu un saprata, ka viss ir daudz sarežģītāk, ka šie cilvēki dzīvo kādā dziļi apslēptā iekšējā satraukumā, tādā nemierā, kas cilvēkam viegli laupa paškontroli. Zoja sajuta Juniora skatienu, pagriezās, viņi palūkojās viens otram acīs, viņa iesmējās, pienāca klāt un aizveda viņu dejot —.tas notika banketā par godu institūta pabeigtajam darbam. Dejojot it kā pa jokam, bet patiesībā nopietni Zoja pateica Junioram: «Pēdējā laikā Georgs daudz runā par jums. Jūs viņam esat iepaticies.» — «Mēs esam nesen pazīstami,» mazliet apjucis atbildēja Juniors. «Tad arī kā jaunais draugs palūdziet, lai viņš vismaz dažreiz klausa sievai.» — «Es neticu, ka viņš runātu jums pretī.» — «Viņš nerunā ne par ko citu, izņemot darbu. Viņš ir pārpūlējies. Viņš … tas var slikti beigties. Dažreiz man liekas, ka viņš zaudē galveno — ticību sev. Bez tās viņš aizies bojā. Es viņu izklaidēju, kā protu. Bet te viņš ar mani nerēķinās … Vai pateiksiet?» — «Ja radīsies izdevība. Bet viņš taču teju, teju pabeigs, ja vien jau nav pabeidzis?» — «Dod dievs …» viņa nopūtās.

2*

35

Droši vien Juniors to arī būtu pateicis Georgam, ja vien nebūtu dzirdējis viņa runu tajā pašā banketā. Būtībā tas bija tosts. Georgs toreiz bija teicis: «Tas, ko mēs radām, visādā ziņā ir augstāks un nozīmīgāks par mums, tas ietilpst pilnīgi citā kategorijā. Ja mēs esam aklas evolūcijas auglis, tad mūsu radītās būtnes ir mērķtiecīga saprāta produkts, citiem vārdiem — jau ar savu izcelsmi viņas ir augstākas par mums, jo viņu sākotne ir ideja, bet mūsu — protoplazma. Vai jūs varbūt uzskatāt, ka tas, ko radījusi daba, ir skaistāks nekā mūsu radītais? Es apliecinu, ka nē.

Mēs radām ne sliktāk, bet dažkārt pat labāk nekā daba. Radām jau šodien. Tas nozīmē, ka mūsu pienākums ir un mēs varam upurēt savam darbam sevi un visu, kas mums pieder, bet mums nav tiesību upurēt.darbu sev un tam, kas mums pieder!» Visi sāka trokšņot, lielākā daļa — aplaudēt, kāds mēģināja aizsākt diskusiju, bet visi gribēja priecāties, viņi beidzot bija atbrīvojušies no kolosāla sasprindzinājuma, un viņiem nebija daļas gar «augstām matēri- jām».

Jā, Juniors toreiz šaubījās, vai Georgu var un vajag atraut no darba —- pat viņa paša labā. Izlūku pilnīgi par to pārliecināja saruna, kas norisa viņa kuģa pirmajā tilpnē — apaļā sešstāvu būvē. Tilpne bija gandrīz tukša, tehniķi un roboti beidza demontēt iepriekšējo aparatūru, kurai tā arī neizdevās pastrādāt gan tāpēc, ka no Zindika planētas kolonizācijas bija atteikušies, gan tāpēc, ka pasaulē bija piedzimis Georga Kombinators. Iepriekšējā programma bija saukusies «Anakols». Tās jēga bija tāda, ka jaunas planētas apguvei būtu

nepieciešama tūkstošiem cilvēku transportēšana un tātad milzums reisu. Tas nebija rentabli. Kuģis taču varēja uzņemt ļoti ierobežotu pasažieru skaitu. Jālido būtu mēnešiem ilgi, un pasažieri taču nevarēja iztikt gandrīz pilnīgi bez kustībām: viņiem bija nepieciešama normāla dzīves telpa, teātris, sporta zāle, baseins, pastaigu vieta, un, ja tas viss būtu jāiebūvē pirmajā tilpnē, tad kuģis varētu uzņemt tikai dažus desmitus cilvēku. «Anakola» konstruktors piedāvāja pārvadāt cilvēkus it kā anabiozē, patiesībā tā bija nevis anabioze, bet kaut kas līdzīgs regulējamai letarģijai, kurā (kā bija pierādījuši izmēģinājumi) cilvēks varēja atrasties līdz pusgadam — nekustoties, minimāli patērējot un aizņemot maz vietas. Projektu pieņēma, tika pabeigta tilpnes iekārtošana ar daudzām šaurām vienvietīgām kabīnēm, kurām pievadīja komunikācijas un adapterus.

Tad parādījās «Kombinators». Jaunā projekta priekšrocības bija acīm redzamas: kāpēc gan vest cilvēkus, kaut kādā mērā riskējot ar tiem — pat ja ne lidojumā, tad pēcāk, jo pastāvēja iespēja nogādāt vajadzīgajā punktā tikai dažas iekārtas, lai arī ļoti sarežģītas, kuras tad arī tur radītu visu, ieskaitot darbaspēku, — visu, kas nepieciešams un noderīgs kolonizācijas pirmā, vissmagākā cikla realizācijai. īstie cilvēki varētu pēc tam lidot turp kā uz kaimiņ- pilsētu, ne nu obligāti tūkstošiem uzreiz, bet vismaz pa vienam.

Juniors, «Anakola» konstruktors un Georgs stāvēja tilpnē. Georgs atradās šeit pirmo reizi un rūpīgi aplūkoja telpas. «Tas man noderēs,» viņš atkārtoja, «lieliski, lieliski.» «Anakola» radītājs nomākts klusēja. Georgs uzlika viņam uz pleca roku. «Jūsu ideja bija asprātīga,» viņš sacīja, «bet mazliet novecojusi. Mūsu laikā nepieciešams operēt ar parītdienas kategorijām.» — «Es no šīs spēles izstājos,» atbildēja konstruktors, «man pietiek vilšanos.» Georgs gribēja kaut ko atbildēt, bet viņa'uzmanību novērsa kāds, kurš bija palicis pie lūkas. Cik varēja saprast., runa risinājās par to, ka kaut kāds uzdevums nebija vai nebūs izpildīts laikā. «Pasakiet viņam tūlīt pat,» nepaceļot balsi, teica Georgs, «ka tieši viņš man deva solījumu un tieši viņam es uzticējos. Mums nav lieka laika. Divi tūkstoši projektētāju un tūkstotis programmētāju nevar gaidīt, kamēr viņš pabeigs. Pasakiet manā vārdā: ja shēmas nebūs gatavas tieši laikā, es viņu izsviedīšu ārā ar tādu troksni, ka apdzīvotajā kosmosā pat visnaivākais cilvēks viņu neņems darbā pat par zālienu kopēju.» Georgs atkal pievērsās «Anakola» konstruktoram. «Es jūs nesaprotu. Jūs izvirzījāt sev mērķi. Cilvēks, kurš izvirzījis sev mērķi un nav spējīgs to sasniegt, nav cienīgs dzīvot. Mērķi eksistē, lai tos sasniegtu.» — «Taču mērķī var arī vilties.» — «Vilties var cilvēks, sapratis, ka mērķis bijis sīks, tad viņš izraugās citu — lielāku, nozīmīgāku par pirmo. Piemēram, es: vispirms gribēju panākt iespējami ātrāku apdzīvoto vietu izveidi kolonijās. Jo tālāk, jo vairāk. Esmu pārliecināts. ka arī jūs atradīsiet. Starp citu, pāris jūsu

kabīņu varat atstāt, tās man ar kaut ko iepatikušās.» Konstruktors pamāja: «Ņemiet kaut visas. Tagad tie ir lūžņi. Georg, klausieties, cilvēks taču var vilties arī citu, piemēram, morāli ētisku apsvērumu dēļ.» — «Man ir viena ētika,» atteica Georgs. «Labs ir viss, kas ir labs cilvēcei.» — «Ja tas ir slikti cilvēkam, pat tikai vienam vienīgam?» — «Cilvēce stāv augstāk par jebkuru atsevišķu cilvēku. Jūs domājat par cilvēka ērtībām, bet es — par cilvēd kopumā; rezultāts ir viennozīmīgs.» — «Bet ja cilvēks pats tam nepiekrīt?» — «Tāds ir jānovāc. Kā ikviens, kas traucē.» — «Ikviens?» «Anakola» veidotājs piemiedza acis. Georgs pēc brītiņa atbildēja: «Ikviens. Lai cik grūti tas ari nebūtu. Jāmāk pārkāpt sev pāri!» Juniors klausījās un klusēja. Tikai tagad viņam ienāca prātā — Georga sieva var nolemt, ka viņš ir nobijies, nav uzdrošinājies pateikt to, ko viņa lūdza.

— Nu un velns ar viņu! — Juniors nikni noteica un uzsita dūri uz galdiņa tā, ka uz tā viss palēcās.

To gan darīt nevajadzēja, jo tā bija anormāla uzvedība. Un Juniors uz kuģa bija viens, tāpēc visu laiku atradās visstingrākajā uzraudzībā, arī medicīniskajā. Sēne Gudriniece — ja to kādreiz norakstītu no kuģa, varētu atrast darbu jebkurā, pat augstas klases klīnikā un strādāt tur jebkuru darbu, sākot ar diagnostiku un beidzot ar slimnieku kopšanu. Pašlaik sēne, protams, nepalaida garām iespēju un skaļi paziņoja:

— Testēju nervu sistēmu. Jautājums …

— Nevajag, — Juniors to pārtrauca, — labāk kaut ko iedod, lai varu ciešāk aizmigt.

Gudriniece pasvārstījās. Taču piekrita., droši vien vadoties no tā, ka miegs ir labākās zāles:

— Ieslēdzu hipnoradu …

Apgūlies Juniors nodomāja, ka miegā, kā zināms, laiks tek atpakaļ. Ko tas nozīmē? Ja visu laiku tikai gulētu vien, tad mēs ar Ledu …

Viņš neizturēja. Skaļi iekliedzās:

— Dod spēcīgāk! Ko tu gaidi?!

Tieši tajā brīdī hipnorads iedarbojās un Juniors iemiga, negaidīdams nekā slikta no tā, ka miegā laiks tek atpakaļ. Tātad nav izslēgts, ka daļa no tā, ko esi redzējis sapnī, īstenībā tev vēl priekšā.

* * *

Pamodies Juniors nevarēja uzreiz atgūties. Pēc nenormālās nakts galvā bija palikusi tāda kā viegla migliņa, kas gan ļāva saskatīt priekšmetus, bet izkropļoja to aprises. Sapņos kaut kas rādījās, liekas … Viņš atcerējās un pavīpsnāja. Labi vēl, ka sapnī nebija redzējis Kristālu, kas dejo, apskāvis Gudrinieci. Taču tas nav svarīgi. Gaidāma laba diena. Droši vien aiz borta jau saplaucis dārzs. Par vienu dienu mazāk atlicis līdz startam.

Viņš sakārtojās, kustības bija ne pārāk lēnas un ne pārāk ātras, bet ierastas — normālā tempā. Vajadzēja paēst brokastis, taču tirdīja nepacietība. No iekšienes ieraudzīt to, kas pašlaik atradās vai kam vajadzēja atrasties ierobežotajā telpā ap kuģi, varēja tikai ar videoiekārtām. Pilnīgi noderīgs paņēmiens, taču Junioram gribējās ko citu — pašam ar savām acīm redzēt un pārliecināties. Tam, ko viņš gatavojās ieraudzīt, pat ar visu zinātniski tehnisko nopamatojumu vajadzēja izskatīties kā brīnumam. Bet ar brīnumu jātiekas vaigu vaigā, nevis caur objektīvu.

Juniors painteresējās, kāds laiks aiz borta. Gudriniece atbildēja nekavējoties un bez kāda pārsteiguma: tīrs gaiss, silts, viegls vējš… Tas izlūku nez kāpēc īpaši iejūs- moja — vējš, jā? Viegls vējiņš — tas ir kaut kas! Taču, būdams uzmanīgs un pieredzējis cilvēks, viņš atkārtoja jautājumu konkrētāk: vai ir atļauts iziet bez skafandra un elpošanas aparāta? Atļauja tika dota nekavējoties, bez mazākās aizķeršanās.

Tad viņš devās uz lūku. Pasmīnēja, ievērojis, ka šoreiz no priekštelpas netika, kā parasti, izsūknēts gaiss, tāpat kā tas nenotika, atrodoties uz Zemes, jo apkārtējā vide bija normāla, galīgi pieņemama cilvēka eksistencei… Lūkas iekšējās plāksnes nodrebēja, atbīdoties sakustējās, un šaurajā spraugā ielauzās smarža, zemes pavasara smarža, un vēja pūsma cilāja matus. Juniors pamīņājās no vienas kājas uz otru, ar pūlēm atturēdamies no vēlēšanās palīdzēt lēnīgajām plāksnēm — uzspiest ar plecu, pagrūst. Tad — metās uz priekšu.

Viņš apstājās apskates laukumiņā. Un skatījās. Kādu brīdi vienkārši raudzījās. Ne par ko nedomādams. Raudzījās — un viss. Ja viņam agrāk būtu teikuši, viņš nekad nebūtu ticējis, ka tik saldu sāpi var izjust, tikai palūkojoties vien uz šķietami visvienkāršāko.

Jā, viņam vēlāk iešāvās prātā, kad jau bija atsācis domāt, šeit ir tas, kas nepieciešams cilvēkam. Cik maz, izrādās, vajag … Priežu iecietīgais miers. Bērzu garo bižu vieglā šūpošanās. Pelēko apšu lapu mirdzums. Lekna zāle ar biežiem vienkāršu lauku ziedu raibumiem. Tas ir vajadzīgais, viss pārējais — prāta jaukšana un iedomas. Un nospļauties par to, ka tas nav pats izaudzis, bet gan radīts atomlīmenī no matricēm, ko dažās stundās iemiesojusi cilvēkā izdomātā un izveidotā visviltīgākā tehnika. Nav svarīgi, ka tie bija otrās pakāpes produkti vai arī, kā tos Georgs bija nosaucis, — produktu produkti. Vienalga. Tā ir metafizika. Taču tie stāv un šūpojas, un met ēnu. Lai arī spīdeklis ir mākslīgs, toties ēna — īsta, arī siltums ir īsts un klusā šalkoņa, un vēja šalkas — tās jau nu nekādi nav mākslīgas.

Kāpēc gan, nodomāja Juniors, kad tu to pašu redzi mājās, uz Zemes, tad nepievērs tam īpašu uzmanību, uztverot to kā pašu par sevi saprotamu? Tīra psiholoģija, viņš atbildēja pats sev. Pat atgriežoties no reida, kad izsenis neesi neko tādu redzējis un jau iepriekš

priecājies, ka gaidāma tikšanās ar to visu, atgriešanās un tikšanās nenotiek uzreiz: ekrānā pieaug Saule, tad parādās un palielinās Zemes piliens, tu lido garām ārējām joslām, Mēnesim, iekšējām joslām, Lielajam Kosmosstartam, kur visbiežāk ar! apstājies. Tur ir daudz kas no Zemes, bet no turienes vairs jau ne viens pats, bet kopā ar cilvēkiem — un arī tie ietilpst jēdzienā «Zeme» — beidzot dodies uz planētu — un pamazām pierodi pie tā, kas tev atklājas katrā nākošajā posmā. Tik daudz no dvēseles atdod tevi sagaidījušiem cilvēkiem, ka pārējam atliek maz, bet šim pārējam — arī bērziņiem tajā skaitā — tam taču jābūt uz Zemes, tu jau iepriekš zini, ka tas ir, bija un nekur nevarēja izgaist, un tu noteikti to visu redzēsi, bet tas, kas pienākas, vienmēr tiek uztverts citādi nekā uzdāvinātais, nopirktais vai atrastais. Šeit tā man ir dāvana, atradums, pilnīgi kas cits, nekā jābūt uz šīs planētas, kur ir nekustīgs gan gaiss, gan arī droši vien laiks. Paldies, Georg, tu mani iepriecēji. Protams, ka iedarbojas arī pats kontrasts ar to, kas palicis viņpus kupola, — ar violeto puskrēslu, tumšajām smiltīm, drūmo vienveidību, no kuras nav tālu līdz cilpai… To visu var jebkurā brīdī ieraudzīt, vajag tikai piemiegt acis, lai netraucē pašu spilgtā gaisma. Taču turp negribas un arī nevajag skatīties, jo šeit, iekšpusē, ir tik daudz kā tāda, kas priecē acis. Kur jūs esat, visi pasaules Kurjeri, kur esat noslēpušies, kāpēc neredzat? Skatieties, kā mēs, cilvēki, dižas civilizācijas pārstāvji, protam vienā acumirklī pārveidot mirušas planētas, tās atdzīvināt, darīt zaļas, ziedošas, priecīgas. Lai arī pašlaik ir pārveidota tikai maza daļa — mēs esam tikko sākuši, tas ir pirmais izmēģinājums, pirmā vēl nepilnīgā konstrukcija, bet kas vēl būs! Nē, Kurjer, man nav kauns ar tevi satikties pat šajā mirklī!

Darīsim tā, piepeši nolēma Juniors. Es neēdīšu brokastis savos kuģa apartamentos. Paēdīšu šeit. Enā zem koka, vējiņā… Un katru dienu visas nākošās trīs nedēļas brokastošu šeit. Iespējams, ka arī pusdienošu un vakariņošu te. Ja sagribēsies, tad arī nakšņošu zem koka, iekārtot guļvietu ir vienkāršāk par vienkāršu, Georgam tā noteikti ir ieprogrammēta — kāds parasts bungalo. Ja jau man ir iznācis tāds nepļˆnots atvaļinājums, tad es to pavadīšu, kā pienākas: pie dabas krūts, pludmalē …

Te viņš atcerējās un pagrieza galvu, bet borta izliekums traucēja saskatīt, un Juniors pagāja dažus soļus pa skata laukumiņu. No dīķa spoguļa, kas bija paguvis izveidoties pa nakti, gaisma tā iesvēla acīs, ka viņš tās samiedza. Stāvēdams pretējā krastā, trīspadsmitais vēl lēja klāt ūdeni — vai nu vēl nebija sasniegta vajadzīgā atzīme, vai arī kāda daļa tomēr sūcās cauri apkausētajam slānim. Diez vai — mašīnas savu darbu prot… Redz, nu ir arī ūdens… Pat nenosauksi par dīķi — mazs ezeriņš. Un ne jau tik maziņš, gadās daudz mazāki. Tā ir nebijusi veiksme — trīs nedēļas atvaļinājuma šādos apstākļos. Vārda pilnā

nozīmē — lietderīgā un patīkamā apvienojums.

Juniors pagriezās un iegāja lūkā. Tūlīt pat pavēlēja Gudriniecei lūku neaizvērt, kamēr neradīsies acīm redzama nepieciešamība. Negribējās ik reizes mīņāties, kamēr neveiklie mehānismi darīja savu darbu. Lai vējiņš iepūš arī dzīvojamā korpusā. Vienīgais, kas tur jāpasargā no visa veida blakusiedarbībām, — inkubators ar tajā augošo Kristālu. Taču tajā nodaļā neba nu vējiņš, tur pat tropiskā viesuļvētra neiekļūs.

Juniors nosūtīja lejup no savas kajītes vienu galdiņu, divus krēslus. Būtu pieticis arī ar vienu, taču viņam iegribējās, lai būtu divi. Vai tad viņš to nevārēja atļauties? Atri pagatavojis brokastis, viņš nolaidās lejā. Neviļus sa- minstinājās, pirms uzkāpa uz zāles: kas zina, kā reaģē šī superzinātniskā, supertehniskā, pa atomam sintezētā, ārkārtīgi spēcīgu, lai arī nejūtamu izstarojumu lauku uzturētā zāle, lai gan tai bija visparastākais izskats… Zāle reaģēja kā jau zāle — tā paklausīgi nogūla zem cilvēka kājām. Otro soli Juniors spēra droši. Zāle bija uzticama. Kārtīga. Nemaz ne sliktāka par to, kas uz Zemes. Iespējams, pat labāka: bieza, līdzena, tieši tāda kā tā, kuru vajag reizi iesēt un pēc tam trīssimt gadu kopt un apcirpt…

Viņš ātri izvietoja mēbeles un izkrāva visu atnesto uz galda. Apsēdās, atspiedās pret krēsla atzveltni, nopūtās un piemiedza acis, ļaujot seju vējiņam. Un cilvēki vēl nez kāpēc strīdas par to, kas ir laime!

Juniors ēda un dzēra lēni, ar baudu, kādu sen nebija izjutis. Brokastis pēkšņi vairs nebija tikai dienas kārtības pastāvīgs elements, tās kļuva par notikumu, par svētkiem. Droši vien tas nozīmē — ņemt no dzīves visu, ko tā spēj dot. Dzīve dod, taču mēs neņemam, jo, kamēr clarām vienu, dzīvojam jau ar ko citu, mērķējot uz trešo. Tas ir muļķīgi, jādzīvo šajā brīdī, nevis nākamajā. Tas ari viss. Un uzreiz kļūst tik labi!

Bija tik labi, ka viņš pat nebija par slinku, lai pieceltos pēc otrās kafijas tases. Viņš nodomāja, ka rit paņems šurp visu kafijas kannu. Dzēra, izgaršojot katru malciņu. Brīnišķīgi, vienkārši apbrīnojami, cik viss ir brīnišķīgi… Un kas būs pēc tam?

Pēcāk, viņš nodomāja, apciemosim Kristālu. Prieki paliek prieki, bet pirmajā vietā ir darbs, un atvaļinājums nav tev dots visam mūžam. Vēlāk? Tad saņemsim morālas tiesības pastaigāties pa savu vasarnīcu, savu latifun- diju, savu pasauli — sakiet, kā gribat, — un palūkoties, ko tad mēs vedam sev līdzi pirmajā tilpnē kā programmu «Mērenā josla».

Viņš vēl pasēdēja, it kā kaut ko gaidīdams. Apķērās — ko tad? Un saprata, ka visu laiku ir neapzināti gaidījis, kad iečiepstēsies, iedziedāsies kaut kādi putniņi, aizzibēs tauriņš, aizdūks vabole. Tūlīt pat aprāva sevi: tu pārāk daudz gribi. Pirmā pakāpe — flora. Augu

valsts. Tā arī ir parādījusies. Pilnā apjomā. Šajā posmā putni tev nepienākas.

Galdu un krēslus Juniors atstāja turpat, uzveda augšā tikai traukus un uzticēja tos attiecīgajām iekārtām. Pēc tam devās pie inkubatora. Tur viņš uzreiz aizmirsa visu, izņemot Kristālu. Ilgi neatrāvās no inkubatora, strikti pārbaudīja nodrošinājuma mehānismu darbu, caurskatīja paš- pieraksta lenti, it kā viņam par katru cenu vajadzētu kaut kur piekasīties. Bet, lai arī kā viņš to būtu vēlējies, viņš nevarēja izvirzīt nekādu pretenziju. Tā tam arī jābūt. Kristāls veidojas lēni, bet pareizi. Pagaidām nemanāmi, taču pēdējās divas trīs dienas tas briedīs acīm redzami. Kas mums vēl ir attiecībā uz kuģi? It nekas. Visus kārtējos darbus veic Gudriniece. Ja būs nepieciešama cilvēka iejaukšanās — brīdinās. Lai gan civilizācija var lieliski tikt galā pati. Ar to pašu Kristālu arī. Patiesi: planētu, kur nosēsties, atrada Gudriniece. Dabiski, ka arī mašīnu nosēdināja viņa. Juniors to vien izdarīja kā izvilka sēkliņu no penāļa un pārvietoja inkubatora kamerā. Iedomājieties tikai, cik tas bija sarežģīts darbs! Automāts, protams, ar tādu nekādi netiktu galā!…

Tā, pasmejoties pats par sevi, Juniors iznāca no remontnodalījuma, aizvēra aiz sevis biezās durvis un pagrieza slēgratu. Arī to viņš atļāvās izdarīt ar rokām. Protams, ka vajadzēja tikai nokomandēt — un mazais motoriņš paveiktu to pašu. Taču cilvēkam kaut kas ir jādara ar paša rokām. Lai gan — tas ir skaidrs — viņš šeit eksistē ekstremāliem gadījumiem. Piemēram, lai tiktos ar Kurjeru. Paies vēl kāds laiks, un cilvēku sāks vadāt anabiozē un modināt tikai tad, kad gadīsies kaut kas ārkārtējs. Ja šī ārkārtējā nebūs, viņš tā arī nogulēs visu ceļu. Pamodīsies jau uz Zemes, kur viņam pateiks: «Apsveicam, jūs esat veicis nedzirdētu lidojumu, pabijis zvaigžņu sistēmā «Pie Velna Vecmāmiņas»,» — bet viņš nožāvājies un pastaipījies atbildēs: «Vai patiesi? Iespējams … Varu jums pateikt, ka tur var gulēt ne sliktāk kā jebkurā citā telpas punktā…»

Risinādams šīs domas, Juniors jau bija paguvis nolaisties zemē un tagad stāvēja zālienā, miedzot acis un neapzināti smaidīdams. Iesim pastaigāsim, kā tas arī bija ieplānots. Pastaiga jau nav vienkārša pastaiga, ja vēlaties, tas ir darbs: kompleksa «Kombinators» uzvedības pārbaude lauka apstākļos. Ārkārtēja pārbaude — tāpēc jo interesantāka.

Juniors devās uz priekšu, pa ceļam lūkojoties gan pa labi, gan pa kreisi. Viņš gāja, kurp acis rāda, citiem vārdiem — virzījās uz apdzīvotās telpas robežu, kas bija izpletušies puskilometrā no kuģa, tā ka varēja izvingrināt kājas.

Ejot viņš veica atklājumus, un katrs tam lika priecāties, pievienoja kaut ko jaunu tai laimes sajūtai, kura viņā dzīvoja no pašām pirmajām šīsdienas minūtēm. Ak dies, te taču stāv ābelītes! Viena, divas… sešas!

Bet šī te ir bumbiere. Un vēl viena. Plūme. Kādu dārzu Georgs ieprogrammējis! Patiesi, nav jākaunas parādīt jebkuram Kurjeram! Juniors gandrīz pastiepa roku, lai norautu ābolu. Baltie dzidrie — šo šķirni viņš pazina un cienīja. Roka sastinga pēdējā brīdī. Neaizraujies, Juniors sev teica. Georgs tevi brīdināja, ka tie ir īsti — īsti, tomēr ēst tos nedrīkst. Georgs pat paskaidroja, kāpēc. Juniors koncentrējās un atcerējās. «Tāpēc,» Georgs viņam bija teicis, «ka tu pats esi pietiekami jaudīgs tā lauka ekrāns, kas uztur visas šīs konstrukcijas un bez kura tās tūlīt pat pazudīs. Tā izgaisīs arī ābola kumoss, nokļuvis tev mutē. Tā kā tas patiesi ir tikai atomu daudzums, starp kuriem tiek uzturēti mākslīgi sakari, pastāvīgi tērējot krietnu enerģiju, — jo šī taču nav vis ķīmiska sintēze, bet gan laicīgas kombinācijas —, tātad šis ābols tevī iedarbosies kā diezgan jutīgs lādiņš, jo cilvēkam nemaz tik daudz nevajag, lai pats sadalītos molekulās. Tā ka ēst šeit nedrīkst neko. Pārējo — lūdzu, aiztiec, plēs, rauj…»

Viņš tomēr gribēja noraut ābolu, jo juta šādas darbības nepieciešamību, bet pažēloja — ja nevar apēst, kāpēc jārauj? Juniors nepadomāja, ka, vēlākais, pēc trim nedēļām visa šī greznība un arī āboli izzudīs, pasaule pārstās eksistēt un viņš būs tas, kas iznīcinās šo brīnišķīgo pasauli. Tiklīdz Kristāls nostāsies savā vietā, vajadzēs visu izslēgt, sakārtot pārlidojumam un doties tālāk, turp, kur notiks oficiālais izmēģinājums un kur Kombinatoram droši vien uzdos radīt gabaliņu no kādas citas pasaules, pieticīgās priedītes diez vai kādu interesēs… Stingri runājot, protams, šī pasaule netiks iznīcināta. Tā atkal pārtaps portatīvā jeb, kā saka, transportablā stāvoklī. Un līdz brīdim, kad jauna komanda to izsauks dzīvē, eksistēs kā programma un enerģijas rezerve. Lai ari vājš, tomēr mierinājums. Tāpat kā būs ar tevi pašu, kad tu pēc tam paliksi kādam atmiņā. Tas, protams, ir labi, tomēr patīkamāk palikt dzīvam, nevis saglabāties atmiņā …

Līdz tam vēl ir laiks, Juniors sevi mierināja, — veselas trīs nedēļas! Milzums laika! Un visu šo laiku pasaule pastāvēs, zaļos un šalks… Un Juniors, kā pašlaik, pastaigāsies pa to. Kā antīks domātājs nez kādos tur dārzos. Kā viduslaiku feodālis. Patiešām: kuģis nav peļamāks par jebkuru pili, bet aizsardzības iespēju ziņā ir pārāks par jebkuru cietoksni. Visapkārt — muiža. Mana zeme. Mans paradīzes dārzs, mani Elizejas lauki. Lai tikai kāds pamēģina atņemt, Juniors pēkšņi nodomāja, spēcīgi saspiežot dūres un lūkojoties apkārt. Lai tikai pamēģina… Viņš tūlīt pat apjēdza, ka te nevajadzēs cīnīties par savu zemi un tiesībām, jo viņš šeit ir vienīgais un, kā saka, pirmais dieva vietnieks. Dūres lēni atslāba, Juniors pat pasmaidīja, viegli samulsis, taču sirds joprojām sitās stiprāk un biežāk nekā parasti, un viņš pašūpoja galvu it kā izbrīnā, it kā nosodījumā: cik dziļas, izrādās, šīs jūtas pat mūsdienu cilvēkā — cilvēkā bez saknēm, uz gaisa spilvena …

Viņš nogūlās zālē, atbalstīja galvu dūrēs un skatījās sev priekšā. Pie pašas sejas šūpojās dažāda zāle. Juniors pat nezināja, kā to sauc, botānika nebija viņa stiprā puse, bet atcerējās, ka arī uz Zemes ir gadījies satikt visus šos audziņus; vidējās joslas flora, pirmās pakāpes apdzīvoja- mība šeit bija pārstāvēta bez izskaistinājumiem un muļķošanās — viss, kā nākas. Juniors iedomājās, kāds milzīgs darbs jāveic, lai sagatavotu šādu programmu, kas pašlaik realizējās Kombinatora neiedomājami sarežģītajās shēmās, un neviļus sajuta lepnumu par cilvēkiem, par visu civilizāciju, taču bija žēl, ka nebija kam to izteikt. Nē, viņš nodomāja, Kurjers jāatrod par katru cenu. Jāatrod un jāparāda: te mēs esam! Skaties! Viņš ir jāatrod, lai ari cik daudz laika tas prasītu. Pat ja es viņu atradīšu tikai vecumdienās, šīs ieprogrammētās pasaules arī tad būs zaļas un šalcošas. Bet ja nepagūšu …

Te viņš aprāvās. Aizvēra acis. Ja nepagūsi. Tavs tēvs nepaguva atrast. Un uzticēja tev. Dēlam. Kādreiz mantojumā pārgāja īpašums. Tagad — mērķi un novēlējumi. Kam nodosi tu? Nav taču neviena.

Ja nu ar Ledu būtu …

Juniors atkal pārtrauca sevi — rupji un asi. Stāt! Aizveries! Nekādas Ledas nav bijis. Nekad nav bijis. Domā tā!

Taču tā domāt neizdevās. Ja Leda neeksistētu, tad, jādomā, būtu bijusi cita. Viņš, Juniors, ir normāls cilvēks, un viņam nav raksturīga tieksme visu mūžu pavadīt vientulībā. Nē, būt viņa bija. Ja vien …

Ar smagu, trulu piepūli viņš piespieda sevi atvairīt atmiņas par to, ko nevajadzēja atcerēties, lai neizjauktu iekšējo līdzsvaru. Tomēr tas jau bija iedragāts, un, kad Juniors piecēlās no sagulētās zāles, visa apkārtne viņam vairs nelikās tik bezrūpīgi laimīga kā pirms dažām minūtēm.

— Labi būs, — viņš skaļi noburkšķēja. — Taču putni lai dzied. Vai tad man galu galā nepienākas tiesības uz putniem?

Protams, ka pienākas arī uz putniem. Zāliens izskatījās mazliet tā kā neīsts, ja tajā nelidoja un nelēkāja vabolītes, zirneklīši, skudras un kāpuri — visi mums tik ļoti pierastie steidzīgie sīkuļi, kas neļauj cilvēkam justies absolūti vientuļam, kad tam nav līdzās citu cilvēku. Jā, šāds parks ir skaists, taču tā ir tikai pirmā apdzīvojamības pakāpe. Kā uz Antoras. Šeit ir īsta pasaule, nevis Antora, bet gabaliņš no manis apdzīvojamās vides, un tajā ir jālido spārēm, jāspurdz tauriņiem, smagajām kamenēm jāturas virs ziedu kausiņiem …

Viņš devās atpakaļ pie kuģa. Pa ceļam norāva vienu ziedu, otru. Rūpīgi apskatīja — lauzuma vietā izspiedās sulas piliens. Dzīvs. Tas nav ne atlējums, ne arī imitācija. Dzīvs… Viņš saplūca veselu pušķi. Ieliks kajītē. Vakarā iemiegot raudzīsies ziedos un smaidīs. Jau sen viņš nav plūcis ziedus. Sev pašam — vispār nekad. Uz Zemes nebija atļauts tos plūkt, lai neizjauktu vides līdzsvaru. Uz Zemes vajadzēja

rēķināties ar visu, līdz pat sīkumiem.

Šeit viņš var to sev atļaut. Ziedos slēpjas liela jēga, Juniors domāja, tuvojoties kuģim. Tikai tagad tā, liekas, sāk atklāties…

Uzmanīgi nesot ziedus, izlūks uzkāpa uz apskates laukuma. Iegāja lūkā. Kaut kas spalgi iešņācās. Uzplaiksnīja. Rokā iesitās asa sāpe. Tikai pieradums savaldīties, māka pārvarēt sāpes neļāva Junioram iebļauties pilnā rīklē. Aizmugurē ātri kā avārijas situācijā aizcirtās lūka. Viņš paskatījās uz roku. Ziedu tajā nebija, plauksta, apdegusi sarkana, acu priekšā uzblīda, pārklājās ar čulgām. Ir gan izlūks! — Juniors nikni nodomāja, vaibstoties no sāpēm, un skriešus devās uz medicīnisko kajīti. Tikko pats pieminēja, ka nedrīkst ēst ābolus. Bet kuģis ekranē kombinētāj- laukus daudz spēcīgāk nekā tu pats. Kuģī nedrīkst ienest neko no šīs kvazidabas. Aizsapņojies — un saņēmi pēc nopelniem.

Šķendēdamies viņš ļāva Gudriniecei nodarboties ar cietušo roku — lai parāda savu talantu, Hipokrata pēctece … Gudriniece izmantoja iespēju pierādīt, ka orientējas kā medicīnā, tā arī pirmās palīdzības sniegšanā. Labi, Juniors viebdamies domāja, ka man nevajag darboties ar rokām, jo Kristāls aug arī bez manas palīdzības. Skaisti gan es būtu izskatījies… Un viss paša muļķības dēļ. Kā teikts, mūžu dzīvo, mūžu mācies …

Viņam apstrādāja roku, ko viņš paklausīgi turēja, iebāzis necaurspīdīgā it kā metāla cilindrā, — tur iekšā rokai kaut ko uzlēja, ar kaut ko smērēja. Gudriniece reizēm komandēja — pagriezt roku uz vienu vai otru pusi. Pēc tam uzlēja kaut kādu sintētiku, kas, izveidojusi caurspīdīgu plēvi, acumirklī sastinga. Sāpēja tik un tā, lai arī mazāk nekā sākumā. Garastāvoklis sabojājās. Negribējās pat uz parku, tas vairs nelikās jauks, draudzīgs un uzticams. Par laimi, šajā brīdī Gudriniece paziņoja savu spriedumu ar tādu profesorisku pārliecību, ka medicīnu uz pieci zina tikai kungs dievs, uz četri — viņa pati, bet visi pārējie — labi ja uz divi ar krustu.

— Lai audi ātrāk sadzītu un atjaunotos, ne mazāk kā uz diennakti noteikts gultas režīms.

Suņusēne tāda, bez īpaša ļaunuma nodomāja Juniors, pa roku galam vilkdams nost bikses, jo bija pienākusi kārta gurnam. Sprādziena brīdī roka bija nolaista, un, lai gan visvairāk tika plaukstai, šis tas trāpīja arī gurnam, kas pašlaik sāka pieteikt savu esamību. Sasodīts, noliek gultā uz veselu diennakti. Pat nevar pastrīdēties, jo no strīda mēģinājumiem viņa vienmēr izvairās, apklust — un viss, nevēlas domājoša sēne diskutēt ar domājošu niedres stiebru… Par ko lai arī īpaši strīdētos? Man patiešām nekaitētu pagulēt.

Juniors nejutās sevišķi labi, jo apdegumi lika sevi just, delna vispār nederēja nekam. Atmetis segu, viņš apgūlās. Arī gultā mēdz būt labi. Var domāt, lasīt, sapņot. Diennakti mēs izturēsim tāpat vien, arī

ēdinās mūs šeit pat uz vietas — augstākā mērā aizkustinoši. Var mierīgi slimot — neviens neielauzīsies, nesamīdīs zāli, nenoplūks ābolus. Bet rīt…

Jā, starp citu, — rīt.

Viņš pasauca Gudrinieci un pavēlēja:

— Uzdot Kombinatoram otrās pakāpes apdzīvojamības programmu. Apakšprogramma: vidējā josla.

Tā gan, viņš apmierināti nodomāja. Rīt mēs pamodīsi- mies veseli. Iziesim parkā. Un no zariem mūs korī sveiks dažādi putniņi. Un tas būs ļoti, ļoti patīkami. Ir taču zināms, ka, lai arī cik labi bija šodien (bija taču labi, bet pie savainotās rokas — pats vainīgs), vajag, lai rīt būtu vismaz mazliet, mazliet labāk. Citādi dzīvot ir garlaicīgi. Rīt celsimies reizē ar putniem…

* * *

Pēdējo uz Zemes pavadīto pirmsstarta dienu viņš uzsāka tā: vēl nepaguvis, kā nākas, pamosties, pa ceļam izberzēdams acis, izdrāzās no istabas, noskrēja no pazemā lieveņa — un pēc dažiem ašiem soļiem metās ūdenī. Viņš jutās kā vāja strāvas lādiņa trāpīts, un uzreiz kā straumes aiznesta nolobījās gan miegainība, gan tas viss, kas varēja Junioru traucēt vismaz kādu laiku justies laimīgam, un katra kustība pēkšņi kļuva par prieka avotu, kur zemais, miesiskais ir neatdalāms no augstā, garīgā. Negaidīti rīts izdevās tāds, kāds paliek atmiņā uz ilgu laiku, ja ne uz visu mūžu. Iespējams, arī vēl tāpēc, ka no ūdens, no tāluma viņš ieraudzīja, kā uz lieveņa uzkāpa baltā kostīmā tērpusies sieviete, un, lai gan viņš nevarēja to saskatīt, taču bija pārliecināts, ka tā ir skaista, jo tādā rītā viņa nevarēja būt citāda. Kad viņš uzzināja, ka sieviete ir bijusi Zoja, kas atbraukusi pie vīra, kurš nakšņoja turpat pirmsstarta bāzē, lai pavadītu Junioru, tas nesamazināja iespaidu, lai arī Junioram Zoja nebija simpātiska. To, ka tā ir bijusi viņa, viņš uzzināja vēlāk, kad brīnišķīgā rīta iespaids bija jau izkristalizējies un ieņēmis dvēselē savu vietu.

Un šeit, pašlaik vēl nepaguvis, kā nākas, pamosties, Juniors nedomādams, iepriekš neko neparedzēdams, izdarīja tāpat: metās pie savlaicīgi atvērtās lūkas (sēne mācēja pie vajadzības būt arī uzmanīga), ātri nolaidās lejā, skrēja, vicinot dvieli, basām kājām pa zāli, visu laiku vēl kā apdullis mirkšķinādams acis, un, neļaudams sev apstāties, apdomāties, metās ūdenī. Šļakatas pašķīda uz visām pusēm. Ūdens bija silts. Galvenais — tas bija īsts, no tā nebija jābaidās, ja pēkšņi iegribētos, to varētu arī dzert. Juniors, laikus neizniris, neviļus norija malku un pārliecinājās, ka ūdens ir normāls, tikai bezgaršīgs kā lietus- ūdens, jo tajā pietrūka kaut kādu sāļu smalko piemaisījumu. Taču peldēt varēja lieliski, un Juniors baudīja šo seno, vienkāršo, bet viņam ne vienmēr pilnā mērā pieejamo labsajūtu, vēl un vēlreiz nira un izniris ar zināmu izbrīnu ieraudzīja blakus nesatricināmi

paceļamies kuģa puskilometru augsto bultu: viņam nekad vēl nebija gadījies peldēt dažus metrus no varenajiem, ķepainajiem amortizatoriem. Jā, arī šis rīts solījās uz ilgu laiku palikt atmiņā.

Pēc tam viņš ilgi gulēja, sildoties zālienā, gozēdamies gan uz vēdera, gan uz muguras, pagriežot sānus pret spīdekli, kas, lai arī bija mākslīgs un atradās neredzamā kupola iekšpusē, savā spektrā neatšķīrās no Saules. Pēkšņi kaut kas sāpīgi iedūra kājā, droši vien jo sāpīgāk tāpēc, ka negaidīti. Juniors nepaguva apdomāt darbību, roka reaģēja pati, skanīgi noplaukšķot ar atvērto plaukstu. Uz kājas bija sarkans plankumiņš, un tajā saplacināts ods bija izpletis kājiņas. Tā, lūk, Juniors vispirms apmierināts nodomāja, ikkatra agresija tiks sodīta! Un tikai pēc tam apķērās un padomāja par odu — kā tad tā? Izrādās, ka arī odi šeit ir uzradušies?

«Bet kā ar pārējiem?» viņš gribēja pats sev pavaicāt, taču norija jautājumu, sapratis, ka tas ir lieks. Jo pašlaik ne tik vien līdz viņa dzirdei, bet pat līdz apziņai nonāca paklusais, bet skaidrais putnu koris. Juniors tam uzreiz nebija pievērsis uzmanību, jo bija aizmirsis, ka vakar tāda nebija, bet tagad atcerējās un sāka ieskatīties un ieklausīties. Un ieraudzīja daudz. Kā atvēries zieds aizspurdza taurenis, aizšalca liela un eleganta spāre, netālu dīca ods, un Junioram pamāžojās, ka no viena krūma otrā ienira kāds, kas jau noteikti bija piederīgs četrkājaiņiem. Juniors tagad atcerējās savu komandu otrās pakāpes apdzī- vojamībai, bet tas notika kaut kā garāmejot, it kā komanda nebūtu svarīgs apstāklis, bet viss, kas te kustējās un skanēja, kas šodien piepildīja mazo pasaulīti, būtu radies pats no sevis kā dāvana viņam nez no kā. Viņš svētlaimīgi pasmaidīja. Nē, tomēr ir labi, ai, cik labi… Acis pašas pievērās no baudas.

Atkal iedzēla turpat, kur iepriekš. Šoreiz pirms sitiena Juniors pavēra acis: patiesi, tur sēdēja ods. Tātad, viņš nodomāja, divi agresori un abi vienā vietā. Viņš palūkojās. Nosistais ods bija viens. Acīmredzot to pirmo Juniors ar sitienu bija nogrūdis. Droši vien … Viņš nekustēdamies sēdēja un skatījās uz iedzimtās asinskāres upuri. Satriektais ods vēl kustināja vienu kājiņu, pēc tam arī tā pamira. Un sīkais ķermenītis sāka ātri kust — ātri kā sausā ledus drumsla uz karstas plīts. Viens divi — un izzuda pavisam. Vēl pēc mirkļa — šoreiz Juniors skaidri sadzirdēja — klusu noklikšķēja, un ods atkal no kaut kurienes uzradās tajā pašā vietā. Suņi tādi, Juniors nodomāja, bet tagad odu nesodīja, tikai pavicināja plaukstu, ods atrāvās un aizlidoja. Labi, nolēma Juniors, ja jau tā — dzīvo vien …

Viņš piecēlās, pametis dvieli uz krasta. Palūkojās visapkārt. Ne tikai putni un odi parādījušies — bija izmainījusies arī viņa pasaules, Svētlaimības zemes, ģeogrāfija. Juniors tikko bija izdomājis šādu nosaukumu šim stūrītim, lai, pēcāk atceroties, nebūtu ilgi sev jāskaidro, kas un kā, pietiktu nosaukt šo vārdu — un viss ataustu

atmiņā. Vakar šeit nebija strauta, taču trešās tilpnes mašīnas bija pacentušās — nez kāpēc tas Kombinatoram vajadzīgs —, un tagad strautiņš tecēja, tā gultne meta skaistus līkločus, augštece bija paslēpusies aiz kokiem, bet tur, protams, stāvēja trīspadsmitais mehānisms, vienīgā ūdens ādere uz planētas. Pasmīnējis par vēl vienu pārsteigumu, Juniors lēni, izbaudot katru soli, sāka iet prom no strauta. Viņa parādīšanās nemaz nesamulsināja putnus, tie turpināja savu pavasara sasauksmi, kā iesirma bārda, kas aizmukusi no sava saiittnieka, aizlipināja ezis. No strauta pa galvu pa kaklu metās nost kāda būtne, ne lielāka par suni, bet šis biia kas garkājains un lielacains, jautru saules zaķīšu izraibināts, lai arī to neviens nebija dzemdējis, šim radījumam jau piemita instinkts, kas lika vispirms mukt un pēcāk — tikt skaidrībā. Juniors pavīpsnāja, pašūpoja galvu — it kā brīnīdamies, it kā nosodīdams — nē, nosodīt nebija par ko. Vēl šādi tādi kustoņi aizskrēja un aizrā- poja garām. No turienes, kur koki auga biežāk, kļuva dzirdamas īstas meža skaņas, arī šajā pasaulē avij nebija lemts sadzīvot ar vilku, gluži otrādi, šeit viss bija pirmatnīgi dabisks, tāds, kādu droši vien vairs neredzēsi īstajā Zemes pasaulē. Viss likās mūžīgs, radies sen pirms mums, un negribējās domāt, ka tā visa vēl nesen nebija un eksistēja tikai kristālos iešifrētas programmas, planētas smiltis un vēl mazumiņš tīru elementu Kombinotra autonomajās glabātavās. Cik nabadzīgi dažkārt izskatās cēloņi salīdzinājumā ar to sekām, kā tie neatbilst viens otram, bet lavīna iesākas ar mazu akmentiņu, un daudzinātais salmiņš laužkamieļa muguru. Kāpēc par to jādomā, jāmaitā sev garastāvoklis?

Lai izkliedētu šīs domas, Juniors vispirms apstājās, bet pēc tam apsēdās zālē zem koka. Uz Zemes viņš būtu sācis skatīties debesīs, bet šeit nebija īstas debess, un viņš sāka aplūkot kokus, zāli un visu citu, kas piepeši parādījās redzes laukā, bet, kad tas pazuda, Juniors centās uzminēt, kas parādīsies nākošais, un ne reizi neuzminēja. Tas bija lieliski — atklāt jau atklāto, uzzināt jau zināmo un tajā pašā laikā noslēpumaino, neviena neredzēto, jauno.

Tas bija tik burvīgi, ka viņš pēkšņi nodomāja: paklau, vai man nepalikt šeit ilgāk? Kaut ko tādu jau vairs nekur un nekad nebūs lemts piedzīvot. Vai es patiesi to nebūtu nopelnījis no Mātes Zemes? Lai allāhs ar to Kurjeru, ja neesam līdz viņiem izauguši, tātad — nodzīvosim arī bez viņiem, vienalga, ja mēs tos neatradīsim, tie atnāks pie mums, kad uzskatīs par vajadzīgu. Neba indiāņi atklāja Veco pasauli, un ne jau havajieši atpeldēja pie Albiona krastiem, visam jānotiek likumsakarīgi. Palikt šeit. Protams, ne jau uz visu mūžu — apniks. Bet, ja neapniks, tad var arī pavisam. Viens pats? Nu un tad, ka viens pats, jo visa disharmonija, neiekārtotība un nelīdzsvarotība dzīvē nāk no sievietēm. Pat no labākajām. Citiem vārdiem, pat Leda dzīvē ienesa jukas un šaubas. Bet droši vien labākas par Ledu nevienas

nav. Man nav, domāja Juniors. Neaptveramā attālumā no Ledas un no visa, ko viņš zināja un būtu varējis kādreiz uzzināt, tagad un šeit varēja sev pateikt: nē, tik un tā tu nemetīsies pie viņas, jo viņas nav visā šajā izplatījumā, bet tas ir bezgalīgs — tāpat kā jebkurš cits izplatījums. Lai gan viņa ir vislabākā, es nevarēju … Katru reizi viss sākās no gala, un bija nevis vienkārši labi, bet gan neiedomājami labi, bet pēc tam, pašā visīstākajā brīdī… Asaras, asaras … Nē, tā nevarēja dzīvot. Negribu un nedzīvošu.

Juniors pārtrauca pats sevi un atkal sāka domāt par to, cik lieliski būtu bijis palikt šeit uz visiem laikiem. Ar prātu viņš saprata, ka nevarēs, bet dvēselē — gribēja un ticēja, ka tas pašlaik un vienmēr viņam būs vajadzīgs. Tādas domas bija patīkamas ar savu noteiktību un mieru.

Patiešām, kas ir nepieciešams Svētlaimības Zemes eksistencei? Tikai enerģija. Shēmas noteikti Junioru pārdzīvos. Arī visa pārējā aparatūra. Pēc ilga pārtraukuma uz Zemes atkal bija iemācījušies darināt kārtīgas lietas. Visam, kas pašlaik bija ap viņu, piemita garantēti ilgs mūžs. Tiesa, tas nespēja ne nodrošināt, ne uzturēt paša Juniora eksistenci: viņš šeit nav ne mednieks, ne zvejnieks, ne arājs un pat ne ražas novācējs. Taču krājumu uz kuģa pietiks ilgiem gadiem ducim tādu ēdāju kā viņš, bet gan gadu gaitā izdomās vēl kaut ko. Te ir ūdens. Nē, šeit var dzīvot. Pilnīgā drošībā. Planēta ir neparasti mierīga — liekas, šeit nekad nekas nenotiek pat aiz nesagraujamā aizsargkupola. Vai pietrūks cilvēcisku kontaktu? Ak dies, otrajā tilpnē glabājas, ierakstīta Kristālos — vārdos un attēlos —, gandrīz vai visa pasaules kultūra, simt mūžu nepietiks, lai to visu izmantotu. Jo vairāk grāmatniekam. Eet Juniors, neraugoties uz profesiju, bet, iespējams, tieši pateicoties tai, bija grāmatnieks un nereti ar ironiju domāja, ka viņa draugu un labu paziņu lokā ir daudz vairāk literāru varoņu nekā reāli dzīvojošu cilvēku, ka tos, literāros, viņš gan vairāk pazīst, gan labāk saprot un var no tiem iemācīties vairāk nekā no dzīvajiem. Tā ka par kontaktu trūkumu vai sliktu sabiedrību viņš nekādi nevar žēloties.

Juniors to pārdomāja ilgi, grūti pateikt, cik tieši, iespējams, dažas stundas. Atkal iedzēla ods, kas bija viņu sameklējis arī šeit. Juniors automātiski iznīdēja nemierīgo kukaini, un ods tūlīt atkal radās no jauna. Tad viņa domas aizklīda citur.

Ko tas nozīmē? Es nositu odu, bet tas izveidojies atkal. Kāpēc? Atbilde nāca pati. Programma paredz noteiktu, galīgu odu daudzumu, to nebūs ne par vienu mazāk un ne vairāk, bet tieši tik, cik pēc šīs programmas nolikts dotajā apjomā. Un ne tikai odu, bet arī koku, ežu un spāru, un zāles stiebru, un ābolu ābelē. Šeit ir nevis varbūtību un nejaušību pasaule, bet precīzi aprēķināts noteiktības un stabilitātes novads. Vilki var rīt avis, cik uziet, — tāpēc avju nekļūs mazāk. Un tas

nez kāpēc ir nepatīkami. Jo jāizdara secinājums, ka tu šajā pasaulē neesi saimnieks, tu neko un nekad nevarēsi tajā izmainīt, tikai dzīvot, taču šī pasaule eksistē neatkarīgi no tavām vēlmēm. Neraugoties uz to, ka tu šo pasauli radīji pēc savas gribas, liki, pat pavēlēji tai realizēties un jebkurā brīdī ar tādu pašu vieglumu vari to iznīcināt. Neko teikt, interesants visvaris, nodomāja Juniors, vari radīt un iznīcināt, bet neesi spējīgs to izmainīt pat par vienu pašu odu, par vienu pašu nieka zālīti…

Starp citu, varbūt tā nemaz nav? Iedomājies tikai — ods!

Juniors piecēlās, pastiepās līdz zaram, apņēmīgi to nolauza un tūlīt pat, it kā baidoties apdedzināties, nosvieda zālē. Zars gulēja, it kā nekas nebūtu noticis. Viņš pārlaida skatienu no tā uz lūzuma vietu un atpakaļ. Viss palika pa vecam. Juniors kļuva mundrāks: kā redzi, ne viss ir tik briesmīgi. Ods — tas vēl nekas, taču koks tā arī palicis ar nolauztu zaru, un zars guļ zemē. Tātad kaut ko tu spēj arī šeit. Protams, ja būtu zinājis tikpat, cik zināms visam milzīgajam institūtam, kas radījis Kombinatoru, jautājumi atkristu, bet tu nezini, un paldies dievam, ka tā.

Tomēr sēdēt zem koka Junioram vairs negribējās. Pie tam viņš apķērās, ka visu dienu nav ēdis, bet laika aiztecējis, ai, ai, cik daudz. Viņš nevis gar strautu, bet pa visīsāko ceļu devās uz kuģi. Tepat visapkārt kaut kas lidoja, dziedāja, kustējās un zaļoja. It kā viss būtu kārtībā, bet nez kādēļ piezagās skumjas. Juniors pacēlās uz apskates laukuma, gribēja ieiet lūkā, bet aizkavējās, pieskārās ar plaukstu pie kuģa apvalka. Viņš nodomāja, ka šeit viss ir pareizi un droši. Ja gadīsies kaut kādi traucējumi, tad var būt vajadzīga arī mana iejaukšanās. Kā tas bija ar Kristālu. Interesanti. Ja es radu mašīnu dzīvā pasaulē, tad esmu tās saimnieks. Bet, ja es ar šīs mašīnas palīdzību radu citu pasauli, vai tad tajā esmu bezspēcīgs?

Viņš pēkšņi noskaitās pats uz sevi. Galu galā ko tu gribi? Ja nebūtu šīs tevis radītās pasaules, tu būtu sēdējis sanīcis, bet apkārt plestos tikai tumšās smiltis violetā dūmakā, un viss, ko tu būtu varējis, — kā bērns paspēlēties smiltiņās. Tad tev būtu bijis labāk? Pasaki paldies civilizācijai, kas tevi sūtījusi, un esi apmierināts. Cik gan nelāga būtne ir cilvēks: dod viņam visu — un vēl būs par maz!

Pēc šīm pārdomām Juniors beidzot iegāja lūkā, pa ceļam pasūtīja Gudriniecei pusdienas, nolēmis lejup tās nenest, bet apēst šeit. Vēlāk, kad būs pienācis vakariņu laiks, tad arī varēs lejā, svaigā gaisā pavadīt krēslas stundu. Pēc tam Juniors devās uz remontnodalījumu un ilgi un rūpīgi pārbaudīja, kā aug Kristāls, un salīdzināja saņemtos datus ar grafiku. Kamerā bija migla, un Kristālu vairs nevarēja saskatīt, tā izklīdīs tikai pašās procesa beigās, taču aparāti pārliecināja izlūku, ka viss kārtībā. Kā tam arī jābūt, nodomāja Juniors. Tā jums nav nekāda brīnumu pasaka, vienkārši iestādījām sēkliņu, un no tās aug Kristāls,

noliktajā laikā izaugs un nostāsies ar mūsu aktīvu palīdzību savā vietā, un noturēs asis tik paralēli, kā nebūtu turējis pat Eiklīds.

Juniors paēda pusdienas un neizturējis "atkal nolaidās parkā. Sēdēt un atpūsties lejā bija daudz labāk nekā kajītē, jo citādi iznāk, ka putni dzied velti, bet tā viņiem ir nepieciešamība, un viņi dzied, taču neviens neklausās. Tas būtu tāpat kā piespiest aktierus spēlēt tukšā zālē — muļķīgi un cietsirdīgi. Viņš sēdēja klausīdamies putnu balsīs. Varbūt uz nakti arī lakstīgala iedziedāsies? Gaisma kļuva blāvāka, jo Kombinators bija nomodā arī par normālu dienas garumu, un, lai gan spīdeklis nekustējās, tomēr stingri pēc pulksteņa palielināja un samazināja gaismas spilgtumu. Protams, pēc Zemes laika.

Viss bija kā īsts. Tikai saules pulksteni šeit nevarēja izmantot, un kam tas būtu vajadzīgs šajā civilizācijas attīstības posmā? Juniors nesteidzīgi pārsprieda, ka būtībā vispār nav nekādas starpības, vai pasaule ir radusies pati vai arī cilvēks to ir izveidojis un tajā apmeties. Pati par sevi bija radusies tikai ola, māja nevarēja tapt bez cilvēka, un cilvēki dzīvo mājās, nevis alās un tāpēc jūtas vēl labāk. Nē, cilvēks vispār un konkrēti Juniors pats ir muļķīgi iekārtots. Viņam redziet, nepieciešama apziņa, ka šī pasaule ir organiska un dabiska. Bet dzīvo taču nevis apziņā, bet pasaulē!

Starp citu, viņš nodomāja, par putniņiem. Aiz kupola eksistē neapšaubāmi dabiska, lai arī ne pārāk viesmīlīga pasaule. TI noteikumi obligāti prasa pastāvīgi novērot to, kas notiek ap tevi. Šajā ziņā tu jau nu esi pārāk izlaidies. Kupols paliek kupols un Kombinators — Kombinators, bet vēlāk, kad pienāks laiks ziņot, neviens nesapratīs, kā izlūkam izdevies sveikam un veselam trīs nedēļas nosēdēt uz nezināmas planētas un neatrast laiku painteresēties, kas īsti uz tās notiek. Nē, uz viņu vienkārši rādīs ar pirkstiem! Labāk jau painteresēsimies.

Vispirms Juniors reģistrēja to aparātu mērījumus, kas sekoja situācijai aiz kupola. Temperatūra, spiediens un atmosfēras sastāvs, izmaiņas sastāvā… Reiz Junioram ļoti tālu no šejienes izdevās pēc izmaiņām atmosfēras sastāvā (kas tik un tā bija nederīgs elpošanai) paredzēt izvirdumu turpat burtiski zem kājām, no tā nebūtu paglābis nekāds aizsarglauks, lai gan ārēji viss bija pilnīgā kārtībā un apkārtnē nebija saskatāms ne vismazākais pauguriņš. Bet pašlaik šeit daba it kā būtu izvirzījusi sev uzdevumu neticīgajam cilvēkam demonstrēt savu miermīlību un stabilitāti — kaut vai par simto daļu kaut kas būtu pārvērties! It kā tā būtu nevis daba, bet termostats. Labi jau, daba, paldies.

Pienāca kārta tiešajiem novērojumiem. Ko lai šeit novēro? Un kādā veidā? Lai arī iekšējā gaisma bija nodzisusi, zem kupola bija daudz gaišāk nekā ārpusē. Lokatori pašā kuģa priekšgalā uz masta, kas atradās ārpus kupola, darbojās nepārtraukti, bet arī tie nebija

reģistrējuši nekādas pārmaiņas. No optikas un vēl jo vairāk no tiešas novērošanas ar neapbruņotu aci diez vai būs kāds labums. Juniors tomēr apzinīgi skatījās violetajā pustumsā, kas no šejienes jau vispār likās melna tumsa, raudzījās, kamēr iesāpējās acis, un tā arī nespēja nonākt pie galīgā secinājuma: vai tumšais plankums, ko viņš bija novērojis pagājušajā reizē, tiešām eksistē. Un, ja tas nerēgojas, vai ir kaut kādā veidā pārvērties, vai arī, kā viss pārējais, — jāuzskata par nemainīgu un pastāvīgu šīs pasaules daļu. Vai vajadzētu aizlidot turp palūkoties, kā nākas, lai pēcāk jau būtu miers? — Juniors pats sev vaicāja. Varbūt nav vērts? Galu galā viņš nolēma, ka padomās par to mazliet vēlāk. Šķiet, laikam te nebija lielas nozīmes, jo nekādi tuvāki, ne arī attālāki draudi no tumšā plankuma puses nebija paredzami.

Pabeidzis tā dēvētos novērojumus no skatu laukuma, Juniors atkal nolaidās lejā. Pastaigā, viņš ironiski nodomāja. Dzīvoja veselīgu un augsti tikumisku dzīvi kā atvaļināts admirālis. Tagad pastaigāšos, pēc tam pavakariņošu, pirms miega izpeldēšos un viegli un bezrūpīgi aizmigšu. Kāda dzīve, citas nevajag! … Pats to gandrīz neapzinādamies, viņš tomēr gāja nevis, kur pagadās, bet pa noteiktu maršrutu un drīz vien nonāca tur, kur dienā bija atpūties un kur zālē gulēja — bija jāguļ — nolauztais alkšņa zariņš. Tā nebija. It kā būtu kaut kur iekritis. Vai kāds zvērs būtu to aizvilcis? Taču Juniors saprata, ka tas nekur nav iekritis un to neviens nav aizvilcis. Viņš paskatījās turp, kur bija jābalo svaigajam lūzumam. Nekāda lūzuma nebija, neviena lauzta, savainota zara. Juniors ar skatienu pārbaudīja koku un drīz vien bez grūtībām starp pārējiem pazina to pašu nolauzto zaru, kurš pēc izskata atgādināja skrejošu cilvēciņu. Tas auga, it kā nekas nebūtu noticis. Juniors saprata — atkal «oda efekts». Tevis radītā pasaule tevi pacieš, taču nepakļaujas, iztiek bez tevis, lai arī ir atkarīga no tavas gribas, un, ja tu pašlaik nomirtu, tā nenožēlotu, jo tu tai neesi vajadzīgs kā pārvērtību avots un ievadītājs, kā tās progresa, pilnveidošar nās elements, jo šajā pasaulē nav ne progresa, ne pilnveidošanās, tā ir pastāvības pasaule, bet tu, cilvēk, lai arī kur parādītos, nes sev līdzi pārmaiņu nepieciešamību un alkas pēq tām. Lai arī kā apdauzītu savas kājas šai ceļā, tu skriesi, iesi, klibosi, līdīsi tieši pa šo ceļu, pat nezinot, vai šis ceļš un pārvērtības ir īstās, vai jārāpo šurp vai arī tieši pretējā virzienā. Tāpēc šī pasaule noliedz tevi un atjauno visu, ko mēģini pārmainīt, un, tiklīdz reālijā pēc tavas iejaukšanās izgaist pēdējā dzīvības atblāzma, — tā atjauno visu it kā ņirgājoties. Vēl vairāk — ja ar tevi kaut kas notiks, šī pasaule vēl ilgi eksistēs, nelaižot savās robežās nevienu cilvēku, pat ja kāds šeit parādītos. Atnācējs vārgs melnajās smiltīs, bet šī pasaule blakus zaļos un smaržos, tā neielaidīs nevienu, un izsisties cauri tādas jaudas aizsarglaukam ir praktiski neiespējami. Tātad tu, Junior, esi savā ziņā izņēmums. Samierinies, pārstāj nīgro- ties un apmierinies ar esošo.

Šeit jūs esat divi, tu un pasaule, kamēr eksistējat, esat neatkarīgi viens no otra, nav svarīgi, ka pamatā tā ir atkarīga no tevis, jo arī tu esi atkarīgs no tās, tev var uzkrist koks vai uzbrukt plēsoņa — ne jau tāpēc, ka tas būtu ieprogrammēts, bet tāpēc, ka te radušies visādi koki: gan jauni, gan savu mūžu nodzīvojuši, kā jau tam dabā jābūt, un neviena programma nevar paredzēt, zem kura no tiem tu stāvēsi katrā konkrētajā brīdī. Tā ka apmierinies, dzīvo un izmanto!

Ne, iesākumam parādīsim šai pasaulei, ka mēs no tās nebaidāmies. Tūlīt mēs pavakariņosim: tepat, pie dabas krūts. Tā vēl par maz. Mēs šeit šodien arī nakšņosim. Krastmalā. Kuģī atrodas ceļojuma komplekts — vai tad kāds izlūkdienests var bez tā iztikt? Paņemsim guļammaisu … Nē, nevis pasaule izmanto mani, bet es — pasauli .., Tas ir pirmkārt. Un otrkārt — pagaidām realizētas tikai divas apdzīvotības pakāpes. Kā zināms, to ir trīs.

Un augstākajā — trešajā pakāpē ir jābūt ieprogrammētam ari kaut kam man nepieciešamam. Trešā pakāpe poligonos netika izmēģināta, jo Georgs steidza pabeigt kaut kādas pēdējās programmas. Tad nu mēs tās pārbaudīsim. Un palūkosimies, ko šī pasaule dod cilvēkam, kad tā klātbūtne kļūst vairs nevis nejaušība, bet likumsakarīgs, ieprogrammēts fakts. Jo tikai ar cilvēka parādīšanos tiek sasniegta pilna apdzīvotība. Jā, pieprasīsim trešo pakāpi. Un izrādīsies, ka šī pasaule mani ne vien apkalpos, bet arī luncinās astīti kā klēpja sunītis …

* [1] *

Juniors pamodās nakts vidū. Pasauli bija pārņēmusi dīvaina gaišzila gaisma. Kas notiek? — viņš noskurinājās, pēc tam saprata — mēness! Programmisti bija paredzējuši arī mēnesi. Braši puiši!

Viņš atbalstījās uz elkoņa. Mēness gaisma nez kāpēc satrauca, sirds sāka klauvēt spēcīgāk. Tur augšā kaut kas bez skaņas pazibēja — vai sikspārnis? Pūce? Dzīvība neguļ … Tālienē noskanēja apslāpēta šķindoņa un apklusa. Nošalca un pierima čaboņa. Kaut kas notiek. Vai realizējas trešā pakāpe? Starp citu, vai es tiem netraucēju? Nē, jo tad Kombinators būtu brīdinājis par traucējumiem. Diez vai trešajā pakāpē ir kaut kas cilvēkam bīstams — tajā taču viss ir domāts tieši cilvēkam. Man. Jo citu cilvēku šeit nav, aizmiegot nodomāja Juniors.

* *

Vēl nepamodies, viņš sajuta sev pievērstu skatienu. Ciešu. Vērtējošu. Acumirklī iedarbojās izlūka reflekss, un ar zibenīgu kustību Juniors aizvēlās metrus trīs sāņus, vienlaicīgi atbrīvojoties no guļammaisa un meklējot ieroci, kura nebija. Pieplacis zālei un gatavs lēcienam — vai nu ienaidniekam virsū, vai prom no tā —, viņš paskatījās.

Sieviete smējās.

Sieviete.

Karstas tirpas pēkšņi pārskrēja ķermenim. Aizrāvās elpa. Sirds sāka neprātīgi dauzīties. Sejā… Juniors nezināja, kāda izteiksme pašlaik bija viņa sejā. Un labi vien, ka nezināja.

Sieviete gandrīz pārstāja smieties, spriežot pēc pagaisušā smaida un rūpju pilnajām acīm, pat mazliet izbijās. Taču tūlīt pat neizturēja un no jauna sāka smieties. Bet apjukušais Juniors joprojām nekustēdamies gulēja, pie- placis zālei. Sieviete, kas bija pietupusies uz ceļgaliem, piecēlās un izslējās — gara un slaida, vieglās, baltās drānās, basainītēs, kas pilnībā atbilda laika apstākļiem. Tā nebija Leda. Cita, bet pazīstama. Kas?

Viņa piegāja pie Juniora, noliecās un sniedza roku.

— Kā jūs izbijāties! Tas bija smieklīgi. Celieties taču augšā! Vai jūs esat nolēmis tā arī nomirt pie manām kājām?

Juniors neveikli piecēlās. Viņš bija tikai peldbiksītēs (labi, ka vismaz tās nebija novilcis, viņš novēloti sapriecājās, kas gan varēja kaut ko tādu paredzēt?…). Piecēlās un nostājās viņas priekšā un, skatienu nenovērsdams, pamazām sāka pazīt. Tomēr viņa to pazina pirmā.

— Junior! … Vai tad jūs mani nepazīstat? Es esmu Zoja! Pamostieties taču! Labrīt!

— Jā, — lēni, it kā šaubīdamies atbildēja Juniors. —Jūs esat Zoja. Protams.

Viņš iekšēji saspringa, gaidot veselu virkni jautājumu, kurus viņas vietā būtu uzdevis jebkurš, — kur un kāpēc viņi te atrodas, ko vispār tas viss nozīmē, vai nu mazums jautājumu var rasties tādā situācijā. Un ko viņš atbildēs? Ka tā ir Kombinatora neparedzēta virsprogrammas pārbaude, ka viss notiekošais ir Kombinatora darbības rezul-' tāts? Vai apliecinās, ka pats neko nesaprot un nemaz nav gaidījis viņu šeit satikt (tā būtu tīrā patiesība), tāpēc pats nav spējīgs neko paskaidrot? Vai improvizēs vēl kaut ko? Vienā sekundē galvā noplaiksnīja šīs domas, pēc tam patiešām atskanēja jautājums, taču tāds, kādu Juniors pat paredzēt nebija varējis:

— Junior, kā jūs šeit nokļuvāt? Es briesmīgi brīnījos, ieraudzījusi jūs guļam dārzā. Un tas… — viņa slaidi pamāja ar roku uz kuģa pusi, kas stāvēja savā likumīgajā vietā, būdams visas šīs pasaules centrs un esamības avots. — Kāpēc jūs nolēmāt nolaisties tik tuvu mājai? Vai kaut kas ļoti steidzams? Manuprāt, tāda nolaišanās ir atļauta tikai ārkārtējos gadījumos. Vai jums tik neatliekami kļuva vajadzīgs Georgs? Nabadziņš droši vien vēl guļ, domāju, ka tikai rīta pusē likās gulēt, viņam bija tik daudz jezgas ar visu aparatūru… Jā, ko tad mēs stāvam? Jūs varat man pārmest viesmīlības trūkumu, bet, goda vārds, tas tā

nav. Ejam, Junior. Esmu izbadējusies, laiks brokastot, Priecājos, ka iegriezāties pie mums, pie tam tik neparastā veidā. Jo mēs līdz šim

taču vēl neesam pa īstam iepazinušies, vai ne?

Joprojām runādama, viņa viegli paņēma Junioru zem rokas un uz viņa lūdzošo skatienu (velns dīdīja vakar atstāt apģērbu augšā kajītē) tikai papurināja galvu:

— Ko jūs, Junior, izbeidziet. Mēs visi te tā staigājam. Vasara paliek vasara, reizē ar temperatūru mainās arī pieklājības normas, vai ne?

Viņas siltās, mīkstās rokas pieskāriens bija kā pletnes cirtiens, taču Juniors nesaprata tādas reakcijas iemeslu — vai tāpēc, ka sieviete pa ilgiem laikiem pirmo reizi atradās blakus un pieskārās viņam? Varbūt arī pavisam kas cits: ja padomā, tad vai tā maz ir sieviete …

Viņi gāja pa labi iemīdītu taciņu, skaidrs, ka pa to staigāts ne jau pirmo dienu. Pirms dažām stundām seit nebija nekādu taku, jo pats Juniors tās nepaguva iestaigāt, bet cits neviens to izdarīt nevarēja. Sievietes tikai vēl trūka mūsu pasaulē. Ievas. Jaukus pārsteigumus sagādā Svētlai- mības zeme … Junior, tu esi izdomājis draņķīgu nosaukumu, labāk to nelietosim.

Taču tā nav nekāda sieviete, viņš mēģināja sevi nomierināt. Fikcija. Tāpat kā viss pārējais. Un nav ko brīnīties. Ja tu vakar, kā nākas, būtu padomājis, tad uzreiz būtu sapratis: trešā apdzīvotības pakāpe nav tikai cilvēkam paredzētā vide vien. Tas ir arī pats cilvēks. Neviens taču nebrīdināja, ka tev būs jātēlo šīs pasaules iedzīvotājs, ja to nāksies demonstrēt Kurjeram vai vienalga kam. Tas nozīmē, ka jābūt arī citiem figurantiem — tikpat nosacīti reāliem kā visa šī pasaule. Ja jau reiz cilvēki, tad saprotams, arī sievietes. Ne jau nu, protams, obligāti Zoja. Taču tas jau attiecas tikai uz Georgu: gribējis izmantot savu sievu — lūdzu, vai Junioram nav vienalga? Jauns pārbaudes posms, nekas vairāk.

Tā jau gan, bet kad tad veselais saprāts ir uzvarējis sievietes klātbūtnē? Ja arī visos citos līdzīgos gadījumos būtu klausījuši veselam saprātam, tad par cilvēku dzimumu pat atmiņas sen jau būtu izgaisušas… Un Juniors joprojām cieši raudzījās Zojā un nespēja novērst acis, lai gan saprata, ka tas ir vienkārši nepieklājīgi.

Tāpēc viņš ne uzreiz ievēroja māju, kas bija takas galā: plašu, vieglu, modernu — no tālaika viedokļa, kāds pašlaik bija uz Zemes. Lieliska celtne. Ja programmisti bija gribējuši sniegt Kurjeram precīzu priekšstatu par vidusmēra dzīves līmeni uz Zemes, tad, protams, viņi bija mazliet pārcentušies, jo Zemes iedzīvotāju lielākā daļa tik brīvās, plašās, šalcošo koku ēnu apņemtās ēkās nedzīvoja. Bet šādu demonstrāciju rīkotājiem līdzīgi pārspīlējumi bijuši raksturīgi visos laikos. Labi, gan jau noderēs — parādīsim Kurjeram šo māju, jo galu galā to nevar nosaukt par tukšu izdomu.

Tikai tagad līdz Juniora apziņai nonāca, ka viņam kaut kas bija jautāts.

— Jūs esat iegrimis domās, Junior. Es saprotu, par nopietnām lietām. Citādi es varētu uzskatīt, ka esat neuzmanīgs.

— Piedodiet, Zoja.

— Es vaicāju, kāpēc jūs nepieklauvējāt pie durvīm, lai saņemtu normālas naktsmājas, bet iekārtojāties tik primitīvā veidā? Vai tiešām jūsu profesionālajos pienākumos ietilpst nakšņošana guļammaisā pat tad, kad iespējams no tā izvairīties? Baidījāties traucēt? Vai apgrūtināt?

— Jā, — atbildēja Juniors. — Apgrūtināt. Tieši tā.

— Veltīgi. Un apvainojoši. Vai tiešām jūs domājat, ka šajā mājā jums neatrastos vieta?

Māja jau bija pavisam tuvu, un Junioram bija jāatzīst, ka vietas viņam tur patiešām būtu pieticis.

— Es, goda vārds, tūdaļ apvainošos. Ko tas galu galā nozīmē? Es jūs satiku tikai pirms dažām minūtēm, un jūs jau paguvāt tā nogrēkoties manā priekšā. Neuzmanība, nevērīga attieksme pret manu viesmīlību — ai, jums ilgi nāksies lūgties, lai atlaižu jūsu grēkus.

— Esmu gatavs, — Juniors padevīgi nolieca galvu un, ieraudzījis viņas kājas vasaras kurpītēs, steidzīgi novērsās.

— Kāds klusums, — Zoja stiepti noteica. — Vai nav tiesa, Junior, — pie mums ir brīnišķīgi.

— Jā, — viņš piekrita, — jūs pat nezināt, cik brīnišķīgi.

— Ai nē, — Zoja klusi iesmējās, — es jau nu gan zinu…

Pa lieveni viņi uzkāpa plašā, vaļējā verandā. Te atradās zems, ovāls galds, attiecīga augstuma krēsli, vēl dažas mēbeles. Junioram ļoti gribējās šajā iekārtojumā katru priekšmetu aplūkot uzmanīgāk, taču blenzt bija neērti. Labi, viņš nolēma, vēl pagūšu, tie nekur neaizmuks … Jā, fikcija, uz viena no savrup atbīdītiem krēsliem nokarājās viegla šalle, ar apvāku augšup uz galda gulēja atvērta grāmata, blakus — smaga māla vāze ar ziediem. Fikcija?

— Junior, piesēdiet. Neapvainojieties, ka es visu laiku jūs tā — pēc iesaukas. Taču es patiešām nezinu jūsu vārdu.

— Es pats ari esmu aizmirsis, — Juniors nopietni atbildēja. — Turklāt man vienmēr paticis būt jaunākajam. Manuprāt, tāda situācija sola mūžīgu jaunību.

— Ak, ja dzīvē piepildītos viss, kas apsolīts. — Zoja iesāņus palūkojās viņā. — Bet vai pats izpildāt solīto?

— Cenšos. — Juniors neviļus pieskaņojās viņas tonim — nepiespiestam, mazliet nenopietnam, nekādā veidā nesaistošam un tomēr… Viņš nevēlējās tādu sarunu, bet nespēja mainīt noskaņojumu, jo no paša sākuma attiecību līmeni un raksturu noteica Zoja.

— To es atcerēšos. Apsēdieties taču. Priecātos, ja varētu piedāvāt jums avīzes vai arī kādu izklaidēšanos, bet šeit mēs principiāli izvairāmies no visa tamlīdzīga. Ja reiz atpūta, tad atpūta.

Lai gan mēs no jums neslēpāmies… Jūs taču startējat šodien?

— Vai šodien?

— Vai tad kaut kas ir mainījies?

— Nē, — atbildēja Juniors. — Viss pa vecam.

— Kāpēc tad jūs brīnāties? Es domāju, ka neesmu kļūdījusies. Georgs gatavojās braukt no jums atvadīties, pamāt ar roku …

Jā, Georgs bija klāt starta brīdī. Tas nozīmē, ka burtiski pēdējā brīdī viņš ir nokopējis savas sievas matrici. Un izdarījis tā, ka viņas atmiņā nekas nav saglabājies, citādi viņa noteikti būtu pieminējusi…

— Visu mūžu lepošos ar to, ka jūs pēdējo reizi pirms starta brokastojāt pie manis. Vēl vairāk: pēdējo nakti uz mūsu planētas jūs pārgulējāt manā dārzā … — Viņa pasmaidīja. — Lai gan nē. Nebaidieties. Es to nevienam nestāstīšu. Gluži otrādi. Klusēšu. Kas gan noticēs, ka tas noticis vienkārši tāpat. Pietiktu, ja Georgs no kāda padzirdētu pat vismuļķīgāko tenku, lai… — Viņa krasi pārmainīja tēmu.

— Jūs jau saprotat, es jokoju. Teku jau, teku. Varu iedomāties, cik jūs esat izsalcis, bet es te pļāpāju. Mīļais Junior, neapvainojieties. Tātad — kafiju, sviestmaizes… Bet vispirms — salātus.

Juniors tikai pamāja.

— Vai jums būtu kādi iebildumi pret zivi? Mums ir lieliska zivs.

— Zivs? …

— Tātad — nolemts. Vārdu sakot — jūs kapitulējat. Padodaties uzvarētāja žēlastībai.

Juniors pacēla rokas:

— Ar prieku.

— Jūs rīkojaties pareizi — tik un tā nāktos atzīt sakāvi, tikai pēc veltīgiem upuriem. Jums par balvu es tūlīt pat pēc brokastīm uzmodināšu Georgu, ja jau viņš tik nepieciešams. Un jūs nemaz nezaudēsiet laiku. Ēdienreizēs Georgs tik un tā nekad nerunā par darbu.

Viņa apveltīja Junioru ar vēl vienu smaidu un nozuda namā. Skaista sieviete, nodomāja Juniors. Atceros, kā viņa toreiz uzkāpa uz lieveņa. Gandrīz tāpat kā tagad. Jocīgi. Satikt pazīstamu cilvēku tur, kur negaidi nevienu citu kā tikai Kurjeru, pie tam arī to patlaban negaidi.

Taču ne jau cilvēku, kas gan viņa par-cilvēku! — viņa galvā atkal uzplaiksnīja doma un atkal apdzisa, jo ienāca Zoja, sev priekšā stumdama galdiņu, uz kura viss jau bija sagatavots brokastīm. Dažnedažādi trauki, pilni un tukši, bet vidū — porcelāna kafijas kanna, no kuras izplatījās patīkama smarža. Zoja ātri visu, kā pienākas, uzklāja, apsēdās un pasmaidīja.

— Jūs esat mans ciemiņš, tāpēc es jūs apkalpošu.

Juniors tikai pamāja, nez kādēļ plati pasmaidīja, nezinādams, ko

tādā situācijā pieņemts atbildēt: mežonis, aizmirsis visu… Zoja kaut ko uzlika uz viņa šķīvja, pēc tam vēl un vēl, ielēja kafiju — nāsīs ieplūda garšīga smarža. Juniors nedomādams pasniedzās pēc tasītes, pacēla to pie lūpām. Nesen apdedzinātās delnas virspuses sārtā švīka atradās acu priekšā. Roka notrīcēja. Lēni izslējies, viņš nolika tasīti vietā.

— Paldies, Zoja …

Viņa aizvainoti savilka uzacis.

— Vai ijr kādas pretenzijas pret recepti? Bet varbūt jūs vispār kafiju nedzerat? Varbūt tēju, sulas …

— Nē, Zojiņ. Jūsu burvīgums gandrīz vai piespieda mani aizmirst… (ko tad aizmirst, velns parāvis?) manu diētu. Tā ir neizbēgama pirms tāda starta, kas gaida mani…

— Vai patiešām starta dienā jāgavē?

— Tieši tā! Vai tad Georgs jums nav stāstījis?

— Nē. Bet es viņam pavaicāšu. Cik muļķīgi… Vismaz pagaršojiet kaut ko, Junior. Lai man neliktos, ka jūs esat nez par ko apvainojies.

— Zoja, ko jūs. Par ko gan es būtu varējis apvainoties?

•— Nezinu. Gadās … Varbūt jūs mulsina tas, ka es jūs pieņemu bez Georga? Bet viņš taču ir mājās, viņš tikai guļ.

Kā tad, nodomāja Juniors, viņš jau nu guļ. Lai gan ari tā varēja būt — Georgs varēja Kombinatoram uzdot arī pats savu matrici, no viņa bija sagaidāms viss, tagad es to esmu sapratis …

— Un tad? — viņš skaļi atbildēja. — Kāpēc gan viņa prombūtnei būtu mani jāmulsina? — Viņš pacentās iespējami apburošāk pasmaidīt. — Iespējams, gluži otrādi, ka tas dara mani drosmīgāku! Bet jūs ēdiet, Zoja, lai jūs nemulsina mana atteikšanās: tāda ir nepieciešamība. Goda vārds, es ar vislielāko prieku būtu jums pievienojies.

— Es patiesi esmu izsalkusi… — Viņa uzlika uz sava šķīvīša kaut ko zaļu un baltu.

— Atļaujiet jums pakalpot.

— Ar prieku … Jā, lūdzu … Nē, to — vēlāk …

Juniors viņai ielēja kafiju. Roka netrīcēja. Taču sirds

joprojām mežonīgi sitās krūtīs. Kas tā par pasauli! Tādas provokācijas! Vēl sekunde — un es būtu izdzēris. Un visam beigas. Nē, ne jau visam, tikai man. Izdedzinātu. Lai arī ūdens šeit ir dabīgs, taču kafija droši vien tāda pati kā viss pārējais. Būtu saraustīts gabaliņos. Un Zojai brokastu vietā vajadzētu šeit iztīrīt…

— Par ko jūs smaidāt, Junior?

— Tāpat vien, varbūt par to, ka jūs mani turat aizdomās, it kā es būtu apvainojies. Vai arī par pieķeršanos etiķetei.

— Nezinu … Jums varēja būt kādas … personiskas

attiecības ar Georgu. Vai zināt, viņam nav viegls raksturs. Dažkārt pat man mēdz būt grūti kopā ar viņu. Reizēm arī darbā.

— Darbā viss var gadīties.

— Un tomēr raksturs viņam nav no vieglajiem… Vai jums nav bijis ar viņu nekādu sarežģījumu?

— Kādēļ gan?

— Vai atceraties — ballē mēs ar jums dejojām, pēcāk mazliet papļāpājām …

— Un tad?! Vai tas, jūsuprāt, varēja viņam nepatikt? Vai viņš jums šajā sakarā ir kaut ko teicis?

Pēc brīža Zoja atbildēja:

— Pašlaik ir tieši tāds posms, kad mēs ne pārāk daudz sarunājamies. Ja viņš ir aizņemts ar nopietnu darbu, tad mājās kļūst gandrīz vai mēms. Nē, viņš man nav bildis ne vārda. Es domāju — par mums abiem.

— Piedodiet.

— Par ko gan?

— Vai jums vēl kaut ko piedāvāt?

— Paldies, esmu paēdusi. Es neatļaujos daudz ēst. Ak, šī līnija …

— Es teiktu, ka jums tā ir ideāla.

— Paldies par komplimentu, patiešām cenšos, lai man tāda būtu.

— Vai tas ir tik svarīgi?

— Vīrietim to nekad nesaprast.. Neuztveriet to kā pārmetumu, jo mums no dabas ir atšķirīga domāšana.

Mīļot skuķīt, Juniors nodomāja, kāds gan tev sakars ar dabu? Jo tu esi pat ne otrās, bet trešās kārtas produkts, bet daba šeit ir tas, kas atrodas ārpus kupola. Toties — cik tu esi tīkamāka par to dabu!

— Jā, — viņš nopūties atbildēja, — šajā ziņā mēs esam daudz zaudējuši. Un tomēr — vai tad mēs neprotam novērtēt skaistumu?

Interesanti, viņš pats sev atzīmēja, būtu vērts kādreiz vēlāk par to parunāt ar speciālistiem. Noteikti zinādams, ka viņa ir tikai fikcija, es uzvedos tā, it kā viņa būtu visīstākā sieviete. Vai tas būtu skaistuma iespaids? Jo patiesībā viņa ir īsta, tikai citas izcelsmes, un viņas eksistences apstākļi ir ļoti ierobežoti — līdz tam brīdim, kamēr nav likvidēts lauks. Bet citādi viņa ir sieviete. Un ar viņu var…

Šī vienkāršā doma viņam trāpīja kā boksera trieciens saules pinumā, un viņam aizrāvās elpa.

— Protat, lai gan ne visi. Un bieži vien ne tā, kā vajadzētu, bet pārlieku utilitāri. Jūs taču neprātojat, kāda būtu Venēra jums blakus gultā?

— Nē, — viņš pasmaidīja.

— Bet parasta sieviete, ja viņa ir skaista?

— Viņa taču ir dzīva!

— Jā. Un tāpēc jūsu pielūgsme viņai ir vēl nepieciešamāka.

— Jums taisnība, — noteica Juniors.

— Tā ir jāmāca. Es sacītu, tāpat kā sajūsma par Venēru. — Atbīdījusi krēslu, viņa piecēlās. — Atļaujiet jums pateikties…

Zoja pastiepa roku, Juniors to noskūpstīja un kārtējo reizi nobrīnījās par programmistu darba precizitāti. Viss

sakrita, burtiski viss, pat smaržas, kuras tiek lietotas gadiem ilgi, līdz tās it kā ieēdas ādā… Taču vēl pirms dažām stundām šīs sievietes nebija pasaulē.

— Mani tomēr moka sirdsapziņa, — sacīja Zoja, — ka jūs tā arī palikāt neēdis.

— Tā nav jūsu vaina. Priecājos, ka nav arī mana, jo es sev nepiedotu, ja būtu jūs apvainojis kā namamāti.

— Pasēdiet vēl. Es pamēģināšu uzmodināt Georgu, viņš jau jums vajadzīgs …

Zoja atkal iegāja mājā. Juniors, iegrimis pārdomās, skatījās viņai nopakaļ. Nebija tik viegli saprast, kas pamudinājis Georgu izveidot tieši savas sievas matrici. Vai vēlēšanās, lai to ieraudzītu arī citās pasaulēs, apjēgtu, kas ir skaistums Zemes iedzīvotāju izpratnē (pareizāk, paša Georga izpratnē; bet šajā gadījumā droši vien viņu neviens neapstrīdētu)? Iespējams. Vai arī… pats matricēša- nas process nemaz nav tik nekaitīgs, kā apgalvo speciālisti, un Georgs negribēja riskēt ar svešu cilvēku. Traģiskās medicīnas laiki, liekas, sen pagājuši. Pie kam Georgs ar visiem viņa patiesajiem un izdomātajiem trūkumiem tomēr bija kārtīgs cilvēks: par pretējo nav nekādu pierādījumu. Pirmām kārtām viņš būtu izveidojis matrici pats no sevis. Iespējams, ka viņš tā arī ir izdarījis. Tādā gadījumā durvīs drīz parādīsies Georgs, samiegojies un mazliet nikns. Veidojās dīvaina situācija: Georga fikcija pārbaudītu, kā viss darbojas, un tai rastos idejas par to, kā uzlabot aparatūru, kas radījusi viņu pašu … Bet ja nu neder neviena no šīm versijām? Vai būtu kādi daudz personiskāki iemesli? Klīst baumas, ka viņš ir nāvīgi greizsirdīgs. Tas būtu bijis asprātīgi — radīt visiem pielūdzējiem savas sievas fikciju, toties oriģinālu turēt tuvāk pie mājām. Jā', domāja Juniors, fantāzija draiski lēkā kā neskartā pļavā izlaists kumeļš. Bet iedomājies, ka fikcija atgriežas mājās. Un viņa noteikti atgriezīsies mājās, vairāk nav kurp iet, jo viņa ir Georga sieva un par pretējo nav pārliecināma, tagad eksistē divas absolūti vienādas sievietes; viņa ir atgriezusies — vai Georgs pats tās spēs atšķirt? Droši vien ne, jo būtībā tās ir dvīneš. Tad Georgam nāktos steidzīgi izslēgt lauku — tā, kura paliks, tad arī būs īstā. Jā, lūk, kādas kolīzijas varētu rasties. Nē, te, protams, nav iejauktas nekādas personiskas intereses. Te ir…

No istabas iznāca Zoja, viņa likās viegli pārsteigta.

— Dīvaini, guļamistabā viņa nav…

Juniors paraustīja plecus. *v*

— Varbūt ir jau piecēlies. Iegājis vannā.

— Nē. Es paskatījos.

— Vai viņš vēl gulēja, kad jūs piecēlāties?

— N-nezinu… — Zoja mazliet saminstinājās. — Mums ir atsevišķas guļamistabas. Vakar viņš atbrauca, pavakariņoja, devās uz savu istabu un, manuprāt, uzreiz likās gulēt. Varbūt devies peldēties? Tad mēs viņu būtu satikuši. Iespējams, ka viņš pastaigājas pa parku …

— Iespējams.

— Es aiziešu paskatīšos.

Zoja noskrēja no lieveņa. Juniors pamāja pats savām domām. Nekādas traģiskās medicīnas. Georgs nav kopējis sevi. Viņš atrodas uz Zemes kopā ar īsto, bet tagad jau ne vairs vienīgo Zoju pasaules telpā.

Kāds lielisks darbs, nenobrīnīties! Ne tikai ķermeņa, organisma struktūra — par to galu galā var spriest tikai pats Georgs, bet arī apziņa ir atveidota līdz neticamai līdzībai, gandrīz netveramiem sīkumiem. Tātad ņemti vērā visi smadzeņu potenciāli, viss ir aprēķināts, pareizāk — ģeniāli uzminēts. Tomēr… Georg, man tas ne visai patīk. Jo Zoja, atklājusi, ka tevis nav, neizbēgami būs satriekta, smagi pārdzīvos visu, ko viņa uzzinās par sevi kā par fikciju … Konstruktor, vai tev neliekas, ka tas ir cietsirdīgi? Lai arī kā viņu nosauktu — par fikciju vai kā citādi —kamēr lauks nav novākts, viņa eksistē: jūt un pārdzīvo … Vai tā būtu atriebība? Atriebība tai Zojai, kas palikusi tur, kopā ar tevi? Atriebība kopijai, kas atveido to, ar kuru cilvēks baidās sabojāt attiecības, un, tā teikt, tagad ar rungu dauza lelli? Runā, esot bijis tāds stresa situāciju likvidēšanas paņēmiens … Tas ir cietsirdīgi. Nabaga jaunajai sievietei nebūs viegli. Un man ar viņu — arī ne.

Tomēr, Juniors domāja tālāk, labi, Georga šeit nav. Kas tad ir? Esmu es. Kāpēc? Vēl viena problēma. Ja cilvēka fikcija, kā arī viss pārējais domāts demonstrēšanai Kurjeram, tad loģiski jābūt ieprogrammētiem diviem cilvēkiem. Vīrietim un sievietei. Divvienībai, uz kuras viss balstās. Bet pagaidām eksistē tikai sieviete. Jābūt vēl kādam. Es tas neesmu. Es atrodos ārpus iekavām. Es neesmu eksponāts … Taču iespējams, ka patiešām eksistē vēl cits. Kādu kilometru no šejienes, tādā pašā mājiņā parka pretējā pusē. Interesanti — kas? Vai no paziņām? Tfu, velns, ja būtu laikus padomājis par visiem šiem sarežģījumiem, droši vien nebūtu realizējis trešo pakāpi, būtu izticis arī bez bungalo …

Pa kāpnītēm noskanēja aši soļi. Steidzīgi ienāca Zoja. Viņa bija

satraukta.

— Junior, viņa nekur nav …

— Vai jūs labi apskatījāties?

— Viņš taču nav kniepadata! Apgāju visu parku, saucu — nekādu pēdu.

— Neviena cita arī nav?

— Mēs šeit esam tā kā nomaļus, pie mums reti ieklīst nejauši ļaudis. Nē, neviena nebija.

— Tā gan … — Juniors nomurmināja.

— Kas tad ir? — Zoja uztraukti lūkojās viņā. — Vai jūs domājat — kāds varēja iekļūt un… Junior, tas nav iespējams, mēs taču nedzīvojam akmens laikmetā! — Viņa pacēla plaukstas pie deniņiem. — Kā piepeši iesāpējās galva… Pagaidiet, es iedzeršu kādas zāles. Tikai, lūdzu, neaize j iet…

Zoja, vēl netikusi līdz durvīm, pēkšņi apstājās, pagriezās, viņas acis iepletās, un tajās pazibēja šausmas.

— Junior, liekas, es saprotu …

— Runājiet, Zoja.

— Tas ir šausmīgi, šausmīgi.. Vai patiesi jūs varējāt? …

— Nesaprotu.

— Kad Georgam dažkārt nenāca miegs, viņš mēdza iziet parkā — pastaigāt, padomāt…

— Un tad? Vai jūs domājat, ka viņš ir iekritis dīķī un noslīcis?

— Kā jūs varat jokot tādā brīdī?

— Es nejokoju.

— Viņš nevarēja noslīkt, jo lieliski peld… Ne par to ir runa. Junior, jūs nosēdāties naktī! Protams, no augšas jūs viņu varējāt nepamanīt — tāds milzenis un mazs cilvēciņš …

Tagad viņš beidzot saprata.

— Zoja, Zoja! Vai jūs patiešām nodomājāt…

— Vai tad nemēdz būt nelaimes gadījumu? Mans nabaga Georgs…

Tūlīt viņa sāks raudāt, nodomāja Juniors, to es ciest nevaru, ar raudošiem es netieku galā. Vai nepietiek ar Ledu?…

— Zoja! — Viņš gandrīz izkliedza tās vārdu stingrā komandiera balsī. — Jūs bijāt blakus kuģim! Vai jūs vismaz pacentāties to apskatīt?

— Tas ir tik milzīgs, ka es nolēmu to izdarīt vēlāk..,

— Jūs pieļaujat, ka es nosēstoties būtu nonāvējis Georgu? Aizejiet turp un pārliecinieties, ka tas nav iespējams. Kuģis balstās uz trim amortizatoriem un pats atrodas augstu virs zemes. Amortizatorus izlaiž tikai tad, kad tas «karājas» gaisā un aparāti pārliecinās, ka lejā nav nekādu traucēkļu. Ne tikai cilvēku — peli nebūtu varējis nospiest,

pat ja būtu gribējis! Kuģis nolaižas ar antigra- viem, nevis raķešu dzinējiem, nekādas izplūdes nav. Un bez tam …

Viņš gandrīz vai pateica: «Un bez tam, kad es nosēdos, šeit vispār nekā nebija, izņemot melnas smiltis!» Laikus aptvēra. Būtu pateicis, nāktos izpostīt arī visu pārējo. Es jau neesmu bende, viņš drūmi nodomāja. Nu, Georg, no tavas puses tas jau ir kaut kāds sadisms. Pagaidi, kad satiksimies …

Zoja raudzījās Juniori, un šausmas viņas acīs pamazām izgaisa. Viņa pat mēģināja pasmaidīt.

— Junior, vai jūs domājat, ka ar viņu nekas nav noticis?

— Esmu vairāk nekā pārliecināts, — viņš izjusti sacīja.

— Kur … kur tad viņš ir?

— Vai nu mazums kur … Piemēram, institūtā …

— Jā? Vai zināt, es neiedomājos. Patiešām, viņš var pat nakts vidū, pat miegā atcerēties kaut ko, pie kā vēl jāpiestrādā … Es tūlīt piezvanīšu uz institūtu!

Viņa metās istabā. Juniors gaidīja. Pēc pāris minūtēm Zoja atkal parādījās.

— Visi gluži kā sazvērējušies … Kaut kas noticis ar telefonu. Tāds iespaids, ka mūs atvienojuši: nav pat signāla … Junior, vai jūs nepalūkotos?

— Labi, — viņš piekrita, tai sekodams. Telefons atradās pašā pirmajā — plašā un patumšā istabā, jo aizkari vēl nebija atvērti. Juniors saskatīja lielu galdu, dīvānu, sienas atmirdzēja stiklos, droši vien grāmatplaukti… Telefons stāvēja uz maza galdiņa. Juniors nocēla klausuli. Klusums. Tad noskanēja pazīstamais klikšķis. Atkal klusums. Atkal klikšķis. Telefons bija pieslēgts kuģa sakaru tīklam. Ja būtu vēlēšanās, varēja parunāt ar Gudrinieci. Pašlaik Junioram tāda vēlēšanās neradās. Viņš nolika klausuli.

— Te, Zoja, neko nevar darīt. Bojājums nav šeit, bet centrālē.

— Ko darīt?

— Jāpagaida. Telefons nevar ilgi nedarboties. — Sājā brīdī viņš sevi gandrīz vai nicināja, saprotot, ka nespēs izvairīties no smagā pienākuma paskaidrot Zojai — vai ne-Zojai — visu. Taču paskaidrojot vien par maz, vajag, lai viņa vēl noticētu, bet sievieti grūti pārliecināt par to, kam tā pati negrib ticēt.

— Junior, kā jūs mani nesaprotat, es nevaru gaidīt. Man jāapjēdz, kas notiek, jāpārliecinās, ka viss kārtībā. Izdomājiet kaut ko, jūs taču esat pieredzējis cilvēks!

— Zoja, mana pieredze… Kāds sakars tam ar manu pieredzi? — Juniors pagriezās, izgāja verandā, Zoja tam sekoja. —

Padomāsim kopā …

— Nekas jēdzīgs nenāk prātā.

— Netaktisks jautājums: vai jums ar viņu viss bija labi?

Liekas, Zoja sadusmojās, augstprātīgi pacēla galvu, nolaida skropstas. Tomēr atbildēja:

— Ko jūs ar to domājat?

— Sadzīvisks jautājums, — noteica Juniors. — Sadomāja un aizgāja. Varbūt jūs sastrīdējāties, sabārāties. Varbūt…

— Cita «varbūt» nav, — viņa augstprātīgi atbildēja. — Georgam neeksistēja citas sievietes, izņemot mani. Ticiet tam. Strīdējāmies, bārāmies! Vai tad bez tā var nodzīvot? Tikai… — Viņa cieši pavērās Juniorā, sapurināja galvu. — Ja kāds arī aizietu, tad tā būtu es, nevis viņš, vai saprotat?

— Kas gan te nesaprotams? — Juniors paraustīja plecus. — Vai viņš to zināja?

— Ko?

— To, ka jūs varat aiziet.

Zoja brīdi skatījās Juniorā, it kā nesaprotot, ko no viņas grib. Tad sarauca uzacis.

— Es neiedomājos… Atzīstieties — viņš jums kaut ko ir teicis!

— Pat ne pusvārda.

— Zvēriet… pie visa, kas jums svēts! Pie mīļotās sievietes. Pie bērniem …

Junioram nebija ne viena, ne otra. Tik un tā viņš, pacēlis divus pirkstus, nopietni teica:

— Zvēru.

Liekas, tas mazliet nomierināja satraukto sievieti. Dažas sekundes viņa klusēja, acīmredzot cenšoties sakārtot domas, uz kurām to bija ievirzījis Juniors. Pēc tam paskaidroja:

— Es nedomāju, ka manas… iespējamās aiziešanas draudi varētu likt viņam tā rīkoties. Georgs nav no tiem, kas dosies pretī briesmām. Kur nu vēl mēģinās paātrināt sev nevēlamu notikumu gaitu! Otrādi, lai cik maza būtu varbūtība sasniegt mērķi, viņš veiks visu iespējamo un neiespējamo, lai to sasniegtu, un galu galā panāks savu. Ticiet, jo es viņu pazīstu labāk nekā jebkurš cits.

— Nešaubos, — Juniors pieklājīgi piekrita. Lai gan sevi šaubījās, jo sievietes māk sevi pašas apvārdot un sāk ticēt tam kā patiesībai. Galu galā runa bija par reāla Georga attiecībām ar viņa reālo sievu, arī tāpēc, šķiet, bija pat nepieklājīgi ielauzties šajās attiecībās. Interesanti, vai Georgs ir iedomājies par šādu sava izgudrojuma pielietojumu? Diez vai. Pirmām kārtām Georgu interesēja tehniskas problēmas.

— Ticiet, ka tāds viņš ir. Neviens un nekad nav to redzējis

uzvarētu. Ja viņš ķērās pie kādas problēmas, viņš to atrisināja, neatceros gadījumu, kad tas viņam nebūtu izdevies. Vienalga — zinātniska, tehniska vai personiska problēma. Tā kā jūsu minējums, Junior, ir nepamatots! — Liekas, Zojai izdevās sevi galīgi pārliecināt, viņa atdzīvojās, sejā atgriezās iepriekšējais smaids. — Ai, kas man tikko ienāca prātā! Ja viņš ir aizgājis, tad taču nav darījis to kājām! Es aiziešu palūkošos, vai garāžā nestāv viņa mašīna, — tad arī padomāsim …

Juniors nepaguva pateikt ne vārda, kad viņa jau bija noskrējusi pa lieveni un nogriezušies aiz stūra. Garāža, nodomāja Juniors. Interesanti, vai garāža te ir ieplānota? Kāpēc gan ne? Ja jau demonstrē dzīves līmeni, tad visā pilnībā. .. Cik mašīnu viņiem bija — viena, divas? Patiešām, asprātības trūkumu Georgam pārmest nevar …

Viņš saausījās. Aiz mājas stūra atskanēja negaidīts troksnis, tūkstoš reižu dzirdēts, bet tik un tā neticams. Dūca automobiļa motors, tas darbojās ar lieliem apgriezieniem — tā uzsāk braukšanu nemākulīgi vadītāji. Juniors paspēra dažus soļus un sāka kāpt lejup pa lieveni. Mašīna izšāvās aiz stūra — krēmkrāsas sporta kabriolets ar atbīdītu jumtu. Zoja strauji nobremzēja.

— Georga mašīnas nav! — viņa iesaucās. — Es — uz pilsētu, uz institūtu un mājup. Man viņš ir jāatrod! Nē, nē! Jūs palieciet šeit, ja viņš atbrauks — paskaidrojiet, sakiet, ka es drīz atgriezīšos! — Un mašīna aizjoņoja.

Drīz, Juniors nodomāja. Jūs atgriezīsities daudz ātrāk, nekā jums šķiet. Puskilometrs — pusminūte, bet tālāk — kupols … Tā, Zoja, ceļojums beidzies … — Viņš dzirdēja, kā attālāk vairākas reizes iekaucas motors — Zoja, neko nesaprotot, pūlējās izrauties ārpus kupola, nabaga izmisusī būtne … Ja sajūgs sadegs, viņai nāksies atgriezties kājām, bet arī tas nebūs ilgi…

Sajūgs tomēr bija izturējis, jo motora troksnis tuvojās. Juniors nokāpa no lieveņa un devās pretim. Tagad būs grūti kaut ko noslēpt, jārunā atklāti. Jā, tas nu ir, teiksim, superprogrammas uzdevums… Viņš ieklausījās — motora troksnis apklusa. Apstājusies. Ka tikai viņa trakumā sev kaut ko nepadara. Lai gan, Juniors tūlīt pat sevi nomierināja, viņa pieder Kombinatoram, tas viņu acumirklī atjaunos, ja notiks visļaunākais, Juniors nodrebinājās, sapratis, ka Kombinators to atjaunos tajā pašā veidā, kāda viņa bija savas eksistences sākumā, jo tas, kas notika pēcāk, vairs nepiederēja Kombinatoram, bet tikai šai fikcijai jeb sievietei, lai nu kas viņa būtu, — un jaunajai Zojai atkal būs jāmeklē Georgs, jābrīnās par Juniora klātbūtni un tā tālāk. Nē, labāk to nepieļaut! Viņš pielika soli.

Viņš atrada Zoju kādus pārsimt metrus no mājas, aiz ceļa pagrieziena, lai arī ne visai iebraukts, tas tomēr bija ceļš, acīmredzot tas veda līdz pašam kupolam un piederēja pie trešās apdzīvotības

pakāpes. Zoja apjukusi stāvēja pie mašīnas un apskatīja visu, kas bija apkārt, — krūmus, kokus un zāli. Arī uz Junioru viņa palūkojās tā, it kā redzētu pirmoreiz mūžā.

— Zojiņ, nomierinieties.

— Junior, varbūt tas viss man tikai rādās? Varbūt es esmu jukusi?

— Nē, Zoja, jūs ..,

— Es neko nevaru saprast. Tā nemēdz būt! Es mazliet pabraucu, pēc tam mašīna nez kāpēc sāka buksēt un neparko negāja tālāk. Gribēju iet kājām, bet tur ir kaut kas melns, kam nekādi netiku cauri. Vai zināt, kā gadās, ja pretī pūš ļoti spēcīgs vējš un nelaiž …

— Klausieties, es jums …

— Pagaidiet. Tas vel nav viss. Es tikai tagad pievērsu uzmanību. Saprotiet, kaut kas ir noticis. Vietām es nepazīstu mūsu parku. Daudz kas ir kaut kur pazudis. Lapene, dārza skulptūras, kas Georgam bija tik dārgas… Nav dažu koku — to vietā ir pavisam citi. Georgam ir aizraušanās — stādīt retus, eksotiskus kokus. Ziemā ar tiem ir daudz ķēpas … To nav. Es braucu uz dīķi — manuprāt, tas ir kļuvis mazāks, un arī apveids …

— Jā, — teica Juniors, iekšēji saņemot spēkus. — Vai viss pārējais ir kārtībā?

— Ko jūs ar to domājat?

— Piemēram, sauli.

— Junior, pašlaik nav vietas jokiem… Kas var notikt ar sauli? *

— Tātad jūs uz to neesat pat paskatījusies. Vai es pareizi sapratu?

— Ne jau uz saules man jāmeklē Georgs!

— Nē. Bet iespējams, ka tajā virzienā.

— Asprātība nevietā!

— Tā nav nekāda asprātība, Zoja. Tūlīt es jums pamēģināšu paskaidrot, kas notiek. Bet jūs pacentieties manus vārdus uztvert nopietni. Un saprast. Vai jūs esat spējīga klausīties, mani nepārtraucot, desmit minūtes?

— Pacentīšos, — viņa vārgi pasmaidīja.

— Ja kaut ko nesaprotat — vaicājiet. Taču no paša sākuma jums jāzina, ka tas, ko es jums stāstīšu, ir reāla patiesība, lai arī kāda fantāzija tā jums izliktos. Tātad — klausieties. Pieļausim, ka Georgs ir bijis šeit un izzudis. Vai tad, jūsuprāt, viņš arī lapeni būtu paķēris sev līdzi? Ari skulptūras un pat kokus? Izrāvis, aizvedis, bet to vietā iestādījis citus — un visu paveicis dažās stundās?

— Es jau saku jums, ka tas ir mīklaini…

— Bez tam izmainījis dīķa apveidus un tā izmērus?

— Protams, tas liekas neticami, bet kā to izskaidrot?

— Mēs vispār neatrodamies jūsu vasarnīcā, kā tas jums šķiet.

— Piedodiet, Junior, bet tās ir blēņas. Vai tad es nepazīstu savu vasarnīcu?

— Šī ir precīza kopija.

— Tādas nav. Māja ir celta pēc speciāli pasūtīta projekta …

— Nokopēta tieši jūsu māja.

— Kādā veidā? Un kāpēc?

— Kādā veidā — par to mums vislabāk varētu pastāstīt Georgs, ja viņš būtu sasniedzams. Kāpēc — uz to es varu atbildēt. Tam pašam eksperimentam, kura dēļ Georgs tik daudz strādāja, kura dēļ es lidoju un kurā acīmredzot kaut kādā veidā piedalījusies arī Georga sieva.

— Kāpēc jūs ar mani runājat trešajā personā?

— Acumirkli… Vispārējos vilcienos Georga uzdevums bija radīt precīza un funkcionējoša kāda mūsu zemes stū- rīsa modeli, taču pilnīgi citos apstākļos un no tā neatkarīgi. Uz jebkuras citas planētas …

— Jā, Georgs par to tika runājis.

— Tad jums viss ir jāsaprot.

— Gluži otrādi, tagad es vispār neko nesaprotu. Jūs taču negribat teikt, — viņa pamāja ar roku, — ka tā nav Zeme?

— Tieši tā. Tas ir Zemes gabaliņa modelis. Precīzāk — daļa no jūsu parka. Georgam acīmredzot bija vieglāk strādāt ar pazīstamu materiālu. Lai gan te var radīt ne vien šo modeli, bet arī daudzus citus. Dažādus.

— Pagaidiet. Citi mani neinteresē. Jūsuprāt, mēs neatrodamies uz Zemes. Bet kur tad?

— Nezinu. Ne jau šurp es lidoju. Ja gribat zināt vēl vairāk — mēs pat neatrodamies mūsu izplatījumā. Es nezinu, vai jūs saprotat, ko tas nozīmē.

— Mēs ar Georgu iepazināmies, kad es sāku strādāt pie viņa laboratorijā. Tāpēc nevarētu teikt, ka esmu absolūta analfabēte. Ja nekļūdos, tas nozīmē, ka mums nav pat sakaru?

— Pilnīgi pareizi.

— Labi, lai tā būtu. Bet kāda tur daļa man? Kē es šeit esmu nokļuvusi? Jūs sakāt, ka māja ir modelis. Labi,< nestrīdos, varu noticēt. Bet es taču neesmu modelis!

Juniors nopūtās.

— Protams, ka jums būs visgrūtāk noticēt. Un es būtu ļoti priecīgs, ja man nenāktos neko tādu jums teikt. Taču jūs arī pati saprotat…

— Pagaidām es neko nesaprotu. Es lieliski zinu, kas es esmu. Zinu, ka vēl vakarvakarā viss bija kārtībā.

— Starp citu, kas vakar notika?

— Nekas īpašs. Gandrīz vai visu dienu pavadīju kopā ar Georgu viņa institūtā. Vispār es turp bieži nebraucu — lai viņu netraucētu. Taču vakar tas bija tieši sakarā ar darbu. Mani izmeklēja. Vazāja no kameras kamerā, apkrāva ar adapteriem, pierakstīja… Tas bija ļoti nogurdinoši, bet es izturēju. Ne jau pirmo reizi piedalījos tādās procedūrās. Manuprāt, jau ceturto, vai pat piekto ..,

— Vai jūs zināt, kāpēc?

— Protams, Georgs gribēja radīt cilvēka modeli, viņš to arī neslēpa. Taču tas viņam neizdevās un. katru reizi bija nepieciešami jauni ieraksti. Ja tu esi ģeniāla cilvēka sieva, nākas paciest. Baidos, ka viņam arī vakar nekas prātīgs neiznāca — katrā ziņā viņš bija diezgan drūms.

— Bet pēc tam?

— Pēc tam? — Zoja pārdomāja. — Es aizbraucu mājās, bet viņš, kā jau teicu, atgriezās vēlu. Man ļoti gribējās gulēt… No rīta pamodos, iznācu pie dīķa — un ieraudzīju kuģi un jūs.

— Jūs atgriezāties šurp vai ari, iespējams, savā pilsētas dzīvoklī?

Zoja sadrūma. Pēc brīža atbildēja:

— Neatceros. Liekas turp. Bet, ja es esmu šeit, tātad — šurp. Dīvaini, ka es neatceros, kā nokļuvu te. Lai gan pati biju pie stūres.

— Vai arī — jums bija jābūt.

— Jūs gribat teikt…

— Pagaidām tikai to, ka jūs neatceraties, kādā veidā un kurp atgriezāties. Vienkārši jūs zināt, ka jums bija jāatgriežas, reiz jūs šodien atrodaties šeit. Patiesībā, Zoja, jūs neatgriezāties.

— Jūs gribat teikt, ka Georgs …

— Georgs pašlaik droši vien atrodas savā vasarnīcā, tieši tādā pašā mājiņā. Kopā ar savu sievu Zoju.

— Piedodiet, Junior, bet jūs esat traks. Kas tad, jūsuprāt, esmu es?

— Jūs, Zoja, esat kopija. Brīnišķīgi, ar lielu precizitāti izgatavota tās — īstās Zojas kopija.

— Nē, Junior, — viņa atmeta ar roku. — Jūs sākat nesakarīgi runāt. Es tāpat varu pateikt, ka jūs esat nevis Juniors, bet Juniora kopija. Kas no tā mainīsies?

Viņš piemiedza acis.

— Nekas, izņemot vienu apstākli. Viss, ko jūs redzat visapkārt, — un jūs pati, Zoja/ — eksistē, tikai pateicoties laukam, ko ģenerē Georga izdomātās iekārtas. Tās atrodas manā kuģi. Pietiek man tikai izslēgt šo lauku, lai viss izzustu: māja, koki, zāle, — viss, izņemot planētu, kuģi un mani pašu. Lūk, pierādījums tam, ka es neesmu kopija, bet gan reāls cilvēks.

— Es ari neizzudīšu. Pamēģiniet kaut vai tūlīt.

— Ticiet, Zoja…

— Tam es nevaru noticēt. Labāk noticiet jūs, ka es esmu tāds pats reāls cilvēks. Es esmu Zoja, Georga sieva. Jūsuprāt, iznāk, ka es neesmu spējīga saprast, vai esmu cilvēks vai kopija. Piedodiet, Junior, bet jūs neko nesaprotat.

— Labi, esmu gatavs jums piekrist, ja jūs paskaidrosiet man, kādā veidā esat nokļuvusi uz šīs planētas kopā ar

mani, ar manu kuģi. Paskaidrojiet tā, lai es varētu noticēt, un es ar prieku jums piekritīšu.

— Ja es to pati saprastu… Bet ne viss ir tā, kā jūs domājat. Ja mēs ar jums atrodamies uz citas planētas, tas nozīmē, ka jūs kaut kādā veidā ir piemānījuši un jūs, domādami, ka vedat kopiju, esat atvedis mani šurp.

— Tas ir neiespējami. Vai jūs varat iedomāties, cik ilgi es biju lidojumā?

— Es arī lidoju kopā ar jums. Droši vien mani kaut kā iemidzināja un es visu laiku nogulēju.

— Pat ja neizmanto anabiozi, tas būtu saistīts ar ļoti lieliem sarežģījumiem, to jau nu es zinu. Protams, arī jūs lidojāt šurp ar to pašu kuģi. Tikai citā — programmas veidā. Ļoti sarežģītā, bet tomēr tikai Kombinatora programmas veidā. Būtībā tā ir matrice atomu līmenī, tās izvērsums …

— Es nevēlos neko tamlīdzīgu dzirdēt. Junior, jūs kaut ko jaucat. Vai arī mānāties. Jebkurā gadījumā es jums nevaru noticēt. Un ari negribu.

Jā, nodomāja Juniors, tas nav viegls darbs — pārliecināt sievieti par kaut ko tamlīdzīgu. Sievietes kopiju, viņš tūlīt pat izlaboja, bet tas nemaz nav labāk. Tomēr jau var izdarīt secinājumus, ka kopija ir precīza un tai, cik es varu spriest, piemīt visas oriģināla īpašības. Bet būtībā… si- tuatīvā ziņā viņai ir taisnība: kāda tam nozīme, kas viņa ir? Kamēr viņa eksistē — tā nav problēma, bet, kad pārstās eksistēt, — arī no problēmas nekas nepaliks pāri. Velns, cik vienkārši: kad pārstās eksistēt!

— Kāpēc jūs klusējat, Junior? Runājiet, citādi jums pašlaik ir tāda seja, ka man kļūst baigi.

— Nu, ko jūs, Zoja, — viņš noteica, pārlaižot roku pār pieri, — baidīties te nav no kā. Mēs ar jums esam nokļuvuši mazā, ērtā, ļoti krietni iekārtotā pasaulē. Mums neviens un nekas nedraud, izņemot mūsu pašu neuzmanību. Es tūlīt paskaidrošu jums dažus noteikumus, kādi būs jāievēro, vai jūs to gribat vai ne. Par ko jūs aizdomājāties?

— Par Georgu. Kas viņu varēja pamudināt tā rīkoties ar mani?

— Jūs atkal par to pašu. Atkārtoju: attiecībā pret savu sievu viņš nav izdarījis nekā slikta. Tikai noņēmis tās matrici. Kā tas notika — ir

palicis jūsu atmiņā,

— Ahā, redzat nu — manējā!

— Par to nav jēgas runāt. Iedomājieties, ka tajā mirkli Zoja dubultojusies, radušās divas vienādas Zojas, bet tiesības būt īstai palikušas tai pirmajai, pieļausim, ka tā ir nolēmusi Augstākā tiesa. Bet jūs liktenis ir atnesis šurp. Vai tāds variants jūs neapmierina?

— Nezinu. Es padomāšu. Baidos, ka es Georgu pārāk nogurdināju. Droši vien, ka daudz kas varēja būt citādi. Bet es negaidīju …

— Zoja! Būs labāk, ja jūs par to domāsit vēlāk. Bet tagad pacietieties un uzklausiet to, ko es teikšu. Vispār var būt, ka es neveiksmīgi izteicos: tie nav noteikumi, bet — drīzāk — mūsu eksistences piespiedu apstākļi. Pirmais: jūs necentīsieties mani cienāt, ja nu vienīgi ar tīru ūdeni no dīķa. Es nevaru ēst jūsu ēdienu. Jums te ir pieejams viss. Man — ne. Katrā ziņā tas attiecas uz visu ēdamo.

— Nabadziņš! Jūs mirsit badā, bet es pārēdīšos jūsu acu priekšā!

— Man kuģī ir pietiekami daudz krājumu.

— Tad var iznākt gluži otrādi. Jo man ir tikai tas, kas ledusskapī. Vai te ir kādi veikali? Neesmu pārliecināta, lai gan nauda man ir līdzi.

— Domāju, ka izsalkusi jūs nepaliksit. Galu galā mani krājumi der jums tikpat labi kā man.

— Izdevīgi būt modelim, vai ne?

— Iespējams. Zoja, vai šis noteikums jums ir saprotams?

— Tas nav pārāk sarežģīts.

— Vai to izpildīsiet?

— Nav nekāda prieka palikt šeit vienai. Ar jums vismaz var parunāt…

Nevarētu teikt, ka sacītais būtu apvainojošs, un tomēr Junioram Zojas pēdējie vārdi ne visai patika. Tiem piemita tāda kā nevērības pieskaņa. Viņa salīdzina to ar Georgu, vai? Georgam piemīt varens prāts, bet pārējā ziņā Juniors droši vien ir vairāk piemērots, lai pārstāvētu cilvēku dzimumu visādu Kurjeru priekšā.

Viņš tomēr pacentās aizvainojumu neizrādīt.

— Un otrais. Jūs varat iet, kur vēlaties, un darīt, ko gribat. Tikai kuģis jums ir tabu. Pie tā var pieiet klāt, bet nekādā gadījumā nedrīkst iet iekšā kuģa lūkā!

— Vai jums tur ir briesmīgi noslēpumi? Varbūt jūs esat Zilbārdis? Un kuģī atrodas jūsu nomaitāto sieviešu ķermeņi?

— Es lūdzu izturēties pret maniem vārdiem nopietni. Nedrīkst. Tur jūs uzreiz izkļūsit ārpus lauka kontroles, un… būs slikti jums, man, visai šai pasaulei.

— Tas ir pārāk nenoteikti. Kas tad ar mani notiks?

Juniors nopūtās. Viņš skumji nodomāja, ka sarunām ar

sievietēm vajadzīga daudz lielāka pacietība nekā planētu izpētei.

— Jūs acumirklī aiziesit bojā.

— Patiešām? Tādā gadījumā — paldies.

— Nesaprotu.

— Jūs man parādījāt izeju — gadījumā, ja es kritīšu galīgā izmisumā.

— Zoja!

— Vai jūs nobijāties manis dēļ? Cik aizkustinoši… Tomēr ne, diez vai. Jūs nobijāties par savu kuģi. Un pats par sevi. Tas ir tuvāk patiesībai, vai ne? Junior, es saprotu — enerģijas atbrīvošanās, ļoti spēcīgs sprādziens un tā tālāk. Bet kāpēc man jādomā par visu, kas būs pēc manis? Jūs pats un visi pārējie, kas mani nostādījuši šādā stāvoklī, — vai esat daudz domājuši par mani? Ne pārāk daudz, vai ne? Vēl pareizāk — nedomājat nemaz.

— Zoja, jūsu pārmetums ir taisnīgs, taču pirmām kārtām to pelnījis Georgs. Ticiet man, es viņu neesmu lūdzis modelēt tieši jūs, droši vien ari neviens cits to nav darījis. Bet, ja jau dzīve mums ir izvirzījusi tādus noteikumus, tad kaut kā dzīvosim — tas ir viss, ko es varu pateikt. Kas attiecas uz kuģi, tad … Vai tiešām jūs nesaprotat? Jā, kuģis kaut kādā mērā cietīs, iespējams, ka arī es, ja atradī- šos blakus. Bet tas nav galvenais. Tas, par ko jūs domājat, — jums nav izeja. Ne šis, ne arī kāds cits mēģinājums aiziet, jo Kombinators acumirklī jūs radīs no jauna. Un jūs šeit parādīsities tāda pati, kādu es jūs ieraudzīju pirms divām stundām …

— Jums taisnība, — pēc brīža atbildēja Zoja. — Es par to nepadomāju. Labi, mans drosmīgais kapteini! Apsolu pat netuvoties jūsu klosterim. Ar noteikumu, ka jūs mani neatstāsiet uz ilgu laiku vientulībā. Esmu pieradusi, ka man apkārt ir cilvēki. Kad man gribēsies palikt vienai, es jums to īpaši palūgšu.

— Labi, Zoja. Es šeit neesmu pārāk aizņemts, un ..,

— Vai pašlaik jums ir kaut kas darāms kuģī?

— Pašlaik? Liekas — nav.

— Tad atrodiet. Vai esat pārsteigts? Tieši pašlaik man jāpaliek vienai. Piekrītiet — man ir par ko padomāt.

— Es saprotu. Labi. Es sev darbu atradīšu. Kad gribēsit mani redzēt, atnāciet… atnāciet pie dīķa. Tur es jūs ieraudzīšu, neizejot no kuģa.

— Labāk tā: atnāciet pie manis pusdienās. Varat paķert līdzi jūsu krājumus. Bet līdz pusdienām nodarbosimies katrs ar savu darāmo. Norunāts? Tādā gadījumā es neatvados.

* * *

Tādā saimniecībā kā kuģis, ja vien ir vēlēšanās, darbu var atrast vienmēr. Pirmām kārtām nepieciešams pārbaudīt Kristāla stāvokli: vai ar augošo mazuli viss ir kārtībā, vai nav nepieciešama cilvēka

iejaukšanās. Mazulim tā nebija vajadzīga. Jo labāk. Juniors tomēr nosēdēja vairāk nekā stundu remontnodaļā pie inkubatora: šeit viņš neatļāvās ne mazāko paviršību, jebkura nolaidība vēlāk varēja maksāt pārāk dārgi. No remontnodaļas viņš devās uz aparātu telpu. Atplombēja durvis, kas pēdējo reizi bija noslēgtas vēl uz Zemes, un tūlīt pat nodiktēja ierakstu žurnālā, kas un kāpēc tas ir izdarīts: jāsāk sagatavošanas darbs Kristāla nomaiņai. Nodalījums bija šaurs, tur vajadzēja pārvietoties uzmanīgi, iepriekš apdomājot katru soli, katru kustību. Lai piekļūtu vien Kristāla kapsulai, bija vajadzīgas ne mazāk kā desmit minūtes. Pagaidām bija jāveic ne jau pats sarežģītākais uzdevums. Kapsula bija jāiztīra no vecā Kristāla paliekām, no putriņas, kurā tas pārvērties, — to vajadzēja pārsūknēt mazā metāliskā konteinerā, kas pēcāk jāatdod Gudriniecei analīzēm un atlikuma utilizācijai. Kosmoss nav tā vieta, kur kaut kas var pazust tāpat vien, to var atjauties tikai Zemes apkaimē. Pēc tam vajadzēja kapsulu izmazgāt, lai tā būtu gatava pieņemt jauno iemītnieci. Darbs nebija pārlieku steidzams, bet, ja reiz iegadījies brīvs laiks, kāpēc tad nepaveikt visu savlaicīgi?

Pirms mazgāt kapsulu, Juniors atcerējās, ka šodien vēl nav brokastojis. Un velti. Pusdienas paliek pusdienas, bet ēst gribas pašlaik. Viņš palūdza Gudrinieci sagatavot kaut ko vieglu un brokastoja savā kajītē: viņu bija lūguši atrasties kuģī, un viņš bija nolēmis no tā neiziet līdz pusdienām. Vienīgais, ko viņš brokastlaikā atļāvās, — ieslēgt apskates ekrānus. Tajos bija redzams vai viss parks. Gandrīz tūlīt viņš ieraudzīja Zoju — iznākusi no mežiņa, viņa lēni, nolaidusi galvu un vicinot kaut kur nolauztu zariņu, devās pie dīķa, iemeta tajā zariņu un apsēdās pie pašas ūdens malas, uzvilka kleitu pār ceļiem un, ar rokām atbalstījusi galvu, neatraudamās lūkojās ūdenī. Junioram kļuva viņas žēl, neizturami žēl. Georgs bija kaut ko izdomājis aplam, un apbrīnojami, ka tāds eksperiments vispār bija atļauts. Lai gan… Ja to izstāsta vispārējos vilcienos, tas viss sanāk gludi un jauki: kopā ar floras un faunas pārstāvju modeļiem tiks radīti ari cilvēku modeļi, lai mūsu pasaules aina būtu pilnīga. Ļoti pieklājīgi. Kam gan ir žēl modeļu? Tie taču nav dzīvi. Tā domā visi, lai gan neviens nezina, kur beidzas nedzīvais un sākais dzīvais. Nē, teorijā viss ir pilnīgi pieļaujams. Bet praksē — pašlaik tas Junioram bija pirmais gadījums. Un viņš, atklāti sakot, tagad nezināja, ko lai iesāk.

Zoja joprojām sēdēja, kad viņš nopūties Izslēdza ekrānus un devās uz aparātu nodalījumu. Tur viņš noņēmās līdz pašām pusdienām. Tad pieprasīja Gudriniecei uztura

devu un gandrīz skriešus metās pie lūkas.

* * *

Zoja viņu sagaidīja mājas priekšā. Juniors ieskatījās viņas sejā, bet tā arī nevarēja saprast, cik smagas bijušas viņas domas un

pārdzīvojumi, vai daudz viņa raudājusi, ko un kā nolādējusi. Bet iespējams, ka, apsvērusi visu, ir samierinājusies ar modeļa lomu — mākslīgi radītā būtne ar īsu mūžu. Sievietes sejas izteiksme bija bezrūpīga, acis — skaidras, runa — nosvērta un rāma.

— Ak, Junior, vai jūs esat ielūdzis viesus? Kāpēc tad šī pārpilnība? Saprotu, mūžsenais vīrieša — ieguvēja un apgādnieka — instinkts. Nekas, pārpalikumu ieliksim ledusskapī, noderēs nākamreiz. Es redzu, ka jums te viss ir pagatavojams uz ātro. Protams, ceļā jums nav laika ar to noņemties. 2ēl, tas neļaus man pilnībā pierādīt savu mākslu. Es gatavoju garšīgi. Diemžēl jūs uz Zemes neesat bijis pie mums ciemos. Nekas, pēc tam kad atgriezīsities, noteikti atnāciet. Mēs jūs lieliski pamielosim. Es… vai viņa, nezinu, kā lai tagad saka. Bet jums nekādas starpības nebūs.

Tā pļāpādama, Zoja uzkāpa pa lieveni un iegāja virtuvē, Juniors tai sekoja kā piesiets. Tur, uz plīts, kaut kas bija gandrīz gatavs, vilinoši smaržoja, Juniors norija siekalas. Patiešām žēl, ka neko nevarēja nogaršot.

— Jūs neiebildīsit, ja es aplūkošu jūsu krājumus?

Viņš atvēra ledusskapi un apskatīja tā saturu. Viss izskatījās tieši kā uz Zemes. Lieliski nostrādāts. Tiesa, produktu nemaz nebija tik daudz.

— Vai tas ir viss?

— Es jums jau teicu. Junior, sakiet — cik ilgi mēs šeit dzīvosim?

Juniors atbildēja pēc brīža:

— Līdz remonta beigām vēl… vēl aptuveni trīs nedēļas.

— Bet pēc tam? Jums taču būs jālido tālāk?

— Ē… Nu, stingri sakot…

— Vai šī pasaule tā arī paliks? Piedodiet, es jau aizmirsu: visa šī pasaule un es tās ietvaros — mēs varam eksistēt tik ilgi, kamēr jūs ar savu kuģi mūs uzturat. Tātad aizbraucot jūs iznīcināsit šo lielisko zemes stūrīti?

Juniors klusēja.

— Vai arī mani? Un jums nebūs manis žēl?

Novērsies viņš raudzījās pa logu.

— Junior, nogalināt sievietes — tas ir ļoti slikti.

«Tu jau neesi sieviete!» viņš gribēja atcirst, bet tā vietā iesaucās:

— Dieva dēļ, izbeidziet taču!

Zoja apmierināta pasmaidīja. Likās, tieši tas viņai bija vajadzīgs. Junioru nokaitināt. Velna Pigmalions, Juniors par sevi nodomāja, neveiksmīgais Krētas valdnieks …

— Labi, kaptein, es tā vairs nedarīšu, — viņa lēnprātīgi noteica un uzsmaidīja ar acīm. — Lūdzu pie galda. Un nedusmojieties uz mani. Uz sievietēm vispār ir bezjēdzīgi dusmoties. Mēs nekad

nemēdzam būt vainīgas. Vai jūs neapvainojāties? Piedodiet, es negribēju jums nodarīt pāri.

— Nekas, — Juniors noburkšķēja.

— Tātad — nedusmojaties? Tad es jums atļauju noskūpstīt man roku.

Zoja pastiepa roku. Velns viņu sazina kas notiek, Juniors nodomāja, paklausīgi skūpstot roku un neviļus ieelpojot tās smaržu. Interesanti, vai visi institūta kretīni ar Georgu priekšgalā — vai tad viņi nevarēja iepriekš padomāt par to, ka šo pasauli likvidēt būs ļoti sarežģīti? Lai gan nav jau tā obligāti jālikvidē… Velns parāvis, nekas nav tā, kā vajadzētu … Lai gan — priekšā trīs nedēļas, tās vēl ir jānodzīvo, uzkritīs man vēl kāds koks uz galvas, vai nu mazums kas vispār var notikt…

— Gana, kaptein, gana. — Zoja atņēma roku. — Ticu, ka jūs esat man piedevis.

Kādu laiku viņi klusēdami pusdienoja. Beigās Zoja atnesa kafiju.

— Kaptein, šī ir jūsu. — Zoja piebīdīja viņam otru kafijkannu. — Nebaidieties, tur nekas nav pielikts no maniem krājumiem. Es netaisos apdraudēt jūsu dzīvību. Un vispār — pieņemu visus jūsu noteikumus. Taču man ir arī savi.

— Jau iepriekš tos pieņemu, — steidzīgi bilda Juniors.

— Neuztraucieties, tajos nav nekā tāda, kas jums nebūtu pa spēkam. Jūsuprāt, es esmu modelis jeb fikcija — atcerējos, ka Georgs tieši tā to dēvēja. Teikšu atklāti: ari pašlaik esmu pārliecināta, ka tas tā nav, ka es — esmu es pati… Taču nezinu, kā jūs pārliecināt. Tāpēc gribu, lai trīs nedēļas, vai cik arī ilgi mēs šeit būsim, jūs izturētos pret mani nevis kā pret modeli, bet kā pret sievieti.

— Pacentīšos, — Juniors nolieca galvu, — tikai baidos, ka mana audzināšana šajā jomā …

— Nebaidieties, šo to es jums pateikšu priekšā. Un nevajag saīgt — trīs nedēļas nemaz nav tik ilgs laiks. Ticiet — es paguvu daudz ko pārdomāt. Un pagaidām redzu tikai vienu izeju: dzīvot tā, it kā nekas nebūtu noticis. Vai jūs gribat kaut ko iebilst?

—. Neko, Zoja. Es priecājos …

— Vai priecājaties, ka es jums nesarīkoju histēriju? Junior, to es nevaru garantēt, viss var gadīties. Taču apsolu, ka centīšos, lai tas nenotiktu. — Viņa piecēlās. — Traukus es nomazgāšu vēlāk. Starp citu, nākošreiz traukus mazgāsit jūs. Kā esat nolēmis pavadīt pēcpusdienu un vakaru? Vai ir kaut kādi steidzami darbi?

— Nav.

— Tad pavadiet mani. Es vēlos sauļoties un peldēties.

— Ar prieku.

— Ko tad jūs stāvat kā sālsstabs? Dodiet taču man roku!

Viņš paklausīgi pasniedza roku.

— Bet otrā rokā paņemiet šo te.

Juniors pārtvēra lielu, bet vieglu somu.

— Ejam!

Un viņi nokāpa no lieveņa.

* * *

Juniors uzskatīja peldēšanos pēc pusdienām par kaitīgu. Paplunčājies viņš izlīda ārā un apgūlās, atslābinājās, svētlaimīgi pārdzīvoja iespēju nekur nesteigties un neko nedarīt — vienkārši gulēt, sajūtot, kā nesteidzīgi plūst laiks. Zoja peldējās ilgi un centīgi, it kā izpildot uzdevumu, riņķoja pa mazo dīķi kā vāvere riteni. Viņa iznāca no ūdens, jau galīgi pārguruši un pārsalusi, lai gan ūdens bija silts. Atvelkot elpu, viņa pienāca pie Juniora un mazliet pastāvēja, raudzīdamās uz viņu no augšas, viņas ķermenis trīsēja, un Juniors neizturēja nepārmetis:

— Zoja, vai tad tā var…

— Var. — Viņa apgūlās zālē blakus viņam. — Es izsalu līdz kaulam.

Juniors izdarīja instinktīvu kustību, lai atvirzītos, bet Zoja teica:

— Sasildiet taču mani, es drebu!

Juniors sajuta, kā viņa piekļāvās klāt ar visu savu vēso ķermeni un piespieda sevi nedomāt par to, kas, gribi vai negribi, pats līda galvā.

— Vai jums tā patīk peldēties? Noteikti līdz krampjiem?

Zoja brīdi klusēja.

— Patika… Kaut gan… Ne jau tā. Toties tagad — gluži kas cits.

— Kāpēc?

To droši vien nevajadzēja vaicāt. Viņš par vēlu attapās.

— Jāpagūst…

— Zoja … — Juniors gandrīz lūdzoši teica.

— Nekas. Lai tas jūs neuztrauc. Vai zināt, Junior, ka šajā situācijā ir pat kaut kas labs. Protams, tikai tādā gadījumā, ja jums ir taisnība. Tajā ir kaut kas nomierinošs. Zini, ka nenodzīvosi līdz vecumam, ka tev nedraud nevarība, kad pats sev kļūsti par nastu. Droši vien ir savs jaukums — nomirt jaunai.

— Zoja!

— Labi, vairāk par to nerunāšu. Labāk parunāsim par ko citu. Par kaut ko jautru. Jūs mani, Junior, atvainojiet, bet saprotiet — tāds dīvains dvēseles stāvoklis, jo es taču zinu, ka kļūdāties jūs un es neesmu ne modelis, ne kopija, ne fikcija, es zinu, ka esmu Zoja, parasta sieviete, nevis zinātnes un tehnikas produkts. Un tomēr kādā dvēseles stūrītī ticu jums. Muļķīgi, vai ne? Kas var pazīt mani labāk par mani pašu? Bet es neviļus sāku domāt un uzvesties tā, kā būtu jāuzvedas tikai fikcijai. Iespējams, tāpēc, ka esmu ļoti jūtīga un mani

vienmēr ir bijis viegli par kaut ko pārliecināt.

— Saprotiet…

— Un vēl. Iznāk tā, ka es varu runāt par sevi jau it kā no malas, kā par to, kas palikusi uz Zemes kopā ar Georgu un dzīvo pati par sevi. Varu pat mazliet, patenkot. Smieklīgi, vai ne? Vai negribat patenkot?

— Ja tas jums sagādā prieku …

— Milzīgu! Būtībā esmu briesmīga tenku vācele, tikai vienmēr centos sevi apvaldīt, jo tenkot ir nepieklājīgi. Bet pašlaik… Mūs neviens trešais nedzirdēs, bet jūs jau nevienam nestāstīsit, vai ne?

— Nevienam, — Juniors godīgi nosolījās. — Par ko tad mēs tenkosim?

— Par mani, vai tad jūs nesapratāt? Kurš pirmais? Sāciet jūs.

— Zoja, ko tad es par jums varu pateikt? Es taču jūs galīgi nepazīstu!

— Nav tiesa. Mēs ar jums jau esam pazīstami vairākas dienas, šodien jau visu dienu esam kopā, sarunājamies — nevar būt, ka jums nav radušās kādas domas, kāds viedoklis par mani. Es taču tomēr neesmu tukša vieta!

— Ko jūs! Protams, ka ne.

— Tad arī pasakiet visu, ko jūs par mani domājat.

— Lai notiek. Pamēģināšu.

— Es gaidu!

— Zoja, es domāju.

— Jūs ļoti lēni domājat, Junior! — vēl mazliet pagaidījusi, viņa noteica.

Taču Juniors joprojām klusēja. Viņš pēkšņi saprata, saprata skaidri un gaiši, ka viņam ir līdz sāpēm žēl šīs neaizsargātās sievietes, kura, izjūtot nāves bailes, tomēr cenšas būt drosmīga. Tieši sievietes, nevis modeļa vai kaut kādas fikcijas. Jo viņa patiešām ir sieviete. Visīstākā. Galu galā — kāda gan nozīme veidam, kā viņa parādījusies pasaulē. Lai arī viņu nav auklējusi māte, viņa nav bērnībā spēlējusies, nav pārdzīvojusi savu pirmo mīlestību — tikai citu acīs viņa to nav pārdzīvojusi un uzradu- sies šodien, bet viņai pašai tas viss ir bijis, viņa to saņēmusi reizē ar atmiņu, un vienīgi tur var glabāties viss, kas bijis. Un kas par to, ja kaut kur citā pasaulē dzīvo vēl viena sieviete ar to pašu atmiņu, kas glabā tādu pašu pagātni? Viņas nekad nesatiksies, viņu ceļi nešķērsosies, un neatkarīgi no tā, vai Zoja pēc trim nedēļām aizies bojā vai nodzīvos vēl gadu desmitus, — no šī brīža abu sieviešu dzīvesceļi iet dažādos virzienos, un jau tāpēc vien viņas abas ir īstas. Šī, tā sakot, ir civilizācijas ārlaulības meita, bet vai tad tādiem bērniem mazāk tiesību dzīvot kā tiem, kas dzimuši likuma paspārnē?

Nabaga bērns, cik gan viņa šeit briesmīgi vientuļa, cik gan skumji viņai apzināties, ka ir viena un tāda paliks līdz pašam galam. Viņai

nav nākotnes, ir tikai pagātne, pie kam bez jebkādas pašas vainas, tikai tāpēc, ka Georgam iegribējās, lai Kurjeram cilvēci pārstāvētu tieši viņa sieva. Lai gan — ko citu Georgs varēja darīt? Mīļotā sieviete būtu izjutusi to pašu, un tādā gadījumā godīgs cilvēks … Velns to zina, kas tādā gadījumā jādara cilvēkam! Atteikties no uzdevuma? Bet tas ir tik grūti tam, kam visa dzīve — šajā uzdevumā …

— Zoja, Georgs droši vien jūs loti mīlēja?

— Jā. īpaši sākumā.

— Nē. Ari tagad.

— Droši vien… Pa savam. Ja jūs viņu kaut mazliet pazināt, tad jums bija jāsaprot, ka viņam viss un vienmēr bija citādi. Ne tā kā citiem.

Vai arī mīlestībā?

— Arī. Viņš bija loti noslēgts un baidījās ārēji izrādīt jūtas.

— Tomēr jūs zinājāt.

— Protams, jo katra sieviete zina, ja tās ir… Lai ari cik tas liktos savādi, Georgā ari bija loti daudz kas no sievietes.

— Vai jūs domājat, ka no mātes? Jūs viņu pazināt?

— Nē. Es domāju dažas tīri sievišķīgas rakstura īpašības. Viņam patīk galējības. No neparasti plašiem uzskatiem — galējā šaurībā. No mīlestības — uz naidu. Vienā mirklī, un dažkārt pat varēja likties — bez iemesla. Patiesībā jau no viņa redzesviedokļa iemesli bija vienmēr. Vai jums neliekas, ka tas biežāk ir raksturīgs sievietēm?

— Es, Zoja, neesmu sieviešu raksturu zinātājs!

— Tad ticiet man, ka tas tā ir.

— Vai jūs domājat viņa zinātnisko uzskatu plašumu?

— Te ir mana kārta teikt — ko gan es saprotu zinātnes problēmās! Nē, es domāju vispār dzīvē. Ari attiecībās ar mani. Un vēl viena iezīme, kuru es uzskatu par sievišķīgu: ja viņš paguva sevi par kaut ko pārliecināt, tad tas viņam kļuva par neapstrīdamu patiesību. Domāju, ka tas bieži palīdzēja darbā, tāpēc viņš dažkārt arī guva panākumus tur, kur citi atkāpās. Bet dzīvē… — Zoja paklusēja. — Piemēram, liekas, viņš pārliecināja sevi par to, ka man bez viņa ir vēl kāds. Ar vienu vārdu — draugs.

— Hin, — noteica Juniors. — Bet vai tāds patiesi bija?

— Tam taču nav nozīmes! Svarīgi tas, ka viņš tam noticējis. Ko jūs būtu darījis viņa vietā?

— Es nezinu, Zoja. Es neesmu speciālists ne ētikā, ne mūslaiku ieražās. Man ir pamaz pieredzes, jo es lielāko dzīves daļu pavadu vientulībā. Vispār negribējās par šo tēmu runāt. Galu galā jūs pati labāk zināt, kā jums dzīvot.

— Junior! Kāpēc jūs pēkšņi kļuvāt tik sauss?

— Sauss? Nezinu, man likās, ka es …

— Vai jūs esat greizsirdīgs uz mani? Uz to, kas varēja būt?

— Klausieties, Zoja! Es taču… Mēs ar jums . *»

— Tam nav nekādas nozīmes. Vai tad greizsirdīgs mēdz būt tikai uz to, kas tev pieder? It nemaz. Un nekāda loģika te nepalīdz. Arī jūs tā neglābs. Vai zināt ko, Junior? Ja mēs tik un tā tenkojam divatā, bez tiesībām un iespējas pastāstīt kādai trešajai personai, tad būsim atklāti un patiesi viens pret otru. Runāsim patiesību un tikai patiesību …

— Bet ne visu patiesību?

— Visu. Citādi nav jēgas.

Juniors nopūtās.

— Grūti, Zoja.

— Man ir vēl grūtāk. Bet… dažkārt tas ir nepieciešams. Vai man vēl gadīsies tāda iespēja? Brīdinu uzreiz, ka nevienam no mums tāda atklātība nedod nekādas tiesības. Tenkojam, un viss. Piekrītiet! Es sākšu, lai jums būtu vieglāk. Un pat noņemšu aizliegumu. Klausieties, Junior, — patiesībā nekādu draugu man nav bijis. Jūs saprotat, ko es domāju. Nebija — lai gan no malas dažreiz kaut ko tādu varēja iztēloties. Es noņemu aizliegumu tādēļ, lai tad, kad jūs atgriezīsities uz Zemes un satiksiet Georgu, viņam to pastāstītu. Tad uzreiz kļūs vieglāk dzīvot tai man… tai Zojai, kas ir blakus viņam. Viņa to jums nekad nestāstīs. Kaut vai lepnības dēļ. Vai pateiksiet?

— Ja satikšu — jā.

— Redzat, cik es esmu atklāta. Tagad jūsu kārtā. Vai piekrītat?

Junioram negribējās piekrist. Bet viņš bija sapratis, lai arī ko viņa lūgtu, viņš izdarīs visu. Un ne tikai tāpēc, ka pat senatnē izpildīja uz nāvi notiesātā pēdējo vēlēšanos. Ne tikai tāpēc.

— Zoja, esmu gatavs.

— Tad atbildiet!

— Vaicājiet.

— Es jau pavaicāju. Par greizsirdību.

— Vai esmu greizsirdīgs uz jums?… Jā.

— Vai spēcīgi?

— Acīmredzot — pietiekami.

— Vai jums ir palicis kāds uz Zemes?

— Tēvs.

— Es domāju par sievieti.

— Nezinu.

— Junior!

— Vistīrākā patiesība. Es domāju, ka tur mani sieviete negaida. Bet neesmu pārliecināts, ka viņa domā tāpat.

— Vai jūs ar viņu strīdējāties?

— Mēs strīdējāmies ne vienreiz vien. Es gāju prom un atgriezos vai arī piespiedu aiziet viņu un pēcāk vilku atpakaļ.

— Un viņa atgriezās?

— Uz īsu laiku. Bet es jau arī nemēdzu ilgi uz Zemes atrasties.

— Vai viņa jūs mīl?

— Nē.

— Kāpēc tik pārliecināti?

— Cik es saprotu — ja mīl, pagātne atkāpjas.

— Jūsu vai viņas? Jūsu vai viņas dēļ?

— Viņas pagātnei — pašas dēļ.

— To nevar aizmirst. Ne vienmēr piekāpjas esamības priekšā.

— Viņa jau arī nespēja. Pagātne bija galvenais.

— Nabaga Juniors …

— Vai ironizējat?

— Ticiet man, es to saku nopietni. Nemāku par to smieties. Man jūsu žēl. Bet savā ziņā es priecājos.

— Tagad mana kārta vaicāt: kāpēc?

— Tāpēc, ka jūs esat mans pēdējais vīrietis. Neskatieties manī briesmīgām acīm. Es nedomāju par to, kas jums vīrieša tiešumā ienāca prātā. Ne jau tik primitīvi. Vienkārši ■— izņemot jūs, es vairs neviena neredzēšu, nebūs ar ko parunāt…

— Zoja!

— Vai tad tā nav taisnība?

Maitasgabali, nikni sažņaudzot dūres, nodomāja Juniors. Apses mietu rīklē katram no tiem, kas izdomāja šo dubultspīdzināšanu. Kurjeram tas ir ārkārtīgi vajadzīgs, kā tad! Būtu tad radījuši skaistu ķermeni, labāk pat nevis konkrētu, bet vispārinātu, būtu nokopējuši Milosas Venēru — un gana, bet kāda velna pēc tai bija jāpiešķir intelekts, emocijas, viss cilvēciskaisl Es neesmu salīdzis darbā par bendi! Tādas norunas nav bijis! Kosmiskais izlūkdienests nav teroristu banda! Lai paši lido šurp un sāk šo pasauli likvidēt. Bet es ar flāzeru rokās nostāšos to priekšā, un tad vēl redzēsim, kurš kuru likvidēs. Es jau nu šauju labāk nekā viss viņu zinātniskais sinklīts kopā! Es viņiem likvidēšu… degunus un pakaļkājas. Bet vispirms lai sameklē. Jo es te varu sēdēt ilgi, līdz laiks sāks tecēt atpakaļ. Enerģijas — milzums, to kuģis sev nodrošina un nodrošinās, kamēr nesabirs putekļos. Ar laiku kaut ko izdomāsim arī attiecībā uz pārtiku, nav jau pods galvas vietā… Nē, man neviens neko nevarēs pārmest: jebkurš uzdevums tiek atcelts, ja kļūst skaidrs, ka nevar iztikt bez upuriem, — pat tad, kad runa ir par mums — vīriešiem, izlūkiem, bet te ir sieviete. Dzīvība augstāka par visu. Un lai tikai kāds man pasaka, ka tā nav dzīvība: viņš pat nepagūs to nožēlot! Tā ir mana pasaule, lai arī ne es to esmu izdomājis, bet es esmu to radījis un aizstāvēšu līdz pēdējam!

— Zoja, — Juniors aizsmacis pateica, noklepojās un atkārtoja: — Zoja, es gribu jums pateikt… Mūsu likums ir tāds: sēru maršu sev

nepasūtīt. Cilvēks, kamēr viņš dzīvo, ir dzīvs. Un aplam tas, ko jūs pateicāt… Tas ir — taisnība droši vien tā, ka jūs patiešām vairs neredzēsiet citus cilvēkus — nevienu, izņemot mani. Bet arī es neredzēšu nevienu, izņemot jūs. Jo mēs šeit nodzīvosim ilgi. Ļoti ilgi. Visu mūžu. Vai saprotat? Tas ir mūsu spēkos. Atkarīgs no mūsu gribas. No manas un jūsu. Vai saprotat? Es to esmu pārdomājis. Un nolēmis. Pilnīgi un galīgi. Šeit ir mūsu pasaule. Mūsu dzīve. Viss — mūsu. Citas es negribu. Bet jūs droši vien pat noteikti, jūs būtu gribējusi, bet tas jums nav iespējams. Tātad par to nav ko domāt. Vai saprotat? Lai jūs neuztrauc nekādas trīs nedēļas, tāda termiņa nav, vispār nav nekādu termiņu. Tikai nedomājiet neko tādu, — viņš piepeši izbijās, — es neizvirzu noteikumus, es neko no jums negaidu, mēs esam divi cilvēki, kas izsviesti uz neapdzīvotas salas, palīdzēsim viens otram, un tas ir viss. Un par to vairs nevajag runāt, jā?

Iespējams, ka Juniors gaidīja, lai atbildes vietā viņam mestos ap kaklu un ilgi un izjusti pateiktos, tomēr nekas tāds nenotika. Gluži otrādi — Zoja pat mazliet atvirzījās no viņa.

— Vai jūs man uzupurējaties, Junior?

— Kālab tādas frāzes?

— Tā, manuprāt, var precīzi atzīmēt jūsu rīcību. Bet man paliek tiesības pieņemt upuri vai arī — nepieņemt.

— Un jūs, protams, to noraidīsiet? Vai spēlēsim cēl- sirdību?

— Kāds tam sakars ar cēlsirdību? Junior, jūs vienkārši neesat padomājis. Pamēģiniet to apjēgt. — Zoja runāja auksti, pat asi. — Būtībā jūs upurējat sevi. Savu pagātni, tagadni un nākotni. Tas ir ļoti liels upuris. Vislielākais, nevis vienkāršs pakalpojums. Saprotiet taču, ka tieši sīku pakalpojumu var izdarīt katram un no katra var pieņemt, bet, jo tas ir lielāks, jo vairāk jūs par to domājat: vai vispār var atļaut šim cilvēkam izdarīt tādu pakalpojumu, nest tādu upuri? Jā, nevis pieprasīt no viņa pakalpojumu, bet tieši — atļaut. Jo ikviens pakalpojums jūs dara atkarīgu, bet vēl vairāk — upuri. Vai tad man nav tiesību izvēlēties, no kā es gribu vai negribu būt atkarīga — pat arī tīri morālā ziņā?

Juniors pielēca kājās. To viņš nebija gaidījis.

— Un es esmu atzīts par necienīgu, vai ne?

— Pagaidiet jel, ļaujiet pabeigt!

— Kas te ko pabeigt! Viss skaidrs.

— Junior!

Viņš attapās:

— Atvainojiet. Bet labāk neturpiniet. Tas ir apvainojoši, un vispār… tas viss, ko jūs pateicāt, ir galīgi nenopietni un uz mums neattiecas.

— Junior, tieši es varētu nopietni apvainoties. Vai tad tas, ko es teicu, ir blēņas?

— No sākuma līdz beigām. Kāds upuris? Kas te runā par upuri? Es pirmām kārtām rūpējos par sevi, nevis par jums. Es taisos nodzīvot vēl pietiekami ilgi. Un nevēlos dzīvot ar apziņu, ka esmu nogalējis cilvēku. Tas ir pirmkārt. Bet otrkārt — man te vispār patīk. Šī pasaule man ir tuva. Un es šeit gribu dzīvot. Par to, starp citu, es domāju jau tad, kad jūsu vēl šeit nebija.

— Kad manis nebija, jūs varējāt pieņemt jebkurus lēmumus. Tad tie attiecās tikai uz jums. Bet, ja jau es te esmu nokļuvusi, tad diez vai vajag tik kategoriski lemt par abiem, pat neprasot manas domas. Elementāra pieklājība prasa …

— Diemžēl es jau pēc dabas esmu galīgi nepieklājīgs. Zēl, ka nepaguvu jūs par to brīdināt.

— Junior, tā nevajag: ar jūsu muti runā aizvainojums un aizkaitinājums. Bet padomājiet mazliet un mēģiniet mani saprast. Jūs jau man paskaidrojāt, ka es te neesmu saimniece ne tikai par savu dzīvību, bet arī par savu nāvi. Tāpēc es nevaru tā — bez apdoma piekrist visam, ko jūs man piedāvātu. Jo mēs ar jums tomēr esam cilvēki, bet tas nozīmē, ka ne jau katra dzīve mums ir vienādi vērta. Trīs nedēļas — tas ir viens. Ilga dzīve — pavisam kas cits. Un es to nevāru izšķirt uzreiz.

— Nesaprotu, par ko te jāizšķiras, jums nebūs pat mazais pirkstiņš jāpakustina. Jādzīvo, un viss.

— Cik vienkārši! Bet diez vai jūs varēsit šeit ilgi eksistēt bez nopietna darba, bez tiem cilvēkiem, kuru dēļ jūs galu galā visu darījāt — pat ja tobrīd par viņiem nedomājāt —, tie savā garā vienalga stāvēja kopā ar jums. Nē, visticamāk, ka paies ļoti īss laiks, un jūs sāksit ilgoties, nožēlot, izsamist. Kā tad jutīšos es? Neesmu taču radusi būt par apgrūtinājumu. Un pagaidām es taču runāju tikai par jums. Bet es pati? Vai jūs domājat, ka esmu pieradusi pie tādas dzīves? Man apkārt vienmēr bijuši cilvēki, man bijis pietiekami daudz no mana viedokļa svarīga darāmā, lai ari tas nav bijis tik ievērības cienīgs un grūts kā tas, ko veicat jūs. Bez tam…

Zoja arī bija paguvusi pielēkt kājās un stāvēja vaigu vaigā ar Junioru, mazliet pacēlusi seju, lai raudzītos tieši viņam acīs. Pašlaik viņa novērsās un nopūtās.

— Bez tam … Junior, mēs taču esam pieauguši cilvēki, mēs lieliski saprotam, pie kā novedīs dzīve uz šīs zemes divatā. Jā, zinu, pašlaik tas jums liekas, protams, pat interesanti. Bet kas zina, kā tas var beigties? Droši vien, ka jums ir vieglāk: pēc jūsu paša vārdiem, jums uz zemes nav palicis nekas noteikts. Bet saprotiet, ka man tas ir citādi! Es Georgu mīlēju un iespējams, ka mīlu joprojām, lai gan pret mani viņš ir izturējies negodīgi un lai ari tur viņš pašlaik nav viens. Es arī esmu pie daudz kā vainīga — tagad, liekas, es sapratu: viņam ar mani bija ļoti grūti, ar manām kaprīzēm, manu koķetēšanu… Jūs taču

negribat, lai starp mums kaut kas notiktu nepieciešamības dēj, nevis pēc jūtu aicinājuma — vai ari vismaz ne tam par spīti? Junior, vai jūs paguvāt par to padomāt?

Juniors lēni pašūpoja galvu. Protams, ka viņš nebija paguvis. Viņam bija licies, ka galvenais — pašam pilnīgi un galīgi izlemt. Taču viss bija iegrozījies daudz sarežģītāk.

Protams, ka viņai taisnība. Bet vai tad viņam nemaz nav taisnība? Droši vien daļēji ir …

— Labi, Zoja, — viņš lēni, it kā ar spēku izgrūžot vārdus, noteica. — Tagad neko neizlemsim. Lai notiek tā, kā jūs gribat. Es piekritīšu. Bet nedomājiet… ka es tik viegli, tik vieglprātīgi… nē.

Zoja atkal ieskatījās viņam acīs un pamāja. Pieliekusies pacēla savu pludmales somu, Juniors jau gribēja pasniegt roku, bet Zoja noraidoši pašūpoja galvu. Pagriezās un devās prom pa to pašu taciņu, pa kuru viņi bija gājuši no rīta, pa kuru bija atnākuši šurp pēcpusdienā. Nolaidis

galvu, Juniors caur pieri skatījās viņai pakaļ.

* * *

Sievietes mūs katastrofiski nesaprot, pie tāda secinājuma nonāca Juniors, stāvēdams uz apskates laukuma un pārlūkojot apkārtējo pasauli. Laikam Zoja noturējusi viņa labāko jūtu diktētos priekšlikumus par mēģinājumu vienkārši ātrāk ielīst viņas gultā. Tai brīdī nekā tamlīdzīga viņam pat domās nebija, un katrā ziņā viņu vadīja ne jau šādi apsvērumi. Viņš pilnīgi piekristu dzīvot šeit, Zoju pat nesatiekot, viņam tikai jāzina, ka viņa vainas dēļ nekas slikts ar Zoju nav noticis. Tīra sirdsapziņa — lūk, kas viņam bija nepieciešams. Jā, tieši tā viņš rīkosies. Bet viņa lai dzīvo, kā patīk. Lai pavada laiku atmiņās par Georgu, par Zemi vai ari lai nodarbojas vienalga ar ko; Juniors viņai nekādi netraucēs.

Labi, šobrīd diezgan. Laiks painteresēties, kas notiek visapkārt. Zem kupola it kā kārtībā. Kombinators darbojas priekšzīmīgi. Māja, kurā dzīvo Zoja, no šejienes nav redzama, to aizsedz koki, bet Juniors zina, ka ar to nekas nav noticis. Tātad iekšpusē viss ir kārtībā.

Bet kā ir tur — lielajā pasaulē? Grūti pateikt. Grēda ir vāji saskatāma. Vai ir izaugusi? Iespējams … Te jūtām uzticēties nedrīkst, nepieciešami aparātu bezkaislīgie rādījumi. Tagad ar to nodarbosimies. Kad aparāti uzrādīs kaut ko nepatīkamu vai draudošu, tad izvēdīsim ārā agra- plānu, aizlidosim turp un palūkosimies, kā tas izskatās dabā. Stingri ņemot, šāda rīcība ir pat nepieciešama. Bet ne šobrīd. Dabiski, ka tāds lidojums ir saistīts ar izeju ārpus kupola. Pirms lēmuma jāizsver visi par un pret, jāpadomā, kādā veidā uz iekšējās pasaules labklājību var atsaukties pat īslaicīga kupola dehermetizēšana.

Jā, nodomāja Juniors, atbalstījies pret apskates laukuma margām,

pavisam citādi es izturos pret šo mazo pasaulīti, kad tā ir pilnīgi apdzīvota. Kad tajā dzīvo cilvēki. Kad tajā parādījusies sieviete …

Viņš pagriezās, lai ieietu kuģī, bet kaut kas tam lika vēl uz mirkli palikt. Kādas domas atplaiksnījums. Kas notiek? Viņš saviebās un paberza ar plaukstu seju. Nē, izgaisa. 2ēl. Tagad jābūt uzmanīgam. Juniors no pieredzes zināja: doma atgriezīsies vēl skaidrāka un tiešāka. Ja ari tad to pazaudēšu, tā vairs neatgriezīsies. Tā jau vairākkārt ir bijis.

Viņš iegāja kuģī, devās uz komandtelpu un uzrunāja Gudrinieci:

— Nodarbosimies ar Kristāla režīma pārbaudi. Ziņo tikai par novirzēm no normas. Un lēnā garā.

Gudriniece mazliet paklusēja un tikai tad paziņoja, ka noviržu no normas nav. Kristāls attīstījās tā, kā bija paredzēts.

— Ļoti apsveicami, — Juniors uzlielīja. — Tagad nolasi man ārējās apskates aparātu rādījumus. No paša rīta.

Gudriniece sāka lasīt rādījumus.

— Visu no gala un trīsreiz lēnāk. Es nepagūstu domāt.

Iespējams, ka Juniors to pateica mazliet asāk nekā parasti un cilvēks būtu apvainojies, bet Gudriniecei apvainoties nebija lemts. Tomēr tā mazliet paklusēja, tad sacīja: — Junior, mani uztrauc tava veselība.

— Sveiciens Gudriniecei! — atsaucās viegli šokētais Juniors. — Nesaprotu tavu uztraukumu. Roka sadzijusi, par to jau esmu aizmirsis …

— Ne jau roka. Psihe. Analizatori uzrāda, ka tu šodien esi pārāk uzbudināts. Nervu sistēmai jāiztur paaugstināta slodze. Iespējamas kaut kādas novirzes psihē. Domāju, ka tev nepieciešams profilakses kurss.

Ej tu pie velna, nelaimīgā mušmire, — gribēja atteikt Juniors, bet tomēr savaldījās: sēne nebija neko sliktu domājusi, teica to, kas viņai bija jāsaka, bet diez vai tai bija saprotami visi cilvēka psihes sarežģījumi, vēl vairāk — cilvēcīgas būtnes emocionālā puse. Lai gan — kas zina, sēnes bija gudras, un tomēr — ne jau cilvēki tās konstruējuši … Tāpēc Juniors miermīlīgi atbildēja:

— Lai tas tevi, Gudriniec, neuztrauc. Ārstēšanās nav nepieciešama. Iemesli man ir zināmi, un es tos kontrolēju.

— Vai nevēlies tos nodot manā kontrolē?

— Nav vajadzības, — atbildēja Juniors. — Gaidu aparātu rādījumus.

Juniors klausījās Gudrinieces nosauktajos skaitļos un domāja, aplēsa starpību, pārdomāja attīstības tendences. Skaitļi ir kaut kas fundamentāls: viss kļuvis uzreiz daudz uzskatāmāks. Kas tad mums ir? Kupola iekšpusē mazliet paaugstinājies gaisa miklums. Dabiski, arī pašlaik tas tik tikko sasniedz normu, tā ka var gaidīt vēl nelielu

pieaugumu, bet tad, ja mitrums pieaugs vēl tālāk, varēs rīkoties. Jā, mazā pasaule uzvedas kā labi audzināts zēns. Bet ar ko mūs iepriecēs visa pārējā planēta?

Juniors uzmanīgi ieklausījās. Ārpus kupola atmosfēras spiediens bija mazliet krities. Būtu bijis muļķīgi domāt, ka tas allaž paliks nemainīgs. Nenozīmīgi bija pieaudzis enerģijas patēriņš kupola konfigurācijas uzturēšanai. Arī tas bija gluži dabiski: atmosfēras spiediena izmaiņas radīja vēju, gaisa masa no vienas puses spieda uz kupola virsmu, no otras radās zināms retinājums, kas arī izsauca enerģijas patēriņu. Vēja ātrums? Tas nav nopietni, to mēs varam līdzsvarot: te, zem kupola, organizēsim lokālu tāda paša ātruma vējiņu, kas atbalstītu kupolu no iekšpuses; šķiet, tas pat būtu patīkami. Labi, bet kas notiek ar grēdu?

Ar grēdu bija iznācis dīvaini: tās it kā vispār nemaz nebija. Citiem vārdiem — aparāti to nemaz neuztvēra. Tas nozīmēja, ka tie nevarēja uzrādīt, vai tā ir augusi vai ne, tuvojusies vai palikusi uz vietas. Ja var ticēt aparātiem, tad grēda vispār neeksistē. Ja tic paša acīm, tad tā ir pilnīgi reāla parādība. Lai par to pārliecinātos, Juniors dažas minūtes saspringti ieskatījās violetajā krēslā ārpus kupola. Kā vienmēr, pietiekami skaidri kaut ko atšķirt nebija iespējams, vajadzēja vismaz sagaidīt nakti, kad pašu spīdeklis vairs netraucētu. Bet arī pašlaik acis pilnīgi pārliecinoši rādīja, ka tā dēvētais objekts «grēda» patiešām eksistē. Ko tas varēja nozīmēt?

Juniors paraustīja plecus. Gribot negribot nācās pieņemt noteiktu un svarīgu lēmumu. Vai ticēt acīm, vai paļauties uz aparātiem. Ticēt acīm likās tā kā dabiskāk. No otras puses, tā bija sarežģītas sistēmas sastāvdaļa, kurā ietilpa psihe un Juniora vispārējais stāvoklis, kas uztrauca Gudrinieci, kā arī daudz kas cits. Kaut kas šajā sistēmā varēja kļūdīties, taču — kas tieši — grūti pateikt, jo atšķirībā no cilvēka radītajiem mehānismiem un aparātiem viņš pats nepakļāvās tik vieglai, ātrai un viennozīmīgai kontrolei. Tadai pakļāvās iekārtu un aparatūras komplekss. Tur viegli varēja atrast bojājumu, nomainīt detaļu vai bloku, kas izgājis no ierindas, un aparāti atkal atgūtu precizitāti, bet tu — ticību tiem. Tā ka droši vien tomēr vajadzēja uzticēties aparātiem. Tie nepazīst nekādas optiskas ilūzijas, tiem neeksistē mirāžas, viņi nav tik lētticīgi kā to radītājs — cilvēks; starp citu, tie jau arī tāpēc radīti, lai nevajadzētu paļauties uz paša nedrošajām sajūtām. Jā, mūsu tehnizētajā pasaulē pieņemts — un tas ir gluži pareizi — pirmām kārtām uzticēties aparātiem. Arī tagad mēs rīkosimies tāpat.

Pieņēmis tādu lēmumu, Juniors uzreiz kļuva jautrāks. Nolemts: uzskatīt, ka grēda neeksistē — un viss. Lai pilnīgi pārliecinātos, viņš tomēr pavēlēja Gudriniecei pārbaudīt visu ārējās novērošanas un kontroles sistēmu. Pārbaudīt to kārtību līdz pēdējam sīkumam. Pie

reizes Juniors pavēlēja pasniegt viņam vakariņas. Kamēr viņš apēda savu devu, šoreiz nevēlējies nolaisties tuvāk dabai, Gudriniece visu bija pārbaudījusi un ziņoja, ka aparātu sistēma ir pilnīgā un absolūtā kārtībā. Tad Juniors tāpat vien, katram gadījumam pavaicāja:

— Kā tu domā — kas ir šī grēda?

Jautājums bija izteikti muļķīgs: ja jau aparāti neko neredz, tad kā gan Gudriniece vispār var zināt par grēdas iespējamo eksistenci? Tomēr Gudriniece atbildēja uzreiz un bez svārstīšanās:

— Tā ir ēna.

No negaidītības Juniors gandrīz vai palēcās.

— Tas nozīmē, ka tu redzi grēdu?

— Tiek novērota lokāla apgaismes izmaiņa. Ēna.

Patiešām — tā ir līdzīga ēnai! Kā tas Junioram pašam nebija ienācis prātā?

— Kam pieder šī ēna? Kas met ēnu?

Gudriniece ar atbildi nesteidzās.

— Objekts ārpus redzamības.

Ja jau reiz ir ēna, tad, dabiski, jābūt arī gaismas avotam. Kas tas ir?

— Kas ir gaismas avots?

— Gaismas avots ārpus redzamības.

No tā jau nekļūst vieglāk.

— Gudriniece, ko tu pati par to domā?

Gudriniece, kā arvien, nesteidzās.

— Manā iedzimtajā un iegūtajā pieredzē tam nav analoga. Pieļāvumi var būt visdažādākie.

Pilnīgi profesoriska atbilde. Lieliski, Gudrinieci Uzreiz visu paskaidroji. Nekas, tūlīt mēs viņu palūgsim uzskaitīt visus šos iespējamos pieļāvumus. Steigties nav kur, var sēdēt kaut vai līdz rītam. Lai gan šī velna sēne neatļaus: aizdzīs gulēt, vienkārši pārstās sarunāties pēc režīmā noteiktā gulētiešanas laika. Tomēr mēs pagūsim kaut ko izanalizēt. Ja vien …

Juniors pamira. Jo tā doma, kas to bija tik tikko skārusi, kad viņš stāvēja uz apskates laukuma, kā viņš ari bija gaidījis, atgriezās un viņš paguva to notvert aiz astes galiņa. Doma likās viņam ļoti svarīga. Tāpēc Juniors pārstāja iztaujāt Gudrinieci, viņš atbalstījās ar elkoņiem uz galda, atspiedās ar zodu pret dūrēm un aizdomājās.

Pašlaik galu galā kaut kāda ēna nebija vissvarīgākā. Ir kaut kas nopietnāks. Tie ir cilvēki. Attiecības starp viņiem. Attiecības ir kā bērni: ja jau tie reiz piedzimuši, tad aug un attīstās. Kādi tie izaugs, labi vai slikti, atkarīgs no cilvēkiem. Protams, ka var šīs tikko radušās attiecības noslāpēt. Taču tas ir noziegums. Attiecības — tas ir pats cilvēks. Tās nogalināt — nozīmē nogalināt cilvēku.

Kas tad šajā jautājumā par attiecībām tevi pēkšņi tā satraucis? —

Juniors vaicāja pats sev.

Tā pati vecā doma. Pasaulē parādījās sieviete. Bet kāpēc viena?

— Padomāsim loģiski. Ieslēgta trešās apdzīvotības pakāpes programma. Viss cilvēka dzīvei nepieciešamais ir kombinēts. Radīti paši cilvēki. Pēc loģikas — lai būtu pilnīga demonstrācija, bet tieši tāds pagaidām ir Kombinatora uzdevums — nepieciešami divi cilvēki. Bet parādījies viens. Un tieši sieviete. Kāpēc?

Doma, kas uzplaiksnīja un kuru Juniors notvēra, bija atbilde uz jautājumu.

Sieviete parādījās tāpēc, ka vīrietis jau bija. Un šis vīrietis nav neviens cits kā tu pats.

Trešās pakāpes programmas realizācijai Kombinatoram, protams, vispirms bija jāizanalizē situācija poligonā. Un tava klātbūtne, kad tu gulēji pie dīķa, nevarēja palikt neievērota. Tā tika ierēķināta. Taču Kombinatoram strādāt netraucēja. Kad kombinējās pirmā pakāpe — augi, tad tu nebiji vājadzīgs, iespējams pat, ka varēja noritēt pat kaut kādi bīstami procesi: teiksim, tu varētu kļūt par izejvielu zālei un kokiem, vai nu mazums par ko… Un kombinēšana nesākās, kamēr tu neaizvācies kuģa aizsardzībā. Trešā pakāpe — pavisam kas cits. Te tā vai citādi jāparādās cilvēkam. Tava klātbūtne vairs netraucēja, un tu biji iekļauts šis pašas trešās pakāpes shēmā: Kombinators vairs nevarēja tevi ņemt un izmest no tās. Kāpēc gan? Kombinators noteikti ir spējīgs izmantot ne vien atsevišķus atomus, bet ņemt ari gatavas kombinācijas (ja tādas ir) — lai nebūtu jārada pašam. Tā viņš arī atrada gatavu cilvēka kombināciju un nolēma to izlietot.

Tu jau pats pārliecinājies, ka Kombinatoram uzskaitē ir katrs ods, katra zālīte un zariņš. Jo vairāk — cilvēki, kuru te ir tikai divi…

Ja, aizmirsusi aizliegumu, Zoja ieskrietu kuģī, viņas vairs nebūtu. Bet, lai atjaunotu doto shēmu, Kombinators pēc iespējas ātrāk radītu citu Zoju. Kombinators nemaina programmas, viņš tās tikai izpilda. To jau tu saprati agrāk.

Bet, Junior, ja tu pats ieiesi kuģī?

Kombinatoram tas ir vienalga. Tu biji un izgaisi. Līdzsvars traucēts, programma nerealizējas. Kombinators nekavējoši aizpilda trūkstošo. Viņam ir jāizpilda. Jārada vīrietis.

Jārada. Bet ne jau tevi. Jo tas jau nu ir skaidri zināms, ka tu neesi ieprogrammēts. Matrice ir noņemta no kāda cita. No Georga. Vai arī no kāda etalonam tuva vīriešu kārtas pārstāvja …

Nē, ne jau kaut kāda. Jo starp diviem cilvēkiem, kas radušies trešajā apdzīvotības pakāpē, jau no paša sākuma ir jābūt normālām, pat labām attiecībām. Viņi taču nav Ādams un Ieva — bez pagātnes, bez biogrāfijas. Tie ir cilvēki, kas par sevi atceras visu, — šeit nevar izveidot pāri, vadoties tikai no etalona principiem.

Tātad — jārodas vīrietim, kuru Zoja ne vien pazinusi iepriekšējā dzīvē, bet ar kuru piekristu atrasties kopā arī šajā dzīvē.

Tas ir Georgs.

Nu un tad? — nodomāja Juniors. Lieliski! Vairs nekādu rūpju! Lai abi dūdiņa. Bet tu būsi aizņemts ar saviem darbiem un raudzīsies uz viņiem no malas. Bet pēc trim nedēļām…

Jā, kas tad notiks pēc trim nedēļām?

Junior, kāpēc tu neesi sajūsmā?

Tam ir daži iemesli, Juniors pats sev godīgi atbildēja. Vispirms tāpēc, ka otrais Georgs būs pirmā Georga precīza kopija. Un neaizmirsti, ka arī šis Georgs būs izgudrotājs, tās pašas aparatūras, kas viņu radīja šeit, izveidotājs, Un ir jābūt galēji naivam cilvēkam, lai domātu, ka šeit viņš sāks atpūsties. Nē, viņš tūlīt pat vēlēsies iedziļināties darbā, bez jokiem, — tik lieliska iespēja: viņa Kombinatora virsprogrammas pārbaude, kurā Georgam neviens netraucēs, bet tevi, Junior, nav ko ņemt vērā … Tā ka mierīgu dzīvi tev, Junior, nav ko gaidīt. Tieši šeit viņam var rasties kārtējā ideja, un viņš to vēlēsies realizēt. Un tad viņam nospļauties par taviēm uzdevumiem, kur nu vēl tavām jūtām un pārdzīvojumiem.

Stop. Junior, ko tu teici par jūtām?

Vai es teicu? Vai tev neizlikās? — viņš pārvaicāja.

Nē jau, neizlikās, viņš pats sev atbildēja. Pilnīgi noteikti.

Ne velti Gudriniece bija runājusi par nervu sistēmu un psihi. Un tu to zināji jau toreiz, kad viņa teica. Kaut kas ar mani ir noticis. Kaut kas ir sācies. Un turpinās. Un es vēlos, lai tas turpinātos. Gribu. Un ne tikai tāpēc, ka… Bet arī tāpēc, ka šeit, šajā pasaulē, es viņai — tādai, kāda viņa ir, — esmu simtreiz vajadzīgāks par jebkuru Georgu, kas arī būs tikai fikcija. Šī ir mana pasaule, un tikai es esmu spējīgs to radīt un pilnībā kontrolēt. Un pilnīgi dabiski, ka savā pasaulē es nevēlos sāncenšus.

Bet tagad, pa šīm dažām stundām, ko esmu pavadījis uz kuģa, Juniors turpināja domāt, Kombinators ir paguvis ne tikai pamanīt manu prombūtni, bet pat veiksmīgi laist pasaulē nevis vienu, bet pat simt Georgus. Un, kamēr es sēžu šeit, Georgs mierīgā garā savas sievas sabiedrībā dzer tēju savā vasarnīcā.

Juniors sažņaudza dūres. Bet vēl neatjāvās pielēkt kājās un pa galvu pa kaklu mesties lejā. Pirms tam visu vajadzēja izdomāt līdz galam.

Pieļausim, viņš sev teica, ka tu esi izgājis laukā. Un atkal nokļuvis Kombinatora redzeslokā. Pēc viņa rādītājiem noticis jauns līdzsvara traucējums. Vispirms viena vīrieša trūka. Toties tagad viena ir par daudz.

Kombinators nav cilvēks, tas nedomā. Ja vīriešu par daudz, tas nozīmē, ka viens no tiem jālikvidē.

Nevar būt divu domu par to, kurš jālikvidē. Iespējams, ka vajadzētu likvidēt mani. Ne jau Kombinators mani laidis pasaulē, ne viņš mani nonāvēs. Rokas par īsām. Es neesmu fikcija. Tātad — likvidēs Georgu.

Atkal rodas jautājums. Vispirms — kā tas notiks. Labi, ja klusi un mierīgi. Bet ja ar troksni? Tā, ka cietīs arī visa apkārtne? Un Zoja tajā skaitā? Kas tad notiks? Radīsies jauna Zoja. Izbrīnīsies, ieraudzījusi tevi parkā. Viss sāksies no gala. Un tas jau būs velns zina kas. Tā būs

komēdija. Nezinu, kā Zoja, bet tu pats, Junior, vari neizturēt. Sāksi psihot. Nerunājot jau par to, ka tu nevarēsi pret viņu izturēties tā kā šorīt, kad tu vēl…

Pieļausim, Kombinators Georgu novāks klusi un maigi Bet Zoja jau tik un tā viņu būs redzējusi. Runājusi ar to Un… vai nu mazums, kas vēl noticis. Kā viņa to pārcietīs? Palikušai šeit, tā viņai būs jauna traģēdija. Šodien viņa jau vienu pārdzīvoja, palikusi neziņā, kur un kas viņa ir Vai nav par daudz — divas traģēdijas vienā dienā? Ja pirmajā tu esi vainojams tikai netieši, tad otrā galvenokārt būs uz tavas sirdsapziņas.

Vai tas nozīmē, ka Georgs nav jānovāc?

Ko tad tas nozīmē — ka visu laiku jāsēž te, kuģī? Bet viņi abi lai tur dzīvojas?

Muļķīgi, Juniors nodomāja. Velnišķīgi muļķīgi. Bet neko citu nevar izdomāt. Tu negribēji kļūt par sievietes slepkavu, gods un slava tev. Toties noslepkavot vīrieti tu esi ar mieru? Pat ja arī viņš ir sāncensis? Kaut gan — būtībā ne jau viņš ir tavs konkurents, bet tu pats ar varēm gribi tāds kļūt.

Jā, Junior, neko citu neizdomāsi. Sēdi vien kuģī un izklaidējies sarunās ar sēni.

Ko lai dara, Juniors sev teica. Tā arī vajadzēs rīkoties. Pat degunu nebāzt laukā. Jo citādi vispār var iznākt velns viņu zina kas: tev tā vai citādi laiku pa laikam būs jāieiet kuģī. Un Kombinators katru reizi izšautu jaunu Georgu. Pēc kādas pusstundas vai stundas tu atkal parādītos uz skatuves. Un kārtējais Georgs ar vieglu troksni tūlīt pat pagaistu. Kaut kāds idiotisms …

— Gudrinieci — viņš pasauca. — Nepieciešama konsultācija attiecībā uz Kombinatoru. Divos jautājumos. Pirmais: vai viņš ir ar kaut ko papildinājis trešās pakāpes programmu? Un otrais: vai ir iespējams viņa trešās pakāpes programmu nobloķēt tā, lai nekas no tā, kas atrodas izvērstā stāvoklī, neatjaunotos, ja piepeši kaut kas iztrūktu. Ja kaut kas ciestu. Vai saprati? Lai Kombinators neatjaunotu zaudējumus, nepapildinātu līdz normai.

— Sapratu.

Tas patiešām nebija slikti izdomāts. Visādā ziņā — turpmākajam. Nositīsi odu, bet tas vairs augšā necelsies. Ieiesi kuģī, bet neviens neradīs jaunu Georgu. Viss paliks, kā bijis. Un tad skraidi uz kuģa kaut katras piecas minūtes — nekas nemainīsies.

— Junior, atbildu. Uz pirmo jautājumu saņēmu atbildi, ka dotā programma ir izpildīta un pilnībā realizēta. Nekādu sīkumu. Kombinators ir ļoti neattīstīta iekārta.

— Jā, — noteica Juniors, — tas jau ir tikai pirmais variants, tā teikt, uz ātru roku. Pagaidi vien. Georgs to vēl tā pilnveidos, ka Kombinators kļūs gudrāks par mums ar tevi, kopā ņemot. Kas tālāk?

— Otrais. Blokāde nav iespējama. Var tikai pilnīgi izslēgt programmu, kas nozīmē tās likvidāciju.

— To es saprotu, — Juniors nomurmināja. Labi. Tātad — nekas neiznāks.

Kas atliek? — viņš nodomāja. Nekas. Gulēt. Tiesa, ir viena iespēja: viņai var piezvanīt. Viņai taču ir telefons, kas saistīts ar Gudrinieci, ar kuģa sakaru sistēmu. Piezvanīt un uzzināt: vai Georgs ir tur? Vai piezvanīt?

Juniors palūkojās pulkstenī. Par vēlu. Pēc visiem labā toņa likumiem tik vēlu nezvana uz ģimenes māju, kur saimnieki jau varējuši likties gulēt.

Viņš skumji pavīpsnāja. Uzskatīsim, ka tavas problēmas ir atrisinātas, bet savējās lai viņi risina paši. Kas attiecas uz tevi, tad tu būsi kā piekomandēts viņiem, jo pašlaik jau esi sapratis: tev nepietiks spēka likvidēt pasauli ar dzīviem cilvēkiem. Un tevi gaida eksistence šajā citu labi izdomātajā un tevis iedzīvinātajā pasaulē dieva tā kunga lomā, kurš visu šo pasauli saglabā un uztur, var visu, bet sirdsapziņa tam neatļauj izdzīt jauno pāri no paradīzes, un no cilvēku mēroga tas turpināsies bezgalīgi. Jā, tevis paša, tavu roku radīts jautrs notikums. Ja jau šī pasaule bez uzraudzības nevar eksistēt, tad esi tik mīļš un strādā, parādi savu varenību.

— Gudriniec, — viņš uzsauca, it kā sēne atrastos citā istabā, it kā tās mikrofoni nebūtu izvietoti visās kuģa telpās. — Es eju gulēt. Savas nervu zāles vari pietaupīt labākiem laikiem. Bet izdari tā, lai es ātrāk aizmigtu. Un nemodini, lūdzu, ja vien nesāksies pasaules katastrofa. Vai

man nav tiesību mierīgi izgulēties?

* * *

Un tomēr viņu pamodināja. Tiesa, ne jau naktī: no rīta, kad, hipnorada ieaijāts, Juniors gulēja visciešākajā miegā. Skaņa un jautra balss atskanēja tepat, pie pašas auss:

— Kaptein! Jūs esat nogulējis visu pasauli! Uū! Junior, vai esat dzīvs? Feodāli tāds, taču parādieties! Es gribu brokastot, un man ir garlaicīgi!

Pirmais, ko Juniors izjuta, bija šausmas. Zoja šeit? Uz kuģa? Tūlīt būs sprādziens!…

Jau pielēcis kājās, viņš attapās. Protams, ka nebija kuģī ņekādas Zojas, bet viņas balss skanēja no ārpuses, caur kuģa ārējo noklausīšanās sistēmu. Lieliski, ļoti noderīga iekārta!

— Zoja! — viņš uzsauca, aizmirsis, ka viņa to nekādi nevar sadzirdēt. — Zoja, vienu sekundi, es tūlīt… acumirkli!

Viņš veica savu tualeti tādā ātrumā, it kā dzīvot būtu atlicis dažas

sekundes un viņpasaulē neskuvies nekādi nevarētu ierasties. Pat nepaguvis sasveicināties ar Gudrinieci, izlēca uz apskates laukuma. Lejup laižoties, viņam likās, ka lifts šoreiz darbojas pārāk lēni. Beļdzot!

Viņš nolēca uz zemes un metās tai klāt. Zoja stāvēja — spirgta un jautra, it kā nekas nebūtu noticis — nekādu pārdomu, nekādu traģēdiju —, mierīga, laimīga, bezrūpīga. Viņa smējās.

— Junior, tagad es saprotu, kāpēc jūs lidojat vienatnē. Lai jums netraucētu gulēt!

Viņš pieskrēja tai klāt, gribēdams kaut ko izdarīt — satvert aiz rokas, varbūt apskaut… Pašā pēdējā brīdi saprata: nedrīkst! Nu un tad, ka viņa ir šeit; iespējams, tikai tāpēc Zoja izskatās tik apmierināta, ka ir atguvusi savu acuraugu Georgu, un atnākusi tikai, lai uzlūgtu Junioru uz ģimenes brokastīm: droši vien tā pieklājas… Viņš atcerējās visus savus vakardienas spriedumus. Velns rāvis, droši vien nevajadzēja nākt laukā! Pilnīgi zaudējis kontroli pār sevi…

Viņam bija jāpiepūlas, lai izliktos pilnīgi mierīgs, un viņš pārvaicāja it kā starp citu:

— Zoja, vai jūs esat viena?

— Vairs ne! — Viņa joprojām smaidīja. — Jūs atkal esat kopā ar mani.

— Es domāju par …

— Es saprotu, Junior, par ko jūs domājat, — viņa sacīja, tagad jau kļūdama nopietnāka. — Man bija pietiekami daudz laika, lai šo to saprastu. Kā teica senatnē — ne velti es tik ilgu laiku esmu tīrījusi sava vīra cepuri… Vai jūs domājat par Georgu? Neuztraucieties, Junior, — viņa nebūs.

— Kāpēc jūs esat tik pārliecināta? — viņš neviļus noprasīja, jau ar pašu intonāciju parādot, cik ļoti viņu šis jautājums interesēja.

— Ir nekļūdīga pazīme. Junior, neraizējieties, tā neattiecas ne uz zinātni, ne uz tehniku, tā ka jūs to tik un tā neatklāsiet. Ja šeit būtu jāparādās Georgam, tad te jau no paša sākuma noteikti būtu bijis klāt Binoms.

Es nesaprotu, — Juniors atklāti sacīja.

— Binoms ir pūdelis. Es galvoju: ja Georgs kādā situācijā varētu arī aizmirst mani, tad Binomu — nekad. Man liekas, tāda mīlestība • kā viņiem starp cilvēkiem nav iespējama. Ja Georga parādīšanos kaut kas varēja aizkavēt, tad uz suni tas taču neattiecas? Bet Binoma nav. Nav arī nekā no viņa mantām: ne matrača, ne servīzes … Mani tas pilnīgi pārliecina.

— Arī mani, — atbildēja Juniors, beidzot pasmaidīdams, kā arī būtu jāsmaida cilvēkam, redzot sievieti, kas viņam nemaz nav vienaldzīga. — Esmu jūsu rīcībā.

— Jūs būsiet man vajadzīgs un negaidiet žēlastību. Ak, Junior,

jūs negaida salda dzīve. Jūs pagūsit simtreiz nolādēt likteni par to, ka tas jums devis kaimiņos skaistu sievieti.

«Kaimiņos» — Juniors sevī atzīmēja. Mans statuss ir apzīmēts pilnīgi viennozīmīgi. Un viņai ir tūkstošķārt taisnība. Kaimiņš paliek kaimiņš un nekas vairāk. Man patīk skaidrība.

— Gluži otrādi, — viņš skaļi teica, — būšu pateicīgs savam liktenim. Atļaujiet kaimiņam painteresēties — kā jūs pavadījāt nakti?

— Man bija bail.

— Ej nu ej! No kā tad šeit jābaidās?

— No vientulības. Es tai galīgi neesmu piemērota. Neesmu pieradusi. Nē, — viņa pašūpoja galvu, — tas nebūt nenozīmē, ka zem viena jumta kopā ar mani kādam ir jāatrodas. Es domāju par citu vientulību — garīgo. Man vajag, lai kāds par mani domātu. Lai es zinātu: ja būs nepieciešams, varu pasaukt palīgā, un kāds atnāks un izdarīs visu, ko palūgšu … — Viņa uz brīdi apklusa. — Redziet, Junior, es brīdināju, ka jums neklāsies saldi. Ko jūs par to teiksit?

Viņš pasmaidīja.

— Teikšu — paldies, Zoja, par to, ka jūs man noticējāt.

Tā viņi pastāvēja vēl kādu brīdi. Tad Zoja viegli un

saulaini pasmaidīja.

4»

99

— Medniek, kur ir medījums? Nāvīgi gribu ēst… — No Viņas lūpām šis vārds — «nāvīgi» — nolidoja nevē

rīgi un nenozīmīgi kā veca metafora, par kuras būtību nemaz nav jādomā.

— Vai burvju ledusskapis izsīcis?

— Taupība ir jebkuras saimnieces labākā īpašība. Bez tam šodien ir jūsu kārta mazgāt traukus. Pat ja tie ir mani, jūs tik un tā tos gribētu nomazgāt, vai ne?

Protams, — steidzīgi piekrita Juniors.

— Tad ejam. Ak jā, jūs, vēlais putniņ, jau vēl neesat paguvis izbadēties. Tad iesim tāpat vien — kurp acis rāda, galu galā jau mēs nonāksim tur, kur vajag, vai ne?

Kur vajag, viņš nodomāja, es būtu gribējis precīzi zināt — kur mums vajag …

Viņi ilgi klīda pa mazo, labi iekārtoto pasauli, lai ari cik tā bija ierobežota, tomēr viņiem visu laiku atklājās kaut kas jauns, negaidīts, brīnišķīgs, un viņi nekautrējās no savas sajūsmas. Iespējams, ka tā kādreiz bija staigājuši pa paradīzes dārzu pirmie cilvēki vēl pirms grēkā krišanas … Juniors bez kādas divdomības un simbolikas piedāvāja Zo- jai ābolu no koka. Viņa kritiski aplūkoja augli, paoda un pašūpoja galvu.

— Jūs esat nepieredzējis dārznieks, — viņa sacīja. — Gluži

zaļi. Nemaz nešaubos, ka tie ir briesmīgi skābi.

Viņš paņēma ābolu no tās pirkstiem un aizsvieda pēc iespējas tālāk.

— Neapvainojieties, — viņa pasmaidīja, — jūs jau tur neesat vainīgs. Droši vien mēs te ieraudzīsim arī gatavus. Starp citu, kāds pašlaik mēnesis?

To Juniors nezināja. Nebija ienācis prātā painteresēties.

— Spriežot pēc āboliem, — Zoja teica, — jūnija beigas, jūlija sākums. Mans mīļākais gadalaiks. Paldies par to, Junior.

Bet tūlīt viņi aizmirsa ābolus, jo koki pašķirās un skatienam atklājās ar zāli vienmērīgi noaugusi noriņa, zāliens bija it kā speciāli sēts un kopts, vidū kā uzzīmēts auga koks — tik gleznains un pilnīgs tas likās. Nevis meža pļaviņa, bet īsts paraugs. Viņi reizē apstājās un nopūtās — nevis no skumjām, bet no jūtu pārpilnības. Nē, šeit nekad neapniks dzīvot…

— Par to Georgs nav padomājis, — Zoja klusi noteica.

— Par ko?

— Es tāpat vien … Nedrīkst izsūtīt uz tik brīnišķīgām vietām.

— Izsūtīt?

— Vai tad viņš mani nav izsūtījis? Vai zināt, Junior, es taču visu sapratu. Viņam likās, ka es tam vairs nepievēršu uzmanību, vērtēju zemāk, un viņš man piesprieda zināmu vientulības termiņu. Viņš tikai nav aprēķinājis, ka jūs būsit tāds, kāds esat. Un to, ka te būs ļoti skaisti. Pēc tam es viņam pateikšu, kur viņš ir pārrēķinājies.

— Ahā… — nomurmināja Juniors. Nevarēja taču viņai sākt atkal no gala pierādīt…

— Es saprotu, Junior, ka jūs gribat teikt… es viņu nekad vairs neredzēšu. Iespējams, ka tā arī ir. Es saprotu. Lai jūs nepārmestu man nekonsekvenci, padomājiet: es nevaru un negribu atteikties no savas pagātnes. Tāpēc ka citas man nav, tā ir mana vienīgā. Un tāpēc manas domas bieži aizklīdis tādos ceļos*r* kuru sākums ir šajā pagātnē. Neapvainojieties. Ja viņu neredzēšu — neko nevar darīt. Tad jūs viņam to pateiksit'. Bet es… Vai zināt, esmu jau to atlaidusi.

— Atlaidusi?

— Uz visām četrām pusēm. Man labpatīk domāt, ka pati esmu gribējusi aizbraukt. Es viņu pametu, nevis otrādi. Šķīros no viņa. Un šeit atrodos nevis tāpēc, ka būtu izsūtīta, bet gan tāpēc, ka man sagribējās kādu laiku padzīvot — varbūt pat līdz mūža beigām — brīnišķīgā zemes stūrītī, kas ir tālu no pasaules burzmas un trauksmes, turklāt pieauguša, atturīga un neuzbāzīga cilvēka sabiedrībā. — Viņa jautri pasmaidīja. — Piekrītat, ka trijos vārdos es jūs precīzi raksturoju, vai ne?

— Ne ko pielikt, ne ko atņemt, — Juniors piekrita. — Varu tikai

apskaust jūsu meistarību.

Viņi pārgāja pāri klajumam, un zāle atkal iztaisnojās viņu pēdās, iegāja birzī — un likās: burtiski pēc dažiem metriem apkārtne pārmainījās — kļuva krēslains, viņus apstāja vareni stumbri, koki sakļāva milzīgus vainagus, kuros neapklusdami sasaucās putni. Zoja izbīlī satvēra Junioru aiz rokas un parāva sāņus. Viņš pasmaidīja.

— Nebaidieties, tā nav čūska, bet zalktis.

— Tik un tā man bail… Iesim prom no šejienes.

Viņi pagriezās uz citu pusi un vēl kādu mirkli bija sadevušies rokās. Pēc tam Zoja savējo uzmanīgi atbrīvoja.

Viņi atkal iznāca pie strauta, tas laikam līkumoja pa visu viņu pasauli, un Juniors nebūtu varējis pateikt, vai to ierīkojušas viņa mašīnas no trešās tilpnes vai tāda bijusi Kombinatora programma, vai arī tas ir tikai planētas — šīs apkārtnes mikroreljefs. Vienā vietā strauts veidoja līci, tur bija redzamas vilkābelīšu tumšās galvas. Zoja sacīja:

— 2ēl, ka visi cilvēki tā nevar dzīvot. Vai tiesa, Junior?

Juniors padomājis pašūpoja galvu:

— Zoja, lielākā daļa neizturētu pat mēnesi.

— Vai jūs tā domājat?

— Šeit ir paradīze tikai filozofam. Vai arī, — viņš nenoturējās, — mīlētājiem. Tiem, kas ir garīgi aktīvi. Pārējiem šeit būtu šauri un garlaicīgi.

— Nezināju gan, ka jūs esat filozofs, — Zoja pasmaidīja. — Vai jūs pats to zinājāt?

— Nē. Taču domāju, ka šeit varu kļūt par jebko.

Viņa iesāņus pavērās Juniorā.

— Šeit ir tāds gaiss. Nesteidzieties kļūt citāds. Jūs esat ļoti labs tāds, kāds esat. Uzticams. Pats. Bet mūsu brīnišķīgā pasaule, kurā ir tik jauki… Iespējams, ka tas jums liksies aizskaroši, bet es tai diez kā neticu. Man tā neliekas noturīga. Pasaule, kas balstās uz kaut kādiem ļoti sarežģītiem tehnikas sasniegumiem …

— Tad arī jūs, Zoja, neapvainojieties, ja es teikšu, ka jūsu spriedumi šajā jomā ir nekompetenti.

— Es jau neslēpju. Un tomēr … Uzticama ir tikai daba,

— 2ēl, ka jūs nedzird mans tēvs. Viņš jums aplaudētu. Mani uzskati ir citādi. Daba ir tik daudzveidīga un mainīga, un ar visiem mūsu atsevišķiem panākumiem kopumā tomēr tik nevadāma, ka arī šodien mūsu iespējas iepriekš paredzēt tās uzvedību ir visai ierobežotas. Pie tam tā ir pārlieku nesteidzīga, šī jūsu daba. Tās priekšstati par laiku nav samērojami ar mūsējiem. 2ēl, ka jūs neredzējāt to, kas šeit bija, kad es nosēdos. Melna smilts un violeta tumsa. Tas, kas pašlaik ir ārpus kupola. Iedomājieties, ka mans kuģis būtu līdz augšai piedzīts ar sēklām, mēslojumiem, demontētām

siltumnīcām stādu audzēšanai un tamlīdzīgi. Mērķis — pārveidot planētu līdz šīs pasaulītes līmenim. — Juniors plaši izpleta rokas. — Vai šodien es būtu tālu ticis? Bet viss, kas ap mums, radies trijās naktīs. Mēs savu pasauli izveidojām paši, iepriekš zinādami tās iespējas un to, kā rīkoties, ja tehnika kļūs kaprīza. Šo mūsu pasauli pilnībā ir konstruējuši cilvēki, bet vai tāpēc tā sliktāka?

Viņš it kā izveda Zoju ārpus šīs pasaules iekavām, pielīdzināja sev, jo cilvēks paliek cilvēks, viņš stāv pāri šai pasaulei. Liekas, Zoja tomēr to neievēroja.

— Jā, jūs radījāt trijās dienās, — viņa teica, — bet ne jau pasauli. Mazu pasaulīti diviem. Bet jūs neesat spējīgs paveikt to pašu uz visas planētas. Vai es maldos?

— Nē, — piekrita Juniors. — Bet mēs ar jums atrodamies pie jaunas, diženas tehnikas nozares pirmsākumiem. Tā darbojas. Bet tas nozīmē, ka paies ļoti īss laiks — un eksistēs ne vien portatīvie Kombinatori, kurus var samontēt uz kuģa, bet gigantiskas iekārtas, ja ne planetārā, tad vismaz kontinentālā mērogā. Un cilvēki uz jebkuru, lai arī cik nemīlīgu planētu nogādās tieši šīs iekārtas, jo pēc tam visas pārējās problēmas atrisināsies pašas no sevis. Varu jums pateikt, ka principā šī problēma tika atrisināta, kad cilvēki atrada paņēmienu, kā iegūt no izplatījuma praktiski neierobežotu enerģiju. Jo visai Kombinatora aparatūrai tā nepieciešama milzīgā daudzumā. Bet bez enerģijas — arī viela. Vienalga kāda. Kombinators var uzbūvēt pasauli no jebkā. Lielisku, krietnu, drošu pasauli.

— Kurā dzīvos, — piebilda Zoja, — lieliskas, krietnas, uzticamas cilvēku kopijas. Vai es nekļūdos? Jūs radīsit pasauli, lai vairotu cilvēku kopiju skaitu?

— Kāpēc? Ā, lūk, kas jūs mulsina. Nē, Zoja, pilnīgi citādi. Nāksies tikai ražot īstu pārtiku. Izaudzēt. Vai arī sintezēt, tas būtu pat vienkāršāk. Starp citu, jūs diez vai esat ēdusi sintētisku pārtiku …

— Nav bijis vajadzības.

— Zoja, kādēļ tik nicinoši. Es to esmu lietojis. Kuģī atrodas pat sintezators. Katram gadījumam. Taču neuztraucieties: man ir ļoti daudz dabiskas pārtikas. Jūs jau zināt, ka mūs apgādā uz to labāko.

— Ai, Junior, — iesmējās Zoja, — es tāpat gandrīz mirstu badā. Bet jūs vēl aizskārāt gastronomisku tēmu…

— Atvainojiet, Zoja, es esmu stulbenis. Aizrunājos … Ejam! Vai zināt, es domāju, sāksim uzreiz gatavot no maniem krājumiem. Kāpēc jānoņemas ar divām brokastīm, divām pusdienām ..,

— Ak, jūs bezgalīgi atvieglosit manu dzīvi. Lai gan man patīk gatavot.

Viņi ātri gāja gar strautu, gan attālinoties, kad ceļā stājās alkšņu krūmi, gan atkal tuvojoties ūdenim, kas vizēja kā perlamutrs.

— Cik daudz zivju!

— Vai saķert jums pusdienām?

— Jā… Lai gan — nevajag. Mēs taču nupat vienojāmies, ka pusdienas būs kopējas. Bez tam — man to ir žēl.

Juniors pavīpsnāja un tikko manāmi paraustīja plecus. Sieviete paliek sieviete. Nu ko, arī tas ir brīnišķīgi.

Priekšā, mazliet iesāņus no strautiņa, parādījās māja. . — Zoja, vai tūdaļ sāksit saimniekot? Varbūt pēc pastaigas mazliet atpūtīsities? Es tikmēr aizskrietu pēc produktiem.

— Medībās, — viņa pasmaidīja.

— Jā. Kuģa mežonīgajā pasaulē.

* * *

— Gudrinieci Man vajadzīgi produkti… Labi, es pats atlasīšu.

Juniors devās uz noliktavu un ilgi tur rakņājās. Tā sa- vandīja, ka pēc tam ilgi nāksies visu savākt un automāti laikus neizsniegs to, ko Juniors Gudriniecei būs pasūtījis. Bet tas — vēlāk. Pašlaik galvenais — Zoja grib ēst.

Viņš piepildīja krietnu mugursomu no jaunu teritoriju pētīšanai paredzētā komplekta.

— Gudriniec, kā tur jūtas mūsu Kristāls? Vai aug?

Bet kam tev, ja tā padomā, nepieciešams Kristāls? — viņš pēkšņi nodomāja. Tu jau nekur nelidosi. Kuģis tev tagad ir enerģētiskā un tehniskā bāze uz ilgiem gadiem, nekas vairāk. Ja nu vēl dzīvojamā telpa. Bet Kristāls vajadzīgs tikai lidojumā, pārejot no viena izplatījuma citā. Tu bez tā iztiksi.

Taču uzvarēja ieradums cienīt kārtību un drošību. Ja Kristālam jābūt, tātad — tam ir jābūt. Un punkts. Juniors apmierināti uzklausīja ziņojumu par to, ka Kristāls ir kārtībā. Un pamāja ar galvu.

— Gudriniec, ja gadīsies kaut kas steidzams, mani varēsi sameklēt pa jauno telefona līniju.

— Junior, tas ir radiotelefons.

— Vienalga, meklē pa to. Es aizeju droši vien līdz vakaram. Līdz naktij atgriezīšos.

Viņš brīdi pastāvēja, iekams pacēla somu. "Atkal pamāja ar galvu.

— Jā. Nakšņot es atgriezīšos.

* * *

Viņi paēda brokastis. Viss notika kā pasakā, vismaz Junioram tā likās, kurš ļoti sen, bet varbūt vispār nekad kaut ko tādu nebija piedzīvojis. Plaša veranda. Viegls, silts vējiņš. Putni. Ziedi. Miers. Garšīgs ēdiens. Pie galda sēž sieviete — viešņa un saimniece vienlaikus. Kaimiņiene …

Viņi ilgi dzēra kafiju un pļāpāja par to, kas bija visapkārt: par puķēm, putniem un kokiem. Zoja pasūrojās, ka nebija paķērusi sev līdzi (tieši tā viņa arī pateica, galīgi noticējusi tam, ka ir ieradusies

šeit pati pēc savas gribas, lai atpūstos un izklaidētos) ne krāsu, ne otas, ne studiju kasti — nekā no visa tā, kas viņai bija uz Zemes; šeit viņa labprāt būtu gleznojusi dabasskatus. Juniors apsolīja par to padomāt — iespējams, ka izdosies palīdzēt. Viņš nekad nebija mēģinājis pilnībā uzzināt, kas tad atrodas kuģa tilpnēs — pirmkārt jau otrajā: nepietika laika, Junioram no turienes arī nekas nebija vajadzīgs, pie kam vairums kravu tur glabājās vēl kopš tēva laikiem; acīmredzot tādas kravas nevarēja ātri bojāties …

Kopā ar Zoju viņši aiznesa uz virtuvi traukus, ielika tos mazgātuvē, kuru Juniors ieslēdza, un tā sāka kārtīgi darboties. Mājā atradās viss nepieciešamais — arī elektrība un pat karsts ūdens (Kombinators izmantoja kuģa ģeneratoru un dīķi). Viss bija kā īsts. Vai arī — vienkārši īsts. Šajā pasaulē vispār viss rodas vai arī tiek izveidots tikai uz laiku, nodomāja Juniors. Nav nekā mūžīga. Izņemot pašu galveno.

Juniora līdzatnesto pārtiku izvietoja, kur varēja, — daļu ledusskapī, bet pārējo — pieliekamajā un skapīšos. Virtuve tagad bija pilnīgi apdzīvota. Un arī visa māja kļuva tāda. Varēja pat piezvanīt pa telefonu Gudriniecei.

— Izdomāsim taču kaut kol Ejam staigāt, ja vēl nav apnicis. Vai arī kaut ko uzspēlēsim. Starp citu, mums bija tenisa laukums. Varbūt tas ir saglabājies? Es gribu teikt…

— Saprotu. Iesim un pameklēsim.

Juniors vislabprātāk nekur nebūtu steidzies. Būtu sēdējis blakus Zojai, skatījies uz viņu, uz apkārtējiem kokiem, no šejienes saskatāmo dīķa stūrīti, būtu klausījies putnu tirgū. Bet tās būtu tikai viņa vēlmes. Juniors jau sen bija pieradis nesteigties, bija sapratis, ka tas, kam jānotiek, ar laiku notiks, bet savukārt to, kam nav jānotiek, pat ar dzīšanu nesadzīsi. Protams, ka ar Zoju viss bija citādāk, viņa arī noteikti bija jaunāka un viņai radusies tā asā aizejošā laika sajūta, kas nebija apslāpējama, lai kā arī viņa censtos. Ja tāda vispār ir, tad tikai jaunībā, vēlāk šādai sajūtai nepietiek laika, kura toties ir gana, lai mierīgi pasēdētu ,,, Zoja steidzās — vienalga kurp un kāpēc, lai

tikai kustētos, darītu, redzētu, piedalītos. Un šajā ziņā viņu nedrīkstēja traucēt. Ja reiz solīts meklēt tenisa laukumu, tad arī to meklēsim.

Vispirms viņi tomēr devās pie dīķa. Vienkārši tāpēc, ka tas bija redzams no mājas. Viņi pastaigājās gar nelielo krastu. Zoja nopūtās:

— Tur stāvēja mūsu kuteris.

Kuteris, nodomāja Juniors, pie sevis pasmīnējis. Kāpēc tik pieticīgi? Kāpēc lai te neatrastos jahta? Skaidrs, šeit nav kur būrāt, tomēr varētu vismaz pabraukāties gar krastu, jo vairāk tāpēc, ka pūš vējiņš. Zilais sapnis: jahta, baltas buras, sieviete …

Viņš pēkšņi nodomāja, ka otrajā tilpnē taču jābūt kaut kam

izmantošanai noderīgam! Ja arī tur neatradīsies tieši jahta, tad sēkliņu veidā tur var izrādīties pat okeāna laineris. Un droši vien arī Kombinatoram ir pa spēkam kaut ko tādu realizēt, kāda nebūt sile noteikti ir viņa programmā. Tiesa, rakņāšanās pa tām aizņems milzum laika. Nē, vispirms lai Gudriniece pameklē otrās tilpnes specifikācijās, kaut ko peldošu viņa tur noteikti atradīs.

Juniors pastāstīja šo ideju Zojai. Viņa uzreiz iedegās:

— Tiesa, tas būtu tik brīnišķīgi! Un jūs tiešām varat to nokārtot?

Juniors no lepnības vai piepūtās. Lieliska iespēja parādīt sevi kā brīnumdari, pie kam bez mazākās piepūles.

— Ejam! — viņš pavēlēja.

Viņi atgriezās mājās. Juniors piezvanīja Gudriniecei, un Zoja plaši ieplestām acīm skatījās, kā viņš noceļ telefona klausuli, it kā tas būtu dievs zina kāds brīnums.

— Gudriniec, paskaties otrās tilpnes specifikāciju.

— Ir ieslēgta.

— Atrodi peldošos līdzekļus.

— Ir atrasti.

— Sameklē ar burām, kā arī ar airiem pārvietojamos.

Šoreiz pauze ieilga.

— Ir atrasti.

— Cik nosaukumu?

— Trīs.

— Cik atrodas gatavībā?

— Viens.

— Vai pārējie ir sēklās?

— Jā.

— Cik ilgs ir izaudzēšanas laiks?

— Viena un trīs diennaktis.

Ilgi, Juniors nodomāja. Brīnumi jāveic ātri, kad brīnums ieilgst, tas vairs nav brīnums, bet gan parasta ražošana.

— Kas atrodas gatavībā?

— Mazā švertlaiva ar pilnu uzkabi.

— Vai izkraušana ir sarežģīta?

Gudriniece atkal atbildēja pēc brīža:

— Izkraušanai vajadzēs zināmu kravas pārvietošanu tilpnes iekšpusē, nepārkraujot ārā. Tas aizņems stundu — stundu un desmit minūtes.

— Izkraut!

Juniors nolika klausuli un pagriezās pret Zoju.

— Tā. Vēl šovakar pat pagūsim peldēt zem burām.

Viņa sasita plaukstas.

— Junior, jūs esat varonis! Kas jums vēl pietaupīts?

Viņam pašam par to nebija ne jēgas. Nāksies vismaz šodien pirms miega padzenāt Gudrinieci pa specifikācijām. Bet Zojai visas šīs dāvanas būs jāpasniedz pakāpeniski, tā, lai ikviena no tām sievietei patiešām liktos brīnums un uzrastos tieši tajā brīdī, kad būtu nepieciešamība. Kā šobrīd laiva. Jo patiešām netaisni: ūdens ir, bet laivas nav. Kaut vai plosts jātaisa… Tagad Juniors pacentās noslēpumaini pasmaidīt.

— Ar laiku, Zoja, viss būs ar laiku. Pagaidām iesim pastaigāsimies, varbūt uzdursimies tenisa laukumam. Katrā ziņā tiekamies pēc stundas mūsu Lagomadžores krastā.

— Piekrītu, Junior. Ja tas izdosies, jūs manās acīs kļūsit divkāršs kapteinis.

— Visu izplatījumu kapteinis! — viņš lepni paziņoja.

* * *

Notika tikai viens mazs starpgadījums: švertlaiva nešūpojās viļņos, bet stāvēja uz zemiem četrriteņu ratiem blakus kuģim. Juniors atcerējās, ka bija nokomandējis tikai izkraut, bet par nolaišanu ūdenī runas nav bijis. Slikti, — Juniors pats sev pārmeta, — tu zaudē kontroli pār savu rīcību, komandai jābūt precīzai un izsmeļošai… Tomēr pārāk ilgi viņš sevi nešaustīja, jo pati nepieciešamība pārvilkt laivu pie dīķa jau bija sods. Bija ko noņemties. Varēja, protams, uzsvilpt jebkuram mehānismam, un tas būtu aizvilcis, bet nez kāpēc iegribējās to paveikt pašam, pieķerties ar rokām, atsperties ar kājām, sasprindzināt visu augumu … Mūsu laikos tas izskatās smieklīgi.

Un tomēr viņš to izdarīja. Jo patiešām, nav vārdam vietas, — labi būt burvim un radīt ne no kā vismaz tādu laivu; tomēr, ja tu veic brīnumus sievietes dēļ, kura tev stāv blakus, tad būt tikai par burvi vien — tas ir par maz, tevi droši vien cienīs un pat mazliet no tevis bīsies, bet ne vairāk. Pavisam kas cits, ja bez tiem spēkiem, pār kuriem tu spēj valdīt, tev piemīt arī savs paša spēks. Tad nu arī parādi, ka tev tāds ir.

Viņš nolaida švertlaivu, apriecājās par to, ka dīķis izrādījās pietiekami dziļš, lai izbīdītu švertu pēc visiem noteikumiem, lai viss ir, kā nākas. Toties kā dīķis pārvērtās, kad uz tā parādījās vieglais kuģītis! Juniors ar galminieka žestu uzaicināja dāmu ieņemt vietu, atgrūdās, uzvilka buru, krasi pagrieza pret vēju, lai pārbaudītu kuģīša spējas; nekas, tīri pieklājīgi, varēs Zojai parādīt klasi.

Bet, kad viņi bija nokļuvuši dīķa vidū, Junioram pēkšņi pārgāja vēlēšanās dižoties. Pārlieku kluss un rāms bija visapkārt, un Zoja sēdēja švertlaivas priekšgalā nesatricināmi mierīgi kā dievietes skulptūra, it kā viņai būtu zināma gan pagātne, gan arī tas, kam vēl jānotiek. Juniors novāca buru un arī sastinga, raudzīdamies vilnīšos, bet vairāk — uz Zoju: uz viņas matiem, kas brīvi krita pār iedegušajiem pleciem, uz mazajām, basajām kājām un nekustīgo seju

ar nolaistajiem plakstiņiem — tā, ka nevarēja saprast, kurp viņa pašlaik skatās, — uz mazliet iekritušajiem vaigiem, taisno degunu un smaidošajām lūpām; Juniors viņu uztvēra kopumā: lejupslīdošo plecu līniju, rokas, kuras brīvi gūlās uz bortiem, visu kopā kā kaut ko veselu, vārdos neizsakāmu, bez kā nevar dzīvot. Viņš pirmo reizi iepazina šādas sajūtas: kad viņš agrāk bija atradies blakus sievietei, kuru, kā viņam likās, mīlēja, domas, jūtas un vēlmes bija konkrētākas, tiešākas, raupjākas … Juniors klusēja, bet klusums kļuva aizvien smagāks, it kā gaisā savilktos negaiss. Vajadzēja kaut ko teikt, bet trūka gan vārdu, gan domu, tikai kaut kas nenoteikts un izplūdis kā pērkona gaidās elektrizēts gaiss. Pēkšņi viņš saprata, kas jādara pašlaik: jāpāriet uz priekšgalu, kur Zoja sēdēja — gaidīja? — jāapsēžas blakus uz borta, jā- apskauj viņas pleci. Sirds sāka nevaldāmi joņot…

Atskrējusī vēja brāzma iesita ar vilni pa bortu, sašūpoja laivu un apšļāca viņus. Atskanēja Zojas dzidrie smiekli, un, raudzīdamies viņai acīs, iesmējās arī Juniors. Atkal vēja brāzmas. Juniors lēni novērsa skatienu no sievietes. Vējš. Tas nebija vienkārši vējš. Te nekas nevarēja notikt

tāpat vien. Un nebija nekā tāda, kam drīkstētu nepievērst uzmanību.

Atjēgdamies viņš dziļi nopūtās, tad pagrieza švertlaivu uz krastu.

— Jau tik ātri? — vīlusies noteica Zoja.

— Vai jūs mākat būrāt? Tad palieciet. Bet man ir steidzami jāparunā ar kuģi.

— Vai tad jūs tur neesat viens? — Zoja saspringti paskatījās.

— Izņemot mani, cilvēku tur nav. Bet mūsu laikos sarunājas ne tikai ar cilvēkiem …

— Vai tas ir steidzami? Šeit bija tik brīnišķīgi…

— Nedrīkst, — atteica Juniors, paceļot švertu, — var izrādīties, ka tas ir nopietni…

Laiva nošvīkstēja pa smiltīm. Juniors palīdzēja Zojai izkāpt krastā. Līdz mājai viņi aizgāja klusēdami. Liekas, Zoja bija mazliet apvainojusies: droši vien uz Zemes bija pieradusi, ka visas viņas vēlēšanās tika izpildītas bez ierunām. Bet pats Juniors jau arī ar prieku būtu …

Nokļuvis mājā, Juniors devās pie telefona.

— Gudriniec! Ziņo par stāvokli! Kas noticis?

— No ārpuses pastiprinājies spiediens uz kupolu. Es to līdzsvaroju, pastiprinot gaisa plūsmu iekšpusē.

— Kā tu domā, kāpēc pastiprinājās vējš no ārpuses?

— Pagaidām nav nekādu pieņēmumu. Atzīmēta tikai nenozīmīga ēnas palielināšanās.

Ēna… Kā tā ir saistīta ar vēja pastiprināšanos? … Zoja stāvēja blakus un satraukti vērās Juniorā; viņa nezināja, kas tiem draud, taču

arī viņai pielipa Juniora uztraukums. Viņš uzsmaidīja sievietei un nodomāja: nē, nekas nopietns nevar būt, tas būtu pārāk nežēlīgi… pret Zoju.

— Gudriniec, vai vējš parādījās pēkšņi? Vai arī spiediens pieauga pakāpeniski, un tu …

— Pēkšņi.

Juniors pārdomās paklusēja.

— Gudriniec, es tūlīt atnākšu.

Viņš nolika klausuli. Zoja piegāja viņam tuvāk.

— Junior … Vai jūs gribat aiziet?

— Uz īsu brīdi, Zoja. Man pašam jāpalūkojas uz aparātiem … Un, iespējams, jādod dažas komandas.

— Vai mums kas draud?

— Nē. Nav ko baidīties. Aiz mums stāv tāds spēks, ka … Es drīz atgriezīšos.

— Es nezinu, bet man nez kāpēc kļūst bail.

Juniors piegāja viņai klāt, pacēla rokas un saņēma sievieti aiz pleciem.

— Es apsolu, Zoja: ja būs no kā baidīties — pateikšu. Neslēpšu. Tomēr domāju, ka tas nekad nenotiks. Iztēlojieties, ka ir mainījies laiks — un nekas vairāk. Vai jūs man ticat? — viņš ieskatījās tai acīs.

Zoja pamāja.

— Tad viss kārtībā, — Juniors sacīja. — Es atgriezīšos, un mēs tūlīt pat ēdīsim pusdienas. Liekas, mēs tik maz pa- bijām uz ūdens, bet tāda apetīte radusies!

Viņš atkal tai uzsmaidīja, pagriezās un ātri izgāja laukā.

* * *

Piegājis pie kuģa, viņš vispirms apskatīja amortizatorus. Taču kuģis stāvēja droši, tāds vējiņš tam neko nenozīmēja. Kuģis bija kapitāla celtne. Juniors uzbrauca augšā un tūlīt devās pie aparātiem, kas kontrolēja ārējo pasauli. Dažas minūtes viņš tos saspringti pētīja, ieskatījās, pārdomāja, aprēķināja. Salīdzinot ar pēdējiem novērojumiem, ēna tiešām bija palielinājusies, bet joprojām slikti saskatāma. Tikai vienu nevarēja saprast: aizēnotās virsmas temperatūru. Ēnā tai bija kaut mazliet jāatšķiras no tās, kāda bija apgaismotajā daļā. Tiesa, tikai tajā gadījumā, kad gaismas avots vienlaicīgi ir arī siltuma avots. Ja pieļausim, ka siltums plūst no dzīlēm, tad nekādas temperatūras izmaiņas nevar būt. Vai arī tās būs tik nenozīmīgas, ka no šejienes, no meža, aparāti tās nefiksēs. Un tie arī neko neuzrāda. Iespējams, ka tā nemaz nav ēna. Tas jau ir tikai tāds pieņēmums ,..

Tomēr, ja temperatūra nemainās, kur rodas vējš? Bet vējš pūš, par to nav šaubu. Pirms stundas tas pēkšņi pastiprinājās un tagad atkal pūš vienmērīgi. Ļoti iespējams, ka pēc kāda laika tas kļūs vēl stiprāks.

Cik lielā mērā? Grūti atbildēt., nezinot iemeslus; skaidrs tikai, ka uz šāda reljefa — plakana līdzenuma — tas var sasniegt arī or- kāna spēku. Nekas, mums ari orkāns nav īpaši bīstams. Tomēr, ja jau mēs esam uz kuģa, veiksim dažus drošības pasākumus.

Sākumā Juniors nokomandēja izvest no tilpnes otru su- perkompresoru — gadījumam, ja vajadzēs no iekšpuses palielināt spiedienu. Tā kā inkubatorā lēni augošajam Kristālam bija vajadzīga kuģa absolūta stabilitāte un ne- kustība, Juniors pēc tam izlaida kuģa enkuru: garš un varens urbjamstienis ar kaut ko līdzīgu Arhimēda skrūvei galā izbīdījās no kuģa dibena un ieurbās zemē, drošajā klints pamatnē; urbis iegāja klintī kā sviestā, un tagad, lai kuģi kaut mazliet izkustinātu , būtu nepieciešama vismaz zemestrīce. Pēc tam Juniors pārbaudīja visas novērošanas un sakaru ķēdes. Iespējams, ka viņš zināmā mērā pat pārspīlēja, bet tas atbilda viņa raksturam: risks paliek risks, bet nevērība pret drošības pasākumiem ir pavisam kas cits un nopietnam cilvēkam nav raksturīga.

Ko vēl var izdarīt? Laikam neko… Pēkšņi un neapzināti Juniors pastiepa roku un ieslēdza lielo uztvērēju, kuru pat savā izplatījumā gandrīz nekad neizmantoja sakariem, dodot priekšroku paralauka starpniecībai. Uztvērējam piemita visaugstākā jutība, tas atmosfērā fiksēja ikvienu mikroizlādēšanos, tāpēc to ieslēgt uz planētas vispār nebija nekādas jēgas; un tomēr Juniors to izdarīja. Piepeši uzmācās dīvainas skumjas, likās, ka viņš ir pilnīgi vientuļš visā pasaulē, ne tikai šajā mazajā, bet arī visā Kosmosā un visos citos izplatījumos viņš ir vienīgais cilvēks, un nekad viņš vairs nedzirdēs citas balsis kā vien savējo un Gudrinieces, bet pēdējā tomēr nepiederēja cilvēkam un tāpēc nekliedēja vientulību, bet gan to sabiezēja. Gribējās izdzirdēt vismaz kaut ko, lai ari ne balsi, ne mūziku, vismaz metronoma vienmērīgos klauvējienus — jebkuru kaut kur vēl eksistējošas dzīvības pazīmi. Taču nebija nekā tamlīdzīga — ne vārda, ne melodijas, ne ritma; elpoja planētas atmosfēra, elpoja bezgalīgais izplatījums, murmināja starpzvaigžņu ūdeņradis, bet šeit tā starojumu uztvēra kaut kā vāji, apslāpēti, it kā no tālienes; savā izplatījumā ūdeņradis skanēja pavisam citādi — pārliecinoši un saimnieciski. Pie tam šeit. tas bija dzirdams gan stiprāk, gan pavisam vāji — līdz pilnīgam klusumam, un, spriežot pēc augšējās antenas indikatora, šis pulsācijas skaļums bija saistīts ar pilnu antenas apgriezienu ap savu asi: vai ūdeņraža starojums būtu orientēts izplatījumā? Dīvaini… Padomāsim par to vaļas brīdī.

Juniors izslēdza aparātu. Protams, viņš saprata, no kurienes radusies šī asā vientulības izjūta: viņš vairs negribēja, nevarēja būt viens, jau otro dienu viņš bija atradies Zojas sabiedrībā, un tā viņam jau bija kļuvusi nepieciešama.

Neredzot viņu sev blakus, Juniors uzreiz noskuma. Viņš ilgojās

pēc Zojas, bet tomēr uztvēra to kā ilgas pēc visas pasaules. Vai sieviete var aizstāt visu pasauli? Juniors tam nekad nebija ticējis; tomēr tagad bija gatavs atzīt, ka tas ir iespējams.

Viņam ļoti gribējās pielēkt kājās un nekavējoties traukties pie viņas. Lai ieraudzītu, kaut ko pateiktu un par atbildi saņemtu kādus vārdus. Juniors izgāja uz apskates laukuma. Apstājās.

Vējš pūta vienmērīgi, un, lai gan to radīja Junioram zināmas un no viņa atkarīgas mašīnas, tas tomēr likās esam stihijas elpa, dabiska kustība, un bija patīkami, ka tāda ir. Tālu violetajā miglā aiz kupola pāris reižu kaut kas uzliesmoja gluži kā zibens. It kā tur māktos negaiss. Tagad zibeņi bija saskatāmi pietiekami labi, jo šeit, iekšpusē, jau metās krēsla, velns parāvis — kur gan palicis laiks? Vai tiešām diena pagājusi? Pa kuru laiku? Ir gan dzīve: viņš ir pilnīgi atradinājies lūkoties pulkstenī! Juniors ieklausījās: caur vēja svelpu varēja sadzirdēt lapu kluso čaboņu, viļņu šļakstus krastmalā, kas gan bija mākslīga, taču ne sliktāka par jebkuru citu. Lai nu kā, šī pasaule tomēr bija laba pasaule, kaut arī prasīja pastāvīgu uzmanību. Un šī pasaule kļuva vēl labāka tādēļ, ka tajā dzīvoja Zoja. Jā, vientulībā šeit ilgi nenodzīvosi, toreiz viņš tā velti fantazēja. Divatā — pavisam kas citsl

Lai pilnīgi nomierinātos, vajadzēja kaut ko paveikt. Kaut ko nopietnu, pamatīgu, svarīgu. Varbūt pat riskantu. Juniors pats sev pamāja. Sen jau to vajadzēja izdarīt. Iespējams, ka tieši tagad tam ir īstais laiks. Tieši tagad, kad ārējā pasaulē noris kādas pārmaiņas.

— Gudriniec! — viņš pasauca. — Vai agraplāns ir kārtībā?

Saņēmis apstiprinošu atbildi, viņš atkal iegāja kuģī un ārējā liftā pacēlās uz augšu. Pastāvēja blakus vieglajam agraplānam. Nekas, vējš vēl nav tik stiprs, lai lidojums būtu bīstams. Bet iepriekš mašīna jāizmēģina tepat zem kupola.

Viņš ielīda kabīnē, apsēdās, piemērojās. Tad deva komandu atvērt angāru. Bortā atvērās vārti. Viņš brauca mašīnu ārā. Antigravi strādāja droši, enerģijas resurss bija pilns. Juniors palaida aparātu dažās asās virāžās, tomēr turoties godbijīgā attālumā no kuģa. Nē, ieradumi nebija zuduši, reakcija saglabājusies, mašīna klausīja, lai gan pēdējo reizi lidojis viņš bija diezgan sen. Beigās Juniors četrsimt metru augstumā virs zemes braši ievadīja agraplānu angāra atvērtajos vārtos. Un apmierināti pavīpsnāja.

Dažas sekundes Juniors pastāvēja pie skapīša, kurā karājās hermētiskais kostīms. Negribējās to vilkt mugurā. Agraplānam bija hermētiska kabīne. Taču nebija ari ne vismazākās vēlēšanās riskēt. Vai nu mazums kas varēja gadīties. Viņš ielīda kostīmā. Aizsaitēja, aizpogāja, pārbaudīja ķiveri.

— Sakari ar mani — caur ārējo sistēmu, — viņš pateica Gudriniecei. — Aizlidoju izlūkot.

Sen jau viņš nebija dzirdējis un pats nebija izrunājis šo vārdu:

izlūkot. Uz mirkli iesmeldzās sirds — varbūt tāpēc, ka visi izlūkgājieni būtu palikuši pagātnē? Ko darīt? Vai mēs tomēr neesam vairāk ieguvuši nekā zaudējuši?

— No kupola mani izlaid uzmanīgi, — viņš teica Gudriniecei. — Nezaudē pārāk daudz gaisa. Izveido lokālu plūsmu, lai mani ātrāk izsviež ārā. Kad atgriezīšos, lidošu tieši uz sienu, atver laikus, citādi man slikti klāsies.

Viņš zināja, ka uz Gudrinieci var paļauties: tā nekļūdīsies pat par sekundes simtdaļu, šīs sēnes tomēr bija apbrīnojami radījumi.

— Sapratu, — Gudriniece īsi atbildēja.

Juniors startēja kā iepriekš — tieši no angāra. Taisni kā svece uzgāja gaisā. Zem kupola bija kļuvis tumšs, un Juniors cerēja, ka Zoja viņu neredz debesīs un tai nebūs lieku uztraukumu. Tāpēc viņš arī aizlidoja, nepiegājis pie viņas un nebrīdinājis, lai nedotu sievietei lieku iemeslu bailēm… Ārpusē svilpa vējš. Kupols droši vien jau bija pavisam tuvu, kad mašīnu parāva. Kupolā bija atvērusies eja, tikpat neredzama kā pats kupols, bet gaisa strūkla traucās izejā — šī bija aizvēja puse, un spiediens ārpusē bija mazāks par iekšējo —, agraplānu iznesa klajumā, un pārsegs atkal kļuva necaurejams.

Juniors, uzmanīgi raudzīdamies lejup, nolidoja apli. Viņš gandrīz jau bija aizmirsis, kā izskatījās melnās smiltis. Pēc zaļās pasaules — netīkami. Un violeta migla. Viss kā agrāk. Toreiz, kad Juniors pirmoreiz bija izkāpis no kuģa, nebija šāda vēja. Un ari šīs ēnas — nebija.

113

Viņš pamēģināja noteikt attālumu līdz ēnai. Lokators to joprojām nefiksēja, tāpēc nācās tikai minēt. Cik daudz laika manā rīcībā? — Juniors padomāja. Vadoties no agra- plāna resursiem — pat diennakts. Arī savējie atļautu ne mazāk. Bet vēl eksistēja Zojas laika limits. Tu negribēji, lai viņa pārmērīgi uztrauktos. Tad arī neliec viņai to darīt. Tas nozīmē, ka jāatgriežas ne vēlāk… kā pēc divām stundām. Tagad es lidoju pa vējam, atgriezties nāksies

6-759

pretvējā. Tūlīt palūkosimies, cik ātri es varu kustēties pretvējā… Viņš slaidi pagrieza lidaparātu pretējā virzienā. Grūti noteikt. Mēraparāti man uzrāda ātrumu attiecībā pret vidi, bet uz planētas nav itin neviena orientiera. Labi, ka kuģis pagaidām redzams. Uztversim viņa antenu … Tā. Tagad ir apmēram skaidrs. Trīs pret divi. Tātad atgriezīšos par vienu trešdaļu ilgāk. Tad es varu lidot virzienā uz ēnu četrdesmit minūtes, jo atpakaļceļš aizņems veselu stundu, un vēl divdesmit minūtes man būs nepieciešamas uz vietas: ievest mašīnu, pārģērbties, aiziet līdz Zojai. Tā, ar pilnu ātrumu …

Mašīnu gandrīz nekratīja, jo nebija gaisa bedru: viss bija viendabīgs — gan atmosfēras blīvums, gan spiediens, gan ātrums …

Kas notiks augstāk? Uzzināsim … Lidaparāts sāka uzņemt augstumu, Dīvaini, vējš te ir nevis stiprāks, bet vājāks. Gaisa blīvums ātri samazinās. Atpakaļ lidosim augstāk, būs ātrāk. Tātad — vējš galvenokārt pūš gar planētas virsmu. Kāpēc debesīs nav nevienas uguntiņas? Vai tie būtu mākoņi? Sen jau laiks tiem izlidot cauri, bet to joprojām nav, un nav arī redzamības …

Agraplāns kāpa aizvien augstāk. Juniors sekoja spiedienam aiz borta. Atmosfērai jau sen esam cauri, laiks nolaisties zemāk, jo šis tomēr nav kosmiskais lidaparāts, būtu zinājis — būtu paņēmis kuteri, nevis šo rotaļlietu. Tāds iespaids, ka necaurskatāmais slānis palicis lejā: virsma vairs nemaz nav redzama. Joprojām — nevienas pašas zvaigznītes. Nepatīkams izplatījums. Dīvaina planēta: no gaismas avota ne miņas, bet no šejienes es to būtu ieraudzījis, ja ne pašu, tad atspīdumu, asumu… Tātad — autonoma planēta, bārene, mūžīga violeta migla un tomēr krēsla, nevis tumsa — un ap trīsdesmit grādu pēc Celsija…

Gan jau, viņš nodomāja. Kas tad man pašlaik ir svarīgi? Jāuzzina, vai ir iespējami sarežģījumi un briesmas. Gaismeklis mums pašiem savs, gaiss — arī. 2ēl, protams, ka nav zvaigžņu, bet šajā atmosfērā mēs tās no apakšas — zem kupola tik un tā nesaskatītu. Pagaidām nekādas briesmas neredzu. Tomēr interesanti: virsma no šejienes nav redzama, bet ēnu var uztvert. Uz kā tad gulstas šī tā saucamā ēna? Uz virsmas? Uz atmosfēras? Vai arī tā tomēr nav ēna, bet kaut kas pavisam cits?

Atbildes tam joprojām nebija — atlika tikai lidot. Juniors turējās maksimālajā augstumā, kur motoriem — ne antigraviem, bet raķešu dzinējiem — vēl pietika gaisa.

Viņš tomēr te ietaupa ātruma ziņā. Cik ilgi mēs lidojam? Pusstundu. Ena likās tikpat tāla, taču bija it kā sabiezējusi, skaidrāk saskatāma uz violetā fona. Nē, Juniors nodomāja, tā nav ēna. Drīzāk to var nosaukt par sienu, kas no pašas virsmas paceļas augšup, cauri un pāri atmosfērai. It kā kaut kāda plakne, kas pāršķeļ gan gaisu, gan, iespējams, arī pašu planētu. Bet tā nevar būt siena. Tad turp neplūstu gaiss — tomēr tas plūst… Un šī siena jeb plakne nav cieši saistīta ar planētu, citādi tā netuvotos mums, kupolam, mūsu pasaulei… Jā, lai arī ļoti lēni, bet siena tuvojas, tās leņķiskie izmēri pieaug. Vai arī tā stāv uz vietas, bet palielinās. Uzreiz nepateiksi, te nepieciešams ļoti precīzi izmērīt attālumu starp kupolu un ēnu, bet kā to paveikt, ja neviens mēraparāts neuztver sienu, vai kas tas arī nebūtu, kā materiālu ķermeni. Jā, patiesi — cik garš, tik plats!

Oho, kā paķēra! Te vējiņš daudz stiprāks, tagad es lidoju uz skaņas ātruma robežas.

Ja ļoti uzmanīgi izanalizē virsmu kontrolējošā lokatora rādījumus, tad var pietiekami precīzi noteikt ātrumu. Atpakaļceļš būs grūtāks…

Jo vējš pūš turp, uz sienu. Nē, protams, tā nav sienā. Visdrīzāk — caurums. Un turp joņo gaiss. Kas gan tas ir? Vai kosmiska katastrofa? Vai arī kāda mums nezināma sezonas parādība? Pagaidām mums ir tikai novērojumi, to interpretācija nāks vēlāk. Izlūk, vai zini, kas jādara pašlaik? Jāgriežas atpakaļ. Tavs laiks beidzas. Vai nu tu esi ticis caurumam tuvāk vai ne, bet kaut ko tomēr esi uzzinājis, izlūklidojums bija noderīgs, vari atgriezties ar mierīgu sirdsapziņu.

Juniors koncentrējās: manevrs nebija no vieglajiem. Pēdējā brīdī viņš atkal paraudzījās uz melno «neko» un tikai tad ķērās pie stūres. Un viņam likās, ka viņš ieraudzīja. Viņš nenoticēja savām acīm, bet vēlreiz pagriezties un pārbaudīt bija par vēlu. Taču viņš bija pārliecināts, ka nav kļūdījies: tik daudz reižu mūžā tas jau bija redzēts!

Divas mirdzošas, mazītiņas uguntiņas. Sienas jeb cauruma, vai arī kas tas bija, dažādos galos. Vai divas zvaigznes?

Agraplāns saņēma tādu triecienu, it kā mašīna būtu ietriekusies sienā. Uz brīdi pat apstājās — Vai arī tā likās? Jaudu, jaudu! Juniors izbīdīja vilkmes sektoru līdz galam. Un — augstāk, cik iespējams augstāk, tur ir mierīgāk…

Atpakaļ viņš lidoja nevis par trešdaļu, bet droši vien pat uz pusi lēnāk: motoriem tādā augstumā trūka gaisa. Bet, attālinoties no ēnas, vējš kļuva vājāks, varēja nolaisties zemāk, ātrums pieauga un agraplāns joņoja aizvien ātrāk. Lieliski. Bija jau laiks atgriezties pie Zojas un to nomierināt. Bet patiesi — ar ko gan? Ja nu vienīgi ar to faktu, ka tu esi sveiks un vesels? Ja šis caurums mums tuvosies, tad var sagaidīt, ka… ko īsti, nav zināms, bet vējš ar laiku droši vien pastiprināsies. Un tad? Nekas īpašs. Pašlaik kupola uzturēšanai tiek tērēta ne pārāk liela enerģija, ja būs vajadzīgs — palielināsim vēl, mums nav jāskopojas. Ja izturēs kupols, tad — arī viss, kas atrodas zem tā. Neko pat nesajutīsim. Vai mums gadījumā nevajadzētu izmainīt kupola konfigurāciju, gadījumā ja vējš sāks celties? Pārveidot to izstieptāku, nolaidenu, plūdlīnijā … Enerģijas, protams, pietiks, bet kā būs ar jaudu? Parēķināsi, padomāsi. Galu galā — manā rīcībā atrodas varena tehnika, manā pusē — visa civilizācija, vai tad patiešām arī tā būs par maz, lai izglābtu sievieti, vienu vienīgu sievieti?

* * *

Droši vien drīz šeit būšu iestaigājis taciņu, nodomāja Juniors, nogājis pusceļu un nokļuvis starp kokiem, kur taku drīzāk varēja instinktīvi nojaust, nevis atcerēties. Vajadzēs pavēlēt, lai šeit izkar ķīniešu lukturīšus — uzreiz kļūs jautrāk, arī staigāt būs vieglāk. Un Zojai patiks…

Doma par to, ka lukturīši Zojai patiks, Junioram pašlaik bija nepieciešama, lai vismaz nedaudz mazinātu vainas apziņu, kas piepeši

bija viņā uzliesmojusi un kvēloja arvien karstāk. Kā gan viņš varēja doties lidojumā, pat nebrīdinājis sievieti, kā gan nepadomāja par to, kas Zojai, gaidot no viņa ziņas, būs jāpārdzīvo, — jo viņš taču bija aizgājis kaut kādu satraucošu jaunumu dēļ… Tieši tāpēc Juniors pašlaik pie viņas skrēja, lai gan apciemojumam tā bija pārāk vēla stunda. Jā, nelāgi iznācis. Bet es taču gribēju, lai būtu labāk …

Logi bija tumši. Guļ, Juniors nodomāja, jūtot, kā viņā aug maigums pret neaizsargāto būtni, kurai tagad visā pasaulē nebija neviena, izņemot Junioru, un kurai Juniors bija vajadzīgs ne mazāk kā Zoja viņam pašam; starpība tikai tā, ka viņš to jau saprata, bet Zoja vēl ne. Viņš iespējami klusāk uzkāpa verandā. Māja bija krietni būvēta — neviens dēlis neiečīkstējās. Veranda bija tumša. Juniors piegāja pie durvīm, kas veda uz iekštelpām. Nospieda rokturi. Durvis nevērās. Vai klauvēt? Nē, miegs ir svēts, miegā cilvēks krāj spēkus. Ja guļ, tas nozīmē, ka viss kārtībā, Zoja nemaz tik ļoti nav gaidījusi tevi, nav pārmērīgi uztraukusies, nevajag, dārgais Junior, pārspīlēt paša personības nozīmi.

Viņš nokāpa no verandas un nolēma katram gadījumam apiet apkārt mājai, protams, ne jau tādēļ, lai ielīstu pa atvērtu logu, bet tāpat vien — sirdsmiera labad. Kāds gan te miers, viņš iekšēji pasmīnēja sevī. Tev jau nebūs miera līdz rītam, kamēr viņu nesatiksi. Bet kāpēc tu esi tik pārliecināts, ka viņa guļ? Ja nu ar viņu kaut kas noticis? Ja nu viņa zaudējusi samaņu? Vai mazums, kas var notikt? Kombinators var augšāmcelt, taču neārstē. Durvis aizslēgtas? Vai tu atceries, kāds tur bija slēdzis? Ar sprūdu, kas varēja arī nejauši noslēgties, un vispār… Nē, nevar tāpat vien aiziet brīdī, kad tava iejaukšanās, iespējams, ir ļoti nepieciešama …

Viņš atkal uzkāpa verandā, piegāja pie durvīm. Pamēģināja vēlreiz. Tās joprojām bija aizslēgtas. Viņš nogaidīja kādu mirkli un uzmanīgi pieklauvēja. Ar tādu klauvējienu nevar uzmodināt cilvēku, kas guļ kaut kur mājas dziļumā, Juniors to saprata uzreiz un gribēja pieklauvēt vēlreiz — apņēmīgāk. Taču iekšienē kaut kas nočabēja. Tad Juniors skaļi un skaidri teica:

— Zoja, vai tā esat jūs? Atveriet, lūdzu …

Viņam ienāca prātā, ka viņa aizvainojumā ir ieslēgusies, ka viņa negrib to ielaist, un iespējams, pašlaik tas arī nav vajadzīgs.

— Ja negribat, nelaidiet. Es neapvainošos. Pasēdēšu tepat verandā. Silts, gulēt arī negribas. Es atnācu tāpēc, lai jums pateiktu, ka nav nekā draudoša vai bīstama. Varat gulēt mierīgi. — Viņš paklusēja. — Tāds mēnsss…

Joprojām stāvēdams pie durvīm, viņš izdzirdēja divus klusus, kā zagšus, soļus, pēc tam balsi — tikko sadzirdamu, drebošu, pārbiedētu:

— Junior, vai tiesa — tas esat jūs?

Viņam pēkšņi kļuva jautri, un viņš nolēma būt asprātīgs:

— Vai jūs gaidāt kādu citu?

— Es nevienu negaidu, — tikpat klusu un lēni viņa atbildēja, — tūdaļ atvēršu …

Droši vien viņai drebēja ne vien balss, bet ari rokas, jo viņa nespēja uzreiz atrast slēdzi. Verandā iedegās gaisma. Juniors neviļus piemiedza acis. Atvērās durvis. Juniors iegāja iekšā. Zoja tūlīt pat ar spēju pieplaka viņam pie krūtīm un sāka raudāt.

— Zoja … Ko jūs, kāpēc …

— Junior… Es tik ļoti nobijos, Junior …

— … Es taču teicu, ka viss kārtībā. Un ne no kā nav jābaidās. Vai jūs mani nepabarotu? Briesmīgi gribas ēst. Vai jūs pati pusdienojāt? Vismaz vakariņojāt?

— Neatceros. Laikam ne… Es jūs gaidīju. Pēcāk man vairs negribējās. Es biju ļoti aizvainota. Un man bija bail. Es nodomāju, ka esmu palikusi gluži viena. Un nevaru neko. Pat gribēdama nevaru nomirt. Tas ir briesmīgi. Jūs nevarat iztēloties, cik tas viss ir briesmīgi! Domāt, ka tu esi ne tikvien neīsta, bet turklāt vēl palikusi uz visiem laikiem viena …

— Zoja, piedodiet. Man vajadzēja iepriekš jums visu paskaidrot. Laiku pa laikam mūsu brīnišķīgā pasaulīte prasa sev pievērst uzmanību. Ko darīt…

— Un tomēr jūs varējāt… — jau nomierinādamās, Zoja iešņukstējās. — Vai zināt, es visu vakaru jūs ienīdu. Par to, ka jūs pazudāt. Neuzskatījāt par vajadzīgu brīdināt. Ne mirkli par mani nedomājāt nopietni. Par to, ka es jūsu acīs tā arī paliku lelle, modelis, fikcija, vienalga kas, tikai ne sieviete, un tieši tā jūs pret mani izturējāties. Junior, man bija ļoti briesmīgi būt vienai un droši vien būs vēl briesmīgāk, bet, ja tas tā ir, tad ejiet prom, es jūs negribu vairs redzēt, ejiet un neuzdrošinieties parādīties man acīs …

— Zoja! — Juniors beidzot atrada iespēju bilst kaut vārdu. — Zoja, ticiet man … Es esmu pie visa vainīgs, bet gribu pateikt… Es dzīvē nekad neesmu pazinis tādu sievieti kā jūs .,. tik mīļu!

Zoja pacēla uz viņu acis.

— Vai tiesa?

— Esmu gatavs to atkārtot četrdesmittūkstoš reižu!

Viņa pirmoreiz pasmaidīja.

— Es gaidu, — viņa teica.

— Ko tad? — Juniors apjucis pārvaicāja.

— Atkārtojiet! Četrdesmittūkstoš reižu — iesākumam pietiks.

Juniors atkārtoja to vēl un vēl. Tad iestājās klusums. Pēc tam Zoja sacīja:

— Vai tad tu mani nepametīsi? Nekad, nekad?

— Nekad. Nekādā ziņā.

Un atkal iestājās klusums.

* * *

Juniors pamodās nakts vidū. Mēness gaisma spīdēja logā, gūlās uz grīdas, un tā likās zeltaina. Blakus klusi elpoja Zoja. Juniors piecēlās. Piegāja pie loga. Ilgi stāvēja un skatījās uz aizmigušo pasauli. Tas ir atnācis, viņš nodomāja. Noticis. Man bija licies, ka visu jau zinu un saprotu. Bet kaut kas tāds — pirmo reizi… Vai viņa nav sieviete? Tad arī es neesmu cilvēks. Nav svarīgi, kādā veidā katrs no mums ir radies, bet svarīgi, ka ir. Zemu klanos visiem, kas šajā radīšanā piedalījušies. Lai slavēts Kristāls, kas sabojājās ceļa vidū un piespieda mani šeit nolaisties. Paldies tai Zojai, kas atrodas uz Zemes, ka ļāvusi sevi nokopēt. Bet vislielākais paldies tev, īstajai Zoji- ņai, par to, ka tu esi mana. Uz visu mūžu, lai cik garš tas arī būtu …

Viņš atcerējās Ledu. Mierīgi, kā no malas, it kā tas nebūtu noticis ar viņu, bet kādā citā dzīvē. Nē, droši vien tev tikai likās, ka mīlēji. Jā, kaut kas bija — iespējams, žēlums pret jauko un nelaimīgo sievieti. Nelaimīga, jo kādreiz atteikusies no savas pirmās mīlestības, kas patiesībā bija viņai vienīgā īstā, Leda to vēlāk nekādi nevarēja aizmirst un pašā mīlas svētku kvēlumā piepeši sāka raudāt, jo blakus trūka tā — pirmā un vienīgā. Bet es viņu žēloju, domāja Juniors, un centos mierināt, taču viņai vajadzēja nevis žēlastību, bet gan to otru, bet tam jau sen viss bija izveidojies citādi… Es biju greizsirdīgs uz cilvēku, kuru nekad nebiju pazinis, pat redzējis netiku, ne- norimusi kremta greizsirdība, bet, pat ja mēs ar Ledu nebūtu izšķīrušies, neviens ņo mums šajā kopībā nebūtu atradis laimi. Man būs ļoti žēl, ja viņas mīlestība nekad nepiepildīsies. Bet manējā ir piepildījusies. Tur, kur negaidīju, kur, likās, neko tamlīdzīgu nevar pat gaidīt. Esmu atradis. Un tagad vairs nepazaudēšu. Interesanti — kad es Zoju satiku uz Zemes, viņa ma,n gluži vienkārši nepatika. Ne tāpēc, ka viņ§ bija sieVa citam, varēja vismaz, no malas skatoties, patikt… Nē, nebija nekā. Bet šeit… Kāpēc? Tāpēc, Juniors pats sev atbildēja, ka tā ir cita Zoja. Cita sieviete. Jo es taču neesmu viņas dēļ greizsirdīgs kaut vai uz to pašu Georgu. Manas Zojas dzīvē nekad nav bijis nekāda Georga. Tā Zoja ir palikusi tur, un ar to man arī pašlaik nav nekā kopīga. Viņa arī paliks uz Zemes. Ar savu vīru un saviem draugiem. Bet te divatā būsim mēs. Lai gan mēs droši vien ne jau mūžīgi būsim divatā. Jo viņa ir normāla sieviete, tas nozīmē, ka viņai būs arī bērni, un lai to būtu daudz… Tikai bērnu trūkst mūsu mazajā un lieliskajā pasaulē, bet tie būs. Pat ja izrādīsies, ka mūsu dažādā izcelsme kaut kādā veidā mums traucē, tik un tā mēs izdomāsim, kā to apiet. Mēs visi kopā esam tāds spēks: Zoja, es, Gudriniece, Kombinators, kuģis ar tā enerģētiku … Interesanti gan: gatavojos meklēt Kurjeru, bet atradu sev sievu, un neviens visā pasaulē mani nepārliecinās, ka tas ir mazāk svarīgi.

Zoja miegā kaut ko nočukstēja, Juniors novērsās no loga, piegāja pie viņas un ilgi skatījās uz aizmigušo sievieti, klusumā pateikdamies

viņai par visu, ko viņa tam šodien bija dāvājusi un ko vēl dāvās. Iespējams, ka viņa skatiens Zoju uzmodināja, — pacēlusi plakstus, viņa palūkojās Juniorā, un skatienā pārsteiguma nebija. Viņa pasmaidīja, lēni pastiepa roku, viņš nogūlās tai blakus, un atkal atnāca aizmirstība.

* * *

Viņi vienlaicīgi atvēra acis. Bija gaišs, aiz loga dziedāja putni. Viņi ilgi klusēdami raudzījās viens otrā; viss bija skaidrs tāpat, visi zvēresti tika doti klusējot. Rīta stunda aizritēja tā, it kā viņi abi neatrastos pasaules telpas bezgalīgos dziļumos, bet vasarnīcu ciematā, kur izpletušies koki palīdz saglabāt izolētības ilūziju no civilizācijas, lai gan īstenībā pāris simtu soļu attālumā atrodas maģistrāle, bet aiz dzīvžoga stāv vēl viens tāds pats namiņš un tajā dzīvo citi cilvēki. Zoja uzlika vārīties ūdeni kafijai. Pēc tam abi dzēra kafiju un sarunājās — tāda jauka ģimeniska mēļošana par sadzīves sīkumiem, par to, cik viņiem ir labi un kas ir jāpaveic, lai kļūtu vēl labāk un interesantāk. Zoja fantazēja, bet Juniors, iekšēji smaidot par viņas brīnišķīgo iztēli, solījās visu izdarīt, uzlabot, iekārtot… Dažkārt sarunā iespraucās atmiņas, bet tās bija nekaitīgas un nemaz netraucēja abu mieru — atmiņas par bērnību un jaunību.

Un līdz pašam vakaram visa šī diena bija kā viņu nākošās — ne īsti bezdarbīgās, bet pietiekami bezrūpīgās un nesteidzīgās, cilvēka cienīgas dzīves modelis. Viņi fantazēja par to, kā no viņiem aizsāksies uz šīs dīvainās planētas cilvēce, viņi kļūs par tās pamatlicējiem, un vēlāk, pēc gadu simtiem un tūkstošiem, par viņiem stāstīs leģendas. Juniors visā nopietnībā pieļāva (pagaidām bez aprēķiniem, tikai vispārīgā veidā), ka pamazām, gadu gaitā, apdzīvotības zonu varēs paplašināt, bet pēcāk, kad cilvēku kļūs vairāk, — paplašināt vēl, tā ka galu galā, protams, ne jau viņu dzīves laikā, bet daudz vēlāk apdzīvojama kļūs visa planēta. Un visur dzīvos cilvēki — viņu pēcteči. Mūsdienu, tehnika, — Juniors ne bez lepnuma skaidroja savai uzmanīgajai klausītājai, — ne uz to vien vēl spējīgai Patiešām, kas gan te ir nereāls? Enerģija ir visa pamats un avots; kuģa agregāti saņem enerģiju, izmantojot paralēlo izplatījumu enerģētisko līmeņu starpību; pie kam iekārtas praktiski nenolietojas, katrā ziņā ne vairāk kā nerūsējoša caurule, pa kuru tek ķīmiski tīrs ūdens; pat ja būs nepieciešams remonts, uz kuģa atrodas sēklas visam, kas vien varētu ievajadzēties. Vēl vairāk — ar laiku no sēklām, tiklīdz tas būs nepieciešams, varēs izaudzēt ne vienu vien tādu iekārtu. Arī Kombinators ir aprēķināts ilgai darbībai: tajā nav nevienas kustošas detaļas, kā arī nevienas, kas darbotos pie augstām temperatūrām. Tomēr nevajag paļauties uz to vien. Eksistē pilnīgs Kombinatora apraksts, protams, tas velnišķīgi sarežģīts, bet Gudriniece tiks galā, viņai tādi uzdevumi — vienkārša izklaidēšanās kā šaha spēle

cilvēkiem. Kuģa atmiņas blokos glabājas neierobežota informācija par tehnoloģiju un medicīnu, par gandrīz visu pasaulē, un Gudriniece to var izsniegt pēc pirmā pieprasījuma. Jācer, ka pati Gudriniece, kā jau visas sēnes, var atražot sev līdzīgas būtnes, tā ka arī Gudrinieces dinastija ir jāturpina. Tiks radīti jauni aizsarg- lauka ģeneratori, un galu galā kupols aptvers visu planētu, kura pamazām pārvērtīsies no nedzīva melna tuksneša zaļā un skanošā paradīzē.

Viņiem, jaunās cilvēces pirmsācējiem un pamatlicējiem, bija labi sapņot. Kafijas dzeršana ievilkās līdz dienas vidum. Pirms pusdienām viņi nolēma izpeldēties, lai rosinātu apetīti; visu vajadzīgo uzlika uz plīts, ieslēdza automātu, bet paši gandrīz neapģērbti devās prom, jo te nebija no kā kaunēties un arī klimats bija piemērots. Viņi negāja pa īsāko ceļu, kaut kur iemanījās nogriezties, nokļuva brikšņos, kas bija kā radīti tam, lai šeit skūpstītos. Pēc tam, kā izrādījās, bija izgājuši gluži citā pusē, nokļuvuši pie kupola robežas un jau no turienes devās uz dīķi.

Taisni pa garo zāli, saķērušies rokās. Zoja uz brīdi pagāja sāņus, lai noplūktu kādu īpaši iepatikušos puķi, galu galā viņa savāca veselu buķeti. Tad abi metās ūdenī, ilgi peldējās, pēc tam sauļojās. Juniors pārliecinājās, ka gaismeklis, kuru Kombinators bija radījis vienlaicīgi ar pārējām mākslīgās dabas sastāvdaļām, ne vien spīdēja un sildīja, bet arī deva ultravioleto starojumu. Viņi nesteidzās. Viņi domāja tikai viens par otru. Bez tam vakardien vizināšanās ar laivu bija tik pēkšņi pārtraukta, ka to noteikti vajadzēja turpināt.

Pēc pusdienām abi galīgi pagura. Gluži kā kūrortā, Juniors slinki nodomāja. Nedrīkst tā atslābināties, cilvēks ir viltīgi iekārtots — bez darba var ātri vien pavisam palaisties slinkumā… Viņš pacēla telefona klausuli, un Gudriniece, kas neatslābinājās un neslinkoja, tūlīt atsaucās:

— Viss atrodas normas robežās.

— Lai tad arī turpmāk tā būtu.

— Sapratu. — (Vai Gudriniece patiešām saprot jokus?)

— Kā ar Kristālu?

— Saskaņā ar grafiku.

Kāda velna pēc viņam nepieciešams Kristāls? Tagad, kad viss jau ir nolemts. Ja nu vienīgi kārtības labad. Juniors nolika klausuli un nožāvājās. Palūkojās pulkstenī. Redz nu — jau vakars klāt. Laiks lidot lido, bet kāds ir teicis, ka bezdarbībā tas velkoties neciešami ilgi. Izrādās, melojis vai arī tam nav nācies pavadīt laiku ar baudu īstā bezdarbībā. Lai gan — mums ir medus mēnesis, mums nav jākaunas. Bet tuvākajās dienās mēs sāksim ar kaut ko nodarboties: nav labi vienkārši dīki sēdēt un neko nedarīt. Jāparāda nākamajai cilvēcei darba mīlestības paraugs, bet, lai parādītu, kaut kas jāprot…

Juniors pēkšņi pieķēra sevi domās, ka, iespējams, ar baudu būtu

paskatījies televizoru. Taču šeit tā nav. Lai gan otrajā tilpnē droši vien atrastos, bet visādu ierakstu tur ir tik daudz, ka pat līdz vecumdienām visus neizskatīsi.

Vecums, viņš nodomāja. Vismaz es pats šādos paradīzes apstākļos nemaz tik ātri nenovecošu, protams, ja vien ne- aptaukošos.

Ar viņu viss skaidrs. Bet kā ar Zoju? Doma viņam likās tik svarīga, ka Juniors atraisījās no uzmākušās miegainības. Patiešām, viņš vēl nezina kaut ko ārkārtīgi svarīgu. Vai Kombinatora radītajai pasaulei ir jāattīstās laika gaitā? Vai āboliem ir jākļūst sarkaniem, kokiem — jākrīt, bet cilvēkiem — jānoveco? Vai arī visu laiku tā atradīsies vienā un tajā pašā stāvoklī, vienā līmenī? Ja otrais pieņēmums ir pareizs, tad Zoja nekad nekļūs veca un — vēl jo vairāk — nenomirs. Tas nozīmē, ka pēc kāda laika viņa kļūs atraitne, pie kam — uz mūžiem. Tātad nebūs nekādu bērnu un attiecīgi nebūs arī cilvēces: ja nav attīstības laikā, tad par pēcnācējiem vispār nav ko runāt. Bet kāpēc gan šāda attīstība laikā izpaliktu? Pēc struktūras un funkcijām viss šeit ir īsts; tas nozīmē, ka visiem procesiem ir jānoris tāpat kā visīstākajos, dabiskajos kokos, zvēros un cilvēkos. Vai loģiski? Loģiski. Un tomēr šis jautājums būs jānoskaidro. Pie Gudrinieces, kas itin kā stāv vēl pāri dabai, lai tā izanalizē problēmu un sniedz savu secinājumu. Bez tam — jāveic novērojumi, ļoti nopietni jānodarbojas ar daudz ko tādu, ka bezdarbībai, šķiet, vairs neatliks laika. Pilnībā jāapgūst Kombinators, lai nebūtu tam jāpakļaujas, bet varētu to vadīt, jo citādi tomēr nebūs nekāda cilvēces pieauguma: Kombinators necietīs nevienu, kas tam nav iepriekš ieplānots. Pagaidām šeit, izņemot mani, visi ir Kombinatora padotie, bet tas nav pareizi; cilvēkam, lai arī Kombinatora radītam, jāiemācās viņu komandēt tieši tāpat, kā dabas radītais cilvēks pamazām sāka to pārvaldīt un, jāteic, šo to ir sasniedzis. Jā, darbības programma noskaidrojas…

* * *

Tā bija lieliska diena, jau pēcāk, laižoties miegā, domāja Juniors, jūtot blakus Zoju — vienīgo un tuvo. Brīnišķīga diena. Lai tā būtu vienmēr. Bez jebkādiem pārsteigumiem. Lai nebūtu jālec agraplānā un pa galvu pa kaklu kaut kur jālido tad, kad tev gribas apskaut sievieti un arī viņa vēlas, lai tu to darītu. Ļoti muļķīgi ir tādā brīdī kaut kur lidot. Nē, lai vienmēr ir tā kā šodien …

•k * *

Dienas patiešām bija brīnišķīgas. Pagāja nedēļa. Mēnesis. Aizsākās nākošais… Un neapnika. Raksturi, vai, viņiem bija tādi?

Tur jau sen mani ir apglabājuši, dažkārt viņš domāja. Uz Zemes. Un vispār pareizi. Kas ir vainīgs? Kā es pats negribu atgriezties — tas ir viens, bet — pat ja ļoti būtu gribējis, tik un tā nevarētu. Lai startētu no šejienes, jālikvidē šī pasaule, bet tas nozīmē nogalināt Zoju. Kurš būtu varējis to izdarīt? Es — ne.

Tēvs, protams, bēdājas, domāja Juniors. Ja būtu bijusi iespēja paziņot… Tādas nav. 2ēl tēva. Bet viņš ir stiprs večuks. Daudz ko saprot. Iespējams arī, ka nojauš, — te viss nav tik vienkārši: ņēma un aizgāja bojā. Pat ja viņš nenojauš, ko tas tur dara: tēviem viens liktenis, dēliem cits.

Tā domāja Tālā Izlūkdienesta pilots. Droši vien bijušais pilots. Tādas pārdomas gan viņu bieži nenodarbināja. Tikai tad, kad to atļāva laiks un Zoja.

Bezdarbībā viņš nesēdēja. Tam bija milzums iemeslu. Pirmām kārtām nācās izpildīt Zojas daudzās prasības un vēlējumus. Arī viņa negribēja dzīvot dīkā. Šeit nebija sabiedrības, kuras dzīvē viņa būtu varējusi darbīgi piedalīties, kā to darīja Zoja uz Zemes. Pagaidām nebija arī neviena audzināmā. Saimniecība daudz laika neatņēma, un neapmierināja arī šo darbu ierobežotais un vienveidīgais raksturs. Un Zoja nolēma audzēt puķes. Ne jau tās, kas pašas aug zem kupola, bet retās, eksotiskās. Nācās pilnībā apgūt otro tilpni. Tas aizņēma gandrīz veselu nedēļu. Tās saturs bija bagātīgs. Šo to Juniors paņēma mājas iekārtas uzlabošanai, šo to — dažādiem lauku darbiem, viņš pieļāva, ka tiem agri vai vēlu pienāks kārta. Atradās arī sēklas. Kārtīgās kārbiņās ar latīniskiem uzrakstiem. Par nelaimi, ne viņš, ne Zoja šo seno valodu nezināja un nevarēja tikt skaidrībā. Sēklas nācās sadalīt daudzās grupās un iesēt vairākos laukumiņos, bet pēc tam iekārtot arī apūdeņošanu, jo lietus šajā pasaulē nemēdza līt, un uzmanīgi raudzīties, vai neparādās augu kaitēkļi un vai nenāksies ar tiem cīnīties, jo cīņa būtu īpaši apgrūtināta tāpēc, ka Kombinatoram piemita īpašība tūlīt pat atjaunot visu iznīcināto. Labi vēl, ka viņš samierinājās ar paša neražoto priekšmetu klātbūtni, kuri nebija uzskaitē viņa programmā. Tos Kombinators it kā neievēroja un tāpēc neaiztika. Juniors šo to nespēja saprast: kāpēc tad Kombinators rēķinājās ar viņu? Bet, ja nerēķinājās, tad kāpēc dienas gaismā neparādījās vīrietis, Zojas partneris pasaules modeļu demonstrācijā? Un kāpēc viņš neparādījās pat tad, kad, ieejot kuģī, Juniors izgaisa no Kombinatora redzes lauka? Acīmredzot Kombinatoru vadīja Junioram nepieejama loģika. Par to viņš mēģināja aprunāties ar Gudrinieci viņu īsajās, bet regulārajās sarunās.

— Es nevaru runāt ar Kombinatoru kā ar tevi, — Gudriniece paskaidroja. — Viņam nav tādu iekārtu, kuras varētu nosaukt par domājošām. Tas ir ārkārtīgi sarežģīts automāts ar skaitļotāju, kas vada tikai programmu izpildi. Manai saziņai ar Kombinatoru eksistē tikai dažas standart- atbildes, un tās visas attiecas tikai uz programmām un to realizācijas apstākļiem. «Kāpēc» tipa jautājumus tas neuztver. Tā kā tev precīzi atbildēt nav manos spēkos. Es pieļauju, ka tādas sarežģītības pakāpes automātam — viņa skaitļotājam ir plaša atmiņa, kas fiksē arī apkārtējo vidi, citādi Kombinators nevarētu tai

piemēroties, bez kā programmas realizācija kļūtu neiespējama. Es domāju, ka pat tad, kad tu izzūdi, informācija atmiņā traucē Kombinatoram tevi izslēgt no dispozīcijas — varbūt tāpēc,-ka signāls par tavu nāvi nav saņemts. Tomēr varbūt eksistē ari kādi pavisam citi iemesli.

— Bet vīrietim taču jābūt ieprogrammētam! Principā! Kā tu domā?

— Loģiski spriežot — ir jābūt. Tavu loģiku es pazīstu pietiekami labi. Un nemaz nepazīstu tā cilvēka loģiku, kuru radījis Kombinators un viņa programmas.

— Vai tu gribi teikt, ka mēs to nekad neuzzināsim?

— Ko nozīmē mēs? Tu neuzzināsi, bet es, iespējams, — uzzināšu.

— Kāpēc? Kad tu uzzināsi?

— Kad tu nomirsi, es redzēšu, vai radīsies cits cilvēks.

— Gudriniec, man nemaz negribas mirt.

— Cilvēki bieži sprież, ka man to esot grūti saprast. Ko nozīmē — gribēsies vai negribēsies, ja tas ir neizbēgami? Te vēlējumu kategorija nespēlē nekādu lomu.

— Vai tad jums, sēnēm, ir vienalga — dzīvot vai mirt?

— Tev ir ļoti daudz kas jāsaprot, iekams tu spēsi domāt mūsu kategorijās. Vai tu vari atrasties vismaz gadu vienā vietā bez kustības?

— Es šaubos.

— Bet mēs tā pavadām visu dzīvi. Un mēs taču dzīvojam ilgāk par jums. Lielu tiesu no tā, ko jūs apgūstat vai izsakāt fiziskā kustībā, mēs realizējam pavisam citādos veidos, kas jums nav pieejami. Bet es jau tevi neinteresēju, tu ar mani runā tāpēc, lai uzzinātu kaut ko jaunu par Kombinatoru, vai ne? Kas tevi uztfauc, izņemot jautājumu par vīrieti?

— Vai Kombinatora radītā sieviete var dzemdēt bērnus?

— Citiem vārdiem — vai viņa fikcijas attīstās laikā? Es pacentīšos uzzināt.

— Un vēl. Vai viņš pacietīs šeit dzīvu būtņu rašanos, kuru nav viņa programmā, bet kas arī nav bijušas iekļautas, kā biju es, šajos apstākļos, kuros viņam jārealizē programmas?

— Junior, tu daudz domā par bērniem.

— Varbūt tu uzskati, ka es tam esmu pārāk jauns?

— Nē. Labi, ka tu vēl tam neesi pārāk vecs. Es izpildīšu arī šo tavu uzdevumu, pamēģināšu noskaidrot. Es tomēr pārāk nepaļaujos uz to, ko nosakām teorētiski. Nepieciešams eksperiments.

— Gudriniec! Saproti savā sēnes prātā: iekams dzemdēt bērnu, ir jāzina, ka viņam nedraud nekas tāds, ar ko tu nevarētu tikt galā.

— Jā, protams. Šajā brīdī es piemirsu, ka jūs neizkaisāt

miljoniem sporu, kā to darām mēs. Jums ir jādomā par katru pēcnācēju.

— Tieši tā.

— Labi, es padomāšu.

* * *

Nākamajā reizē:

— Gudriniec, man ienākusi prātā gaiša doma.

— Es klausos.

— Nokopē no manis matrici.

— Kāpēc?

— Ja ar mani gadījumā kaut kas notiks, lai… Kombinators varētu mani atjaunot.

— Tas ir loģiski. Paskaidro, kā to izdarīt.

— Es nezinu.

— Es arī nezinu.

— Bet tu vari uzzināt. Mums ir visi Kombinatora dati. Viss par viņa iekārtu un darbību. Ir gatavas programmas. Tu ar savu nevainojamo loģiku un darbaspējām salīdzinot un analizējot varētu saprast, kas, pirmkārt, viņam ir vajadzīgs kādi dati un kādā veidā, otrkārt — kā mēs varētu šos datus iegūt. Pēcāk mēs varētu padomāt par nepieciešamās aparatūras radīšanu. Nedomāju, ka tā mums būtu pārlieku sarežģīta.

— Labi. Tas nav vienkāršs uzdevums, bet es to risināšu.

— Paldies. Ko tu uzzināji par to, ko es tev iepriekš lūdzu?

— Pilnīgi ticamu — gandrīz neko. Šo to — ar deviņdesmit procentu varbūtību. Lai šeit varētu rasties un eksistēt jaunas būtnes, nepieciešams Kombinatora darbību noteiktā veidā koriģēt. Diez vai citādi kaut kas būtu iespējams.

— Kā to paveikt?

— Ja tu dosi uzdevumu to noskaidrot — es pacentīšos.

— Lūdzu, izdari to.

— Junior!

— Klausos.

— Kristāls ir gatavs jau sen. Bet līdz šim brīdim nav izņemts no inkubatora un uzstādīts vietā. Kuģis nav kārtībā.

— Es nekur netaisos lidot.

— Kuģis nav kārtībā. Tā nedrīkst būt.

— Nav svarīgi.

— Ir svarīgi. Es nevaru tikmēr risināt tavus uzdevumus, kamēr mani kaitina sajūta, ka nav kārtībā kuģis. Saproti, Junior, es to sajūtu ar sava ķermeņa turpinājumu. Ja tu gribi saņemt atbildes — uzstādi Kristālu.

— Labi. Ja tu tā vēlies.

— Es nevaru vēlēties vai nevēlēties. Tas ir nepieciešams —

tātad tas ir jādara.

— Es to izdarīšu.

sfr * flr

Taču Juniors arī pēc šīs sarunas tūlīt neķērās pie Kristāla. Pārāk daudz bija visādu citādu darbu. Viņi ar Zoju vija savu ligzdiņu. Juniors turklāt vēl tēloja tik kaislīgu zemkopi, ka patiesi varēja nodomāt — rakņāšanās pa zemi viņam vienmēr sagādājusi baudu. Viņš sagatavoja Zojai, viņas puķēm, vēl vienu lauciņu; tomēr no tā, kas bija iesēts pirmajā, neuzdīga neviens stādiņš. Viņiem, nezinošiem ne botāniku, ne agronomiju, neizdevās saprast — kāpēc, bet viņi cītīgi turpināja darbu, lai gan aizvien mazāk ticēja panākumiem.

— Junior, — Zoja reiz teica, — sēklām joprojām nedīgst asni, es dažas izraku, tās nemaz nav pārmainījušās: sapuvušas nav, bet nav ari sākušas dīgt.

— Diemžēl, — iztaisnojies un atbalstījies pret lāpstu, piekrita Juniors. — Kombinators tās acīmredzot kaut kā neitralizē un šeit var eksistēt nevis īstie, bet tikai viņa radītie augi.

Zoja novērsās.

— Ko tu? Vai tas tevi tik ļoti sarūgtina? — Juniors satraucās.

— Ne jau tas vien. Es jau arī neesmu īsta … Esmu pieradusi pie šīs domas, jo pilnībā tev uzticos. Bet reiz tu sāksi man to pārmest.

— Zojiņ, padomā! Pārmest tev? Tu esi miljonreiz labāka par visām, kā tu saki, īstajām. Es nekad un neko tev nevarēšu pārmest.

Zoja pagriezās pret viņu. Tās acīs mirdzēja asaras.

— Protams, šeit ne. Bet ja te kaut kas notiks…

— Neliekas vis, — Juniors atbildēja, — ka te varētu notikt kaut kas tāds, ko mēs nevēlētos.

— Vai tas ir pavisam izslēgts?

Juniors padomāja.

— Principā nav …

— Redzi nu. Un tad — viens no diviem: vai nu tev nāksies aizlidot un pamest mani šeit…

— Nekad!

— Vai arī palikt ar mani, nokļūt briesmās un, iespējams, iet bojā. Vai gan tad tu nesāksi man pārmest!

— Nē, mīļā. Bet tev ir taisnība, ka mums patiešām jāsagatavojas uz visādām nejaušībām. Atklāti sakot, es joprojām uzskatu, ka nekas briesmīgs šeit nevar notikt. Taču vajag … gan tava, gan mūsu miera dēļ.

— Ko nozīmē — «sagatavoties uz nejaušībām»? Tik un tā tev būs tikai divas iespējas: vai nu palikt ar mani, vai arī aizlidot…

— Kopā ar tevi!

— Es — uz kuģa?

— Tieši tā!

— Bet tu taču teici… Vai arī tas tā nav?

— Viss ir tieši tā, kā es teicu: pašlaik tu nevarēsi ieiet kuģī. Bet esmu pārliecināts, ka te kaut ko var mainīt. Kaut ko izdomāt.

— Pasaki — ko.

— Pagaidām vēl nevaru. Man vajag kārtīgi padomāt un aprunāties ar Gudrinieci. — Juniors aplūkoja uzrakto lauciņu: augsnes virskārta bija plāna, zem tās atradās tā pati melnā smilts. — Liekas, šodienai pietiks. — Iedūris lāpstu zemē, Juniors piegāja pie Zojas un apskāva to ap pleciem. •— Mazā, vai neiesim vakariņot? Jāteic tev, ka tāds darbs labvēlīgi ietekmē apetīti. Vai tev neliekas, ka vīrieši vispār ir ārkārtīgi rijīgas būtnes?

— Liekas gan, — atbildēja Zoja. — Vienkārši nesaprecu, ka līdz šim esmu varējusi ar to samierināties. Taču vienīgais veids, kā puslīdz saglabāt ģimenes vienprātību, ir — jūs paēdināt.

— Tev taisnība, — sacīja Juniors. — Bez barības es kļūstu vārgs. — Viņš satvēra Zoju pie rokas un pļāpāja tālāk: — Baidos, ka tā es nevarētu noiet pat ne trīsdesmit kilometru. Bet pēc pusdienām — varētu gan.

— Pagaidām aiznes mani līdz mājai, — apskāvusi viņu ap kaklu, teica Zoja. — Lai tā būtu, pēc vakariņām es tev atļauju nēsāt mani uz rokām, kamēr neapniks — man.

— Piekrītu!

Kad viņi jau tuvojās mājai, Juniors, kas visu laiku tā arī bija nesis Zoju, klusi pavaicāja:

— Vai tāpēc sāki runāt par iespējamām nepatikšanām, lai nebūtu kājām jāiet mājās? Ak, sievišķīgā viltība!

Zoja pavērās viņā ar nopietnām acīm.

— Nē. Tikai… Vai zini, Junior, mani nez kādēļ māc nemiers.

— Vai vari paskaidrot — kāpēc?

— Nē. Paskaidrot nevaru neko. Bet… kaut kas nav labi. Un dažkārt man atkal kļūst baigi. Kā pašā sākumā. Droši vien tās ir tikai manas iedomas un tu par tām smiesies!

Juniors klusēdams uzkāpa pa kāpnītēm verandā un atļāva Zojai nostāties uz grīdas, taču vēl turēja apskautu.

— Nē, — tikai tagad viņš atbildēja, — es nesmiešos. Pie mums — TI — intuīcija ir lielā cieņā, mēs nekad ne- smejamies par sajūtām, pat ja tām nav loģiska pamatojuma. Vai zini, kas man būs jāizdara, iespējams, rīt pat? Atkal nepieciešams izlūklidojums — turp, uz melno caurumu — vai kā tas saucas.

— Es ļoti uztraukšos, — klusi noteica Zoja. — Cik žēl, ka es nevaru lidot ar tevi.

— Tad jau briesmas nedraudētu? — Juniors smaidot

noprasīja.

— Nē, — viņa nopietni atbildēja.

— Tu būsi kopā ar mani, — viņš sacīja. — Vai gan es tagad varu eksistēt viens? Tu vienmēr esi blakus.

— Es zinu, — pamāja Zoja.

* * *

Kamēr gaisa strāva nebija izsviedusi agraplānu ārpus kupola, Junioram likās — šis lidojums diez vai atšķirsies no iepriekšējā. Jo patiešām: cik varēja spriest no iekšpuses, vējš nebija cēlies, bet kas gan cits varēja apdraudēt viņu dārzu?

Vējš patiešām bija palicis vienmērīgs, bez rāvieniem un pauzēm, blīvs kā bezgalplaša upe bez salām un sēkļiem. Nokļuvis brīvā izplatījumā, Juniors necentās tūlīt uzņemt augstumu, lai gan atcerējās — jo augstāk, jo gaisa plūsma vājāka. Viņš pašlaik netaisījās atkal lidot uz melno grēda jeb ēnu, lai gan parādība joprojām viņu interesēja; Juniors nolēma veikt dažus aizvien plašākus lokus, lidot kā pa augošu spirāli, centrā atstājot kupolu. Junioram tāds lidojums likās nepieciešams vismaz tāpēc, lai pārliecinātos, ka visapkārt kupolam, izņemot šo grēdu, nav nekā nesaprotama vai draudoša.

Pilots uzreiz saprata, ka ir notikušas izmaiņas kupola tuvumā. Kādas? To viņš apjēdza tikai otrajā lokā. Jo tālāk no kupola, jo biežāk starp melnajām smiltīm kļuva redzami gaiši plankumi. Vispirms Juniors nodomāja, ka tās arī ir smiltis, tikai citā krāsā — baltas, bet, nolaidies zemāk un nolidojis dažus simtus metru gandrīz virs pašas zemes, viņš saprata, ka tas tā nav: gaišākie plankumi bija no smiltīm tīra klinšaina pamatne. Ļoti iespējams, ka smiltis pakāpeniski izpūta vējš. Trešajā lokā Juniora skatienam šādi plankumi atklājās jau biežāk, lieli klints laukumi bija nopūsti, šur tur vēl smiltis tecēja padziļinājumos. Varēja nodomāt, ka melnās smiltis tagad palikušas tikai diezgan plašā, apaļā laukumā, kura centrā jautās kupols — caurspīdīgs un no šejienes it kā spilgti zaļš traips uz krēslaini violeta fona. Iespējams, ka arī pats kupols aizturēja smiltis — ne tikai vēja necaurlaidības dēļ, bet arī pats spēka lauks kaut kā iespaidoja, aizturēja smiltis savā tuvumā, varbūt piešķīra tām statisku lādiņu? Juniors nepaguva, kā nākas, par to padomāt: viņa uzmanību piesaistīja kaut kas jauns, tas viņu galīgi neiepriecēja, bet, gluži otrādi, lika sadrūmt un pat sakniebt lūpas.

Tā bija plaisa. Melna josla, šaura un draudīga kā nazis, pāršķēla gaišāko virsmu, abi tās gali sākās un beidzās aiz pārredzamās telpas robežām. Protams, ka plaisa te varēja būt, likās, pati par sevi tā nav nekas briesmīgs: akmens monolīts taču nevar būt bezgalīgs. Bet Junioram izlikās, ka plaisa ir svaiga. Viņš par to pārliecinājās, nolaidies zemāk un nolidojis gar to dažus simtus metru, samazinājis ātrumu, lai sekotu visiem tās izlocījumiem. Juniors saprata, ka plaisa

radusies pavisam nesen, jo, zemu lidojot, viņš skaidri redzēja, cik tā ir milzīgi dziļa.

Ja vien akmens plato struktūra arī agrāk būtu bijusi tāda, smiltis plaisu sen būtu aizpildījušas, nolīdzinājušas to līdz ar klints virsmu. Taču smilšu plaisā nebija. Gluži otrādi, likās — no dziļuma nāca kāda augšupejoša strāva, jo lidaparātu vairākas reizes viegli sakratīja, kad tas atradās virs šaurās, apmēram metru platās plaisas. Juniors pēkšņi pieliecās pie paša stikla: vai nedrošajā gaismā viņam tikai rēgojās, vai arī plaisas malas patiesi svārstījās viena pret otru, tikko manāmi elpoja? Ja tiešām elpoja, tad tā ir ļoti satraucoša zīme: vairs nevarēja rēķināties ar tā pamata nesatricināmību, uz kura stāvēja un ar kuru pašlaik it kā bija saaudzis kuģis; bet cilvēkiem kuģis bija viss — spēks, dzīvība un cerība — visa avots šajā pasaulē. Un pašas viņu pasaules avots.

Lai pārliecinātos par novērojumu pareizību, Juniors nolēma nosēdināt lidaparātu blakus plaisai. Viņš bija pārliecināts, ka šāds manevrs viņam nekādi nedraud: pie pašas virsmas vējš nav tik stiprs, lai mašīnu apgāztu; galu galā tā bija Juniora profesijas būtība — izkāpt uz nepazīstamas planētas, dzīvot pat diezgan nelabvēlīgos apstākļos, nevis tikai vadīt nebeidzamas dienas lidojošā kuģī… Doma par Zoju viņam lika tikai acumirkli aizkavēties — ja ar viņu kaut kas notiks, tā aizies bojā —, tagad viņš atbildēja ne tikai par sevi vien! … Šis acumirklis viņu izglāba.

Atskanēja zema, varena, rūcoša dārdoņa, mašīnu pasvieda augšup, un, tikai pateicoties vecajām iemaņām, Juniors paguva savlaicīgi pārņemt vadību. Tur, kur viņš tikko bija gatavojies nosēsties, atvērās bezdibenis. Plaisa izplētās pēkšņi, vienā rāvienā, it kā kāds visvarenais būtu negaidīti parāvis vienu akmens masīva malu un atvirzījis vēl par pieciem metriem. Gaiss sāka virmot, pēkšņais virpulis sāka vilkt lidaparātu augšup. Vējš uzreiz pieņēmās spēkā, kā būtu uzlidojis neredzams gaisa cunami, un vēlās tālāk, ieraujot sevī visu, kas bija apkārt. Melno smilšu paliekas priekšā, tuvāk kupolam, pacēlās gaisā, sāka virpuļot un izstieptā iesmveidīgā mākonī aizlidoja pa vējam — uz tālo, bet nesaprotamā kārtā visu iespaidojošo melno caurumu. Laiks doties mājup, nodomāja Juniors. Tur pašlaik var izrādīties nepieciešama mana iejaukšanās. Lidot bija grūti. Lidaparāts klausīja sliktāk nekā agrāk: pārāk neliels bija ātrums attiecībā uz gaisa masu, kas nesa agraplānu. Lidot ātrāk bija bīstami: atmosfērā atradās smiltis, ar tām varēja piesērēt gaisa filtrs. Vai pacelties augstāk?

Riskanti: var aizjoņot garām kupolam vai pāri tam, bet atgriezties pret tādu gaisa plūsmu būs daudz sarežģītāk.

Tikai daudzos gados iegūtā lidaparāta vadīšanas pieredze sarežģītos apstākļos līdzēja Junioram veiksmīgi nobeigt lidojumu. Kā arī pienācās, Gudriniece atvēra caurumu aizsarglaukā tikai uz

sekundes daļu, bet arī pa šo brīdi zem kupola iebrāzās smilšu strūkla, sāka riņķot iekšējā, pretējā virziena vējā un lēnām nosēdās. Arī šeit vējš bija cēlies, Juniors to sajuta uzreiz un nemaz nevadīja agraplānu angārā, bet nosēdās laukumiņā starp kokiem, kur brāzmas bija vājākas. Izlīda ārā un gāja mājup. Noskrējusi no verandas, viņam pretī metās Zoja. Viņi apskāvās un ilgi stāvēja. Pat nepārmijuši ne vārda, abi saprata kopīgo apņēmību: būt gatavībā, lai izturētu tuvojošās briesmas, un, ka tādas būs, to viņi nojauta.

* * *

Tajā pašā dienā Juniors ķērās pie Kristāla uzstādīšanas. Viņš strādāja koncentrēti un cītīgi, nevēlēdamies zaudēt ne minūti laika. Tagad viņš pa īstam saprata — kuģis vēl var noderēt un ne tikai kā enerģētiskā iekārta vien.

Zoja skuma.

Pa vakariem Juniors centās ar maigumu izkliedēt domas, kuras acīmredzot arvien vairāk pārņēma Zoju, lai gan skaļi viņa par tām neteica ne vārda. Tikai reiz viņai paspruka:

— Tu esi kļuvis tāds, ka es pat sāku baidīties …

— Veltīgi. Nekas nav mainījies.

— Man liekas, tu it kā atvadies no manis.

— Muļķības, — Juniors viņai patiesi atbildēja. — Es nekad no tevis nešķiršos. — Viņš pasmaidīja. — Es, gluži otrādi, jūtos mierīgs. Jo šeit tu nevienā citā neiemīlēsies.

— Pat ja šeit būtu miljons citu… — viņa sacīja.

— Tomēr labi, ka nav. Apsveic mani: es uzstādīju Kristālu. Tagad mūsu rati ir pilnīgā kārtībā.

— Tavi, — Zoja izlaboja.

— Mūsu. Jo, ja mēs tos izlietosim, tad tikai divatā.

— Vai tu tomēr atradi paņēmienu? — Zoja atplauka.

— Uzklīda doma. Es pamēģināšu. Šķiet, ka izdosies. Un tad … tad mums vispār ne no kā nebūs jābaidās.

— Junior… — Viņa tam piekļāvās. Viņš paslēpa seju tās matos. Pēc tam maigi atvirzījās un piecēlās.

— Vai tu aizej?

— Gribu tūlīt pat apspriesties ar Gudrinieci. Citādi neaizmigšu.

— Ir jau vēls.

— Gudriniecei vienalga. Viņa strādā divdesmit četras stundas diennaktī.

— Vai zini, tu tik daudz par viņu runā, ka arī es gribētu ar viņu iepazīties.

— Apsolu. Tiklīdz izpildīšu savu plānu.

— Tu pārāk nogursti.

— Nebaidies. Esmu izgatavots pēc augstākā izturības

etalona. Mazliet pagarlaikojies, mazais. Palasi, paklausies mūziku. Drīz atgriezīšos.

Viņš sajuta Zojas satraukumu, un tas viņam lika steigties, it kā laika vairs nemaz nebūtu atlicis. Kāds laiks? Kam būtu jānotiek? Kas viņus apdraudēja? Viņš nezināja. Monolītais pamats, uz kura balstījās viņa pasaule, bija nekustīgs. Ja arī kaut kas notiks, tad, iespējams, viņpus plaisas. Pūta spēcīgs vējš — un tas arī viss. Taču Juniors steidzās.

•A & *

— Kā ir, Gudriniec, vai padzenāji Kristālu?

— Izmēģināju. Ciktāl var spriest, atrodoties uz vietas, speiskoordinators ir kārtībā.

— Brīnišķīgi. Tātad es savu solījumu esmu izpildījis. Bet vai tu manus uzdevumus atrisināji?

— Iespēju robežās.

— Ziņo!

— Junior, runājot par tavas matrices nokopēšanu…

— Jā?

— Es pūlējos tikt skaidrībā un domāju, ka pietiekami daudz sapratu no tā, kā ir iekārtots Kombinators un kas viņam nepieciešams darbam. Pašlaik es varētu tev pat detalizēti paskaidrot, kā jānokopē dati, teiksim, matricei no suņa un kā šo matrici izgatavot.

— Paldies, Gudriniec. Tiklīdz man būs vajadzīgs suns, noteikti izmantošu tavu palīdzību. Bet suņiem droši vien ir arī gatavas programmas?

— Ir.

— Es gan, cik atceros, izteicu tev lūgumu nevis par suņa, bet par cilvēka matrici.

r— Te es nekādi nevaru tev paKdzēt.

— Kāpēc? Vai tas ir tik sarežģīti?

— Nē. Nav sarežģīti un nav vienkārši. Vispār — nekādi.

— Kāpēc tu pēkšņi esi sākusi izskaidroties ar tādām frāzēm? Ko tām jānozīmē?

— Es neatradu nevienu programmu cilvēka radīšanai. Ja tāda eksistē, tad pašlaik tā atrodas Kombinatora rīcībā un ir iekļauta trešās apdzīvotības pakāpes kopīgajā programmā.

— Tas nozīmē, Zojas programmā …

— Es saku — ja eksistē. No Kombinatora var saņemt programmu, tikai iepriekš viņam pavēlot likvidēt pasauli.

— Pilnīgi izslēgts.

— Ja man nav programmas, es neko nevaru izanalizēt. Piekriti, ka cilvēks taču ir mazliet sarežģītāks par suni.

— Nestrīdos. Labi, Gudriniec, iztikšu arī bez sevis paša matrices. Liekas — pašlaik tas vairs nav tik aktuāli. Ir cits uzdevums.

Tu zini — kāds. Es tev teicu no rīta.

— Esmu izdomājusi. Principā uzdevums ir atrisināms. Nepieciešams: pirmkārt lai telpā nebūtu pilnīgi nevienas atkailinātas metāliskas virsmas. Citādi radīsies lauku savstarpējs atstarojums un pārklājums, bet tas novedīs pie …

— Sapratu. Kāda izolācija ir vajadzīga?

— Tādām iekārtām — standartveida. Tā ir izmantota pirmajā tilpnē.

— Neder. Tu taču zini visus noteikumus. Tilpne ir aizzīmogota, bez galvenā konstruktora klātbūtnes tur visiem citiem ieeja kategoriski aizliegta. Pat es, kuģa kapteinis un pilots, ne reizi neesmu iegājis tilpnē pēc tam, kad speciālisti tur beidza montēt Kombinatoru.

— Man tas neliekas saprātīgi.

— Neaizmirsti, ka es lidoju ne jau tāpēc, lai lietotu Kombinatoru: tādā gadījumā es noteikti būtu saņēmis rūpīgāku instruktāžu un daudz nopietnāk būtu iepazinies ar sistēmu. Mans uzdevums bija — tikai aizvest kuģi līdz izmēģinājuma vietai. Tāpēc ari nestrīdos.

— Taču pašlaik ir īpašs gadījums.

— Saproti, ka es vienkārši nezinu, kas tur iekšā ir! Ne tā pagriezīšos, kaut ko aizķeršu — un pēkšņi pasaule izzudīs! Nē, Gudriniec, tas būtu nepārdomāts risks. Un izolējošo slāni es tai neņemtu nost nekādā gadījumā.

— Labi. Mēģināšu izdomāt, ar ko to aizvietot. Bet tas nav pats galvenais.

— Pieļausim, ka mēs visu esam izolējuši.

— Pēc tam nāksies dotajā telpā izvietot emiterus. Izvietojuma shēmu var izstrādāt tikai pēc tam, kad kļūs zināmi precīzi telpas izmēri un konfigurācija.

— To es tev paziņošu rīt no rīta. Cik emiteru nāksies izvietot?

— Atkarībā no telpas apjoma — no trīssimt līdz trīssimt sešdesmit, sešos blokos, katram jābūt precīzi orientētam, pieļaujamā novirze — ne vairāk kā viena leņķa sekunde.

— Tā … Kas vēl?

— Pēc emiteru izvietošanas jānoskaņo viss komplekss. Šim nolūkam Kombinators būs jāatvieno no ārējiem aparātiem un antenām.

— Citiem vārdiem — jālikvidē pasaule? Es jau teicu, ka tas nav iespējams. Meklē citu paņēmienu, kā paveikt noskaņošanu, neatslēdzot ārējo kompleksu.

— Tas ir iespējams, bet būs vajadzīgs papildu sagatavošanās. Vajadzēs katru iekšējo emiteru, izņemot pastāvīgo paneli, uz laiku pieslēgt pie ārējo aparātu kanāliem.

Vēl trīssimt, ja ne visi trīssimt sešdesmit pieslēgumi, — nodomāja Juniors. No katra emitera atsevišķs vads stingri noteiktā kārtībā, lai tie viens otru neekranētu, neradītu traucējumus … Bet vispirms jāizvēlas telpa. Varena būve, bet apdzīvojamu telpu tajā nav daudz: kuģis aprēķināts tikai vienam cilvēkam. Tā ka īpaša izvēle nepastāv.

— Gudriniec! Es domāju, ka ar montāžas shēmu tu vari nodarboties jau pašlaik. Objekts — dzīvojamā telpa. Visi trīs tās elementi: salons, guļamtelpa, vannas istaba …

Gudriniece sekundi pakavējās savā atmiņā, kurā glabājās visa kuģa arhitektūras plāns.

— Sarežģīti. Tā kā telpu starpsienas ir metāliskas, katra no tām jāizstrādā kā atsevišķs objekts.

— Vai tas būs trīsreiz pa trīssimt? … Labi, pirmām kārtām divas telpas: salons un vannas istaba. Ar laiku — arī pārējo.

— No salona nav izejas uz vannas istabu.

Velns parāvis …

— Labi. Aprēķini visas trīs. Var būt, ka nevajag trīssimt emiteru, bet mazāk? Apjoms jau nav liels.

— Var, tomēr nebūs garantijas programmas precīzai izpildei.

— Tad ne, — sacīja Juniors. — Tad jāveic visi trīssimt sešdesmit. Gudriniec, ķeries pie programmas izpildes.

— Bet man tevi jābrīdina, ka ar to mana palīdzība arī aprobežosies. Tāds darbs nekad nav bijis paredzēts, un man nav nekādu ierīču tā izpildīšanai.

— Zinu. Strādāšu es. Būtu labi, ja mēs varētu sākt rīt pat.

— Sapratu. Es pagūšu. Nekā sarežģīta nav.

Juniors pamāja. Un apķērās:

— Jā! Bet vai mums rezervē ir tik daudz emiteru?

— Iespējams, ka ir, — atbildēja Gudriniece. — Trešajā tilpnē.

— Sātans! Kur tad lai tos ņem?

— Ārējās iekārtās. Cik es varu spriest, pašlaik Kombinators realizē ne jau sarežģītāko no savām programmām. Un kāda emiteru daļa nav noslogota.

— Kā gan es uzzināšu, kurus var un kurus nevar aiztikt?

— Ar testera palīdzību.

Varēju jau arī pats iedomāties. Jā, paredzams smalks darbs, katrs emiters ir kniepadatas galviņas lielumā, bet lielos kompleksos to ir tūkstošiem. Vismaz labi, ka tie ir tipveida — gan kokiem, gan cilvēkiem. Juniors to zināja sen; Georgs reiz bija minējis sērijveidā ražoto detaļu vienkāršību. Konstruktoram jau rēgojās Kombinators visur — kur vajag un arī, kur nevajag. Šeit gan Kombinators bija pašā laikā.

* * *

Juniors strādāja kā apsēsts. Vēlu vakarā atgriezās mājās, apsēdās uz dīvāna blakus Zojai, apskāva viņas plecus.

— Vai noguri?

— Ko tu! Esmu nenolietojams.

— Junior, varbūt nevajag tā steigties? Patiešām nekā briesmīga…

— Jā, protams, Zoja, nekā briesmīga. Saproti — es tikai gribu pilnīgi nodrošināties. Gribu, lai no briesmām pat ēnas nebūtu. Un lai tev nekad nerastos šaubas… Es domāju, ka mums šeit nekas nedraud. Vējš uzpūta — un pārstās. Bija taču pilnīgs bezvējš — pat ne vienu dienu un ne divas!

— Mums taču šeit ir labi, vai ne?

— Man nekad un nekur nav bijis tik labi.

— Man arī…

Zoja tagad reti izgāja no mājas. Joprojām bija silts, bet vējš pūta pārāk stipri, lai pastaiga varētu sagādāt baudu. Protams, vēju varēja likvidēt: dot pavēli kompresoriem — un iestātos klusums un miers. Bet tādēļ uz kupolu gultos daudz lielāka slodze. Tas bija risks. Juniors nolēma, ka var paciest, cerot, ka tur, ārā, agri vai vēlu pieklusls. Zoja viņam piekrita.

— Iespējams, ka šeit uz planētas tāda ir ziema, — viņa sprieda. — Vējš sasniedz noteiktu spēku, pēc tam kļūst vājāks, un galu galā viss kļūst kā sākumā: kluss un brīnišķīgs.

Iespējams, ka reiz pieklusīs. Bet pagaidām — ceturtajā dienā pēc Juniora otrā lidojuma — tas atkal ar joni pieauga. Un vairs nepalika vienā līmenī: no šīs dienas vējš pamazām, bet pastāvīgi pastiprinājās.

Juniors nodomāja: notiek skriešanās ar dabu. Bet vēl nav zināms, kas būs pirmais. Mēs neesam vāji. Mēs esam ļoti stipri. Mēs cīnīsimies. Pat ja nāksies atkāpties — atkāpsimies pilnā kārtībā. Mēs pagūsim!

* * *

Naktī viņš pamodās un saprata: nepagūs. Viņu pamodināja savāda skaņa: smaga, dobja, ritmiska dārdoņa jaucās ar vāju, bet spalgu zvanīšanu, kas arī bija ritmiska un nez kāpēc skanēja tieši tajos brīžos, kad dārdoņa mazliet pierima. Juniors tikai pēc brīža saprata, ka vājā skaņa nāca no telefona.

Zoja negulēja. Viņa sēdēja gultā, aptvērusi ar rokām ceļus, un izbiedēti lūkojās Juniorā.

Dārdēja vējš. Tieši dārdēja — nevis kauca vai gaudoja. Likās, kaut kas smags, bet ar kaut ko piesegts, kā cimds piesedz boksera dūri, brīdi pa brīdim atkāpjas un atkal metas mājai virsū, cenšoties to izkustināt vai pat sagraut, un katru reizi māja drebēja un čīkstēja, un logos dobji šķindēja stikli.

Palaikam, kad sitieni rimās, no ārpuses skanēja arī citi trokšņi. Gaudoja kompresori, krakšķēja koki. Dažbrīd pa logiem bungoja lāses:

acīmredzot vējš bija pacēlis gaisā daļu dīķa ūdens.

Vienā acumirklī Juniors novērtēja apstākļus. Pagaidām vēl koku grupa, šķeļot gaisa straumi, piesedza māju. Bet koki nevarēs ilgi pretoties orkānam.

Viņš pārlaida roku pār sievietes matiem.

— Nekas, Zoja, — viņš sacīja. — Mēs tiksim galā. Nekā briesmīga.

Zoja iešņukstējās. It kā atbildot viņai, blakusistabā izlidoja stikls un saplīsa ar žēlu skaņu.

Juniors nocēla klausuli.

— Kompresori atrodas uz robežas, — īsi ziņoja Gudriniece.

— Cik ilgi tie vēl izturēs?

— Pie tādas slodzes ne vairāk par stundu.

— Labi, — atbildēja Juniors. — Lai turas līdz pēdējam.

— Sapratu, — atteica Gudriniece.

Juniors nolika klausuli un ātri apģērbās.

Kuģī visi Kombinatora emiteri jau bija izvietoti tieši pēc shēmas. Taču to pieslēgšana vēl nebija uzsākta. Sistēma nedarbojās. Un paslēpt Zoju kuģī nebija iespējams. Atlika paļauties uz māju. Juniors saprata, ka māja nav aprēķināta tādiem apstākļiem. Un tomēr citas izejas nebija.

— Apģērbies, Zojiņ, — viņš teica. — Pie tam pamatīgāk. Diez vai tādā vējā būs ļoti karsti.

— Man šeit gandrīz nekā nav… — apjukusi sacīja Zoja.

■— Paņem manu kombinezonu.

— Bet tu?

— Man ir tur — uz kuģa. Apģērbies un gaidi mani šeit. Neej klāt pie logiem — tevi var ievainot stikla šķembas.

— Vai tu aizej?

— Uz īsu brīdi. Uz kuģi. Jāizprot, kas notiek ārpusē.

—• Junior, nepamet mani, lūdzu …

Viņš uz mirkli viņu spēcīgi piekļāva sev klāt.

— Nebaidies. Es nepametīšu. Drīz atgriezīšos.

Verandas durvis vērās uz ārpusi. Juniors mēģināja tās atvērt un nespēja. Pārāk spēcīgs bija gaisa spiediens. Lai gan vēju radīja tikai mašīnas, grūti bija iedomāties, ka šīs jaudas valdniece nebija stihija, bet gan tehnika. Un tomēr šī doma iedvesa kaut kādu pārliecību, Cilvēks sarunājās ar stihiju kā līdzīgs ar līdzīgu. Tiesa, pie tam viņš pats varēja iet bojā.

Juņiors nogaidīja, līdz kārtējā brāzma kļuva vājāka, un, uzgūlies durvīm ar visu auguma svaru, strauji tās atgrūda. Durvis atvērās un tūlīt pat aiz viņa muguras aizcirtās. Nākošajā brīdī vējš satvēra Junioru un svieda pret durvīm. Juniors nodomāja, ka plīsusi tomēr durvju plāksne, nevis viņa kauli. Vismaz tik daudz bija veicies.

Par iešanu visā augumā nebija ko domāt. Viņš sāka līst pa slapjo zāli. Netālu ar sausu krakšķi nogāzās koks. Labi vēl, ka attālāk. Ej nu sazini, kurš nogāzīsies nākošais.

Juniors, vēl nepārvarējis pat pusceļu līdz kuģim, saprata, ka pasaule iet bojā. Taču šajā pasaulē viss nebija vienlīdz vērtīgs. Zojai bija jāpaliek veselai.

Viņš līda. Zem viņa no kompresoru izmisīgā darba radītās vētras sīki drebēja zeme. Ilgi tie nenoturēsies. Pat stundu ne.

Galu galā arī šīs mašīnas kalpoja tikai pirmajai aizsardzības līnijai. Eksistēja arī citas iespējas.

Kuģi sasniedzis, Juniors saprata, ka liftu izmantot neizdosies. Vējš bija sašķiebis platformas vadotnes. Kā nokļūt augšup? Līst augšup pa lifta trosēm būtu neprāts.

Bija vēl viens paņēmiens. Uz kaut kādu brīdi izslēgt kompresorus. Vējš acumirkli apklusīs. Vai izturēs kupols? Ja ne… viss uzreiz beigsies: nebūs ko elpot. Taču kompresori tik un tā vairs ilgi nevilks.

No augšas atskanēja tik asa čerkstoņa, ka pat vējš to nespēja noslāpēt. Juniors pacēla galvu. Viena no Kombinatora antenām bija norāvusies un bezpalīdzīgi šūpojās. Juniors sastinga. Nepaceļoties no zemes, viņš uz rokas sataustīja sakaru rokasprādzi.

— Gudriniec! — viņš sauca. — Gudriniec!

Viņš pacēla rokasprādzi pie auss. Gudrinieces balss skanēja kā no cita pasaules gala.

— Gudriniec! Izslēdz vēju!

Tas bija kā brīnums. Pagāja vēl sekunde — un dārdoņa apklusa. Pār Junioru pārvēlās vēl pāris gaisa viļņu: atstarojoties no kupola iekšējās virsmas, viņa pasaules atmosfēra nevarēja uzreiz nomierināties. Bet tie jau bija sīkumi.

— Lieliski! — pielecot kājās, nomurmināja Juniors. Tagad varēja aplūkoties, cik stipri ir cietis lifts.

Viņš uzkāpa uz platformas. Nē, nˆkā briesmīga, tikai sašķiebies … Pieķēries vadotnes stienim, Juniors palēcās — vienu, otru, trešo reizi, cenšoties ar paša svaru piespiest sašķiebto stūri nostāties vietā. Tas izdevās pēc minūtēm divdesmit. Lēni, ar nepazīstamu čerkstoņu platforma sāka braukt augšā. Beidzot klāt arī lūka. Tamburā, norauts no turētājiem, uz grīdas gulēja skafandrs: droši vien to nosvieda pirmā vēja brāzma un tikai pēc tam Gudriniece aizvēra lūku. Viss pārējais bija kārtībā.

Juniors aplūkoja savu pasauli no skata laukumiņa augstuma.

Pasaule jūtami samazinājās. Dzīvības zaļo apli šķērsoja melna švīka. Planēta uzbruka. Pūlējās atgūt atņemto.

— Ne velna! — caur zobiem noskaldīja Juniors.

Viņš ātri iegāja kabīnē.

— Ko uzrāda Kombinators?

— Salauzta viena antena.

— Redzēju. Kā jūtas lauka ģeneratori?

— Pieaugusi slodze uz kupola. Ģeneratori darbojas ar septiņām desmitdaļām jaudas.

■— Enerģētika?

— Bez traucējumiem.

— Kupols?

— Zem spiediena no ārpuses — ieliecas. Centrā — desmit metrus.

Tie nu ir sīkumi — desmit metru, ja kupola rādiuss — piecsimt…

— Vējš no ārpuses?

— Joprojām pieņemas.

Juniors uzmanīgi pārlūkoja aparātus. Lēni, bet neatlaidīgi pieauga jauda, kas bija nepieciešama kupolam. Rezerve pamaza. Tas nekas. Mēs jau nesēdēsim un negaidīsim.

Viņš atkal aplūkoja pasauli — šoreiz vērodams to ekrānos. Trijās vietās bija saskatāmas mašīnas. Viņš pazina ūdenslīdēju, celmlauzi, trešo tādā attālumā nevarēja noteikt. Tēva kompleksa mašīnas. Tur tās vairs nav vajadzīgas. Jo acīmredzot kaut ko tomēr nāksies ziedot…

— Gudriniec! Visas mašīnas, izņemot kompresorus, koncentrēt pie kuģa.

Sakari ar mašīnām nebija traucēti. Juniors to saprata, ieraudzījis, ka neveiklie dinozauri viens pēc otra lēni sakustējās un sāka līst uz priekšu. Aptverdams savu lēmumu, Juniors vēl mazliet nogaidīja. Beidzot saprata: pašlaik neko citu izdomāt "nevarēs. Jātaupa spēki.

— Dod Kombinatoram pavēli: samazināt darbības rādiusu par divsimt metriem. Un attiecīgi izmaini aizsarg- lauku.

— Sapratu.

Tā, lūk, dārgā planēta, paņem atpakaļ daļu no savas teritorijas. Mēs neesam alkatīgi. Toties samazināsies kupols, tā virsma būs mazāk pakļauta vējam, samazināsies enerģijas patēriņš, bet pieaugs pretestības spēja! Ko, vai sagremoji? Nē, ar mums nav tik vienkārši tikt galā.

— Gudriniec! Kompresorus novieto pozīcijā tieši zem kupola ieliekuma, atbilstoši jaunajai konfigurācijai. Ieslēgsi pēc manas komandas.

Pagaidām mēs tos vēl neieslēgsim, Juniors nodomāja. Lai pastāv rezervē. Ar samazinātu kupolu arī ģeneratori tiks galā. Bet mēs izdomāsim atelpu, lai kuģī visu savestu kārtībā.

— Junior!

— Ko tev vajag, Gudriniec?

— Vai saglabāt kupola augstumu?

Jāpadomā. Ja saglabāsim, tā augstums būs pusotras reizes lielāks par balsta rādiusu. Kupola stabilitāte samazināsies. Nē, kupolam

jākļūst zemākam. Trīssimt metru — pilnīgi pietiekams augstums. Tomēr ieeja dzīvojamajā korpusā tad atradīsies jau ārpus kupola — tas neder.

— Augstumu samazināt par simt piecdesmit metriem.

— Sapratu.

— Kā pastiprinās vējš, Gudriniec?

— Stundas laikā — desmit metru sekundē.

Tas nozīmē, ka vēl dažas stundas varēsim darboties nosacītā mierā. Varbūt pat veselu diennakti. Diennakts — tas ir bezgalīgi daudz. Pašlaik visi drošības pasākumi it kā būtu veikti. Jāķeras pie darba — emiteru pieslēgšanas. Diez vai izdosies tos, kā nākas, izmēģināt. Bet arī pieslēgšana jau būtu milzīgs panākums. Tad atliks tikai tīrie sīkumi. Bet iepriekš — vēl viens darbs.

— Gudriniec! Izskaitļo atkāpšanās iespēju no pieņemtā kupola konfigurācijas. Izveidosim to ovālu. Vai pat pilien- veidīgu. Plūdlīnijas. Kādēļ mums būtu jātēlo viļņlauzis? Lai vējiņš mūs apiet.

— Sapratu.

— Tā. Tagad …

Tagad vispirms jāatgriežas mājās. Jānomierina Zoja. Jā- iedveš viņai, ka visbriesmīgākais jau garām. Jāpabrokasto kopā. Kas tad galu galā ir noticis? Slikts laiks — nekas vairāk. It kā uz Zemes nekas tāds negadītos.

Tā spriežot, Juniors skriešus pārvarēja attālumu līdz mājai. Uz ceļa daži koki gulēja, izrauti ar visām saknēm, lauzuma baltie zobi atgādināja galvaskausa ņirdzienu. Tas nekas, toties pārējie noturējās … Ieraudzījis mājas, Juniors iesvilpās. Mjā-ā… Jumts vietumis šķita parauts uz augšu, vēja pusē logos nebija neviena stikla. Noskopojusies Kombinatora programmisti: būtu varējuši ieprogrammēt arī neplīstošu stiklu. Lai gan diez vai kāds paredzēja tādu ķibeli.

Viņu satiekot, Zoja centās izskatīties mierīga. Lieliski, tā arī vajag. Bija taču iemesli, lai uzlabotos garastāvoklis: auka bija aprimusi. Citādi kupols diez vai nakti izturētu …

— Saimniecīt! — vēl skrienot iekliedzās Juniors. — Alkstu asiņu! Esmu izsalcis!

Zoja pasmaidīja, un viņas smaidā bija kaut kas vairāk par vienkāršu reakciju uz neveiklu humoru. Paldies par to, ka mēs joprojām esam dzīvi, — tā viņas smaidu saprata Juniors. Un jau nopietni pateica:

— Nekas, viss ir kārtībā. Tiesa, daudz darba. Bet vai tad mēs kādreiz esam no darba baidījušies?

Pēc brokastīm Zoja sacīja:

— Man tā gribētos vismaz kaut kā tev palīdzēt. Tu visu dari viens pats…

— Tu tikai nedomā, — Juniors bargi atteica, — ka tā būs

vienmēr. Tiklīdz izlīdīsim no šīm nepatikšanām, redzēsim — es uzreiz pārstāšu strādāt. Man briesmīgi patīk slinkot! Bet pagaidām — ir ko norauties …

— Bet es gribu palīdzēt.

— Tu jau arī palīdzi, — Juniors nopietni teica. — Tu pat iedomāties nevari, kā tu man palīdzi. Ar to, ka tu esi. lūdzu tevi: neriskē. Jā? Galvenais — esi. Ar pārējo es kāut kā pacentīšos tikt galā.

— Es būšu, — viņa apsolīja.

— Vairāk man arī nekas nav vajadzīgs.

* * *

Tievie vadiņi bija savīti kūlīšos, katrs — no vairākām daudzkrāsainām dzīslām; tās jāpievieno stingrā secībā, pēc tam kārtīgi jāpievada kabeļi pie šķērssienām, jāizurbj caurumi, tur, kur tie nekad nav bijuši paredzēti; katra kūlīša dēļ jāizurbj sešas šķērssienas, viena no tām kapitālā. Tas viss bija gan juveliera cienīgs, gan arī garlaicīgs un nogurdinošs darbs. Juniors pirmajiem emiteriem ziedoja gandrīz vai desmit minūtes katram. Vēlāk viņš pielāgojās, darbs sāka ritēt ātrāk, lai gan viņš laiku pa laikam joprojām šķēndējas par tehniku, kas lieliski izpildīja visu ieprogrammēto, bet, tiklīdz gadījās kas neparedzēts, tā pārgāja skatītāja lomā. Līdz vakaram Junioram izdevās tikt galā tikai ar piekto daļu darba. Tā strādājot, viņam būs nepieciešama gandrīz vai nedēļa. Bet viņš saprata, ka apstākļi var viņam šo nedēļu ari neatvēlēt. Pusdienot mājup viņš negāja, Zoja atnesa kaut ko ēdamu pie kuģa, un viņi ieturēja azaidu zālienā divatā. Pikniks mēra laikā, viņš klusībā pavīpsnāja. Viņi tāpat arī pavakariņoja. Juniors palūdza Zoju izvārīt kafiju, krietni daudz un stiprāku: viņš izlēma, ka strādās arī naktī. No rīta Juniors tomēr klupdams pārradās mājās un pāris stundu nogulēja ciešā miegā. Piecēlies viņš ar smagu galvu devās uz dīķi. Vēja izžāvētā ūdenstilpne tagad pildījās no jauna, bet ūdens netecēja tik strauji kā agrāk — laikam mehānismā kaut kas bija sabojājies. Juniors nepeldējās, tikai paskatījās uz pus- nogrimušo laivu un atkal gāja strādāt. Kad dienas vidū viņš saprata, ka vairāk nevar — emiteri sāka dubultoties un lēkāt acu priekšā —, viņš iekāpa kuģī un pieprasīja tonizāciju. Gudriniece gribēja atteikt: viņai nepatika Juniora stāvoklis. Izlūks tomēr palika pie sava un līdz vakaram nostrādāja normāli. Liekas, puse jau bija paveikta. Juniors juta, ka pašlaik vajag izgulēties: protams, varētu arī šo nakti pavadīt darbā, un viņš to arī būtu darījis, ja vien visu izdotos pabeigt līdz rītam. Tomēr tādu cerību nebija, spēkus vajadzēja aprēķināt vismaz vēl uz divām dienām. Nē, nodomāja Juniors, izgulēsimies, jo, kas guļ, tas veseļojas, es vienmēr esmu turējies pie šīs patiesības …

Viņš nolikās gulēt mājās. Zoja atradās blakus, un, kā vienmēr, kad viņa bija blakus, Junioram likās, ka nekas

briesmīgs nenotiek un nevar notikt. Tā viņš aizmiga.

* * *

Viņu pamodināja telefons. Vēl nepacēlis klausuli, Juniors saprata, ka mierīgā dzīve beigusies.

Gudriniece ziņoja, ka vēja ātrums uz planētas ir krasi kāpis — kārtējais lēciens, un ģenerators pat pie samazinātā kupola strādā ar astoņām desmitdaļām jaudas.

Tas vairs nebija vienkāršs vējš. Uz kupola nespieda gaiss, bet kā siena gāzās melnās smiltis. To graudiņi, drā- žoties lodes ātrumā — turklāt katrs no tiem vēl nesa līdzi elektrisko lādiņu —, taranēja neredzamo barjeru ne tikai ar savu masu, bet arī ar lauku, un ģeneratoriem nācās strādāt, ik sekundi mainot režīmu un ievactot aizvien jaunas jaudas, tā ka rezerve kusa.

Juniors pavēlēja ieslēgt kompresorus. Tomēr varenās mašīnas šoreiz gandrīz neko nespēja palīdzēt. Pēc pusstundas viena no tām izgāja no ierindas. Atbalstot kupola sienu no iekšpuses, pretvējš tai atņēma elastību. Un tagad, kad uz sienu gāzās nevis gaiss, bet smiltis, tāds atbalsts tikai kaitēja. Kompresorus nācās izslēgt.

Pa to laiku kupola pakājē krājās aizvien vairāk un vairāk smilšu. Ja siena būtu bijusi cilindriska, tas droši vien tai nāktu par labu: augstās kāpas to pasargātu no vēja sitieniem. Taču siena bija slīpa, un smiltis ar desmitiem, bet vēlāk ari ar simtiem tonnu smagumu sāka to spiest, un siena lēni, bet neatvairāmi izliecās. Bet vējš visu laiku pastiprinājās, un likās, ka tā spēks augs tik ilgi, kamēr ar smiltīm sajauktā gaisa molekulas neiegūs kosmisku ātrumu un nesāks atrauties no planētas un aizjoņot tumšajā bezzvaigžņu izplatījumā.

Vienīgais glābiņš, kā pasargāt kupolu, bija atkāpšanās. Un, paklausot Juniora komandām, kupols atkāpās. Katru reizi par dažiem desmitiem metru. Un atkāpies tas atviegloti iztaisnojās. Tomēr ne uz ilgu laiku: vējš pieauga, smiltis atkal pielīda klāt un sāka neatvairāmi rāpties pa sienu augšup, tā no jauna ieliecās — un atkal dažus soļus vajadzēja atkāpties.

Juniors ar Gudrinieci bez grūtībām aprēķināja, ka tāda taktika garantē ne vairāk kā desmit stundas, ja nerodas jauns lēcienveidīgs vēja ātruma palielinājums vai kas cits neparedzēts. Pēc desmit stundām kupols būtu tiktāl sa- šaurinājies, ka iekļautu sevī tikai kuģi un dažus metrus telpas ap to. Tā vēl būtu puse nelaimes. Taču kārtējo reizi nāksies samazināt arī kupola augstumu. Tad Juniors izrādīsies nogriezts no ieejas dzīvojamā korpusā — ja būs palicis lejā. Un no Zojas — ja atradīsies kuģī. Bet viņam vajadzēja būt gan te, gan tur.

Lai gan viņš saprata, ka nepagūs, tomēr turpināja maksimāli ātri strādāt. Juniors centās pabeigt vismaz vienu telpu — salonu un to daļu, kas Zojai būtu jānoiet no lūkas līdz salonam. Pārējo varēs pagūt arī pēcāk. Lai tikai viņa nokļūtu šeit.

Bet arī to viņš varēja nepagūt.

Pasaule sašaurinājās acu priekšā. Cilvēks kapitulēja. Taču negribēja padoties. Zoja neizrādīja, ka saprot notiekošā jēgu. Juniors gan zināja, ka viņa saprot. Pasaule kusa. Kupola virsotne atradās tikai metru virs lūkas. Pamatne turpināja samazināties. Kupols, kas sen jau bija

pārstājis būt pussfērisks, izejot caur hiperboloīda un paraboloīda stadijām, kļuva par rotācijas elipsoīda pusi, un šis elipsoīds joprojām stiepās garumā. Drīz vien tas gandrīz precīzi atkārtos kuģa aprises …

* * *

— Gudriniec! — Juniors pasauca. — Vai tev ir gatavs plūdlīnijas aprēķins?

— Sen jau.

Juniors vēl kavējās. Viņam negribējās dot komandu, jo tad mājai būtu jāpaliek aiz jaunās formas kupola robežas. Mājai, kurā viņi bijuši laimīgi. Mājai, kuras esamībā slēpās visa pasaules jēga. Taču nekas cits neatlika. Kad Juniors saprata, ka no tā neizdosies izvairīties, viņš uzcēla ceļojuma telti Zojai starp amortizatoriem, blakus enkuram; pārstiepa no mājas visu, bez kā viņai būtu grūti iztikt, kamēr viņš to pārvedīs uz kuģi. Un atkal Zoja stāvēja blakus Junioram pie kuģa un raudzījās uz to pusi, kur vēl turējās koki, bet aiz tiem vēl pacēlās māja, kurai pēc dažām minūtēm bija jānozūd. Juniors saprata, ka pašlaik viņam ir jāatrodas tai blakus.

Viņš apskāva Zoju ap pleciem un teica pie pašas auss:

— Nekas. Lai tikai būtu mēs. Tas viss kādreiz beigsies. Un tad mēs ar tevi vēl ne tādu vien uzbūvēsim…

Zoja klusēdama pamāja, un Juniors uzsauca:

— Sāc!

Skaļi nobrakšķēja. Kupola sienas no divām pusēm sa- kļāvās, un viss, kas bija nokļuvis ārpus tām, sienām atvirzoties, pamazām izzuda. Neparasti un baigi bija redzēt, kā bez liesmas, bez dzirdama trokšņa (tas nogrima ārējā vēja rūkoņā) koks vai krūms, vai putns, vai vēl kaut kas. reāls un dzīvs, pēkšņi — tiklīdz kupols pārtrauca kombinējošo lauku pieeju — uzblīda baltā mutulī, zaudēja apveidu un pārvērtās mākonītī, kas, vētras pārtverts, uzvijās gaisā un diezin kur aizjoņoja … Par laimi, Juniors un Zoja neredzēja, kā izgaisa māja: tas notika, kad to vēl aizsedza koki, — aiztraucās apaļš mākonis, uri viss. Tad izzuda arī koki. Sienas apstājās.

Zoja iešņukstējās.

— Nekas, maziņā, — Juniors mierināja, — tagad mēs ar tevi skaidri saprotam, kas dzīvē ir galvenais, kas —

blēņas… Starp citu, smieklīgi: tava mašīna palika iekšpusē — un

vesela… Ej uz telti, uztaisi ko ēdamu. Vējš
aiznes laiku …
* * *
Pirmā izzuda gaisma.
Bija dienas vidus, un Kombinatora radītajai saulei būtu vēl dažas stundas jāstrādā. Kupola izmēriem samazinoties, arī tā bija sarāvusies un tagad atradās gandrīz vai virs pašas galvas. Taču apgaismojums nemazinājās, joprojām bija diena. Un piepeši tā — uzreiz un bez krēslas — nodzisa. Kļuva tumši un baigi.
Juniors strādāja kuģī. Līdz viņam tik tikko atlidoja Zojas izbiedētā balss:
— Junio-or! Junio-o-o-r!
Viņš izskrēja uz apskates laukumiņa. Un nokļuva tumsā.
— Zoja!
— Kas noticis? — viņš izdzirdēja no apakšas. — Kāpēc ir tumšs? Es baidos …
— Zojiņ, nebaidies! Tūlīt uzzināsim!
Viņš metās pie pults. Vispirms gandrīz vai nodomāja, ka Gudriniece nolēmusi samazināt enerģijas patēriņu: spīdeklis, kā arī visa Kombinatora sistēma barojās no kuģa resursiem, bet enerģija pašlaik pirmām kārtām bija nepieciešama kupola uzturēšanai. Gandrīz visa — izņemot tā, ko patērēja Kombinators.
— Gudriniec, kāpēc tu nodzēsi sauli?
— Ne jau es. Kombinators pats.
— Ieslēdz kuģa prožektorus. Un noskaidro, kas noticis.
Viņš izskrēja uz apskates laukumiņa. Ārā bija kļuvis
gaišāks: trīs spēcīgi prožektori šķēla tumsu tur, kur tika virzīti to stari, taču ārpus tiem bija gandrīz vai pavisam tumšs, droši vien, ka no aplamās gaismas Junioram pēkšņi likās — atlikušie koki sāk lēnām kustēties. Viņš pārliecinājās, ka Zoja joprojām sēž pie kuģa, un ātri atgriezās kabīnē.
— Kas notiek ar Kombinatoru?
— Gaismu izslēgusi automātika, bet Kombinatorā — traucējumi.
— Tā tik vēl trūka! Kas par iemeslu?
— Darba apjoma samazināšanās.
Juniors saprata. Kombinatoram kļuva šauri. Viņa sistēma varēja darboties telpā, kas nav mazāka par noteikto. Citādi vissarežģītākās konfigurācijas lauki sāka klāties cits uz cita, pastiprināt vai pavājināt, radīt savstarpējus traucējumus. Spīdekļa izslēgšana visdrīzāk bija sistēmas pašsaglabāšanās akts. Pirmā tāda veida darbība. Kas tai sekos?
— Gudriniec, ko darīt?
— Likvidēt sistēmu.

— Nekādā gadījumā! — iekliedzās Juniors. — Izslēdz tādu iespēju! Pārņem sistēmas vadību!

— Tāds gadījums nav paredzēts.

Protams, viņa nevar, Juniors noguris nodomāja. Gudriniece tikai dod Kombinatoram komandas, ne vairāk. Var vēl atslēgt enerģiju. Tas arī viss.

— Ko darīt?

— Darba telpu sašaurināt nedrīkst. Citādi Kombinators pavisam izslēgsies. Saglabāt pasauli — nozīmē saglabāt t§ļpu.

Pacentīsimies, nodomāja Juniors. Izturēsim līdz galam. Un cerēsim uz Kombinatora stabilitāti. Lai gan — kuram no viņa radītājiem varēja ienākt prātā šādi darba apstākļi? Tie neietilpst neviena oficiāla izmēģinājuma robežās. Tehnika mūs neiegāž, nē. Tai tikai nav pa spēkam pieveikt šīs planētas dabu. Man nepieciešamas vēl dažas stundas. Dažas nožēlojamas stundas… Cik daudzas šeit ir pagājušas mierīgi un laimīgi. Un tagad pietrūkst tikai dažu. Nabaga Zoja, cik viņai pašlaik ir skumji un baigi. Taču jāstrādā. Paļauties var tikai uz darbu. Uz savām rokām. Acīm. Un uz to, ka vēl šīs dažas stundas Kombinators izturēs.

Juniors tomēr atrāvās no darba uz dažām minūtēm. Viņš nolaidās lejā, lai pabūtu kopā ar Zoju. Viņai tas pašlaik bija ļoti nepieciešams. Un viņam arī.

Viņi apskāvušies stāvēja. Spīdēja prožektori. Gūlās asas ēnas. Nepārtrauktais troksnis līdzinājās jūras šalkoņai: smiltis sitās pret kupolu, tecēja zemē, nosēdās, uzbērums auga aizvien augstāks.

— Junior! — pēkšņi izmisīgi iekliedzās Zoja, cieši spiežoties pie viņa un slēpjot seju. — Es laikam … Kas tur notiek?!

Viņš pats jau bija ieraudzījis. Patiešām: koki kustējās. Un arī krūmi. Palēkdamies, kā dejodami, mājot ar zariem. īsti koki nekad nebūtu kaut ko tādu atļāvušies. Fik

cija.,.. Notika tā pati lauku savstarpējā uzklāšanās un kropļošanās, no kuras bija baidījies Juniors. Lauki deformējās — un viss, ko viņi šeit bija radījuši, arī deformējās, kustējās, pakāpeniski tuvojoties šīs pasaules centram — kuģim.

— Es baidos… — čukstēja Zoja. — Junior… man bail!

Viens koks izrāvās no zemes un uzlidoja gaisā. Sagriezās, aizķerot te ar saknēm, te ar galotni kupola sienu. Nogāzās. No nekā, krampjaini vicinot zarus, radās vairāki jauni. Krūmi kā cīnoties saķērās, cenšoties izraut viens otru ar visām saknēm. Juniors, velkot līdzi Zoju, atkāpās tuvākā amortizatora aizsardzībā.

— Gudriniec!

— Var tikai izslēgt Kombinatoru. Bet es pagaidām, kā tu

pavēlēji, nepārtraukti sūtu viņam komandu strādāt.

— Tā arī turpini.

Haoss pieauga. Juniors stāvēja, ar vienu roku sev pie- kļāvis Zoju, ar otru turoties pie amortizatora. Pēkšņi varenā ķepa, kas stingri turējās pie zemes, — kuģa amortizators nodrebēja. Juniors skaidri izjuta šo kustību. Iedīcās rokassprādzes zummers.

— Kas tur notiek, Gudriniec?

— Spiediens uz kupolu pārsniedzis normu. Kuģis zaudē stabilitāti.

— Palielini jaudu.

— Visas rezerves izsmeltas.

— Ko darīt?

— Nepieciešams startēt.

Nevijus Juniors pavērās augšup. Tagad, kad gaismeklis bija nodzisis un kupola virsotne atradās zemāk nekā agrāk, labāk varēja saskatīt to, kas notiek ārpusē. Juniors saprata, kas tur notiek. Kupola augšējā daja svārstījās, vējš ar mežonīgiem rāvieniem centās to noārdīt, piespiest pie zemes, gāzās desmitiem tonnu smilšu. Kupols svārstoties nevijus spieda uz kuģi. Un tā gigantiskais korpuss sāka lēni, pagaidām vēl tikko manāmi šūpoties. Nebija tādu spēku, kas to varētu noturēt. Bet vēl augstāk karājās — pienākusi pavisam klāt, liekas, pat viļņodamās kā okeāna vilnis — neiedomājama izmēra melna ēna vai grēda, vai caurums pasaules telpā kā visu iespējamo pasaules šausmu iemiesojums …

Un šajā melnumā dega zvaigznes.

Briesmīgs vēja rāviens. Amortizators nodrebēja vēl jū- te.māk. Neatraudamās no Juniora, Zoja kaut kā nevienmērīgi, grūdieniem, sēcot elpoja. Kaut kas bija jādara. Tā nedrīkstēja stāvēt un gaidīt beigas. Un Juniors izšķīrās. Viņš zināja, ka tas ir neprāts. Ka tā ir kuģa ūn viņa paša bojāeja. Bet tādas beigas pašlaik viņam nelikās briesmīgas. Kopā… Un tomēr kaut kur pretēji jebkurai loģikai klauvēja — trīsēdama — cerība: ja nu? Notiek taču brīnumi! Ja nu?

— Zoja! — viņš iekliedza tai pašā ausī. — Uz kuģi! Skriešus!

Zoja, nepaceļot acis, pašūpoja galvu. Juniors nolēma, ka viņa nav sapratusi.

— Lai notiek kas notikdams, Zoja! Šeit tik un tā jāiet bojā. Bet tur, iespējams, pietiks ar to, ko es paguvu…

Viņš izdzirdēja, ka Zoja nomurmināja:

— Nē… Ja nu ne? Viss aizies bojā, arī tu… Es negribu.

Viņš strauji pacēla viņu uz rokām, bet Zoja ar negaidītu spēku izrāvās un cieši pieķērās amortizatora stienim.

— Junior, mīļais, steidzies! … Neaizmirsti — tu esi cilvēks! Bet es … Tu taču teici, ka mani var atkārtot vēlreiz!

Uz mirkli Juniors sastinga. Ar to pietika, lai Zoja mestos prom un

izgaistu tumsā, nokļuvusi ārpus prožektora stariem. Juniors neapdomājies metās tai pakaļ. Rokassprādzē pīkstēja tikko dzirdama Gudrinieces balss:

— Kuģis … Stabilitāte … Amplitūda …

— Gudriniec! — viņš uzkliedza, skrējienā pacēlis rokassprādzi pie lūpām. — Samazini kupola augstumu par divsimt metriem!

Viņš zināja, ka tad vairs nevarēs iekļūt kuģī. Bet viņš to arī vairs negribēja. Viņam bija jāatrod Zoja, pārējais — nav svarīgi! Juniors izlauzās cauri dejojošiem krūmiem, kas viņu sita un skrāpēja ar saviem zariem. Viņam metās virsū sajucis koks, un Juniors parāvās sāņus. Viņš nezināja, kurp skriet, jo zem kupola vēl palika pietiekami daudz vietas,, lai paslēptos. Vairākas reizes Juniors apstājās un sauca. Taču diez vai kāds būtu varējis viņu sadzirdēt pat divdesmit soļu attālumā, jo ausis bija pilnas ar vēja rēkoņu, smilšu triecieniem un koku brakšķēšanu.

— Gudriniec! — viņš iekliedza rokassprādzē. — Pagriez prožek.,.

Viņš nepabeidza. Acu priekšā uzšāvās spilgta liesma. Sprādziens. Grūdiens krūtīs. Tas apdullināja. Viņš nokrita. Atsitās ar pakausi. Zaudēja samaņu.

Juniors lēni atvēra acis. Sajuta stipras galvassāpes. Tās pārvarēdams, viņš pacēlās uz elkoņiem. Attālāk rēca vējš. Spīdēja kuģa prožektori. Kuģis joprojām stāvēja. To Juniors atzīmēja automātiski. Kuģis stāvēja uz melnajām smiltīm. Nebija nekā: ne zāles, ne krūmu, ne koku. Bija melnas smiltis un daži smagie mehānismi, no kuriem vietām atspoguļojās stari. Juniors aizvēra un atkal atvēra acis. Nekas nemainījās. Smiltis. Viss. Beigas.

Ar piepūli viņš pacēla rokassprādzi pie mutes.

— Gudriniec! — viņš gribēja sacīt, taču nevis izrunāja vārdu, bet kaut kā nošņāca, izspieda. Viņš noklepojās. — Gudriniec! — Šoreiz iznāca labāk. — Kas noticis? Vai izslēdzies Kombinators?

— Kombinators sadedzis, — bezrūpīgi atbildēja Gudriniece; viņai jau tā nebija nekāda traģēdija. — Sadegusi pamatshēma.

— Tā, — noteica Juniors, — skaidrs … — Viņš uzslējās četrrāpus, tad piecēlās kājās, sāka šūpoties, galvā izmisīgi klaudzēja. Līdzsvaru viņš tomēr noturēja, saspringa, paspēra soli, atkal sašūpojās, tad, atvelkot elpu, pastāvēja uz vietas. «Tātad — esmu dabūjis triecienu tajā pašā brīdī,» viņš nodomāja. Kombinators ir sadedzis. Ja viņš likvidētu pasauli, tad būtu pamazām samazinājis jaudu un viss būtu kusis pakāpeniski. Bet viņš sadega un atslēdzās uzreiz. Un viss uzsprāga. Viss.

Jēdziens «viss» iekļāva arī Zoju, bet viņš par to negribēja un neatļāva sev domāt. Viņas vairs nebija. Gājuši bojā. Viņš pat pašlaik to nevēlējās pielīdzināt ārprātīgajiem kokiem un mākslīgajai zālei.

Lēnām, soli pa solim pārvarēdams attālumu, viņš gāja uz kuģi. Kājas stiga smiltīs. Labi, ka turas kupols, Juniors vienaldzīgi domāja. Labi, ka gaisu nav radījis Kombinators, bet gan vecie, labie mehānismi. Būtībā arī tam pašlaik nebija nozīmes. Pat pret vecajām mašīnām viņš neizjūta nekādu maigumu. Dvēsele bija tukša. Viena no mašīnām — Ūdensvīrs — stāvēja viņam ceļā, to nācās apiet. Juniors apgāja, pieturēdamies pie tās metāliskā korpusa. Aiz mašīnas gulēja Zoja. Ar seju augšup. Deniņos bija asinsizplūdums. Acis atvērtas. Seja bija nopietna, skumja un daiļa.

Esmu sajucis prātā, vienaldzīgi nodomāja Juniors. Zojas nav, viņa ir izgaisusi. Viņš svārstījās. Šoreiz viņam neizdevās noturēties kājās. Viņš noslīga blakus Zojas ķermenim: Zojiņ, viņš nodomāja, tātad esam kopā? Tas nozīmē …

* * *

Pēc kāda laika viņš atkal atjēdzās un pacēla galvu — Zoja bija blakus. Juniors aizvēra acis, spēcīgi paberzēja ar pirkstiem plakstus un deniņus. Paskatījās vēlreiz. Zoja bija tepat. Viņš paņēma tās roku un pūlējās sataustīt pulsu. Pulsa nebija. Viņš atpogāja uz Zojas krūtim savu kombinezonu, ko viņa bija nēsājusi kopš tās nakts, un pielika ausi. Juniors apsēdās un ilgi sēdēja aizvērtām acīm, neapzināti glaudot Zojas galvu. Viņa skatiens bija vērsts augšup, kur atradās kupols, bet aiz tā — zvaigznes.

Zummers sen pīkstēja, bet Junioram bija vienalga: viņš netaisījās kaut ko darīt vai kaut kur iet. Viņa vieta bija šeit. Līdz pašām beigām. Zummers sāka apnikt. Juniors laiski nodomāja, ka rokassprādzi var aizmest, lai tā netraucētu. Taču viņš bija aizmirsis, kā jāatver slēdzis un kā jānoņem no rokas aparātiņš. Juniors pacēla to pie mutes.

— Ko tev vajag?

— Vējš pierimst, — Gudriniece ziņoja.

— Ko?

— Vējš pierimst.

— Kāds vējš? Ak jā …

Pierima kaut kāds vējš. Nu, pierima, vai tad Zoja pēc tam uzcelsies? Nē. Neuzcelsies. Viņas vairs nav. Lai gan viņa neizgaisa kopā ar Kombinatora pasauli. Lai gan …

Kāpēc gan viņa neizgaisa? — ar smagu piepūli nodomāja Juniors. Kombinators viņu bija radījis. Un viņai bija jāizgaist. Bet neizgaisa. Ja viņa neizgaisa, tas nozīmē, ka Kombinators to nebija radījis. Jo viss, ko viņš bija radījis, izgaisa. Bet Zoja — šeit…

Domas sajuka, pēc tam kādu laiku to vispār nebija. Juniors sēdēja, turot Zojas roku.

Kas tad viņa ir, ja to nav radījis Kombinators? — atkal uzplaiksnīja domas. Tātad viņa var būt tikai cilvēks. Mani, piemēram, Kombinators nav radījis. Tātad es esmu cilvēks. Un viņu arī. Tātad

viņa ir cilvēks. Mēs abi esam cilvēki. Tas nozīmē, ka viņa būtu varējusi atrasties kuģī tādā pašā drošībā kā Juniors. Būtu varējusi. Viņš to nebija laidis. Jo viņš nezināja, ka arī viņa ir cilvēks.

Juniors atkal līdz sāpēm spēcīgi saberzēja pieri ar pirkstiem. Prātā grozījās kāda grūti notverama doma. Ļoti vienkārša, dabiska. Lūk… Nē… Jā — kā gan viņa te nokļuvusi, ja ne no Kombinatora programmas? Cita ceļa taču nebija? Ko? Nebija, vai ne?

Viņš piecēlās un brīdi zvāļojoties pastāvēja, nostiprinādamies stabilā stāvoklī. Vajadzēja doties uz kuģi un ļauties Gudrinieces mehāniskajai gādībai. Un vēl kaut ko vajadzēja paveikt, aizmirsties, velns parāvis … Juniors, lēni stumjot kājas pa smiltīm, gāja uz kuģi. Piegāja klāt, apstājās. Nē, ne jau te vajadzēja nokļūt. Kādā citā vietā. Kur gan? Galva strādāja ar lielu piepūli, ar sāpēm, ar nedzirdētu čerkstoņu. — Gudriniec! — nelietojot rokassprādzi, Juniors to pasauca caur paralauku, pat iepriekš nepadomājis, tas iznāca it kā pats no sevis. Gudriniece tomēr tādā pašā veidā atsaucās. — Gudriniec, — viņai sacīja Juniors, — droši vien vajag atjaunot kupolu līdz sākotnējiem izmēriem. — Gudriniece neizbrīnījās, sēne vispār nekad nebrīnījās, tā atbildēja tikai ar parasto īso — «sapratu». Tā, — noteica pie sevis Juniors. Pagriezās ar muguru pret kuģi un devās pa daudzreiz ieto taku, — tikai tagad te nebija zāles, tātad nebija arī taciņas, te gulēja smiltis, bet priekšā nebija redzami koki, un aiz tiem nestāvēja māja, kurā gaidīja sieviete. Mājas vietā pacēlās nosēdušos smilšu paugurs, kas tagad atradās atjaunotā kupola iekšpusē. Kur bija stāvējusi māja? Pa kreisi, pa labi? Nekādu pēdu. Viss uzsprādzis, iztvaikojis, aizlidojis. Tas ir skaidrs, bet… Juniors notupās uz ceļiem. Nebija nekādu instrumentu, un viņš sāka grābt smiltis vienkārši ar rokām, uzreiz kļūdams slapjš no sviedriem — no pazemojošajiem vājuma sviedriem. Juniors atpūtās un grāba atkal, īsti labi pat nesaprazdams, kāpēc to dara. Pēkšņi pirksti uzdūrās kaut kādam svešķermenim smiltīs. Tā bija konservu kārba. Juniors to rūpīgi apskatīja, pagrozīja acu priekšā. Kārba nebija no kuģa, no viņa krājumiem, viņš labi atcerējās, ko bija nesis šurp. Viņš nemitējās grābt. Vēl dažas kārbiņas, plastikāta paketes,/ko nokritušās smiltis bija pasargājušas no vēja. Viņa mantu te bija mazāk par pusi. Pārējais piederēja Zojai. īsts ēdiens, nevis Kombinatora radīts. Kāpēc gan Zoja neteica ne vārda, kāpēc piekrita viņam, ja pati saprata? … Tālāk grābt droši vien nevajadzēja, arī spēka nebija atlicis. Viņš klimta atpakaļ uz kuģi, pēc tam pagriezās tur, kur gulēja Zoja, tad — atkal uz kuģa pusi un pavēlēja Gudriniecei sagatavot Zojai tīru veļas komplektu. Bridi pastāvēja. Uzlīda uz lifta plāt- formas un brauca augšā. Apturēja platformu pirmās tilpnes līmenī, pasauca Gudrinieci un pavēlēja tilpni atvērt. Gudriniece atteicās: tas bija stingri aizliegts. Juniors nesāka strīdēties. Pacēlās kabīnē un atvēra tilpni ar avārijas slēdzi — avārijas

gadījumā visi aizliegumi tiek likvidēti. Paņēma padusē sagatavotos palagus. Nolaidās lejā, piegāja pie Zojas un apklāja to. Atgriezās. Pacēlās līdz tilpnei. Lūka bija atvērta. Juniors iegāja iekšā. Plašajā sešstāvu tilpnē bija kluss, viegli oda pēc deguma. Juniors, neizjūtot ne mazāko ziņkārību, paraudzījās apkārt. Citā reizē viņu noteikti būtu interesējusi plākšņu, apvalku un kabeļu daudzkrāsainā mozaīka, aiz kuras nebija saskatāma šķērssiena; pašlaik viņš tai vienaldzīgi pagāja garām. Juniors uzreiz nesaprata, kurp iet, to apjēdza tikai pusceļā. Savā laikā Georgs — šeit, stāvot šajā pašā tilpnē, — bija lūdzis «Anakolas» konstruktoram atstāt viņam pāris kabīņu, kas te bija iepriekš samontētas, lai pārvadātu cilvēkus dezak- tivētā stāvoklī. Kur palikušas kabīnes? Ja cilvēks ir pamodies tikai mājās, tad no kabīnes līdz mājām kādam viņš ir jānogādā. Kādam vai kaut kam. Kādam mehānismam. Juniors paraustīja plecus: mehānismu, kas bija izņēmis cilvēku no kabīnes, varēja arī nemeklēt: Kombinators to noteikti bija radījis tepat uz vietas citu programmu realizācijas palīgiekārtu skaitā un nākošajā tās pašas programmas posmā — likvidējis, iznīcinājis. Bet pašas kabīnes eksistēja neatkarīgi no Kombinatora… Tāpēc Juniors, uzdūries tām, nebrīnījās. Blakus stāvēja divas kabīnes, tās pašas, kādu agrāk te bija milzum daudz. Vienai no tām bija atvērts vāks, iekšā — guļamvieta ar spilvenu, uz jumta — milzums kaut kādu cauruļvadu, spirāļu, mikroelementu … Spīdēja vāja lampiņa. Juniors pieliecās, ieraudzīja kaut ko uz spilvena: tā bija matu sprādze. Viņš to paņēma un iebāza kabatā. Aizvēra acis. Ievilka gaisu. Oda smaržas — tās pašas, deguma smaka šeit atkāpās. Vairāk laikam nav ko meklēt. Kas noticis un kādā veidā — bija skaidrs. Kāpēc? To Juniors nezināja. Kāpēc — vai tas maz bija svarīgi? Zoja vairs neeksistēja — tas bija svarīgi. Bet viņa jau no paša sākuma bija pārliecināta par savu īstumu. Juniors bija tas, kas neticēja. Viņš zināja, ka Zojai jāparādās uz burvju mājiena. Viņš bija noticējis lielā tehnoloģiskā laikmeta un tā dižo konstruktoru visvarenībai.

r— Esi tu nolādētsl — viņš skaļi teica, ielicis šajos

vārdos visas savas jūtas. Viņš pat nezināja, vai lāsts adresēts Georgam vai pašam sev, vai visai pasaulei, visai dižajai civilizācijai, kas atļauj un pat liek domāt par dzīvu cilvēku kā par tehnikas ražojumu — un ne vairāk; liek ne vien domāt, bet piespiež arī pašu cilvēku noticēt tam, ka viņš ir ne vairāk kā tehnikas produkts vai, kā mēdza izteikties Georgs, — idejas produkts, nevis mīlestības rezultāts.

— Lai mēs visi esam nolādēti! — vēlreiz sacīja Juniors, pametot tilpni.

Likās, lāstā izteiktais naids piešķīra viņam spēkus. Viņš nolaidās lejā, piegāja pie Zojas un, lai gan ne uzreiz, tomēr spēja viņu pacelt uz rokām. Tagad tas bija grūtāk nekā agrāk: viņa nepalīdzēja, neaptvēra viņu ap kaklu. Juniors, sēcoši elpojot, aiznesa viņu līdz lifta platformai

Pacēlās ar viņu augšup. Ienesa vējtverī. Noteica, atvelkot elpu: «Gudriniec, šeit ir cilvēks. Gājis bojā. Jāsaglabā. Izdari visu, kas pienākas.» — «Sapratu,» atsaucās Gudriniece. Kad medicīniskais aparāts uz ratiņiem jau bija pieripojis klāt un noguldījis Zoju, Juniors gribēja palīdzēt, bet automātam palīdzība nav vajadzīga, izlūks pateica Gudriniecei: «Tu pārbaudi uzmanīgi. Protams, es saprotu, ka nav iespējams — pārāk ilgi… Tomēr… Tu taču mums visu māki!» Sēne, kā vienmēr, nesatricināmi atbildēja: «Visas analīzes tiks veiktas šeit un uz Zemes.» — «Paldies,» atbildēja Juniors, nezinādams, ko darīt tālāk. Atkal nolaidās lejā. No apakšas paskatījās uz Kombinatora antenām, kas bezpalīdzīgi karājās, taču tās nepārstāvēja dzīvību. Tās bija tikai triku meistara līdzekļi. Juniors nospļāvās un aizgriezās. Viss bija tāpat kā pirms pusstundas, pirms stundas. Gulēja melnās smiltis, stāvēja mašīnas. Kādai caurulei no paplašinātā gala bija iztecējusi ūdens strūkliņa. No otras pūta viegls, tikko jūtams vējiņš: atjaunojās gaiss. Spīdēja kuģa prožektori. Abās pusēs no viņu gaismas konusiem biezēja tumsa.

Viņš klīda, ar zābakiem uzarot smiltis. Viss, kas bija atlicis 110 mazās, lieliski izdomātās pasaules. Jo pasaule — tā bija dzīvība. Bet šeit nebija dzīvības. Tās imitācija, nekas vairāk. Sveiciens tev, imitācijas civilizācija! — viņš truli nodomāja. Ha! Un, kad tevī rodas, parādās patiesa dzīvība, tu atļaujies to pat neievērot. Tā rezultātā šeit palikusi vienīgā būtne melnajās smiltīs — es. Nevienam nevajadzīga pagaidām dzīva būtne. Pagaidām.

Pēc tam viņš apstājās.

Jt * *

Pēkšņi Junioram prožektoru sāņus gaismā kaut kas pavīdēja zem kājām. Kaut kas mazs un trausls, kam viņš gandrīz vai bija uzkāpis ar zābaku.

Viņš noliecās. Pēc tam nogūlās, pietuvoja seju un sāka šo «kaut ko» cieši apskatīt.

Vienkārši apbrīnojami, kā viņš bija varējis ievērot. Tādu sīkumu, blēņas. Iespējams, tikai tāpēc, ka šis sīkums spilgti atšķīrās no smiltīm. Sīkums bija gaiši zaļš.

Mazs, tievs, smalks, tik tikko pacēlies virs smiltīm zāles stiebriņš. Un tā galā — nupat atvērušās divas lapiņas.

Juniors ilgi gulēja un raudzījās uz stādiņu, elpodams sāņus, lai nejauši tam nekaitētu.

Nē, tas nebija, tas nevarēja būt Kombinatora pasaules pārpalikums. Viss, kas atradās tajā pasaulē, bija izzudis. Viss palikušais bija īsts. Kuģis. Mehānismi, Juniors. Zojas ķermenis reanimācijā.

Un vēl — stiebriņš un divas lapiņas.

Dzīvība. īsta. Pastāvīga. Lai arī bezgala nevarīga, tomēr —

dzīvība.

No kurienes? — domāja Juniors, joprojām neticēdams savām acīm.

Un saprata: sēkliņu varēja šurp ievest viena no mašīnām. No Zemes, kur tās tika izmēģinātas. Vai arī no Antoras, kur šīs mašīnas dragāja un samala simtiem tūkstošu augu. Ne jau šādus, bet varenus, karaliskus augus. Kaut kur iestrēga sēkliņa. Pārlidoja neaptveramus attālumus. Nokrita šeit. Nokļuva vidē, kur ir gaiss un ūdens. Un izdīga …

— Izrādās, ka mēs šeit esam divi dzīvie, — Juniors skaļi sacīja, it kā stiebriņš varētu viņu saprast. — Tev jau nu es neļaušu iet bojā!

Ak dievs, viņš vēlāk nodomāja, cik gan mēs — tēvs, es pats, visi citi — esam rupji, cietsirdīgi, nežēlīgi un muļķīgi iznīcinājuši tādas un ne jau tādas vien dzīvības! Iztēlodamies, ka mums ir tiesības spriest tiesu par tām un spriedumu izpildīt, ja tās traucē sasniegt kādu no mūsu acumirklīgajiem sapņiem. Bet mūsu mērķi — vai tie maz pasaulei ir tik nepieciešami?

Nē, es tevi izaudzēšu. Pie velna visu. Es šeit palikšu tik ilgi, kamēr te sāks zaļot meži. Pēc tam mēs noņemsim kupolu. Un jūs sāksit pārveidot atmosfēru, Iedzīvināt planētu. Jo ikkatra dzīvība tomēr ir dzīvība, un mēs sevi nostādām augstāk par jums tikai tāpēc, ka mākam jūs nogalināt daudz veiksmīgāk nekā jūs — mūs. Taču bez jums mēs paši aiziesim bojā, bez jums mēs nevaram iztikt un dažkārt tikai to aizmirstam. Aizmirstam, ka dzīvība nenodod un nejauši neizgaist, ja pēkšņi sabojājas kaut kādas kontūras…

Es tevi izaudzēšu, stiebriņ. Enerģija, ūdens, gaisma ir. Arī — dižā Gudriniece, kam noteikti ir informācija ne tikai par to, kā iznīcināt, bet arī — kā tos izaudzēt. Ja saslimsi — atkopsim. Vai tiešām tāda metālu un kristālu masa kopā ar daļiņu veselā saprāta nebūs spējīgi saglabāt dzīvību vienam stiebriņam? Mēs taču mākam — ja gribam. Mums tikai brīžiem ir grūti saprast. Gadsimtu gaitā mēs esam pārlieku noskaņojušies nomainīt dabisko ar mākslīgo …

Es izaudzēšu tevi. Nekas, Zeme pagaidīs. Iztiks bez sava sadegušā Kombinatora. Kāds ir pateicis labus vārdus par vienu vienīgo bērna asariņu — ka par tādu cenu laime mums nav vajadzīga. Agrāk es domāju, ka tā ir puņķoša- nās un blēņas. Tagad es domāju: ja kāda iemesla dēļ vajadzētu uzkāpt ar papēdi uz tāda kā tu — pavisam sīka stiebriņa ar divām lapiņām —, es to neizdarīšu. Es vispirms pacentīšos saprast: ja nu ļaunuma, kaut arī attāla, no tādas rīcības būs vairāk nekā tūlītēja labuma? Stiebriņ, mēs esam pieraduši domāt — ja arī pašlaik kaitējam, tad vēlāk… šajā svētītajā «vēlāk» mums būs pietiekami daudz laika, lai visu izlabotu un atjaunotu, par visu norēķinātos. Taču mums šī laika nebūs, jo nebūs šī svētlaimīgā «vēlāk», kad atliks tikai izlabot kļūdas: mūsu kļūdas un cietsirdība arī

dzīvo pašas savu dzīvi, satiekas un vairojas, nes augļus un pēkšņi izdīgst tur, kur mēs to vispār negaidām, nereti — mūsu pašu kaulos, mūsu miesā un asinīs, bet vēl pirms tam — mūsu saprātā. Tā, lūk, stiebriņ, tas notiek …

Turēsimies viens pie otra. Tam ir jākļūst par mūsu dzīves galveno likumu: turēties vienam pie otra, mēs ar tevi esam viens un tas pats, mēs esam dzīvība; un ne mūsu darbs, ne mūsu tiesa — ievest dzīvē līnijas un robežas, dalīt to vēlamajā un nevēlamajā, vajadzīgajā un nevajadzīgajā. Saudzēsim viens otru! …

Juniora dzīve kļuva tukša, pavisam drīz tā kļuva līdzīga tai dīvainajai planētai, uz kuras izlūks, kā viņam pašam likās, bija nolēmis pamatīgi iekārtoties: tukšuma vilinājums aizņēma droši vien deviņsimt deviņdesmit deviņas tūkstošdaļas, taču pēdējā — kā kupols uz planētas — glabāja sevī vēl kaut ko: vāro zaļo stiebriņu ar divām lapiņām. To nekādi nevarēja salīdzināt ar bojā gājušo Zoju, ja nu vienīgi tas, ka stāds, tāpat kā viņa, bija dabas un dzīves radīts, nevis idejas rosināts; apkārtnē viss atgādināja par sievieti, atgādināja tas, kas bija ar viņu kaut kādā veidā saistīts, — dīķis, tajā nogrimusī laiva, telts zem kuģa, arī pats kuģis, kas tā arī nebija viņu izglābis, jo Juniors nebija sapratis, kas viņa ir. Juniors zināja, ka šī sāpe viņam dota uz visu mūžu un nekas viņa dzīvē vairs nevarēs būt tā, kā bijis līdz šim; kāda viņa dzīve būs turpmāk — par to viņš nedomāja: kāda būs, tādu nu viņš pieņems.

Lai arī sākumā mazu, toties savu vietu stiebriņš ieņēma noteikti. Un Juniors pamazam sāka katru dienu pamosties ar domām par to un neaizmiga ātrāk, kamēr nebija pārdomājis visu, kas attiecas uz stādiņu, kas ar to bija noticis šodien un ko tā labā vajadzēja darīt rīt.

Vispirms Juniors pacentās noskaidrot, ko viņam var jaunajā un neierastajā darbā palīdzēt Gudriniece. Sēne pieņēma jauno darbošanos ja ne tuvu sirdij, kuras tai nebija, tad vismaz zināšanai. Starp citu, kā jau Juniors bija domājis, nekādas informācijas par nezināmas sugas augu kopšanu, pie kam vēl tik neparastos apstākļos, sēnei nebija. Gudriniece varēja paziņot, kā izaudzēt kuģa apstākļos jeb citā vidē ar tiem pašiem parametriem lokus, redīsus un citus dārzeņus; ar to arī viņas erudīcija izrādījās izsmelta. Nācās darboties ar meklējumu metodi, tomēr cenšoties pielaist iespējami mazāk kļūdu.

No šā un tā atkal it kā nevajadzēja baidīties: piemēram — no kaitēkļiem. Juniors šajā ziņā tomēr nebija pilnīgi drošs: ja jau sēkliņa bija palikusi dzīva, tad arī kaut kādas sporas varēja saglabāties. Tāpēc viņš vārgo stiebriņu katru dienu rūpīgi apskatīja, izmērīja tā garumu un gandrīz vai demontēja hromogrāfu no remontnodalījuma, lai to pārvilktu šurp un sekotu katrai lapiņu nokrāsas izmaiņai. Gudriniece, starp citu, ieteica to nedarīt. Toties Juniors samontēja ultravioleto lampu, kuru, neraugoties uz

Gudrinieces protestiem, bija izņēmis no medicīniskās iekārtas. Juniors paziņoja, ka viņam paredzēto apstaro- jumu saņems kopā ar augu un nekā citādi. Jāteic, ka Gudriniece vairāk iebilda principa pēc: kā viņa vēlāk atzinās, sēne izjuta pret stādiņu zināmu vājību viņu tālās, tomēr neapšaubāmās radniecības dēļ,

Gudriniece pievadīja augam ūdeni un pakāpeniski atrada vislabāko laistīšanas režīmu: laiku pa laikam viņa sarīkoja pat lietutiņu — ne jau ar lejkannas, bet ar tā paša vecā trīspadsmitā mehānisma palīdzību. Vietai, kui auga stādiņš, Juniors apvilka krāsaina kabeļa žogu, ko bija nežēlīgi norāvis no pirmās tilpnes šķērssienām.

Gandrīz veselu mēnesi viss noritēja lieliski. Stiebriņš auga. Juniors saprata, ka, gādājot par vārgulīgo augu, pirmām kārtām palīdz pats sev: kā viņš citādi dzīvotu šeit pēc visa notikušā, pēc Zojas nāves? Zoju viņš neapmeklēja, jo zināja, ka viņa tā arī guļ, nemaz neizmaini ju- sies, — Gudrinieces izveidotais režīms nepieļāva nekādas pārmaiņas. Taču Juniors nebija pārliecināts, vai, atkal viņu ieraudzījis un pārdzīvojis visu no paša sākuma, tiks galā pats ar sevi. Iespējams, ka šajā situācijā stiebriņš bija vienīgais glābiņš. Arī uz Zemes Juniors negribēja un nevarēja atgriezties: juta, ka viņam pašlaik nav pa spēkam satikt pat tēvu, kur nu vēl Georgu. Būtībā viņam nebija ko teikt arī cilvēkiem no TI. Neko viņš nebija paveicis, neko viņš nebija izpildījis. Iznīcinājis viņam uzticēto iekārtu un nogalinājis cilvēku. Ar to nebija vērts atgriezties. Bet augs vismaz paša acīs viņam deva stingru pamatojumu: Juniors bija apsolījis to šeit nepamest un netaisījās pārkāpt savu vārdu.

Tā viņš nodzīvoja gandrīz mēnesi. Tad stiebriņš saslima. Lapu galiņi sāka dzeltēt. Juniors nobijās. It kā patiešām mirtu kāds ļoti tuvs cilvēks, bet Juniors nespētu palīdzēt — nezinātu, kas un kāpēc notiek un kā ar to cīnīties.

Pāris dienu Juniors nostaigāja izmisis. Augs vārguļoja. Droši vien tas skaidri signalizēja par iemeslu, bet Juniors nesaprata viņa valodu. Un, par spīti visiem viņa pūliņiem, šī mazā dzīvība dzisa. Vai tiešām visam, pie kā vērsās viņa mīlestība, bija lemts iet bojā?

Viņš vienojās ar Gudrinieci, iekāpa agraplānā un izlidoja ārpus kupola robežām. Vienkārši tāpat. Lai ar kaut ko nodarbotos un izklaidētos. Lai kaut uz mirkli tiktu vaļā no smagajām domām.

* * *

Ārpus kupola bija klusums un miers. Valdīja tumsa, taču nevis tā violetā puskrēsla, kas bija Junioru sagaidījusi, viņam atlidojot uz planētu, bet blīva, melna tumsa, kāda mēdz būt jauna mēness naktī uz Zemes. Debess bija zvaigžņu pilna. Droši vien vajadzēja padomāt par to, kāpēc viena tumsa ir nomainījusi otru un aprimis arī or- kāns — nebija pat ne mazākā vējiņa. Juniors par to pārliecinājās, nosēdinājis

mašīnu dažus kilometrus no kupola. Vajadzēja palauzīt galvu arī par to, no kurienes radušās zvaigznes un kāpēc to nebija agrāk. Bet Junioram pašlaik negribējās domāt par to, kas tieši neattiecās uz šodienu, uz viņa stādiņu un uz to, kas stādiņam draudēja.

Tāpēc, nolaidies un skafandrā izgājis no agraplāna, Juniors palūkojās zvaigznēs un tikai nodomāja, ka, būtu tās bijušas savas, dzimtā izplatījuma zvaigznes, tad, saņēmis spēkus, viņš pamēģinātu ar paralauku izsaukt tēvu, un vecais jau nu noteikti noskaidrotu, kur Juniors pieļāvis kļūdu un kā tā jāizlabo. Ja vien tās būtu savas zvaigznes…

Pagaidi! — Juniors, pārtraucis savu spriedelēšanu, pats sev teica. Kas tad tās ir par zvaigznēm? Vai tad tu esi aizmirsis, kā tās izskatās? Tās jau arī ir mūsējās! Vai nu es jau tiktāl piederu izplatījumam, ka sāku citādi redzēt, vai arī…

Kas — «vai arī», viņš nepaguva izdomāt. Jo pēkšņi vāji iedžinkstējās ausis, un Juniors izjuta pazīstamu apziņas sašķelšanās sajūtu, kad līdzās tam, ko viņš darīja pats, smadzenēs radās arī kaut kas cits no ārpasaules, kas visbiežāk tika formulēts vārdos, dažkārt izpaudās sajūtās, kas tomēr saturēja jaunu informāciju. Tieši tā izpaužas para- lauka iespaids, iekams jūs uzsākat dialogu. Junioram sāka drebēt kājas, un viņš apsēdās smiltīs, bet pēc tam nogūlās uz muguras, maksimāli atbrīvojoties un vienlaicīgi izjūtot iekšēju spriegumu.

— Tad nu beidzot — viņš uztvēra tēva vārdus. — Pagodināji. Varbūt paskaidrosi, ko tas nozīmē? Mēs jau veselu mēnesi fiksējam tevi mūsu izplatījumā, bet tu sēdi zem kupola, caur kuru kontaktēties tādā attālumā mēs neesam spējīgi. Kas ar tevi noticis?

— Man nebija pat nojēgas, ka atrodos mūsu izplatījumā, — atbildēja Juniors. — Es veicu piespiedu nosēšanos virstelpā. Tas ir ļoti labi, ka mēs varam aprunāties.

— Es ceru, — sacīja tēvs, — jo arī man tas sagādā gandarījumu. Ja tu pastāstīsi, kas noticis, es būšu vēl apmierinātāks. Vai mēs varam tev palīdzēt?

— Tu vari.

— Priecājos. Kādā veidā?

— Iedomājies, ka tev ir saslimis augs …

— Kāds?

— Velns viņu zina. Es taču neesmu botāniķis. Vienkāršs augs. Stiebriņš un divas lapiņas …

— Izsmeļoši. Kas tam kait?

Juniors paskaidroja. Tēvs teica:

— Ja tevi turētu tādā diētā; tad tev ne tikai lapiņas vien, bet arī sakne nodzeltētu. Gaisma, ūdens — tas ir lieliski, bet viņam jau tajās sterilajās smiltīs nav ko ēst! Labi vēl, ka tas ir tik ilgi noturējies.

Viņam nepieciešams minerālmēslojums. Zinu, ka tev tāds nav. Tas nekas. Jūs abi ar Gudrinieci izgatavosit. Klausies …

Dzirdamība bija vāja, bet skaidra. Juniors noklausījās īsu lekciju. Pateicās. Tēvs sacīja:

— Redzu, ka tavs pasaules uzskats ir mazliet mainījies.

— Jā, — Juniors īsi atbildēja.

— Priecājos. Tagad jautājums tev. Tikai nebrīnies. Tilpnē, kur samontēts Georga Kombinators… Tev tur nāksies ieiet… Vienā no «Anakola» kabīnēm …

— Tēt, tur nekā nav, — Juniors viņu pārtrauca. — Tur nav neviena. Zoja guļ reanimatorā. Ne tāpēc, ka vēl ir kāda cerība. Vienkārši es nezinu, kur vēl varētu novietot…

— Kā tas notika?

— Nē, tēt. Tu pasaki man: kā tas varēja notikt? Lai normāla, dzīva, brīnišķīga sieviete (pēdējos vārdus viņš nemaz negribēja izrunāt — tie izrāvās paši no sevis)… pret savu gribu nokļūtu uz kuģa, tiktu iemidzināta, pie kam man tas nebija zināms… Vai tad mēs būtu atgriezušies viduslaikos vai kaut kādā piecpadsmitajā—divdesmitajā gadsimtā?

— Atbildēt ir vienkārši, lai arī smagi, — viņš saklausīja Senioru. — Georgs … Viegli ir noteikt, kur beidzas viduvējība un sākas neprāts. Eet kas ņemsies precīzi norobežot ģeniālu ideju no ārprātīgas? Cik reižu tās abas nav tikušas jauktas. Būtība ir tāda: Georgs pārāk daudz strādāja pie cilvēka kombinēšanas problēmas. Visiem bija zināms, ko viņš grib panākt. Viņš mēģināja reizi, trešo, divdesmito — izdevās fiziski precīzas kopijas, bet cilvēka

Iespējams, ka process nebeidzas pat atomārā līmenī… Taču viņam likās — viss teju, teju izdosies, darbam nepieciešamas tikai dažas absolūti mierīgas nedēļas, lai varētu atrast trūkstošo posmu. Bet šāda miera viņam nebija. Viņam traucēja. Tu jau vari iedomāties — kas?

— Zoja.

— Pat ne tik daudz viņa, cik domas par to, bailes par viņu attiecībām, par nākotni…

-— Viņa stāstīja.

— Viņš nespēja izdarīt to, ko, iespējams, viņa vietā būtu izdarījis cits: nosūtīt Zoju uz kādu mēnesi izklaidēties patīkamā sabiedrībā kaut kur uz Okeāniju vai citur. Domas par Zoju, greizsirdība nedotu viņam iespēju mierīgi pavadīt pat dažas stundas, kur nu vēl nedēļas.

— Un viņš …

— Georgam likās — viņš ir atradis lielisku izeju: izslēgt Zoju uz dažām nedēļām no dzīves un bez jebkādām bažām par viņu strādāt. Viņš zināja, ka ar tevi nekad nekas nenotiks. Mēs gan sapratām, ka avārija var gadīties pat superpilotam — visbiežāk ne jau viņa vainas

dēļ, jo tehnika ir nejūtīga un tāpēc tai nedrīkst uzticēties līdz galam. Aizsūtījis Zoju prom, Georgs ar mierīgu sirdi iedziļinājās darbā — un saprata, ka šāds uzdevums pirmām kārtām atrodas zem morāles «tabu», bet ne tikai tās vien.

— Kā tu zini visus sīkumus?

— No Georga. Kad tu nozudi un pēc dažām nedēļām visi nolēma, ka kuģis gājis bojā, Georgs neizturēja. Viņš saprata, ka pats nolēmis Zoju nāvei.

— Tā arī notika. Ja viņš būtu devis man vismazāko mājienu …

— Ja viņš būtu to paredzējis! Jā, viņš atnāca pie manis, jo uz kuģa tuvinieks bija vienīgi man. Un arī viņam, bet par to zināja tikai viņš pats. Ja agrāk uz jautājumu, kur atrodas viņa sieva, Georgs varēja pārākuma sajūtā atbildēt ar noslēpumainu smīnu, tad pašlaik tas jau bija pāri viņa spēkiem.

— Tev viņu vajadzēja nomierināt. Pateikt, ka es tik viegli nevaru aiziet bojā …

— Tā vai citādi, bet Zoja būtu mirusi: viņa varēja tikai noteiktu laiku atrasties «Anakola» kabīnē, un šis laiks bija pagājis. Georgs ilgi ar mani runāja. Nepateicīgs pienākums — uzklausīt pirmsnāves grēksūdzi no cilvēka, kas cietis divkāršu katastrofu…

— Es tā ari domāju, — Juniors lēni noteica, un viņa vārdi, skaļruņu pārveidoti paralauka impulsos, acumirkli pārvarēja neiedomājamu attālumu, lai skaidri noskanētu Seniora apziņā.

— Viņam jebkurā gadījumā tā bija labākā izeja. Pat ja Zoja būtu palikusi. Viņa …

— Es saprotu, — viņš izdzirdēja. — Droši vien neviens no jums nav vainīgs. Katrā ziņā — ne jau nu viņa.

— Es netaisnojos. Ja es būtu vismaz zinājis, ka viņa eksperimenti ar cilvēkiem …

— To nezināja neviens. Būdams pārliecināts, ka nokļūs izmēģinājumu vietā ātrāk par tevi — jo viņam, tāpat kā visai komisijai, vajadzēja lidot tieši, bet tev bija jāveic montāžas mēģinājumi pie pārejas līdztelpā —, Georgs cerēja satikt sievu jau tur un, izmantodams tādu nedaudz ekstravagantu viņas ierašanās veidu, atzīties savā sakāvē, pārvērzdams to jokā: šis ir, tā teiktf pagaidām vienīgais ceļš, kāds viņam ir zināms. Kā tu zini, viņš bija ļoti godkārīgs.

— Labi. Beigsim par to runāt.

— Kad tu posīsies mājup?

— Nezinu. Izaugs mans stādiņš …

— Vai tagad tu saproti?

— Atvaino mani par muļķībām, ko es tev agrāk esmu sarunājis … un ko neesmu runājis, bet domājis.

— Tev tiek piedots. Esmu ar mieru — steigties laikam nav

vērts… ja vien nav kādu cerību attiecībā uz Zoju.

— Gudriniece saka …

— Gudriniece vēl nav planētas galvenais mediķis. Es domāju par Zemi. Kas attiecas uz mani, tad es tev dotu padomu…

— Aizvest augu sev līdzi? Kāda jēga tad …

— Nē, dēls. Nekādā gadījumā. Viņa vieta, iespējams — arī tava, ir tur. Taču šurp ir jānogādā vismaz Zoja. Lai arī neko nevar izdarīt, taču jāguļ viņai ir šeit. Nevajag sākt planētas vēsturi ar kapiem. Labāk — ar jaunu dzīvību, pat arī ar tādu: stiebriņš un divas lapas.

— Kā man to atstāt?

— Vienkārši. Minimāls kupols — gaiss, ūdens, vienkāršs regulācijas automāts. Bāka — lai pēcāk nenāktos ilgi meklēt planētu. Gudriniece ieteiks, kuru energobloku labāk un vieglāk demontēt, lai pēc tam savāktu kopā uz planētas visa energobarošanai. Stādiņš izdzīvos … Iespējams, ka tas tevi sagaidīs jau kā kociņš. Tomēr, dēis, beigsim saruna, esmu piekusis. Vairs nav spēka.

— Piedod, tēt. Es vienkārši nezināju, ka esmu nokļuvis mūsu izplatījumā. Līdz šim brīdim nesaprotu, kā tas noticis.

— Jā, dīvaini. Varbūt ar laiku arī tas noskaidrosies.

* * *

Pagāja trīs dienas, kamēr viņiem ar Gudrinieci pēc Seniora receptes izdevās izveidot tādu kombināciju, ka tās kontrolanalīzes laikā sēne neatrada kur piesieties. Juniors ar saņemto pulveri uzmanīgi nokaisīja smiltis ap augu, kas jau bija noliecis galviņu. Aplēja ar ūdeni. Soli atkāpās.

— Ceru, mazuli, ka tas tev patiks, — viņš teica augam.

— Jā, — aiz muguras kāds nosacīja, — to tu izdarīji laikus. Tagad tas atspirgs.

Juniors asi pagriezās.

Smiltīs sēdēja cilvēks. Vai cilvēks? Jā, neapšaubāmi. Un tomēr… Nē, protams, — cilvēks. Taču — ne mūsējais. Ne no mūsu ģints. Ne no mūsu planētas. Kas viņš varēja būt? Juniors gandrīz vai uzdeva šo jautājumu, bet laikus aprāvās un pats pasmaidīja par to naivitāti, ar kādu jautājums būtu izskanējis. Tas ir skaidrs, ka uz šīs planētas cilvēku nav, te vispār nav dzīvības. Pagaidām. Pat ja uz planētas būtu cilvēki — kas gan no viņiem varētu pārvarēt kupola necaurlaidīgās, neredzamās bruņas, kas tāpēc nebija mazāk varena, — kas gan varētu pienākt klāt bez apbrīna, bailēm vai naidīguma un ieklausīties Juniora domās? Nē, tas varēja būt tikai tas, ar ko Juniors kādreiz cerēja satikties.

— Sveicināts, Kurjer! — viņš teica.

— Jā, — cilvēks nopietni atbildēja, — jūs nez kāpēc mani tā saucat, lai gan pareizāk būtu mani uzskatīt par emisāru.

— Es domāju, man ilgi nāksies jūs meklēt.

— Nē, jūs visi nez kāpēc aplam uztverat stāvokli. Mūs nevajag meklēt, jo tas ir bezjēdzīgi. Jūs varat tikai vai nu būt gatavi tikties ar mums, vai arī nebūt. Jo mēs paši atnākam. Kā es pašlaik.

— Vai tu nolēmi, ka mēs tagad esam gatavi?

— Jūs visi kopā — vēl ne. Tu — esi gatavs. Jo tu esi daudz ko zaudējis — un sapratis un daudz arī ieguvis. Tu esi apjēdzis, ka tas viss, — Emisārs pamāja uz kuģa pusi, — ne tuvu nav pats galvenais. — Viņš uzlika roku uz sirds. — Lūk … — Norādīja ūz stiebriņu. — Un tas… Bet tu jau zini pats. Es dzirdēju, ko tu šeit runāji, kad ar to satikies.

— Vai jūs sen jau mani novērojat?

— Diemžēl nē. Citādi mēs daudz ko būtu paguvuši novērst. Mēs nepaguvām. Tikai tavas bēdas izrādījās tik spēcīgs signāls, ka mēs nevarējām to palaist garām. Bet tu esi sapratis, ka nekas nevar aizstāt dzīvību, lai ari tā liktos tev niecīga, nederīga un nevajadzīga… Tu esi sapratis, ka var rīkoties tikai ar to, ko esi pats izveidojis ar savām rokām, — bet ne vairāk! Un tu sāc saprast, ka daudz grūtāk ir koku izaudzēt nekā nocirst, ka nekāda cirsma pasauli nerada, vienalga, vai cērt kokus vai cilvēkus. Pasaule rodas tikai tad, kad ar prieku stāda kokus un dzemdē bērnus.

— Jā, — piekrita Juniors, — to es laikam esmu sapratis.

— Vai vēlies vēl kaut ko pavaicāt?

— Nē… ja nu… kā es esmu nokļuvis savā izplatījumā? Es no pieredzes zinu, ka pat speciāli iekārtotam kuģim tas nav tik vienkārši.

— Saprotams. Vai tiešām tu domā, ka, ja saprāta radītais ir spējīgs veikt tādu pāreju, vai tad dabā, kur netrūkst ne līdzekļu, ne pacietības, — kaut kas līdzīgs nav radies daudz agrāk? Tu nejauši nosēdies uz klejojošas planētas; pēc jūsu laika rēķina reizi vairākos gadu desmitos tā pāriet no viena izplatījuma citā, vai teiksim tā — viņa piedzimst citā izplatījumā. Šīs dzemdības ir mokošs process — tu pats biji tām liecinieks. Kad sākas pāreja caur izplatījumu robežu, planēta zaudē pusi no savas atmosfēras …

— Melnā siena, — saprata Juniors.

— Jā, tā tas laikam izskatās. Plaisā virsma, mainās reljefs, daudz kas notiek šajos periodos. Tāpēc dzīvībai ir ļoti grūti uz planētas nostiprināties. Mums ir zināmas vairākas tādas planētas, tās visas ir nedzīvas. Jo lielāks gods — ķerties pie tāda uzdevuma un, pat ja neizdodas to atrisināt, tad vismaz pierādīt tiem, kas tev sekos, ka atrisinājums principā ir iespējams. Ja vien tu nepārdomāsi.

— Es nepārdomāšu, — sacīja Juniors. — Tikai uz īsu laiku aizlidošu uz Zemi. Tāpēc vispirms vajag nodrošināt mazuli. — Viņš pamāja uz augu. — Vai zini, es pēkšņi sāku ticēt, ka tas aug no sēklām, kuras mēs ar Zoju stādījām. Pēc tam sapratu, ka nav. Tie laukumiņi palika visbriesmīgākajās stundās ārpus kupola, un tos droši

vien aiznesa vētra.

— Taču tie nepazudīs un, iespējams, lai arī ilgus gadus, bet gaidīs tevi. Kas attiecas uz tavu stādiņu, tad es to varētu pieskatīt tavā prombūtnē. Es negribu, lai tu dalītos ar mani nopelnos un… mīlestībā. Tajā, ko tu pret viņu jūti un ko viņš jūt pret tevi.

— Viņš?

— Kas gan tur neparasts? Viņš ir dzīvs! Bet mīlestība piemīt dzīvībai un ne tikai tās saprātīgajām formām vien … Par ko tu aizdomājies?

— Tu noteikti zini. Par to, ja es būtu nosēdies uz normālas planētas, nebūtu vētras un Zoja …

— Un Zoja, — Emisārs sausi teica, — būtu kopā ar tevi. Un tu pieļauj, ka jūs vienmēr būtu laimīgi, zinādams, ka viņa nav cilvēks, bet tikai cilvēka modelis. Tu jau nekad nesaprastu patiesību, pat necenstos to atrast, pārbaudīt sa vu pārliecību. To var saprast, bet, cilvēk, nevaino laika apstākļus, kad vainīgs esi pats, — tad varbūt mēs varēsim satikties tur pie jums, uz Zemes, daudz ātrāk, nekā to šodien var paredzēt.

Beigas

Владимир Михайлов СТЕБЕЛЁК И ДВА ЛИСТКА Фантастическая повесть

Рига «Лиесма» 1987 На латышском языке Серия «Приключения, путешествия, фантастика» С русского перевел Петерис Зирнитпс Художница Инара ЕгерeVladimirs Mlhailovs TREŠA PAKSPO Redaktors Andrejs Rijnieks Mākslinieciskā redaktore Maija Dragūne Tehniskā redaktore Ingrīda Barviģe Korektore Ligita Smilga

Nodota salikšanai 11.06.96. Parakstīta iespiešanai 17.10.86. Formāts 84X108/32. Tipogrāfijas papīrs A*9 2. Baltikas garnitūra. Augstspiedums. 9,24 uzsk. iespiedi.; 9,98 uzsk. krāsu nov.; 10,23 izdevn. 1. Metiens 65 000 eks. Pašūt. Ns 759-5. Cena 80 kap. Izdevniecība «Liesma», 226256 Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Ka 55/325537/J-2893. Iespiesta Latvijas PSR Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas tipogrāfijā «Cīņa», 226011 Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Vāks un priekšlapa iespiesti Rīgas Paraugtipogrāfijā 226004 Rīgā, Vienības gatvē 11.

Mihailovs V.

Mi 292 Trešā pakāpe: Fantastisks stāsts / No kr. vai. tulk. P. Zirnītis; Māksi. I. Jēgere. — R.: Liesma, 1987. — 165 lpp.*r* il. — (Piedzīvojumi, fant., ceļoj.).

M 47002010200-55 *ļ40 _8?* 84K7-44

M801(lij—87

[1]